

STATSRÅDETS KANSLI

Regeringens årsberättelse 2012

Del 1/4: Regeringens redogörelse för
de samhälleliga verkningarna

Regeringens årsberättelse 2012

Del 1/4: Regeringens redogörelse för
de samhälleliga verkningarna

SNELLMANSGATAN 1, HELSINGFORS

PB 23, 00023 STATSRÅDET

tfn 0295 16001

Internet: www.vnk.fi

Layout: Pirkko Ala-Marttila/FM, informationen

Edita Prima, 2013

Presentationsblad

Utgivare och datum	Statsrådets kansli, 2013	
Författare	Statsrådets kansli, finansministeriet	
Publikationens titel	Del 1/4: Regeringens redogörelse för de samhälleliga verkningarna	
Publikationens andra versioner	Del 2/4: Ministeriernas resultatredogörelser Del 3/4: Bokslutskalkylerna Del 4/4: Åtgärder med anledning av riksdagens uttalanden och ställningstaganden Osa 1/4: Valtion vaikuttavuusselvitys Osa 2/4: Ministeriöiden tuloksellisuusselvitykset Osa 3/4: Tilinpäätöslaskelmat Osa 4/4: Toimenpiteet eduskunnan lausumien ja kannanottojen johdosta	
Publikationsserie och nummer	Regeringens publikationsserie 5/2013	
Distribution	Publikationen finns i PDF-format på www.vnk.fi/julkaisut/svenska .	
Tryckeri/tryckningsort och -år	Edita Prima, 2013	
ISBN 978-952-287-019-3 (tryck) ISBN 978-952-287-020-6 (PDF) ISSN 2323-962X	Sidor 164	Språk Svenska
Sammandrag <p>Statsrådet lämnar regeringens årsberättelse till riksdagen som den berättelse om regeringens verksamhet, skötseln av statsfinanserna och om hur budgeten har följts samt om regeringens åtgärder med anledning av riksdagens beslut som det föreskrivs om i 46 § i grundlagen. Berättelsen gäller år 2012.</p> <p>De två separata publikationer som lämnats för tidigare år, statens bokslutsberättelse och berättelsen om regeringens åtgärder, utgör nu en enda publikation i fyra delar. Vid beredningen av den första sammanslagna berättelsen har man av två beredningsförfaranden skapat en gemensam process för regeringen och ministerierna genom att samordna insamlingen av uppgifter, tidtabeller och arbetsmetoder. Samtidigt har man försökt gallra bort överlappningar.</p> <p>Regeringens årsberättelse för 2012 består av fyra delar</p> <p>Del 1: Regeringens redogörelse för de samhälleliga verkningarna</p> <p>Del 2: Ministeriernas resultatredogörelser</p> <p>Del 3: Bokslutskalkylerna</p> <p>Del 4: Åtgärder med anledning av riksdagens uttalanden och ställningstaganden</p> <p>Delarna 1, 2 och 3 i Regeringens årsberättelse innehåller de uppgifter som enligt 17 § i lagen om statsbudgeten (423/1988) ska tas in i statens bokslutsberättelse.</p> <p>Målsättningen är att berättelsens olika delar ska bilda en helhet som främjar den samhällspolitiska debatten och som kan användas som material vid planeringen av politikåtgärder.</p>		

Innehåll

Förord	9
Regeringen	11
Ministrarnas arbetsfördelning i Jyrki Katainens regering 31.12.2012	13
1 Den ekonomiska utvecklingen samt den ekonomiska politiken och finanspolitiken	15
1.1 Inledning	15
1.2 Utvecklingen i de offentliga finanserna	20
1.3 Finanspolitiken	22
2 Det statsfinansiella läget	29
2.1 Skatteinkomsterna och en analys av dem	29
2.2 Prognosen för skatteinkomsterna och en analys av avvikande poster	33
2.3 Skatteutgifterna	38
2.4 Avgiftsinkomsterna och utvecklingen av den avgiftsbelagda verksamheten ..	42
2.5 Statens utgifter	44
2.6 Statens ekonomiska ställning, statsskulden och statens ansvarsförbindelser ..	47
2.7 Finansieringsanalys 2012	52
2.8 Utvecklingen med avseende på de statliga fonderna utanför budgeten	53
2.9 Statens affärsverk och deras utveckling	55
2.10 Penningflödena mellan EU och Finland	56
3 Statens bolagsförmögenhet	57
3.1 Ägarstyrning som utövas av statsrådets kansli	59
3.2 Bolag med specialuppgifter	74
4 Hur regeringens strategiska politikområden har utvecklats	95
INSATSOMRÅDE I	95
INSATSOMRÅDE II	103
INSATSOMRÅDE III	109

5	Regeringens EU-politik 2012	117
6	Utrikes- och säkerhetspolitisk översikt	123
7	Förvaltningsgränsöverskridande projekt	149
7.1	Effektivitets- och resultatprogrammet	149
7.2	Centralförvaltningsprojektet	150
7.3	Statens strategiska personalpolitik	151
7.4	Basserviceprogrammet och budgeten	154
8	Utlåtande av kontrollern vid statsrådet om huruvida uppgifterna i Regeringens årsberättelse är riktiga och tillräckliga	159

Förord

Statsrådet lämnar riksdagen Regeringens årsberättelse som den berättelse enligt 46 § i grundlagen som ska innehålla en redogörelse för regeringens verksamhet, för skötseln av statsfinanserna och hur budgeten har följts samt för regeringens åtgärder med anledning av riksdagens beslut. Årsberättelsen gäller år 2012.

Regeringens årsberättelse för 2012 är den första i sitt slag. De separata bokslutsberättelser och åtgärdsberättelser som regeringen har lämnat för tidigare år har nu sammanförts i en och samma publikation som består av fyra delar. I det första skedet har vi av två beredningsförfaranden skapat en gemensam process för regeringen och ministerierna genom att samordna insamlingen av fakta samt tidsplaner och arbetsmetoder. Samtidigt har vi försökt gallra bort överlappningar och presentera fakta om verksamhet och ekonomi på ett sådant sätt att fokus ligger på genomslaget och resultaten.

Avsikten är att förfarandet vid sammanställningen av årsberättelsen ska vidareutvecklas så, att den information som presenteras ger en klar helhetsbild av statens insatser, deras verkningar och genomslag samt de viktigaste förändringarna i verksamhetsbetingelserna. Den information som sammanställs ska vara användbar vid beredningen av politikåtgärder och diskussionen om dessa. Responsen från riksdagen för denna första årsberättelse för 2012 är viktig för att regeringen ska kunna utveckla sina årsberättelser. Målet är att de olika delarna i årsberättelsen ska bilda en helhet och att den ska främja dialogen mellan riksdagen och statsrådet.

Regeringens årsberättelse för 2012 består av fyra delar

- Del 1: Regeringens redogörelse för de samhälleliga verkningarna
- Del 2: Ministeriernas resultatredogörelser
- Del 3: Bokslutskalkylerna
- Del 4: Åtgärder med anledning av riksdagens uttalanden och ställningstaganden

Delarna 1, 2 och 3 i Regeringens årsberättelse innehåller de uppgifter som enligt 17 § i lagen om statsbudgeten (423/1988) ska tas in i statens bokslutsberättelse.

Till dessa uppgifter hör statsbokslutet och andra nödvändiga uppgifter om skötseln av statsfinanserna och om hur budgeten har följts samt uppgifter om de viktigaste omständigheterna med tanke på utvecklingen av de samhälleliga verkningarna av statens verksamhet och resultatet av verksamheten. Dit hör även de viktigaste uppgifterna om utvecklingen av de samhälleliga verkningarna och resultatet av verksamheten inom ministeriernas ansvarsområden.

Regeringens årsberättelse innehåller dessutom resultat- och balansräkningarna för statliga affärsverk samt intäkts- och kostnadskalkylerna eller resultat- och balansräkningarna för statliga fonder utanför budgeten. Den innehåller även uppgifter om de viktigaste omständigheterna med tanke på affärsverkens och fondernas verksamhet, ekonomi och resultat samt utvecklingen av dessa.

Helsingfors den 16 maj 2013

Statsminister Jyrki Katainen

Statssekreterare Olli-Pekka Heinonen

Regeringen

Under berättelseåret 2012 handhades regeringsåliggandena av en regering som tillsattes 22.6.2011 och vars sammansättning, som delvis ändrades 1.1.2012, 5.7.2012 och 16.11.2012, var följande:

- statsminister i enlighet med riksdagens val partiordföranden, magistern i samhällsvetenskaper, riksdagsledamoten Jyrki Tapani Katainen och på hans förslag
- statsministerns ställföreträdare och finansminister partiordföranden, klassläraren, pedagogie magistern, riksdagsledamoten Jutta Pauliina Urpilainen,
- utrikesminister politics doktorn, ekonomen, riksdagsledamoten Erkki Sakari Tuomioja,
- Europa- och utrikeshandelsminister i utrikesministeriet samt i statsrådets kansli och finansministeriet i ärenden som hör till deras ansvarsområden filosofie doktorn, riksdagsledamoten Cai-Göran Alexander Stubb,
- utvecklingsminister i utrikesministeriet samt i statsrådets kansli i ärenden som hör till dess ansvarsområde agronomie- och forstmagistern Heidi Anneli Hautala,
- justitieminister vicehäradshövdingen, bankjuristen, riksdagsledamoten Anna-Maja Kristina Henriksson,
- inrikesminister i inrikesministeriet samt i ärenden som hör till undervisnings- och kulturministeriets ansvarsområde partiordföranden, läkaren, medicine licentiaten, riksdagsledamoten Päivi Maria Räsänen,
- försvarsminister partiordföranden, politics magistern, riksdagsledamoten Stefan Erik Wallin till och med 5.7.2012 och därefter i samma uppgift partiordföranden, ekonomie magistern Carl Christoffer Haglund,
- förvaltnings- och kommunminister i finansministeriet filosofie licentiaten, riksdagsledamoten Henna Maria Virkkunen,
- undervisningsminister rektorn, magistern i samhällsvetenskaper, riksdagsledamoten Jukka Tapani Gustafsson,
- kultur- och idrottsminister i undervisnings- och kulturministeriet samt i ärenden som hör till social- och hälsovårdsministeriets ansvarsområde partiordföranden, politics studenten, riksdagsledamoten Paavo Erkki Arhinmäki,
- jord- och skogsbruksminister jordbrukaren, politics magistern Jari Antero Koskinen,

- trafikminister bioanalytikern, riksdagsledamoten Merja Sinikka Kyllönen,
- näringsminister i arbets- och näringsministeriet samt i finansministeriet i ärenden som hör till dess ansvarsområde politics magistern, riksdagsledamoten Jyri Jukka Häkämies till och med 16.11.2012 och därefter i samma uppgift juris kandidaten, riksdagsledamoten Jan Pellervo Vapaavuori,
- arbetsminister i arbets- och näringsministeriet samt till och med 31.12.2011 i ärenden som hör till inrikesministeriets ansvarsområde arbetslivsexperten, ministern, riksdagsledamoten Lauri Armas Ihalainen,
- social- och hälsovårdsminister prorektorn för yrkeshögskola, doktorn i hälsovetenskaper, riksdagsledamoten Paula Sinikka Risikko,
- omsorgsminister i social- och hälsovårdsministeriet journalisten, riksdagsledamoten Maria Guzenina-Richardson,
- miljöminister partiordföranden, forskaren, politics magistern, riksdagsledamoten Ville Matti Niinistö samt
- bostads- och kommunikationsminister i miljöministeriet samt i kommunikationsministeriet i ärenden som hör till dess ansvarsområde studiehandledaren, politics magistern, riksdagsledamoten Krista Katriina Kiuru.

Ministrarnas arbetsfördelning i Jyrki Katainens regering 31.12.2012

Statsrådet har beslutat om följande arbetsfördelning mellan ministrarna i de ministerier där det finns flera än en minister:

Varje minister behandlar de internationella ärenden och EU-ärenden samt utnämnings- och personalärenden som hör till hans eller hennes ansvarsområde. Varje minister leder också ekonomiplaneringen samt beredningen av budgeten och andra gemensamma ärenden inom sitt ansvarsområde.

Arbetsfördelningen mellan statsminister Katainen, Europa- och utrikeshandelsminister Stubb och utvecklingsminister Hautala **i statsrådets kansli:**

- Europa- och utrikeshandelsminister Stubb behandlar ärenden som hör till statsrådets EU-sekretariat, dock inte ärenden som hänför sig till Europeiska rådet, till statsrådets kansli hörande ärenden som gäller ändrande av Europeiska unionens grundfördrag eller till statsrådets kansli hörande utnämningsärenden som hänför sig till Europeiska unionen.
- Utvecklingsminister Hautala behandlar ärenden som hör till avdelningen för ägarstyrning.
- Statsminister Katainen behandlar övriga ärenden som hör till statsrådets kansli.

Arbetsfördelningen mellan utrikesminister Tuomioja, Europa- och utrikeshandelsminister Stubb och utvecklingsminister Hautala **i utrikesministeriet:**

- Europa- och utrikeshandelsminister Stubb behandlar ärenden som gäller närområdessamarbetet, handelspolitik och ärenden som hör till sekretariatet för nordiskt samarbete.
- Utvecklingsminister Hautala behandlar ärenden som hör till utvecklingssamarbete.
- Utrikesminister Tuomioja behandlar övriga ärenden som hör till utrikesministeriets ansvarsområde, inklusive arbetet som gäller Finlandsbilden.

Arbetsfördelningen mellan finansminister Urpilainen, förvaltnings- och kommunminister Virkkunen, näringsminister Vapaavuori och Europa- och utrikeshandelsminister Stubb **i finansministeriet:**

- Förvaltnings- och kommunminister Virkkunen behandlar ärenden som hör till kommun- och regionförvaltningsavdelningen och personal- och förvaltningspolitiska avdelningen samt ärenden som hör till den offentliga förvaltningens IKT-funktion och finanscontrollerfunktionen samt ärenden som gäller tullar och statistikväsendet.
- Näringsminister Vapaavuori behandlar ärenden som hör till finansmarknadsavdelningen, dock inte ärenden som gäller statens upplåning och skuldskötsel eller ärenden som gäller internationella finansinstitut, med undantag av Europeiska investeringsbanken och Nordiska investeringsbanken.
- Europa- och utrikeshandelsminister Stubb behandlar ärenden som gäller EU:s råd (budget).
- Finansminister Urpilainen behandlar övriga ärenden som hör till finansministeriets ansvarsområde.

Arbetsfördelningen mellan undervisningsminister Gustafsson, kultur- och idrottsminister Arhinmäki och inrikesminister Räsänen **i undervisnings- och kulturministeriet:**

- Kultur- och idrottsminister Arhinmäki behandlar ärenden som hör till kultur-, idrotts- och ungdomspolitiska avdelningen, förvaltningsavdelningen och internationella sekretariatet samt studiestödsärenden som hör till utbildningspolitiska avdelningen och högskole- och forskningspolitiska avdelningen. Kultur- och idrottsministern behandlar de ärenden som gäller ägarstyrningen som hör till förvaltningsavdelningen för Veikkaus Oy:s del.
- Inrikesminister Räsänen behandlar kyrkliga ärenden.
- Undervisningsminister Gustafsson behandlar övriga ärenden som hör till undervisnings- och kulturministeriets ansvarsområde.

Arbetsfördelningen mellan trafikminister Kyllönen och bostads- och kommunikationsminister Kiuru **i kommunikationsministeriet:**

- Bostads- och kommunikationsminister Kiuru behandlar ärenden som hör till kommunikationspolitiska avdelningen.
- Trafikminister Kyllönen behandlar övriga ärenden som hör till kommunikationsministeriets ansvarsområde.

Arbetsfördelningen mellan näringsminister Vapaavuori och arbetsminister Ihalainen **i arbets- och näringsministeriet:**

- Arbetsminister Ihalainen behandlar ärenden som hör till informationsavdelningen, avdelningen för sysselsättning och företagande och avdelningen för arbetslivs- och marknadsfrågor.
- Näringsminister Vapaavuori behandlar övriga ärenden som hör till arbets- och näringsministeriets ansvarsområde.

Arbetsfördelningen mellan social- och hälsovårdsminister Risikko, omsorgsminister Guzenina-Richardson och kultur- och idrottsminister Arhinmäki **i social- och hälsovårdsministeriet:**

- Omsorgsminister Guzenina-Richardson behandlar ärenden som hör till avdelningen för social- och hälsovårdstjänster, dock inte ärenden som gäller läkemedelsförsörjning, samt ärenden som hör till avdelningen för främjande av välfärd och hälsa.
- Kultur- och idrottsminister Arhinmäki behandlar jämställdhetsärenden.
- Social- och hälsovårdsminister Risikko behandlar övriga ärenden som hör till social- och hälsovårdsministeriets ansvarsområde.

Arbetsfördelningen mellan miljöminister Niinistö och bostads- och kommunikationsminister Kiuru **i miljöministeriet:**

- Bostads- och kommunikationsminister Kiuru behandlar bostads- och byggnadsärenden samt planläggning.
- Miljöminister Niinistö behandlar övriga ärenden som hör till miljöministeriets ansvarsområde inklusive ärenden som hör till klimatpanelen och beredningen av klimatlagen.

1 Den ekonomiska utvecklingen samt den ekonomiska politiken och finanspolitiken

1.1 Inledning

Den internationella ekonomiska utvecklingen

Världsekonomin tog sig 2010 snabbt upp ur recessionen, men aktiviteten sjönk 2011 för att fortsätta sjunka 2012. Under recessionen 2009 krympte den privata konsumtionen i världen med sammanlagt något över 10 % och investeringarna ca 30 %. Konsumtionen har repat sig och överskred uppenbarligen 2012 nivån före recessionen. Investeringarna har återhämtat sig långsammare och stannat på en nivå som är ungefär 10 % lägre än före recessionen och betydligt efter tillväxttrenden som föregick recessionen.

Under finanskrisen rasade också världshandeln med ca 10 %, delvis på grund av handelns finansieringssvårigheter. Även om världshandeln nu har blomstrat upp är takten långsammare än före recessionen; åren 2011 och 2012 växte handeln med en takt på endast ca 2 %. I synnerhet i industriländerna har den internationella handelns tillväxt varit mycket dämpad och den svängde 2012 återigen långsamt nedåt. Handelns tyngdpunkt flyttar i allt högre grad över till tillväxtländerna och särskilt till det framväxande Asien där handeln 2012 ökade med en takt på över 8 %.

Före recessionen blev världsekonomin ständigt import- och exportintensivare, när världshandeln växte klart snabbare än produktionen. I samband med finanskrisen inträffade det en strukturell förändring i globaliseringen och under åren 2009–2012 har handeln och produktionen ökat i samma takt. I prognoserna för 2011 väntade man sig att denna strukturella förändring skulle försvinna under 2012, men så skedde inte, utan världshandeln ökade i själva verket långsammare än produktionen.

Den finska exporten hade problem under finanskrisen och efter den. Under recessionen rasade exporten mera än världshandeln och den har inte ens hängt med i världshandelns nu långsammare takt. Åren 2008–2012 förlorade Finland marknadsandelar i den internationella handeln avsevärt mera än till exempel Sverige eller Tyskland och till och med mera än Spanien och Italien. Dessutom har Finland förlorat speciellt mycket marknadsandelar i Bricländerna. Den finska exporten har inte endast problem med sänkt efterfrågan på grund av eurokrisen, utan också med konkurrenskraften och det finländska exportutbudet.

Förenta staterna återhämtade sig snabbt från finanskrisen, men har kommit mycket långsammare i gång än efter tidigare recessioner. Uppenbarligen nåddes 2012 botten för bostadsbyggandet som kollapsade i recessionen, så ökade till exempel byggnadstillstånden och byggstarterna med 30 % respektive 40 % från föregående år. Arbetslösheten i landet har emellertid blivit kvar på en historiskt sett mycket hög nivå och heltidssysselsättningen var under 2012 betydligt lägre än före recessionen. Både genom finans- och penningpolitik har man försökt underlätta för ett uppsving, men omstruktureringar av hushållens och finanssektorns balansräkningar har dämpat effekten.

EU-ekonomin drabbades hårdare av recessionen än Förenta staterna och också återhämtningen har varit långsammare. Exempelvis svängde euroområdet 2012 på nytt i recession. Inom euroområdet har arbetslösheten och i synnerhet ungdomsarbetslösheten ökat snabbt.

Även tillväxtekonomierna, såsom Kina, drabbades av finanskrisen, bland annat på grund av den försvagade handelsfinansieringen och de industrialiserade ländernas lama efterfrågan på konsumtion och investeringar. BNP svängde dock kraftigt uppåt i Kina, men även den avtog 2012 till en takt på ca 8 %. Kina har understött sin tillväxt med kraftiga stimulansåtgärder, vilket har medfört att investeringarnas andel av landets BNP steg från en nivå på ca 42 % åren 2009–2012 till ca 47 % av BNP.

Centralbankerna har understött ett uppsving både med rekordlåga räntor och med nya ovanliga åtgärder. Till följd av detta har räntenivåerna särskilt i industriländerna varit mycket låga, till och med lägre än inflationen under åren 2009–2012.

Trots den långsamma eller rentav negativa tillväxten i industriländerna har priset på många råvaror hållits på hög nivå. Exempelvis är Brent-oljan nominellt dyrare än någonsin; 2011 kostade den i genomsnitt 111 USD (80 euro) och 2012 i snitt 112 USD (87 euro) per fat. De höga priserna hålls uppe av den ökade efterfrågan i tillväxtländerna. Åren 2011 och 2012 ökade produktionen av råolja på marknaden i Förenta staterna mycket snabbt. Det har lett till att priset på de amerikanska oljekvaliteterna (WTI, Midland) har rört sig 15–20 % under Brent-priset, medan de tidigare var en aning högre än Brent-priset. De energiintensiva nordamerikanska industri- och tjänstesektorerna har fått en konkurrensfördel i förhållande till de europeiska.

Skuldkrisens utveckling i de europeiska staterna 2012

Krisen i euroområdet har fortgått ända sedan 2008, då chocken i globalekonomin och den därigenom förstärkta vågen av bankkriser i flera länder ledde till problem i den offentliga ekonomin och till skuldkriser. Situationen ledde vidare till omfattande politiska utmaningar som fortfarande är aktuella.

Även om det med tanke på euroområdets återhämtning är positivt att finansmarknaden sedan hösten 2012 har utvecklats i stabilare riktning, är läget fortfarande disponerat för risker. Eventuellt har vi en lång tidsperiod av smärtsam tillväxt och svåra ekonomiska reformer framför oss. Viktiga förutsättningar för en fortsatt positiv utveckling är bättre tillväxtutsikter, vidmakthållen samhällelig stabilitet och friskare finanssystem.

ECB:s meddelande om ett nytt program för direkta monetära transaktioner (OMT), beslutet att fortsätta med det andra stödprogrammet för Grekland och ett planerligt verkställande av det spanska bankprogrammet hade särskild effekt på det ekonomiska läget i euroområdet och gjorde att finanssystemets stabilitet stadgades under hösten 2012. Också riktlinjerna för euroområdets framtid, däribland en bankunion, stärkte för sin del det allmänna förtroendet. Detta förtroende kan emellertid snabbt försvagas av negativa signaler.

Utsikterna för ekonomisk tillväxt och finansiell säkerhet är på kort sikt mycket utmanande och helhetsläget präglas av osäkerhet. Tillväxten i euroområdet håller sig kring nollstrecket. Försöken att stabilisera euroområdet är starkt beroende av att den ekonomiska tillväxten kommer i gång i synnerhet i krisländerna, att banksystemen stabiliseras och att den ekonomiska tillväxten globalt håller i sig. Utsikterna på lång sikt skuggas särskilt av att befolkningen blir äldre, vilket har till följd att den potentiella tillväxten saktar av och staternas ekonomiska bärkraft försvagas.

Av euroländerna framförde Spanien och Cypern 2012 en begäran om stöd. Spaniens stödbegäran gällde stabilisering av banksektorn. Stödpaketet antogs i juli och programmet har avancerat i planerat tempo. I och med att ett investeransvar togs i bruk blev lånesumman som behövdes för rekapitaliseringen av bankerna avsevärt lägre än beräknat. För närvarande verkar det som om det inte skulle behöva beviljas flera lånerater från programmet utöver de 41,5 miljarder euro som har beviljats hittills. Cypern framförde sin stödansökan i juni och medlemsstaterna gav den sitt principiella stöd, men behandlingen av ansökan och verkställandet fortsätter 2013.

Verkställandet av de ekonomiska anpassningsprogrammen som 2010 och 2011 beviljats Grekland, Irland och Portugal fortsatte. Dessutom beslutades det i slutet av året att man ska fortsätta det andra stödprogrammet för Grekland efter att landet hade uppfyllt de s.k. förhandsåtgärderna. Efter den politiska osäkerheten som följde på förra sommarens två val stabiliserades läget i Grekland och det lyckades regeringen att verkställa de reformer som trojkan krävde. Under slutet av året blev läget i den offentliga ekonomin en aning bättre. Enligt preliminära uppgifter har de mål som ställts på statsfinanserna rentav överskridits.

Irland fortsatte 2012 att verkställa sitt ekonomiska anpassningsprogram. Programmet gick planerligt framåt, även om omvärlden försvårade en återhämtning av ekonomin. Irland gjorde i juli ett lyckat försök att ta sig tillbaka till lånemarknaden, men ett slutligt återinträde kräver att förtroendet ytterligare stärks.

Det portugisiska anpassningsprogrammet framskred 2012 enligt plan, även om det allmänt försvagade ekonomiska läget internationellt även försvagade de ekonomiska utsikterna för Portugal på kort sikt. Enligt bedömning har det skett allmänt positiva ekonomiska framsteg i Portugal: balanseringen av bytesbalansen och budgetunderskottet har fortskridit, riskerna inom finanssektorn har minskat och strukturella reformer är på gång. Samtidigt försvåras anpassningen dock av den växande arbetslösheten och de sjunkande skatteintäkterna, liksom av den allmänna bristen på förtroende för den ekonomiska utvecklingen.

Samordningen av den europeiska ekonomiska politiken

Som svar på de europeiska staternas skuldkris har den finanspolitiska och ekonomiska samordningen i euroområdet stärkts. De sex lagstiftningsakterna (fem förordningar och ett direktiv, six pack) som trädde i kraft i november 2011 stärker de förebyggande och korrigerande delarna i stabilitets- och tillväxtpakten och förbinder den med ett förfarande för makroekonomiska obalanser (Macroeconomic Imbalance Procedure). Parallellt med de sex akterna har man inom det mellanstatliga finanspolitiska fördraget (Treaty on Stability, Coordination and Governance) godkänt en finanspolitisk överenskommelse (Fiscal Compact) där kraven delvis är strängare. Överenskommelsens huvudsakliga innehåll har införlivats i den nationella lagstiftningen (den s.k. fipo-lagen). Dessa akter kompletteras ytterligare av två förordningar som endast gäller euroområdet (och som går under namnet two-pack) som mera exakt bestämmer om rapporteringen i anknytning till det nationella budgetförfarandet och särskilt till underskottsförfarandet och som förtydligar förfarandet i programländerna.

Diskussionen om bankunionen och mera allmänt om hur den ekonomiska och monetära unionen ska utvecklas fortsätter alltså. Europeiska rådet förband sig i december 2012 att komplettera bankunionen med en gemensam krishanteringsmekanism så snart som möjligt efter det att man har enats om den gemensamma banktillsynsmekanismen, rekonstruktionsdirektivet och direktivet om insättningsgarantier. När det gäller fullbordandet av EMU gavs ordförandena för Europeiska rådet och kommissionen i uppdrag att till Europeiska rådets junimöte 2013 komma in med möjliga åtgärder och en färdplan med tidtabell för tryggheten av tillväxten, konkurrenskraften och sysselsättningen i EU och särskilt i euroområdet. Denna plan för fullbordandet av EMU omfattar fyra element som rör samordningen av nationella reformer, EMU:s sociala dimension, om och hur gemensamt överenskomna kontrakt för konkurrenskraft och tillväxt ska utformas samt solidaritetsmekanismer.

Översikt av den finländska ekonomin

I ljuset av Statistikcentralens förhandsuppgifter krympte Finlands ekonomi mätt i bruttonationalprodukt med 0,2 % år 2012 och var då 194 miljarder euro. Eftersom Finland är en liten och öppen ekonomi har det påverkats av att den ekonomiska utvecklingen har varit svag internationellt och särskilt i euroområdet. Den internationella ekonomiska tillväxten torde förbli rätt låg också under de närmaste åren.

Efterfrågan i samhällsekonomin hölls förra året uppe av konsumtionen, den privata konsumtionen ökade nämligen med 1,6 % och den offentliga konsumtionen med nästan en procent. Förra årets ekonomiska utveckling var tudelad. Ännu i början av året steg bruttonationalprodukten uppenbart, men de ekonomiska aktiviteterna sjönk rätt snabbt under det andra kvartalet.

Trots den rätt svaga utvecklingen i realekonomin hölls sysselsättningsläget på en relativt god nivå. Årsmedeltalet för förra året gav en arbetslöshetsgrad på 7,7 %, det fanns således en aning färre arbetslösa än år 2011. Läget förändrades dock i slutet av året, då arbetslös-

heten rätt snabbt började stiga, vilket förväntas fortsätta också 2013. Arbetsproduktiviteten som är viktig för samhällsekonomin ökade inte alls från 2011 och var fortfarande mera än tre procent lägre än 2007.

Prisökningen fortsatte i relativt snabb takt, då konsumentprisindex steg med 2,8 %. Bytesbalansen fortsatte försvagas, eftersom importpriserna steg snabbare än exportpriserna. Hushållens reella inkomster ökade endast med 0,2 % och skuldsättningen fortsatte. Skuldsättningsgraden steg till närmare 120 % av de till buds stående inkomsterna. Driftsöverskottet som beskriver vinsten från företagens egentliga verksamhet avtog förra året med ca 2 % från föregående år.

Strukturförändringarna i den finländska ekonomin fortgick alltjämt under berättelseåret. Industrins roll minskade fortsättningsvis och särskilt i och med att elektronik- och skogsindustrin flyttade produktion utomlands. Inom tjänstesektorn dämpades handelsutsikterna av köpkraftens moderata utveckling.

Såsom ovan har konstaterats, vacklade ekonomin på randen av en recession förra året. Finansministeriets prognos som låg till grund för budgeten 2012 utgick från att BNP skulle öka med 1,8 % år 2012. Det gick inte riktigt så. Totalproduktionen krympte med 0,2 %. Skillnaden mellan prognos och utfall verkar stor, men är i själva verket mindre än i genomsnitt, för storleken på finansministeriets prognosfel under tidpunkten i fråga har under de senaste fem åren i genomsnitt varit fyra procentenheter. Totalproduktionens värde ökade med 2,6 %, medan prognosen var 4,5 %. BNP-priset beräknades nästan rätt, så skillnaden kom från minskade volymer.

Proportionellt störst var skillnaden mellan prognos och utfall i utrikeshandeln. Exporten krympte 1,4 % på grund av att efterfrågan i den internationella handeln var svagare än förväntat, medan exporten förväntades öka med 3,5 %, Exportaktiviteterna mattades av, men till följd av att världshandeln mattades av kraftigare än förväntat, blev avmattningen kraftigare än vad prognoserna hade visat. Exporten minskade på bred front, för både exporten av varor och av tjänster blev mindre än under föregående år. Särskilt tydligt minskade exporten av basmetallprodukter samt elteknikindustrins produkter. Exporten av oljeprodukter ökade däremot med nästan en tiondedel. En annan stark exportsektor inom den kemiska industrin var baskemikalieprodukterna. Överskottet i bytesbalansen förväntades hålla sig på ungefär en dryg procent i proportion till totalproduktionen, men bytesbalansen svängde och visade redan år 2011 ett underskott för första gången på 18 år och det underskottet fördjupades en aning 2012, till 1,6 % i proportion till totalproduktionen.

Den avmattade tillväxten minskade produktionskapacitetens användningsgrad och försvagade tillväxtutsikterna vilket sammantaget minskade behovet av investeringar. Investeringarna minskade med 2,9 %, medan investeringsprognosen visade på långsammare tillväxt. Investeringarna minskade på bred front, för investeringarna såväl i byggnader som i anordningar blev mindre än under föregående år. Till följd av den minskade exporten och de minskade investeringarna minskade importen med 3,7 %. Allra tydligast minskade importen av kapitalvaror – i synnerhet bilar – när den ändrade bilskatten minskade registreringen av nya bilar våren 2012.

Konsumtionsutvecklingen däremot prognostiserades till och med mycket exakt. Den privata konsumtionens tillväxt minskade förra året till 1,6 %, precis lika mycket som prognosen hösten 2011 hade antagit. Den privata konsumtionens tillväxt stöddes av att sysselsättningen hade förbättrats och lönerna stigit. Konsumtionstillväxten riktade sig främst till tjänster samt möbler och kläder. Den offentliga konsumtionen ökade för sin del med 0,8 %, endast en tiondedel mera än prognostiserat.

När det gäller faktorerna som utgör budgetens skattebas avtog tillväxten i den privata konsumtionens värde förra året till 4,3 %, medan tillväxten sommaren 2011 hade förväntats bli 4,7 %. Lönesummans ökning avtog till 3,2 %, medan det i prognosen förväntades en ökning på 3,8 %. Arbetslöshetsgraden väntades sjunka till 7,6 % av arbetskraften, medan den förverkligade arbetslöshetsgraden var ungefär densamma, 7,7 %. Inflationen väntades bli snabbare och gå upp till 3,3 %, men i verkligheten reducerades ökningstakten i konsumentpriserna till 2,8 %.

1.2 Utvecklingen i de offentliga finanserna

De offentliga finansernas finansieringsställning i Finland försvagades förra året med över 2 miljarder euro till följd av lågkonjunkturen. De offentliga finanserna visade ett underskott redan för fjärde året i rad. Den offentliga sektorns så kallade EDP-underskott var 1,9 % i förhållande till totalproduktionen. De totala utgifterna i den offentliga sektorn steg 4,5 % från föregående år, dvs. dryga 2 procentenheter mera än totalintäkterna.

Den offentliga sektorns skuld ökade förra året över 10 miljarder euro och skulden var för första gången större än 100 miljarder euro. Skulden i förhållande till totalproduktionen steg med 4 procentenheter, dvs. till 53 procent i förhållande till totalproduktionen. Den skuld som har upptagits av den tillfälliga Europeiska finansiella stabiliseringsfaciliteten (EFSF) statistikförs som en del av den offentliga skulden i de medlemsländer som har beviljat garantier. Detta ökar den offentliga bruttoskulden i Finland och i de andra euroländerna som har beviljat garantier. I slutet av 2012 hade 2,7 miljarder euro bokförts i Finlands offentliga skuld av lån beviljat av EFSD.

Statsfinanserna

Statsfinansernas ställning försvagades till följd av recessionen 2009 och visade ett underskott på 5,5 % i förhållande till totalproduktionen 2010. Under 2011 hämtade sig den finansiella ställningen till följd av de avslutade stimulansåtgärderna och skärpningen av den indirekta beskattningen. År 2011 visade den finansiella ställningen ett underskott på dryga 6,4 miljarder euro. Konjunkturfluktuationerna avspeglas tydligast i statsfinansernas ställning, i jämförelse med övriga undersektorer inom den offentliga ekonomin, särskilt på grund av skatteinkomsternas stora konjunkturkänslighet.

År 2012 försvagades statsfinansernas ställning med storleken av en dryg miljard. Underskottet i förhållande till bruttonationalprodukten uppgick till 3,8 %. Utvecklingen påverkades mest av den avtagande tillväxten i skatteutfallet. Statsfinansernas skatteintäkter ökade med 2,3 %. Intäkterna av de indirekta skatterna ökade, däremot sjönk intäkten av de direkta skatterna och blev negativ, vilket till stora delar förklaras av att samfundsskatteintäkten har sjunkit. De mest betydande ändringarna i skattegrunderna som regeringen beslutade om 2012 var att samfundsskattesatsen sänktes och energiskatterna höjdes. Nettobeloppet av effekterna av de ändrade skattegrunderna 2012 på tillväxten i skatteintäkter blev dock mycket liten. Enligt nationalräkenskaperna steg statens utgifter 4,4 %. Utgifterna ökade särskilt på grund av intäktsöverföringarna till andra socialskyddsfonder.

Lokalförvaltningen

Lokalförvaltningens finansiella ställning försvagades med nästan en miljard euro och underskottet i förhållande till bruttonationalprodukten uppgick till 1,1 %. Ökningen i lokalförvaltningens totala utgifter gick ner till fem procent, men skatteintäkterna och statandelarna ökade endast 2 % sammanlagt. Ökningen i skatteintäkter sjönk på grund av att den tillfälliga förhöjningen av fördelningsandelen för kommunernas samfundsskatt sjönk med 5 procentenheter 2012. Den genomsnittliga kommunalskattesatsen steg med endast 0,1 procentenheter. Lokalförvaltningens skuld ökade exceptionellt mycket, ungefär 1,5 miljarder euro.

Socialskyddsfonderna

År 2012 visade socialskyddsfonderna ett överskott på 2,6 % i förhållande till totalproduktionen, vilket så gott som helt förklaras av överskottet från arbetspensionsfonderna. Arbetspensionsfondernas överskott krympte emellertid under året avsevärt, med dryga 500 miljoner euro. Arbetspensionsförmånerna fortsatte stiga snabbt samtidigt som ackumuleringen av socialförsäkringspremier i takt med lönesumman ökade långsammare. Samtidigt krympte intäkterna från egendom särskilt på grund av den låga räntesatsen. Den finansiella ställningen för de övriga socialskyddsfonderna (främst Folkpensionsanstalten och Arbetslöshetsförsäkringsfonden) påverkades av den moderata ökningen i betalda förmånsutgifter. De övriga socialskyddsfonderna visade ett överskott på 0,2 % / BNP.

1.3 Finanspolitiken

Den finanspolitiska linjen

Ekonomisk framgång för Finland kan endast grunda sig på hög sysselsättning, konkurrenskraftig produktion, hög kompetens, jämlika tjänster samt social rättvisa och en välfärdsmodell som utgår från allas delaktighet. De största utmaningarna för finanspolitiken och den ekonomiska politiken i Finland är att stärka förutsättningarna för ekonomisk tillväxt och att trygga välfärdsstatens finansiering. På lång sikt har den offentliga ekonomin i Finland inte finansieringen på hållbar grund.

Statsminister Jyrki Katainens regering har svarat på utmaningarna i hanteringen av den offentliga ekonomin genom att ställa som mål balanserade statsfinanser och en statsskuld i förhållande till totalproduktionen som svänger mot en tydlig nedgång till slutet av valperioden. För att nå målen har regeringen åtagit sig att genomföra anpassningsåtgärder som riktar sig till statens intäkter och utgifter samt att förnya de ekonomiska strukturerna så att förutsättningarna stärks för en starkare tillväxt än prognostiserat.

Regeringen har i olika sammanhang beslutat om direkta åtgärder som minskar statens utgifter och ökar dess intäkter. De angelägnaste av dessa åtgärder ingår i regeringsprogrammet och i rambesluten från oktober 2011 och april 2012. Åtgärderna genomförs stegvis till år 2015 och de ska förbättra statsfinansernas ställning med ett nettobelopp på inalles 5,1 miljarder euro från 2016 framåt.

I finansministeriets prognos som publicerades i samband med rambeslutet från april 2012 var bedömningen att de direkta anpassningsåtgärderna tillsammans med den prognostiserade tillväxten skulle förbättra statens finansiella situation så att den offentliga sektorns skuld upphör att växa i förhållande till totalproduktionen under valperioden. Underskottet i statsfinanserna bedömdes dock överstiga målet 2015. Den prognostiserade tillväxten och anpassningsåtgärderna bedömdes inte heller räcka till för att få bort den offentliga ekonomins hållbarhetsunderskott. Dessutom preciserade finansministeriet under årets gång sin bedömning av läget och utsikterna för ekonomin, däribland för de offentliga finanserna, mot en svagare utveckling.

Regeringen har åtagit sig att genomföra ytterligare åtgärder, om statsskulden i förhållande till totalproduktionen inte verkar börja gå nedåt och underskottet i statsfinanserna verkar stanna på över 1 procent i förhållande till totalproduktionen.

Det är inte ändamålsenligt att stärka de offentliga finanserna enbart med direkta åtgärder som innebär stramare beskattning och nedskärning av utgifter. Utöver de direkta anpassningsåtgärderna behövs det reformer som fokuserar på de ekonomiska strukturerna i syfte att förbättra förutsättningarna för ekonomisk tillväxt.

I samband med rambeslutet från april 2012 beslutade regeringen om åtgärder som ska stärka förutsättningarna för ekonomisk tillväxt. Under årets gång fortsatte regeringen bereda åtgärder som syftar till att stärka tillväxten och konkurrenskraften, öka sysselsättningen och förlänga arbetskarriärerna samt förbättra den offentliga sektorns produktivitet inför halvtidsöversynen av regeringsprogrammet i februari—mars 2013.

De offentliga finansernas hållbarhet

De offentliga finanserna anses stå på hållbar grund om den offentliga skuldsättningen på lång sikt hålls stabil. Som mått på de offentliga finansernas hållbarhet används hållbarhetsunderskottet som beskriver hur mycket den offentliga ekonomin omedelbart behöver anpassas för att den offentliga skuldsättningen ska hållas på ett behärskat spår.

De offentliga finansernas hållbarhet ansträngs under de kommande decennierna av att befolkningens åldersstruktur blir äldre. Den förändrade åldersstrukturen försämrar den offentliga ekonomin på två sätt, dels höjer det stigande antalet äldre de offentliga utgifterna, såsom pensioner och utgifter för vård och omsorg, dels minskar den krympande befolkningen i arbetsför ålder för sin del den ekonomiska tillväxtpotentialen och därigenom en större skattebas. Försörjningsförhållandet försämras särskilt av att de stora åldersklasserna försvinner ur arbetslivet och av den ständigt ökande livslängden. Å andra sidan har invandringen och en stigande andel äldre av arbetskraften gjort att försörjningskvoten försvagas långsammare.

Finansministeriet uppdaterade 2012 sin bedömning av de offentliga finansernas hållbarhet på lång sikt. Vid bedömningen av de åldersrelaterade utgifterna användes SOME-modellen som social- och hälsovårdsministeriet har tagit fram. Som bakgrundshypoteser användes Statistikcentralens befolkningsprognos från 2009, i övrigt var de övergripande ekonomiska antagandena bakom kalkylerna av samma slag som i EU:s rapport om åldersstrukturen som färdigställdes 2012.

Enligt kalkylerna uppskattas de åldersrelaterade utgifterna stiga med 3,5 procentenheter i förhållande till BNP under åren 2016–2060. Pensionsutgifterna stiger snabbt redan på 2010-talet, medan sjuk- och hälsovårdsutgifterna och utgifterna för långvården börjar öka kraftigt från 2020-talet framåt. Med hjälp av utvecklingen för de åldersrelaterade utgifterna uppskattas de kommande underskotten i den offentliga ekonomin, medan de offentliga intäkterna och övriga utgifterna antas växa i takt med BNP. Den offentliga ekonomins hållbarhetsunderskott beräknas som summan av de kommande underskotten i dagens värde och dess storlek uppskattades till 3½ % av bruttonationalprodukten.

Ramutgifternas totalbelopp underskred de uppställda utgiftsramarna

I valperiodens första rambeslut den 5 oktober 2011 fastställdes för berättelseåret 2012 en utgiftsram på 42 284 miljoner euro enligt prisnivån för 2012. Utgiftsramen uppdaterades i enlighet med de kompletterande budgetförslagen 2012 så att den motsvarar förändringarna i prisnivån och i utgifternas struktur, vilket hade till följd att ramnivån senare under hösten 2011 preciserades till 42 188 miljoner euro. Ramutgifternas totalbelopp i regeringens budgetförslag (inkl. kompletterande förslag) uppgick till 41 933 miljoner euro, vilket lämnade en s.k. ofördelad reserv på 56 miljoner euro, utöver tilläggsbudgetreserveringen på 200 miljoner euro. I den ordinarie budgeten utökade riksdagen de utgifter som ska hänföras till ramen med 40,4 miljoner euro.

Under berättelseåret lämnade regeringen också tre tilläggsbudgetpropositioner till riksdagen utöver budgetpropositionen och två kompletterande propositioner. Den tredje tilläggsbudgetpropositionen var också förbunden med en kompletterande proposition. Vidstående tabell visas helhetssiffrorna för den ordinarie budgetens och tilläggsbudgetarnas

alla utgifter och ramutgifter samt hur mycket de utgifter som hänförs till ramen har underskridit ramnivån sedan respektive budget. Riksdagen företog ändringar endast i den ordinarie budgeten. Pris- och strukturjusteringarna som gjorts i ramnivån under berättelseåret beskrivs separat i respektive regeringsproposition.

Under berättelseåret stod trots ramarna också de 200 miljoner euro som överförts från 2011 till förfogande för utgifter av engångskaraktär. I den första tilläggsbudgeten användes 54 miljoner euro av dessa för utgifter av engångskaraktär, vilket tekniskt genomfördes genom att höja ramnivån för 2012 med 54 miljoner euro.

TABELL 1. Budgetutgifterna 2012, mn euro

	Regeringsproposition inkl. kompletterande propositioner	Alla utgifter	Utgifter som hänförs till ramen sammanlagt	Pris- och strukturkorrigerad ramnivå	Ofördelad reserv och tilläggsbudget-reserv
Regeringsproposition	BP 2012	52 477	41 933	42 188	56 + 200
Efter riksdagens ändring	B 2012	52 517	41 973	42 188	15 + 200
Regeringsproposition	TBP I	52 742	42 067	42 242	175
Regeringsproposition	TBP II	54 514	42 197	42 375	178
Regeringsproposition	TBP III	54 432	42 038	42 287	249

Den budgeterade nivån för utgifterna som hänförs till ramen underskred under berättelseåret utgiftsramen med 249 miljoner euro, och utöver det blev 146 miljoner euro av den från 2011 överförda reserven som stått till förfogande för utgifter av engångskaraktär oanvända.

I ramreglerna för statsminister Jyrki Katainens regering konstateras det att om utgiftsnivån efter tilläggsbudgetarna stannar under ramnivån, får skillnaden, dock högst 200 miljoner euro, trots ramarna användas följande år för engångsutgifter. Från 2012 kan således 200 miljoner euro överföras till 2013.

Upplåningen 2012 underskred det budgeterade rejält

Det totala beloppet för budgetutgifterna som regeringen föreslog för 2012 uppgick till 52 477 miljoner euro och steg med ca 40 miljoner euro i riksdagsbehandlingen. I budgeten uppskattades de ordinarie inkomsterna för 2012 till 45 167 miljoner euro. Underskottet i budgetekonomin uppskattades till 7 351 miljoner euro i budgeten.

I tilläggsbudgetarna höjdes anslagen med ett nettobelopp på 1 915 miljoner euro och inkomstposterna med ett nettobelopp på 133 miljoner euro. Merparten av de ökade utgiftsposterna i tilläggsbudgetarna hänförde sig till utgifter utanför ramen. Den största enskilda faktorn var kapitaliseringen av den Europeiska stabilitetsmekanismen med 1,44 miljarder euro som budgeterades i den andra tilläggsbudgeten. I tilläggsbudgetarna anvisades inalles 650 miljoner euro i anslag för Finlands Exportkredit Ab:s krediter på grund av att uppstarten av det permanenta refinansieringssystemet har fördröjts och den stora efterfrågan på refinansieringskrediter. Å andra sidan sänktes de beräknade ränteutgifterna i tilläggsbudgetarna med inalles 346 miljoner euro.

I tilläggsbudgetarna höjdes kalkylen över skatteinkomster med ett nettobelopp på 433 miljoner euro. I den första tilläggsbudgeten höjdes kalkylen över skatteinkomster med ett nettobelopp på 108 miljoner euro. Kalkylen över mervärdesskatt och kalkylen över fordonsskatt höjdes främst utifrån uppgifterna om influtna belopp. Kalkylen över källskatten från ränteintäkter minskades däremot. I den andra tilläggsbudgeten minskades kalkylen över skatteinkomster med ett nettobelopp på 175 miljoner euro. Kalkylen över samfundsskatten minskades med 170 miljoner euro utifrån uppgifterna om influtna belopp. I den tredje tilläggsbudgeten minskades kalkylen över skatteinkomster med 660 miljoner euro. På grund av att prognosen för ekonomin som helhet hade försämrats och utifrån uppgifterna om influtna belopp från början av året minskades kalkylen över samfundsskatt med 220 miljoner euro, kalkylen över bilskatt med 179 miljoner euro och kalkylen över mervärdesskatt med 54 miljoner euro. Vidare minskades kalkylen över energiskatt med 197 miljoner euro och kalkylen över avfallsskatt med 10 miljoner euro utgående från uppgifterna om influtna belopp från början av året. I den tredje tilläggsbudgeten för 2012 uppskattades underskottet i budgetekonomin till 9 133 miljoner euro.

Enligt den utfallskalkyl som ingår i bokslutet uppgick inkomsterna inom budgetekonomin utan nettolåneupptagning till 45 733 miljoner euro och utgifterna till 53 446 miljoner euro. Enligt bokslutet blev budgetekonomins utgifter 7 713 miljoner euro större än de faktiska intäkterna utan nettolåneupptagning. Av de budgeterade utgifterna blev 986 miljoner euro oanvända, dvs. 49 miljoner euro mindre än 2011. Förklaringen till att den budgeterade nivån underskreds ligger bl.a. i att de konjunkturrelaterade utgifterna för arbetslöshetsbidrag och grundläggande utkomststöd underskred det budgeterade. Dessutom underskred till exempel användningen av anslagen för refinansiering av exporten det budgeterade. Det inflöt 434 miljoner euro mera i ordinarie inkomster än budgeterat. För kommande år kvarstår 3 617 miljoner euro i överskott från tidigare räkenskapsperioder som inom ramen för lagen om statsbudgeten får användas för att täcka budgeten. Budgetekonomins skulder ökade med 4,8 miljarder euro. Statsskulden ökade klart mindre än vad som uppskattats i den tredje tilläggsbudgeten. Förfarandet vid upplåning ändrades 2011 efter att grundlagsutskottet hade konstaterat att kravet på budgetbalans inte förutsätter att det lån som anges i budgeten tas ut till fullt belopp om det inte är nödvändigt för statens likviditet.

Statens skuldsättning fortsätter

Statsskuldens nominella värde uppgick vid utgången av 2012 till ca 83,9 miljarder euro, vilket är ca 4,2 miljarder mera än vid utgången av 2011. Statsskuldens belopp i förhållande till bruttonationalprodukten var under berättelseåret ungefär en procentenhet högre än vid slutet av 2011, ca 43 %. Statsskulden har under åren 2009–2012 ökat med nästan 30 miljarder euro. Skuldsättningen beräknas öka även framöver. Statsskulden behandlas närmare i kapitel 2.6.

Som helhet visade statsfinanserna 2012 ett underskott på 3,8 % av bruttonationalprodukten, mätt med de begrepp som används i nationalräkenskaperna. Statsfinanserna beräknas uppvisa ett underskott även de närmaste åren.

TABELL 2. Balansen inom budgetekonomin och statsfinanserna, 2009—2012, mn euro

	2009	2010	2011	2012	Förändring 2011—2012, %
Budgetekonomin					
– Inkomster inom budgetekonomin	37 534	39 051	43 242	45 733	5
– Utgifter inom budgetekonomin	46 897	49 880	50 382	53 446	6
Egentligt överskott	-9 363	-10 829	-7 140	-7 713	7
Utgifter (-), inkomster (+) för skuldhantering	18	234	-41	-64	36
Nettofinansieringsbehov (-)	-9 345	-10 595	-7 181	-7 777	8
Återstoden av statsfinanserna enligt nationalräkenskaperna	-8 256	-10 078	-6 357	-7 439	15

Skattepolitiken

Målet för skattepolitiken är enligt Katainens regerings riktlinjer att stärka välfärdssamhällets finansiella bas och att också på det sättet förbättra de offentliga finansernas hållbarhet på längre sikt. För att nå målet genomförde regeringen strukturella förändringar i beskattningen under 2012. Med den ändrade beskattningen strävade regeringen efter att stärka tillväxten och sysselsättningen, förbättra den samhälleliga rättvisan samt att styra produktionen och konsumtionen i en ur hälso- och miljösynpunkt mera hållbar riktning.

Tyngdpunkten i beskattningen förflyttades fortsatt från beskattningen av arbete och företagande mot miljö- och hälsobetingad beskattning. Grunderna för beskattningen av förvärvsinkomster 2012 justerades enligt den beräknade höjningen i inkomstnivån för att beskattningen inte skulle stramas åt när inkomsterna steg i enlighet med den beräknade inkomstnivåutvecklingen. Vidare lindrades beskattningen av arbete genom en förhöjning av arbetsinkomstsvdraget med 200 miljoner euro.

För att förbättra företagens investeringsvillighet sänktes samfundsskattesatsen med 1,5 procentenheter till 24,5 %. Samtidigt stramades emellertid kapitalbeskattningen åt genom att skattesatsen höjdes till 30 % och beskattningen av kapitalinkomster ändrades så att den blev progressiv genom att skattesatsen är 32 % för den del av kapitalinkomsterna som överstiger 50 000 euro. Likaså stramades utdelningsbeskattningen åt genom att beloppet för olistade företags skattefria utdelning sänktes till 60 000 euro.

I punktskatterna höjdes beskattningen av produkter som är skadliga ur miljö- och hälsosynpunkt. För att minska konsumtionen och förebygga skadliga verkningar stramades beskattningen åt för både alkohol och tobaksprodukter. Också nivån på punktskatten för sötsaker, glass och läskedrycker höjdes. När det gäller energiskatterna höjde regeringen särskilt punktskatten för trafikbränslen. Förhöjningen av skattenivån på flytande trafikbränslen som företogs i enlighet med regeringsprogrammet genomförs i två steg. Den första förhöjningen genomfördes 2012 och den andra genomförs 2014.

För att skatternas miljöstyrning ska bli effektivare och skatteintäkterna större företog regeringen också ändringar i fordons- och bilbeskattningen. Beskattningens tyngdpunkt förflyttades från beskattning av anskaffning till beskattning av användning genom att fordonsskatten höjdes, men också bilskatten höjdes för sådana bilar vilkas koldioxidutsläpp överskrider 110 g/km.

Skatteändringar som ska öka rättvisan i beskattningen gjordes förutom i beskattningen av kapitalinkomster också i beskattningen av förvärvsinkomster och beskattningen av arv och gåvor. Beskattningen av små förvärvsinkomster lindrades genom att grundavdraget i kommunalbeskattningen höjdes. Utöver löntagare är även mottagare av pensionsinkomster och dagpenningssinkomster berättigade till grundavdraget. Till arvs- och gåvoskatteskalen fogades en ny skatteklass för arvsandelar och gåvor som överstiger 200 000 euro. Ändringen höjde den högsta skattesatsen i arvs- och gåvoskatteskalen med tre procentenheter till 16 %.

För att utvidga skattebasen decimerades de mest betydande skattestöden i personbeskattningen och mervärdesskatten utsträcktes till att omfatta prenumerationer av tidningar och tidskrifter, där en sänkt skattesats på 9 % tillämpas från ingången av 2012. Rätten att dra av räntorna för bostadslån sänktes till 85 % 2012 och avdragsrätten ska ytterligare skäras ned med 5 procentenheter årligen under 2013–2014. Dessutom sänktes maximibeloppet för hushållsavdraget till 2 000 euro och rätten till avdrag för arbetskostnader begränsades till 45 %.

Kommunerna kompenserades för effekterna av ändringarna i skattegrunderna på kommunernas skatteintäkter med avseende på beskattningen av förvärvsinkomster genom statsandelssystemet och med avseende på samfundsbekskattningen genom en höjning i kommunsektorns andel av samfundsskatten. Dessutom höjdes kommunernas andel av samfundsskatten som en temporär åtgärd med 5 procentenheter. Samtidigt höjdes också församlingarnas andel av samfundsskatten för att kompensera för förlorade skatteintäkter på grund av ändringarna i grunderna för samfundsskatten och dessutom beslutades det om en temporär förhöjning med 0,4 procentenheter också av församlingarnas andel av samfundsskatten.

I statsbudgeten för 2012 uppskattades det att de skattehöjande ändringarna i skattegrunderna ska öka statens skatteinkomster med totalt 1,1 miljard euro på årsnivå. De skattelindrande ändringarna i skattegrunderna beräknades uppgå till ca 520 miljoner euro och utöver dem minskas statens skatteinkomster av justeringen i inkomstskattegrunderna enligt utvecklingen i inkomstnivån (300 miljoner euro) samt den förlängda förhöjningen av kommunernas och församlingarnas andel av samfundsskatten som en temporär åtgärd (-280 miljoner euro). Under ikraftträdandeåret blir effekterna av flera av skatteändringarna mindre än den uppskattade årsnivån bland annat på grund av fördröjningen som skattebetalningen är förknippad med. Sammantaget, sett på årsnivå, beräknades ändringarna i skattegrunderna som företogs 2012 öka skatteintäkterna med ett nettobelopp på ca 20 miljoner euro (inkl. inkomstnivåjusteringen i inkomstskattegrunderna samt de temporära förhöjningarna i kommunernas och församlingarnas andelar av samfundsskatten). Utöver dessa beräknades höjningen av skatten på dieselbränslen från ingången av 2012, som den föregående regeringen hade beslutat om, öka skatteinkomsterna med ca 160 miljoner euro 2012.

2 Det statsfinansiella läget

2.1 Skatteinkomsterna och en analys av dem

Skatteinkomsterna

Statens budgetekonomi uppvisade för 2012 ett inflöde på 37 321 miljoner euro i skatteinkomster. Det här var 3 % mera än året innan. År 2011 ökade skatteinkomsterna med 13 %. Inflödet från skatterna på förvärvs- och kapitalinkomster ökade 3 % från föregående år. Den del av skatteinflödet som utgjorde den viktigaste skattebasen, löneinkomsterna, ökade med drygt 3 %. Däremot uppskattas kapitalinkomsterna ha minskat med 3 % under 2012. Den slutliga uppgiften om de faktiska kapitalinkomsterna blir dock tillgänglig först i och med att beskattningen är slutförd hösten 2013.

Mängden skatt som kom in till staten påverkades dessutom av den justerade utdelningen till skattetagarna. Inflödet 2012 ökade till följd av den korrigerings av utdelningen som vidtogs för skatteåret 2011 efter att 2011 års beskattning hade blivit klar i november. Korrigeringen vidtogs eftersom mängden kapitalskatt blev större än beräknat.

Från början av 2012 trädde flera ändringar i skattebasen som inverkar på avkastningen av skatterna på förvärvs- och kapitalinkomster i kraft. Skattesatsen för kapitalinkomster höjdes från 28 % till 30, likaledes infördes en skattesats på 32 % för kapitalinkomster över 50 000 euro. Därtill sänktes maximibeloppet för skattefria dividender från icke-noterade bolag. Rätten till ränteavdrag för bostadslån begränsades och hushållsavdraget minskades. Genom lättnader i beskattningen av förvärvsinkomster komprimerades de åtstramande verkningarna som den progressiva skatteskalen medförde när inkomsterna växte i genomsnitt. Dessutom höjdes arbetsinkomstavdraget och grundavdraget och sänktes den högsta marginalskatteprocenten på statens skatteskala. Totalt beräknades de här ändringarna reducera nettosumman för den mängd skatt som kom in till staten med i runt tal 270 miljoner euro 2012.

Avkastningen till staten från samfundsskatten minskade 14 % jämfört med 2011. Avkastningen av skatten sjönk till följd av att samfundsskattesatsen hade sänkts från 26 % till 24,5 % samt för att kommunerna och församlingarna komprimerades för förlorade skatteintäkter på grund av den sänkta skattesatsen genom att statens utdelning minskades i motsvarande grad. Som en temporär åtgärd höjdes utdelningen av samfundsskatten ytterligare med 5 procentenheter till kommunerna och 0,4 procentenheter till församlingarna för skatteåren 2012–2015. Totalt fick samtliga skattetagare in närmare 20 % mindre avkastning

från samfundsskatten. Här inverkade de skatteåterbäringar av engångsnatur som gällde tidigare skatteår och som betalades ut 2012. Dessutom minskade mängden förskottskompletteringar från föregående år markant.

Verkningarna av den sänkta skattesatsen för samfundsskatten kom att helt och hållet gälla inflödet till staten, eftersom den skatt som kommunerna och församlingarna gick miste om kompensades genom att man höjde deras utdelning av avkastningen från samfundsskatten och minskade statens utdelning i motsvarande omfattning. Den temporära höjningen av utdelningen till kommunerna och församlingarna tillämpas fortsättningsvis för skatteåren 2012—2015, men förhöjningen är hälften mindre än för åren 2009—2011. Detta medförde att inflödet till staten från samfundsskatten åter ökade 2012 jämfört med året innan.

Avkastningen från källskatten på ränteinkomster steg med en femtedel 2012. Medelräntan på hushållens insättningar 2012 var i snitt 0,92 % och sjönk i någon mån från föregående år. Insättningarna ökade drygt 3 % under 2012. Skattesatsen för källskatt höjdes med 2 procentenheter, m.a.o. så att den motsvarade förhöjningen av skatteprocenten för kapitalinkomster. Det här bidrog till en ungefär 16 miljoner euro större avkastning av skatten.

Mervärdesskatten utgjorde drygt 40 % av skatteinkomsterna i budgetekonomin. I mervärdesskatt kom det in totalt 15 814 miljoner euro. Avkastningen av skatten ökade drygt 4 % från året innan. Med avseende på avkastningen från mervärdesskatten var efterfrågan inom den privata konsumtionen viktigast, den ökade med 4,3 % medan mervärdesskattens skattebas ökade med 4,1 %. Mervärdesskattesatsen för tidningar och tidskrifter höjdes från noll till nio procent. Ändringen beräknas ha utökat avkastningen från skatterna 2012 med omkring 60 miljoner euro.

I punktskatt på tobak kom det in 752 miljoner euro, dvs. cirka 2 % mera än föregående år. Punktskatten på tobak höjdes i början av 2012 och den beräknades höja avkastningen av skatten med 42 miljoner euro 2012. Mängden beskattade cigaretter minskade i stort sett så som i prognosen, med knappa 3 %, men skatteförhöjningens inverkan på avkastningen av skatten blev dock mindre än den kalkylerade större summan på grund av skatteplaneringen. En del av skatteförhöjningens inverkan på avkastningen av punktskatten på tobak realiseras först 2013.

I skatt på alkoholdrycker kom det in 1 381 miljoner euro, inflödet från skatten växte med omkring 8 %. Punktskatten på öl och cider höjdes med 15 % från början av 2012 och punktskatten på övriga alkoholdrycker med 10 %. Det här beräknades öka avkastningen från skatten på alkoholdrycker med 104 miljoner euro. År 2012 minskade den beskattade alkoholkonsumtionen med cirka 2 %.

I energiskatter kom det in 4 103 miljoner euro, inflödet ökade med närmare 6 %. Tvärt emot prognosens beräknade ökning av förbrukningen sjönk förbrukningen av diesel med ½ % och av elström med 5 %. Även skattebasen för bensin krympte mer än väntat. Skatterna på drivmedel höjdes fortsättningsvis och förhöjningarna beräknades utöka avkastningen av skatterna med 315 miljoner euro under 2012.

Avkastningen av punktskatten på sötsaker, glass och läskedrycker inbringade 197 miljoner euro och inflödet ökade med närmare 50 %. Det här har sin förklaring i att skattenivåerna höjdes från ingången av 2012.

Under 2012 började inflödet från bilskatten sjunka. Det kom in 1 007 miljoner euro i bilskatt, vilket betydde att inflödet minskade med närmare 6 procent. Skatteskalen för bilskatten justerades fr.o.m. 1.4.2012 i syfte att intensifiera beskattningens miljöstyrande effekt. Handeln med nya bilar avmattades betydligt efter att den ändrade beskattningen trädde i kraft, men även osäkerheten i anslutning till det allmänna ekonomiska läget bromsade upp bilhandeln. År 2012 beskattades i runt tal 107 500 nya personbilar, vilket är drygt 10 % färre än föregående år. Även försäljningen av paket- och lastbilar minskade. Importen av begagnade bilar minskade med drygt 4 000 bilar till omkring 23 500 bilar.

I fordonsskatt kom det in 759 miljoner euro, inflödet stannade således på samma nivå som året innan. Drivkraftsskatten på person- och lastbilar sänktes med anledning av att skatten på dieselbränsle hade höjts från början av 2012. På årsnivå uppskattades verkningarna av den ändrade beskattningen medföra att skatten avkastar omkring 80 miljoner mindre. I syfte att intensifiera beskattningens miljöstyrande effekt i trafiken justerades skatteskalorna för fordonsskattens grundskatteandel från ingången av 2013, vilket beräknades höja avkastningen av skatten med 140 miljoner euro på årsnivå. Eftersom fordonsskatten uppbärs i perioder räknade man med att reformen ökade avkastningen av skatten med omkring 70 miljoner euro på 2012 års sida.

Avkastningen av lotteriskatten uppgick till 207 miljoner euro och ökade med nästan en fjärdedel. I början av 2012 höjdes skatteprocenten för lotterier som anordnas med ensamrätt till 12 %, vilket beräknades öka avkastningen av skatten med 34 miljoner euro på årsnivå.

Avkastningen av avfallsskatten minskade 12 %, totalt kom det in 56 miljoner euro i skatt. Avfallsskattelagen reformerades 2011 och samband med reformen beslöt man höja avfallsskatten stegvis under åren 2012 och 2013. Den styrande effekten av att avfallsskatten höjdes har visat sig vara större än beräknat.

TABELL 3. Skatteinkomsterna i statsbudgeten 2008—2012

	2008	2009	2010	2011	2012	2011/2012 Förändring, %
Skatt på förvärvs- och kapitalinkomst	9 088	7 188	6 496	7 646	7 869	2,9
Samfundsskatt	4 910	2 207	2 972	3 374	2 906	-13,9
Källskatt på ränteinkomster	432	493	205	198	237	19,5
Skatt på arv och gåva	651	440	387	395	509	28,9
Mervärdesskatt	14 046	13 316	13 710	15 166	15 814	4,3
Skatt på vissa försäkringspremier	536	557	584	626	660	5,5
Apoteksavgifter	119	128	121	143	144	0,7
Punktskatt på tobak	630	689	698	739	752	1,8
Skatt på alkoholdrycker	1 092	1 207	1 284	1 281	1 381	7,8
Energiskatter	3 192	3 149	3 252	3 880	4 103	5,8
Punktskatt på sötsaker, glass och läskedrycker	35	35	37	134	197	46,8
Punktskatt på vissa dryckesförpackningar	15	12	13	15	15	2,7
Bilskatt	1 016	687	941	1 068	1 007	-5,7
Överlåtelseskatt	503	484	520	544	580	6,6
Lotteriskatt	138	139	145	169	207	22,6
Fordonsskatt	637	654	691	759	759	-0,1
Avfallsskatt	52	45	42	64	56	-12,2
Lästavgifter	1	1	1	1	1	11,5
Banskatt	21	17	18	18	16	-9,5
Kommunikationsmarknadsavgift m.m.	4	5	6	6	6	9,4
Avgift för övervakning av flygtrafiken	7	7	6	8	11	40,5
Farledsavgifter	80	66	69	76	81	7,1
Oljeavfallsavgifter	4	4	4	4	4	-3,4
Övriga skatteinkomster	3	3	3	3	4	37,6
STATENS SKATTEINKOMSTER SAMMANLAGT	37 210	31 533	32 206	36 316	37 321	2,8

Övriga inkomster

I andra än skatteinkomster kom det in sammanlagt 8 413 miljoner euro i budgetekonomin, vilket är drygt 20 % mera än föregående år. Av denna summa kom det in 6 065 miljoner euro i form av inkomster av blandad natur, 1 925 miljoner euro som ränteinkomster och intäktsföring av vinst och 423 miljoner euro som inkomster från av staten beviljade lån.

I nettointekomster av blandad natur flöt det in 525 miljoner euro mer än det budgeterade beloppet, vilket huvudsakligen berodde på att överförda anslag återfördes. Intäktsföringen av Penningautomatföreningens vinst till statsbudgeten omfattade 381 miljoner euro och statens andel av tippnings- och penninglotterivinstmedlen 521 miljoner euro.

Ränteinkomsterna, inkomsterna av försäljning av aktier och de intäktsförda vinsterna uppgick till 23 miljoner euro mindre än vad som hade budgeterats. I ränteinkomster kom det in sammanlagt 117 miljoner euro. Ränteinkomsterna minskade med 40 % från året innan, bl.a. till följd av den sjunkande allmänna räntenivån. Ränteinkomsterna i statens

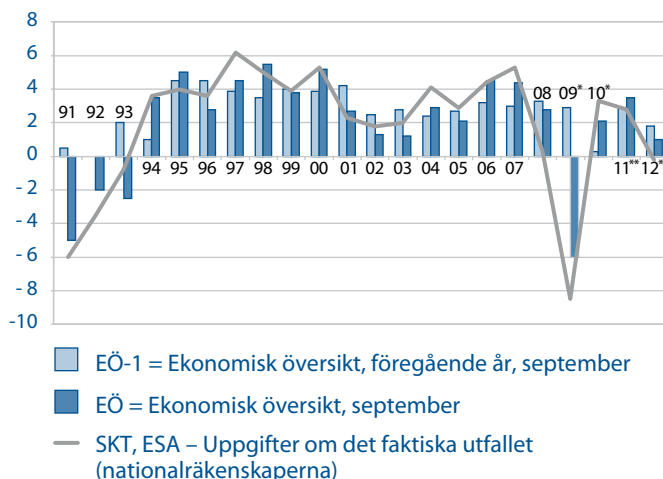

kassamedel sjönk från 75 miljoner euro 2011 till 16 miljoner euro. Som vinst från Finlands Bank inkomstfördes 185 miljoner euro till staten, dvs. 10 miljoner euro mindre än året innan. I dividendinkomster och nettoförsäljningsinkomster av aktier kom det in 1 383 miljoner euro, vilket var 76 miljoner mindre än föregående år. Största utdelningarna betalade Solidium, 660 miljoner euro och Fortum, 451 miljoner euro.

2.2 Prognosen för skatteinkomsterna och en analys av avvikande poster

Till grund för de kalkylerade skatteinkomsterna i budgeten ligger finansministeriets prognos för hela den ekonomiska utvecklingen. Figur 1 beskriver hur finansministeriets prognoser för i vilken mån totalproduktionen beräknas ändra har justerats i de årligen publicerade prognoserna samt hur mycket prognoserna har avvikit från utfallet. Staplarna redogör för den prognos som ligger till grund för regeringens budgetproposition och prognosen för hösten följande år, som i sin tur fungerar som grund för beredningen av höstens tilläggsbudgetproposition. Allra mest har prognoserna för den ekonomiska tillväxten slagit fel för åren 1991 och 2009. I båda fallen avmattades den ekonomiska tillväxten exceptionellt kraftigt och ledde till en lågkonjunktur som var djupare än vanligt. Den ekonomiska lågkonjunkturen som tog sin början i slutet av 2008 utvecklades snabbt till en exceptionellt djup störtcykel och återspeglas tydligt i att ännu hösten 2008 förväntades totalproduktionen i samband med beredningen av budgetpropositionen för 2009 öka under 2009 med 3 %, men de granskade uppgifterna redovisade slutligen att produktionen hade minskat över 8 %. Men produktionen fick också ett snabbare uppsving än i förhandskalkylernas antaganden. Enligt Statistikcentralens preliminära uppgifter minskade produktionen under 2012 med 0,2 % tvärt emot prognosens uppskattning hösten 2012 att den kommer att öka med 1 %. Året innan förväntades tillväxten 2012 bli 1,8 %.

FIGUR 1. Finansministeriets prognoser för förändring i BNP samt utfallet åren 1991—2012, förändring, %

Prognoserna för skatteunderlagens utveckling härleds från den totalekonomiska prognosen. Tabell 4 redogör för prognoserna för de viktigaste inkomst- och efterfrågeposterna som inverkar på de skattepliktiga inkomsterna och övriga skatteunderlag i oktober 2011 samt prognosen från mars 2013.

TABELL 4. De viktigaste inkomst- och efterfrågeposterna som inverkar på de skattepliktiga inkomsterna och övriga skatteunderlag. Prognoserna för en förändring, %, i oktober 2011 och i mars 2013

	Prognos i oktober 2011		Mars 2013	
	2011	2012	2011	2012
Skattepliktiga förvärvs- och kapitalinkomster				
– löneinkomster	5	4	4,5	3,2
– pensionsinkomster och andra sociala förmåner	4	5½	4,9	5,8
– kapitalinkomster	5½	5½	14,0	-2,8
Förtjänstnivåindex	2,6	3,2	2,7	3,5
Rörelseöverskott	8	4½	6,5	-1,3
Värde av privatpersoners konsumtionsutgifter	5	5	5,8	4,3
Mervärdesskattebas	6	4½	5,8	4,1
Bensinförbrukning	-2	-1½	-2,4	-3,6
Förbrukning av dieselolja	3½	2	3,8	-0,4
Elförbrukning	2	1	-0,8	-5,1
Konsumtion av beskattad alkohol	0	-3	0,0	-1,8
Beskattade nya personbilar, st	121 000	126 000	122 000	107 500
Konsumentprisindex	3,5	3,3	3,4	2,8

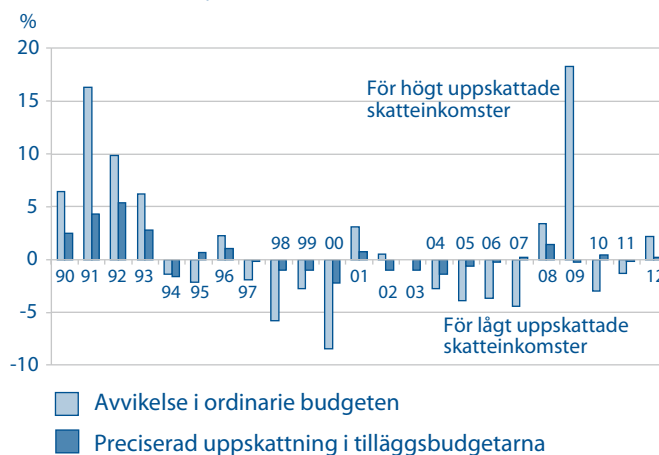
I budgetpropositionen, som överlämnades till riksdagen i oktober 2011, uppskattades skatteinkomsterna i budgetekonomin 2012 till 38 200 miljoner euro. I en proposition med komplettering till budgetpropositionen ingick förslag om att höja budgetens kalkylerade skatteinkomster med cirka 80 miljoner euro, huvudsakligen med anledning av att prognosen för mervärdesskatten hade uppdaterats utifrån färskare uppgifter om influten skatt. I en proposition med en andra komplettering beaktades åter de skattepolitiska åtgärder som man hade överenskommit om i anknytning till arbetsmarknadslösningen (det s.k. ramavtalet). De beräknade inkomsterna från skatten på förvärvs- och kapitalinkomster sänktes med 80 miljoner euro för att löntagarna kompenseras för att arbetspensionsavgiften hade höjts. De uppskattade inkomsterna från samfundsskatten sänktes med cirka 120 miljoner euro jämfört med budgetpropositionen när man beslöt sänka skattesatsen för samfundsskatten med 0,5 procentenheter utöver den sänkning med en procentenhet som redan föreslogs i budgetpropositionen. Av andra orsaker än sådana som hörde samman med arbetsmarknadslösningen höjdes inkomststaten i den andra kompletterade propositionen med ett nettobelopp om 55 miljoner euro. I den budget som riksdagen sedan godkände uppgick de kalkylerade skatteinkomsterna till 38 137 miljoner euro.

I den första tilläggsbudgeten för 2012 höjdes inkomststaten med ett nettobelopp på 108 miljoner euro. De uppskattade inkomsterna från mervärdesskatten och fordonsskatten höjdes närmast med anledning av uppgifterna om intaget. Däremot sänktes kalkylen över källskatten på ränteinkomster. I den andra tilläggsbudgeten sänktes de beräknade skatteinkomsterna med ett nettobelopp på 175 miljoner euro. De beräknade inkomsterna från samfundsskatten sänktes med 170 miljoner euro utifrån uppgifterna om inflödet. I den tredje tilläggsbudgeten sänktes de kalkylerade skatteinkomsterna med 660 miljoner euro. Med anledning av att prognosen för det ekonomiska läget hade försvagats överlag och utifrån uppgifterna om intaget under början av året minskades de kalkylerade inkomsterna från samfundsskatten med 220 miljoner euro, från bilskatten med 179 miljoner euro och från mervärdesskatterna med 54 miljoner euro. På basis av intaget under början av året minskades ytterligare kalkylerna för energiskatt med 197 miljoner euro och för avfallsskatt med 10 miljoner euro.

I tilläggsbudgeterna höjdes de kalkylerade skatteinkomsterna med ett nettobelopp på sammanlagt 433 miljoner euro. När man på basis av bokslutet hade fått kännedom om de faktiska skatteintäkterna framgick det att skatteinkomsterna hade uppskattats 479 miljoner euro för högt i den ordinarie budgeten och i budgeten korrigerad med tilläggsbudgeterna 89 miljoner för högt.

Figur 2 redogör för skillnaderna i de budgeterade skatteinkomsterna jämfört med budgetutfallet i den ordinarie budgeten och i budgeten kompletterad med tilläggsbudgeterna åren 1991—2012. Skatteinkomsterna uppskattades för högt under flera år i början av 1990-talet och särskilt mycket 2009. De största felbedömningarna med för lågt uppskattade skatteinkomster visar åren 1998 och 2000. Skatteinkomsterna 2012 uppskattades 2,2 % för högt i den ordinarie budgeten, men endast 0,2 % för högt efter tilläggsbudgeterna.

FIGUR 2. Skatteinkomstprognoserna i budgeten i förhållande till utfallet åren, 1990—2012

Efterhandsprognoserna för de viktigaste skatteinkomstposterna

Tabell 5 redogör för avvikelserna i de viktigaste skatteinkomstposterna i förhållande till inkomststaten i den ordinarie budgeten för 2012, budgeten korrigerad med tilläggsbudgetarna samt de s.k. efterhandsprognoserna för dessa poster. Med hjälp av efterhandsprognoserna försöker man besvara frågan vad inkomststaten skulle ha varit när budgetpropositionen utarbetades på hösten 2011 om man då hade haft tillgång till dagens prognos för inkomstbasens utveckling och beskattningsgrunderna för 2012.

TABELL 5. Inkomststaten för de viktigaste skatteinkomstposterna enligt ordinarie budgeten, budgeten kompletterad med en tilläggsbudget och efterhandsprognoserna i relation till utfallet 2012 (med plustecken = inkomsterna beräknats för lågt), mn euro och %

	Utfall (bokslut)	Avvikelse i budgeten	%	Avvikelse i sista tilläggs- budgeten	%	Avvikelse i efterhands- prognosen	%
Skatter på förvärvs- och kapitalinkomster	7 869	163	2,1	163	2,1	37	0,5
Samfundsskatt	2 906	-649	-22,3	-259	-8,9	-276	-9,5
Mervärdesskatt	15 814	102	0,6	30	0,2	65	0,4
Energiskatter	4 103	-253	-6,2	-56	-1,4	-14	-0,3
Punktskatt på tobak	752	-1	-0,1	-1	-0,1	-1	-0,1
Skatt på alkoholdrycker	1 381	-18	-1,3	-18	-1,3	-20	-1,5

Skatterna på förvärvs- och kapitalinkomster

Inflödet till momentet för skatter på förvärvs- och kapitalinkomster i budgetens inkomststat uppskattades 163 miljoner euro för lågt. De beräknade inkomsterna ändrades inte i tilläggsbudgetarna. Felet i prognosen har till största delen sin förklaring i att kapitalinkomsterna 2011 uppskattades för lågt.

Efterhandsprognosen för avkastningen från skatten på förvärvs- och kapitalinkomster, som beaktar de slutliga uppgifterna om inkomster och skatter 2011 samt dagens kalkyl för inkomsterna 2012, visar att inkomsterna skulle ha varit 37 miljoner euro mindre än vad som framgår av bokslutet. Skillnaden mellan efterhandsprognosen och utfallet beror i huvudsak på att det ännu inte finns slutlig information tillgänglig över samtliga inkomstposter eller debiterade skatter 2012 och med hjälp av mikrosimuleringsmodellerna är det inte möjligt att fullständigt prognosera skatternas volym. Det är också omöjligt att få en helt riktig prognos för hur skatteintaget kommer att fördelas på olika kalenderår. Dessutom innehåller prognoseringsmodellen inexactheter när det gäller att uppskatta intaget från skatter som består av mindre inkomstposter. Slutgiltiga uppgifter om inkomsterna och skatterna 2012 blir tillgängliga i slutet av oktober 2013.

Samfundsskatten

I 2012 års budget uppskattades intaget från samfundsskatten till staten 649 miljoner euro för högt, dvs. med drygt 20 %. I den andra tilläggsbudgeten våren 2012 sänktes prognosen för avkastningen av skatten med 170 miljoner euro, främst med anledning av att förskotts-betalningarna som kommit in 2011 och tidigare under 2012 var lägre än vad man tidigare hade beräknat. I den tredje tilläggsbudgeten sänktes prognosen med 220 miljoner euro på basis av det lägre inflödet under skatteåren 2011 och början av 2012. Även kalkylen för rörelseöverskottet minskade från den tidigare prognosen. Jämfört med den ursprungligen budgeterade och med tilläggsbudgetarna kompletterade inkomststaten 2012 kom det in 259 miljoner euro mindre. 241 miljoner euro av denna summa hade sin grund i att skatteåterbäring från tidigare skatteår betalades ut till kunderna som en engångssumma i slutet av året.

På basis av efterhandsprognosen skulle samfundsskatten ha kalkylerats 276 miljoner euro i överkant. Efterhandsprognosen har gjorts upp genom att utnyttja färskare uppgifter om ändringar i rörelseöverskottet under åren 2011 och 2012. Efterhandsprognosen har i mindre grad uppskattat för högt än kalkylen i den ordinarie budgeten.

Mervärdesskatten

År 2012 kom det in omkring 15 814 miljoner euro i mervärdesskatt, vilket är endast 102 miljoner euro mera än det beräknade beloppet i den på hösten 2011 kompletterade budgeten, som riksdagen sedan godkände. Detta fel på 0,6 % i prognosen hade enligt efterhandsprognoserna huvudsakligen sin grund i att skatteintäkterna för 2011 uppskattades en aning för lågt.

I början av 2012 höjdes skattesatsen för prenumererade tidningar och tidskrifter från noll procent till nio procent. Detta ökade statens mervärdesskatteinkomster med omkring 60 miljoner euro under 2012. Mervärdesskatten kommer in med två månaders fördröjning, så i fråga om året då höjningen trädde i kraft syns verkningarna av den höjda skattesatsen endast för 10 månader.

Arbetet med att göra upp en prognos för mervärdesskatten försvåras alltid av att intaget från mervärdesskatten och speciellt mervärdesskatteåterbäringarna koncentreras till skilda månader. Återbäringar betalas i allmänhet till företag, som har stora investeringar eller vilkas produktion huvudsakligen går på export. I synnerhet vid årsskiftet varierar mängden mervärdesskatteåterbäringar mycket och medför på så sätt avvikelser åt det ena eller andra hållet i det faktiska intaget under året.

Punktskatterna

Den beräknade avkastningen av energiskatterna uppskattades 253 miljoner euro, dvs. 6,2 % för högt i budgeten. Kalkylen för avkastningen av skatterna sänktes i den tredje tilläggsbudgeten, där avkastningen av skatterna beräknades 58 miljoner euro för högt, dvs. med 1,4 %. Den beskattade elförbrukningen blev lägre än beräknat och avkast-

ningen av skatten således en följd av att det ekonomiska läget utvecklades svagare än väntat, vilket inverkade speciellt på förbrukningen av dieselolja, uppvärmningsbränslen inom industrin och elström inom näringslivet. Efterhandsprognosen uppskattade avkastningen 0,3 % i överkant.

Avkastningen av alkoholskatten uppskattades 18 miljoner euro eller 1,3 % för högt i budgeten. Att kalkylen blev för hög hade delvis sin grund i skatteplaneringen, bl.a. förberedde sig aktörerna i branschen i större omfattning än väntat för den höjning av skatten som trädde i kraft från början av 2012 genom att köpa in produkter på basis av gamla skatteinivåer i december 2011 och hålla dem i lager. Efterhandsprognosen uppskattade avkastningen 1,4 % för högt.

Prognosen för avkastningen av punktskatten på tobak motsvarade så gott som helt det faktiska intaget, för avkastningen uppskattades 1 miljon euro i överkant i budgeten. Efterhandsprognosen uppskattade åter avkastningen 0,1 % för högt.

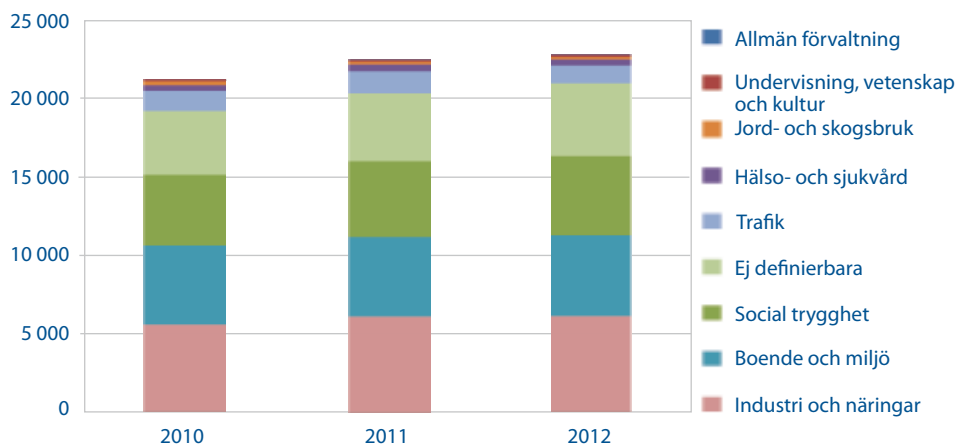
2.3 Skatteutgifterna

Med skatteutgifter avses avvikelser från beskattningens normala grundstruktur sådan som den definieras på det nationella planet. En skatteutgift är inriktad på att stödja vissa funktioner eller grupper av skattskyldiga genom bestämmelser om avdrag, skattefrihet, nedsatta skattesatser, skattelättnader eller senarelagd betalning av skatt. Definitionerna av skatteutgifter baserar på överenskommelser som ingåtts för olika slags skatter. Skatteutgifterna räknas huvudsakligen enligt principen om förlorad skatteinkomst, härvid utgörs stödet av den skatteinkomst som går förlorad på grund av beskattningsbestämmelsen som avviker från normen när övriga bestämmelser förblir oförändrade. Eftersom stödets påverkan på beteendet och eventuella överlappande stöd inte beaktas är det skäl att vara försiktig såväl vid en uppskattning av skatteutgifternas totala belopp som hur de ska tolkas. Om skatteutgifter slopas leder detta nödvändigtvis inte heller till att skatteinkomsterna skulle öka i motsvarande grad.

De viktigaste skatteutgifterna

År 2012 noterades 176 särskilda skatteutgifter. På grund av bristande basfakta var det dock inte möjligt att räkna ut ett eurobelopp för ungefär en tredjedel av de observerade skatteutgifterna. Det gick alltså inte att göra upp en kalkyl över skatteutgifternas sammanlagda belopp. I fråga om sådana skattestöd, som kunde räknas, uppgick utgifterna till totalt 22,8 miljarder euro, vilket är ungefär 12 % av bruttonationalprodukten och 27 % av skatter och avgifter av skattenatur. Statens andel av alla skatteutgifter omfattade 70 %, de resterande 30 % var fördelade på kommunerna, församlingarna och Folkpansionsanstalten.

FIGUR 3. Skatteutgifter enligt uppgiftsområde 2010—2012, mn euro

Figur 3 redogör för skatteutgifterna klassificerade enligt uppgiftsområde åren 2010—2012. Största delen av skatteutgifterna hänförde sig till uppgiftsområdena industri och näringar, social trygghet samt boende och miljö. Även när uppgiftsområdet uppgavs som "Icke definierbart" utgjorde skatteutgifterna en betydande del, som inkluderade bl.a. förvärvsinkomstavdraget vid kommunalbeskattningen och arbetsinkomstavdraget från den inkomstskatt på förvärvsinkomster som ska betalas till staten. Under 2012 växte de uträknade skatteutgifterna med ett sammanlagt belopp på omkring 360 miljoner euro från 2011.

TABELL 6. Skatteutgifter enligt skatteslag 2012

	Mn euro
Inkomstskatt	14 112
Skatt på näringar	968
Skatt på jordbruk och skogsbruk	57
Överlåtelseskatt	2 099
Skatt på arv och gåva	80
Mervärdesskatt	3 059
Punktskatter	1 855
Fastighetsskatt	530
SAMMANLAGT	22 760

Tabell 6 redogör för skatteutgifterna enligt skatteslag 2012. I beskattningen av fysiska personers inkomster var det största skattestödet skattefriheten för en kalkylerad bostadsinkomst, som uppgick till 2 800 miljoner euro. Skattestödet som beviljades som arbetsinkomstavdrag vid beskattningen av förvärvsinkomster uppgick till 1 960 miljoner euro och förvärvsinkomstavdraget vid kommunalbeskattningen till 1 440 miljoner euro. Arbetsta-

garnas lagfästa och avdragsgilla pensionsförsäkringspremie innebär förlorade skatteinkomster på 1 825 miljoner euro i beskattningen av förvärvsinkomster. Den största enskilda skatteutgiften i beskattningen av kapitalinkomster medför skattefriheten för vinst vid försäljning av egen bostad, 1 300 miljoner euro.

Den viktigaste skatteårsspecifika utgiften i samband med beskattningen av näringsinkomst var den skatteutgift som följde på snabbare avskrivningar än vad det tekniskt-ekonomiska slitaget förutsatte av lösa anläggningstillgångar (680 miljoner euro) och skattefriheten vid överlåtelse av aktier som ingår i anläggningstillgångar (310 miljoner euro). I beskattningen av jordbruk ledde större avskrivningar än vad det tekniskt-ekonomiska slitaget förutsatte av maskiner, materiel och anordningar till den största skatteutgiften (39 miljoner euro) och i beskattningen av skog medförde skogsavdraget 37 miljoner i skatteutgifter.

Inom mervärdesbeskattningen bildas skattestöd av skattesatser som är lägre än den normala samt av verksamhet som är helt befriad från skatt. De största skattestöden för enskilda nyttigheter föranleddes av den sänkta skattesatsen för livsmedel (1 197 miljoner euro), restaurang- och måltidsservice (487 miljoner euro), läkemedel (402 miljoner euro) samt för kollektivtrafik (251 miljoner euro). Bland punktskatterna uppstod de största skatteutgifterna genom att dieselbränsle beskattades lägre än normen (739 miljoner euro), en lägre skatteklass för elström till industri och växthus (370 miljoner euro), en skattesats lägre än normen för lätt bränsle som används i arbetsmaskiner (476 miljoner euro) samt en skattesats lägre än normen för torv (112 miljoner euro). Däremot definierades drivkraftsskatten på fordon som skattesanktion (261 miljoner euro).

Den största enskilda skatteutgiften i fråga om överlåtelseskatt var skattefriheten för värdepapper som är föremål för offentlig handel och vars belopp uppskattas till 2 000 miljoner euro. Skatteutgiften i samband med skattefriheten vad gäller överlåtelseskatt vid köp av en första bostad uppgick till totalt 40 miljoner euro. Vid beskattningen av arv och gåva medförde skattelättnaden vid generationsväxling 80 miljoner euro i skatteutgifter. I fastighetsbeskattningen läggs normen vid nivån för kommunens allmänna fastighetsskatteprocent. Den största skatteutgiften när det gällde fastighetsskatten var en skattesats lägre än normen för bostadsbyggnader i stadigvarande användning (480 miljoner euro), men även skattesanktioner noterades.

När ett företag anställer arbetstagare är lönebikostnaderna som därvid uppstår avdragsgilla i beskattningen av företaget. Även detta anses medföra skatteutgifter. På grund av bristande information i materialet var det möjligt att räkna ett eurobelopp för endast några av de skattestöd som omfattas av socialförsäkringslagstiftningen.

De viktigaste förändringarna i skatteutgifterna och hur de räknas

Definitionerna av skatteutgifter baserar på det skattestödsprojekt¹, som avslutades 2010 och som kartlade hela skattelagstiftningen bestämmelse för bestämmelse. Ett undantag utgör normerna för skatteutgifter inom beskattningen av energi, som definierades på nytt i och med att energiskattereformen trädde i kraft 2011.

¹ Outi Kröger – Timo Rauhanen: Verotuet Suomessa. VATT valmisteluraportit 5/2010.

År 2012 skedde endast små förändringar i antalet skatteutgifter jämfört med året innan. I beskattningen av en fysisk persons inkomster upphörde den tidsbundna, partiella skattefriheten vid försäljning av skog och skattefriheten för skogsbrukets understöd i och med utgången av 2011. Likaledes avslutades försöket med sänkt mervärdesskattesats inom arbetsintensiva branscher i slutet av 2011. Några nya skatteutgifter togs inte i bruk under 2012, men tillämpningen av några tidsbundna skatteutgifter fick förlängning, trots att de ursprungligen skulle utgå vid 2011 års slut. Bland dessa kan nämnas förhöjda avskrivningar inom utvecklingsområdena vid beskattningen av näringar, dessa tillämpas fortsättningsvis fram till 2013 års slut.

Beskattningsstrukturen var inte under 2012 föremål för några sådan omläggningar som skulle ha ändrat definitionen på eller metoden för att räkna ut skatteutgifter. De preciserade eurobeloppen i skattestöd ändrade emellertid som resultat av ändringar i beskattningsgrunderna och skattebaserna (t.ex. inkomsterna genererade av produktionsfaktorer). Räknat i euro ökade avdragen som utgjordes av arbetsinkomstavdrag och arbetstagarnas lagfästa pensionsförsäkringspremie skatteutgifterna allra mest vid beskattningen av en fysisk persons inkomster. Vissa skatteutgifter minskade de facto under 2012. Exempelvis minskade skatteutgiften i mervärdesbeskattningen av prenumererade tidningar och tidskrifter samt skatteutgiften i samband med försäljningen av upplagorna för olika föreningsmedlems-tidningar, eftersom man började tillämpa en 9 procents skattesats på dem fr.o.m. början av 2012 i stället för den tidigare nollskattesatsen. Skatteutgifterna med växande belopp var under redogörelseåret fler än de utgifter, där beloppet sjönk. Som följd härav växte utgifternas sammanlagda belopp med cirka 360 miljoner euro jämfört med 2011.

En analys av skatteutgifternas effekt

Verkningarna av höjda avdrag

Statens ekonomiska forskningscentral (VATT) har analyserat ett försök, där man utredde verkningarna av höjda avskrivningar i samband med investeringar i produktionen². Dessa höjda avskrivningar tillämpades under åren 2009—2010 i syfte att väcka intresse för investeringar under den ekonomiska nedgången. Enligt uppgifterna i beskattningsregistret utnyttjades dessa endast av ett fåtal sådana företag, som skulle ha varit berättigade till avdraget. I Finland innebär beskattningen av dividender från ett icke-noterat bolag att avdrag för höjda avskrivningar i många fall blir olönsamma. Avdraget för en höjd avskrivning medför inbesparade räntor i beskattningen av företaget, men den extra kostnaden vid personbeskattningen kan bli större än denna nytta. I dagens läge blir värdet av höjda avskrivningar för företaget och företagaren i en situation med låg samfundsskattesats och låg ränta i bästa fall endast obetydligt och i de flesta fall t.o.m. negativt. De kan således knappast ha någon inverkan av större betydelse på investeringarna. Om man inom den ekonomiska politiken vill styra företagen i deras beslutsfattande om investeringar borde man försöka hitta effektivare verktyg som är bättre lämpade för dagens verksamhetsfält.

² Seppo Kari: Miksi yritykset eivät reagoi korotettuihin poistoihin? VATT Muistiot 22/2012

KUILU-projektet

Inom ramen för KUILU-projektet³ utfördes en utvärdering av verkningarna och effekten av vissa centrala styrmedel utifrån klimatförändringens perspektiv. Styrmedlen indelades i normativ styrning, ekonomiska styrmedel och direkta stöd, informationsstyrning samt inverkan på utbudet. Bland de ekonomiska styrmedlen ingick följande skatteutgifter: energiskatterna, hushållsavdraget, beskattningen av drivmedel, arbetsresebiljetten, bilskatten och fordonsskatten graderade enligt koldioxidutsläppet samt skatten på dryckesförpackningar. För varje skatteutgift lade projektet fram en beskrivning av styrmedlet, dess mekanism och dimension, verkningarna på koldioxidutsläppen och övriga konsekvenser, prognoserbarheten, möjligheten till insyn, verkningarnas beständighet samt skatteutgifternas allmänna godtagbarhet. Även om projektet inte gick ut på att bedöma skatteutgifternas ekonomiska konsekvenser torde projektet ha varit den första systematiskt genomförda ansatsen att utvärdera skatteutgifterna i Finland.

2.4 Avgiftsinkomsterna och utvecklingen av den avgiftsbelagda verksamheten

De avgifter som statliga myndigheter tar ut är ersättningar eller vederlag för producerade tjänster. Avgifterna som de statliga myndigheterna tar ut baserar antingen på lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992) som är allmän lag eller på lagstiftningen om specialavgifter.

Tabellen nedan redogör för statens avgiftsbelagda verksamhet enligt prestationsslag under åren 2009–2012. År 2012 uppgick inkomsterna av den avgiftsbelagda verksamheten till sammanlagt 996,1 miljoner euro, vilket är 5,5 % mer än under det föregående året. Siffrorna i tabellen innehåller universitetens avgiftsbelagda verksamhet under 2009, då universiteten ännu omfattades av budgetekonomin.

Jämfört med uppgifterna i statens intäcks- och kostnadskalkyl innefattar inte siffrorna för den avgiftsbelagda verksamheten i tabellen inkomster från sponsorer, den har inte heller korrigerats med kreditförluster. I tabellen ingår inte den avgiftsbelagda verksamheten mellan statliga myndigheter, vars volym 2012 uppgick till 247,1 miljoner euro. I intäkterna från den avgiftsbelagda verksamheten ingår inte ersättningar för statliga ämbetsverks och inrättningskostnader av sina tjänster (exempelvis servicecentrens intäkter), som 2012 uppgick till 185,4 miljoner euro.

³ Slutrapport från KUILU-projektet (Ilmastonmuutoksen hillintä kestäväen kulutuksen avulla: ruokaan, asumiseen ja liikenteeseen liittyvien ohjauskeinojen arviointi). Heiskanen E., Perrels A., Nissinen A., Berg-häll E., Liesimaa V., Mattinen M.: Ohjauskeinoja asumisen, henkilöliikenteen ja ruoan ilmastovaikutusten hillintään. Yksityiskohtaiset ohjauskeinokuvaukset. Helsinki, Suomen ympäristökeskuksen raportteja 8/2012.

TABELL 7. Den avgiftsbelagda verksamheten enligt prestationsslag åren 2009—2012, 1 000 euro

	2009	2010	2011	2012	Förändring, %
Offentligrättsliga prestationer	279 292	299 243	327 114	355 240	8,6
Marknadsprestationer	501 893	283 623	294 856	299 871	1,7
Prestationer prissatta med stöd av särslagstiftning	279 814	308 799	322 475	340 987	5,7
SAMMANLAGT	1 060 999	891 665	944 445	996 098	5,5

TABELL 8. Den avgiftsbelagda verksamheten enligt prestationsslag och förvaltningsområde 2012, 1 000 euro

	Offentligrättsliga prestationer	Marknadsprestationer	Prestationer prissatta med stöd av särslagstiftning	Sammanlagt
Riksdagen	0	70	78	148
Republikens president	0	31	0	31
Statsrådet	0	28	0	28
Utrikesministeriet	52 760	971	0	53 731
Justitieministeriet	1 067	3 334	136 899	141 300
Inrikesministeriet	78 903	5 350	5	84 257
Försvarsministeriet	37	45 699	935	46 670
Finansministeriet	30 283	13 380	33 096	76 760
Undervisnings- och kulturministeriet	14 658	21 579	427	36 664
Jord- och skogsbruksministeriet	17 977	14 015	56 566	88 558
Kommunikationsministeriet	99 167	20 689	60 211	180 068
Arbets- och näringsministeriet	19 162	93 421	46 677	159 259
Social- och hälsovårdsministeriet	40 908	79 886	6 094	126 888
Miljöministeriet	318	1 418	0	1 736
SAMMANLAGT	355 240	299 871	340 987	996 098

2.5 Statens utgifter

Med **budgetutgift** avses att anslag som använts bokförs på ett budgetkonto. Med **kostnad** avses i affärsbokföringen en utgift eller del av utgift periodiserad till en viss räkenskapsperiod.

Enligt **budgetens utfallskalkyl** var **utgifterna inom budgetekonomin** 53,4 miljarder euro. Utgifterna utan ränteutgifter, minskning av statsskulden och anslagsöverföringar blev 48,9 miljarder euro och ökade med 6,9 % från föregående år (motsvarande uppgifter om man beaktar mängden använda anslag var 51,1 miljarder euro och 5,1 %). Med beaktande av prisstegringen ökade utgifterna reellt med cirka 3 % från året innan. På basis av utfallskalkylen uppgick ränteutgifterna för statsskulden till 1,9 miljarder euro.

Budgetutgifterna blev 986 miljoner euro mindre än vad som hade budgeterats. Av förslagsanslagen förblev 983 miljoner euro oanvända, av de fasta anslagen 0,2 miljoner euro och av reservationsanslagen 3 miljoner euro. Det sammanlagda beloppet av överförda anslag minskade med 645 miljoner euro.

TABELL 9. Överförda anslag 2009—2012

Överförda anslag, mn euro	2009	2010	2011	2012
Sammanlagt belopp av överförda anslag	2 960	4 054	3 789	3 143
Årlig förändring	386	1 094	-265	-645

I **statens intäkts- och kostnadskalkyl** ingår kostnader av verksamheten, finansiella kostnader, extraordinära kostnader och överföringsekonomin kostnader. Kostnaderna uppgår till sammanlagt 50 040 miljoner euro, varav ungefär tre fjärdedelar utgörs av överföringsekonomin kostnader. I tabellen nedan ingår ett sammandrag av kostnadsutvecklingen under åren 2009—2012.

TABELL 10. Budgetekonomins kostnader 2009—2012, mn euro

Kostnader	2009	2010	2011	2012
Kostnader av verksamheten				
Material, förnödenheter och produkter	706	591	623	601
Personalkostnader	6 226	4 678	4 687	4 740
Hyror	953	665	697	742
Inhandling av tjänster	2 527	2 396	2 348	2 417
Övriga kostnader	898	683	716	913
Ändring av produktlager och tillverkning för eget bruk	-112	-92	-89	-85
Avskrivningar	952	974	1 007	1 035
Rättelse av interna kostnader	-436	-485	-297	-257
KOSTNADER AV VERKSAMHETEN SAMMANLAGT	11 715	9 410	9 692	10 107
Finansiella kostnader	1 929	2 091	2 013	2 001
Extraordinära kostnader	23	44	84	11
Överföringsekonomin kostnader				
Överföringar till kommuner och samkommuner	9 628	10 210	10 596	10 979
Överföringar till sociaskyddsfonder	9 521	10 731	10 736	11 439
Överföringar till näringslivet	3 083	3 018	3 034	3 185
Överföringar till icke-vinstdrivande sammanslutningar	2 498	4 886	5 147	5 184
Överföringar till hushåll	4 388	4 492	4 501	4 668
Överföringar till EU	1 690	1 566	1 861	1 832
Övriga kostnader inom överförings-ekonomin	585	696	680	632
ÖVERFÖRINGSEKONOMINS KOSTNADER SAMMANLAGT	31 394	35 599	36 554	37 920
KOSTNADER SAMMANLAGT	45 061	47 143	48 343	50 040

Sedan 2010 omfattas universiteten inte längre av budgetekonomin och därför ingår uppgifterna för universiteten i kostnaderna av verksamheten endast för 2009. Från och med 2010 framgår statens finansieringsandel av universitetens verksamhet i överföringsekonomin kostnader som överföringar till icke-vinstdrivande samfund.

Den största posten i kostnaderna av verksamheten är **personalkostnaderna**, som består av följande poster (mn euro):

TABELL 11. Personalkostnader 2009—2012, mn euro

Personalkostnader, mn euro	2009	2010	2011	2012
Löner och arvoden	5 065	3 801	3 823	3 873
Pensionskostnader	963	761	760	764
Övriga personalbikostnader	198	117	104	103
SAMMANLAGT	6 226	4 678	4 687	4 740
Statens personal, anställda				
Statsanställda	121 923	86 383	85 072	82 774
Årsverken	117 624	84 721	83 312	81 484

Inhandling av tjänster, posten inkluderar följande servicekategorier:

TABELL 12. Inhandling av tjänster 2009—2012, mn euro

Servicekategorier, mn euro	2009	2010	2011	2012
Reparationer och underhåll	657	646	706	738
Byggnadsarbeten	65	61	52	33
Kontorstjänster	487	495	404	412
Personaltjänster	92	71	76	85
Renhållning och tvätteritjänster	109	100	99	100
Sakkunnig- och forskningstjänster	638	603	585	575
Övriga tjänster	478	420	427	474
SAMMANLAGT	2 527	2 396	2 348	2 417

Största förändringen inom övriga tjänster är bolagiseringen av försvarsmaktens förplägnadstjänst till Leijona Catering Oy. Därmed ökade inhandlingen av måltidstjänster med omkring 60 miljoner euro, samtidigt minskade personalkostnaderna med cirka 18 miljoner euro.

Största posterna i **övriga kostnader** utgörs av anskaffningar av försvarsmateriel för sammanlagt 550 miljoner euro (en ökning på cirka 178 miljoner euro jämfört med föregående år) och resekostnader 185 miljoner euro.

Avskrivningarnas största post är avskrivningar för väg- och järnvägskonstruktioner, totalt 828 miljoner euro.

Rättelsen av interna kostnader omfattar elimineringar av budgetekonomins interna intäkter.

I de **finansiella kostnaderna** anges enligt nettobelopp räntor orsakade av skulder och emissions-, kapital- och kursdifferenser samt kreditförluster.

De största posterna under **överföringsekonomins kostnader** utgörs av inkomstöverföringar till socialskyddsfonderna (11 439 miljoner euro), kommunerna och samkommunerna (10 979 miljoner euro), de icke-vinstdrivande sammanslutningarna (5 184 miljoner euro),

hushållen (4 668 miljoner euro) och näringslivet (3 185 miljoner euro). Sammanlagt ökade överföringsekonomin kostnader jämfört med året innan med 1 366 miljoner euro till 37 920 miljoner euro.

Överföringsekonomin kostnader till *kommunerna* och *samkommunerna* växte jämfört med föregående år med ungefär 383 miljoner euro. Ökningen beror i huvudsak på att kostnadsnivån i statsandelarna för att organisera kommunernas basservice hade justerats. Till det växande inflödet bidrog även det att statsandelarna till undervisningen blev större med anledning av kostnadsfördelningen och indexjusteringarna, anslagen för bygande av skolor samt samhällsgarantin som riktades till ungdomsarbetet. Däremot betalades det omkring 72 miljoner euro mindre än 2011 som sammanslagningsunderstöd till kommunerna.

Förändringarna i överföringsekonomin kostnader till *socialskyddsfonderna* (ökningen 703 miljoner euro) berodde till stor del på nivåförhöjningen av utkomstskyddet för arbetslösa samt på den växande arbetslösheten. Till de stigande kostnaderna bidrog ytterligare indexförhöjningarna av folkpensionerna, de växande ersättningarna från sjukvårdsförsäkringen samt indexförhöjningarna av barnbidragen och allt fler bostadbidragstagare. Överföringsekonomin kostnader reduceras redan andra året i följd av att statens andel i finansieringen av företagarpensionssystemet minskar, vilket beror på att definitionen på företagare har ändrat i lagen om pension för företagare.

Överföringsekonomin kostnader som överföringar till *näringslivet* ökade med 152 miljoner euro, huvudsakligen med anledning av en ökande mängd energiskattestöd och stöd för produktionen av förnybar energi.

Överföringsekonomin kostnader till *icke-vinstdrivande sammanslutningar* förblev på samma nivå som året innan.

Överföringsekonomin kostnader till *hushållen* växte med 167 miljoner euro, vilket berodde på ändringarna i fråga om beloppen för såväl utbetalade pensioner som ersättningarna för militärskador. Att beloppet för utbetalade pensioner växte (cirka 246 miljoner euro) berodde på indexförhöjningarna samt på att antalet pensionstagare ökade. Militärskadeersättningarna minskade med omkring 56 miljoner euro i och med att antalet ersättningstagare blev färre.

2.6 Statens ekonomiska ställning, statsskulden och statens ansvarsförbindelser

Statens ekonomiska ställning 31.12.2012

Statens balansomslutning uppvisar 58 299 miljoner euro. Den ökade med 182 miljoner euro under året. De viktigaste faktorerna som bidragit till förändringen har analyserats nedan.

Nationalförmögenheten uppgår till 273 miljoner euro. I statens ingående balans 1.1.1998 var beloppet 564 miljoner euro. Efter att fastighetsverket blev ett affärsverk 1999 försvann 399 miljoner euro i nationalförmögenhet från statens balansräkning. I den ingående balan-

sen togs bara den nationalförmögenhet in som användes som produktionsfaktor. Det var framför allt hus som användes som kontor. Det betär att exempelvis alla konstsamlingar saknas i statens balansräkning. Utgifterna för förvärv av nationalförmögenhet som förvärvats efter 1998 har aktiverats i balansräkningen.

Anläggningstillgångarna och de övriga långfristiga placeringarnas värde i bokföringen uppgår till 43 327 miljoner euro. De största posterna finns under väg- och järnvägs-konstruktioner samt under placeringar i aktier och affärsverk.

Bokföringsvärdet av de värdepapper som ingår i anläggningstillgångarna ingående värdepapperen ökade med 1 066 miljoner euro. Den största enskilda händelsen var rekapitaliseringen av Europeiska stabilitetsmekanismen (ESM) med 1 438 miljoner euro och återbetalning av Solidium Oy:s investerade fria kapital, vilket minskade anskaffningsutgiften med 474 miljoner euro. Vidare investerades 50 miljoner euro i Finlands Industriinvestering Ab.

Bokföringsvärdet på de börsnoterade värdepapperen i anläggningstillgångarna med ett marknadsvärde på 7 806 miljoner euro var 5 651 miljoner euro på bokslutsdagen.

Omsättningstillgångarnas andel av statens balansräkning är obetydlig på grund av den statliga verksamhetens karaktär. Den uppgår till 521 miljoner euro och den största posten på 411 miljoner euro utgörs av Försvarsmaktens upplag för material och förnödenheter.

De långfristiga fordringarna uppgår till 4 892 miljoner euro och de ökade med 1 735 miljoner euro. Posten innefattar motvärden till den förmögenhet som har överlåtits till affärsverken på lånevillkor och lånefordringar som Utvecklingscentralen för teknologi och innovationer har, likaså arbets- och näringsministeriets lånefordringar hos Finlands Exportkredit Ab. Dessutom har lån till Island och Grekland bokförts som långfristiga fordringar bokförts lån. Ökningen i de långfristiga fordringarna berodde på att lånen till Finlands Exportkredit Ab ökade.

De kortfristiga fordringarna uppgår till 1 700 miljoner euro och posten innefattar främst poster som allokaterats och periodiserats i bokföringen allokerade samt utbetalda förskott.

I finansieringstillgångarna ingående värdepapper och övriga kortfristiga placeringar uppgår till 6 342 miljoner euro och de består i sin helhet av placeringar av statens likvida medel på finansmarknaden.

Kassa, banktillgodohavanden och övriga finansiella tillgångar uppgår till 1 245 miljoner euro och de består huvudsakligen av fonderade medel donerade till staten eller andras medel som tillfälligt finns på statens konton (105 miljoner euro) samt av ett saldo som har lämnats på statens koncernsystems moderkonto (1 103 miljoner euro).

Eget kapital: Staten har ett eget kapital om minus 37 062 miljoner. I den ingående balansen 1.1.1998 var det egna kapitalet 30 048 miljoner euro på minus. Situationen var en följd av såväl statens svåra skuldsättning i början av 1990-talet som av de avgöranden som hade fattats i samband med att den ingående balansen upprättades. En del av nationalförmögenheten lämnades utanför balansräkningen och statens bolagsförmögenhet fastställdes enligt en synnerligen försiktig uppskattning. Statens eget kapital minskade 2012 med 6 616 miljoner euro.

Främmande kapital: I främmande kapital ingår såväl den skuld som staten har upptagit som allokerade poster och periodiseringsposter i bokslutet. Det långfristiga främmande kapitalet ökade med 8 403 miljoner euro medan det kortfristiga kapitalet minskade med 1 606 miljoner euro. En utredning över statsskulden följer nedan.

Den ränteskuld som ingår i passiva resultatregleringar omfattar 1 001 miljoner euro och semesterlöneskulden 793 miljoner euro.

De övriga kortfristiga skulderna ökade från 3 457 miljoner euro till 4 491 miljoner euro. I posten ingår säkerheter till staten till ett större belopp.

Statsskulden

Vid utgången av 2012 uppgick statsskulden (budget- och fondekonomin skuld) till ett nominellt värde av 83,9 miljarder euro, vilket innebär att den ökat med 4,2 miljarder euro, det vill säga med 5 %, jämfört året innan. Skuldens marknadsvärde i slutet av 2011 var 90,9 miljarder euro. Vid samma tidpunkt uppgick de placerade kassamedlen till ett belopp av 7,4 miljarder euro, vilket var omkring 28 % mindre än vid föregående års slut.

TABELL 13. Nettoplåning i statsskulden, mn euro

	2008	2009	2010	2011	2012
Upptagna lån	22 561	34 639	47 677	31 935	21 876
Amorteringar	24 247	24 750	36 806	27 426	17 627
NETTOUPPLÅNING SAMMANLAGT	-1 686	9 889	10 871	4 509	4 249

Staten emitterade två nya benchmarklån, ett på 4 miljarder euro som förfaller 2022 och ett på 3 miljarder euro som förfaller 2028. Dessutom emitterade staten första gången ett serielån med trettio års förfallotid. Lånet förfaller 2042 och det uppgick till 1,5 miljarder euro. Vidare anordnades tre extra auktioner på lån som förfaller 2017, 2022 och 2042 till ett värde av sammanlagt 2,5 miljarder euro. Den långfristiga medelsanskaffningen kompletterades med andra obligationer upp till ett värde av totalt 3,3 miljarder euro. I kortfristiga statliga skuldförbindelser upptogs 7,2 miljarder euro. Här ingick skuldförbindelser till ett värde av 1,8 miljarder euro, som emitterades för statens bostadsfond.

Nya valutalån är skyddade mot valutakursrisken genom avtal om valutaswap. Valutalånen från tiden före avtalen om valutaswap uppgick i slutet av året till 12,6 miljarder euro, vilket är 15,1 % av statsskulden.

TABELL 14. Statsskulden efter lånetyp, mn euro

	31.12.2008	31.12.2009	31.12.2010	31.12.2011	31.12.2012	Utbetalda räntor 2012
Skuld i euro	54 382	64 281	75 152	79 661	83 910	1 806
Långfristig skuld	47 724	52 366	63 537	71 952	78 925	1 739
Obligationslån till allmänheten	45 933	50 613	60 793	69 532	76 364	1 688
Övriga massskuldebrevslån	336	581	1 777	1 643	2 162	12
Skuldebrevslån	1 454	1 172	966	777	399	39
Kortfristig skuld	6 658	11 914	11 615	7 709	4 985	67
Skuldförbindelser	6 610	11 243	11 083	7 709	4 985	67
Kortfristiga krediter	48	655	532	0	0	0
Annan kortfristig skuld	0	15	0	0	0	0
Valutaskuld	0	0	0	0	0	0
STATSSKULDEN SAMMANLAGT	54 382	64 281	75 152	79 661	83 910	1 806

Vid utgången av 2012 var 94,1 % av skulderna långfristiga och 5,9 % kortfristiga. Vid samma tidpunkt uppgick avkastningsobligationslånen till allmänheten till 76,4 miljarder euro, som omfattade serieobligationer (68,5 miljarder euro), avkastningsobligationer (57 miljoner euro) och övriga obligationer till allmänheten (7,8 miljarder euro). I slutet av året utgjorde skuldförbindelserna 5,0 miljarder euro, varav statens bostadsfonds andel var 0,9 miljarder euro.

Budgetekonomins bruttoupplåning 2012 uppgick till 18,4 miljarder euro och nettoupplåningen till ett nominellt värde av 4,8 miljarder euro. Budgetekonomins utgifter för reglering av skulder utan amorteringar utgjorde totalt 1,9 miljarder euro, varav räntorna under året uppgick till 1,8 miljarder euro och emitteringsarvoden, inlösen samt andra arvoden och kostnader i anknytning till lånen till 28 miljoner euro. Trots att lånestocken ökade var ränteutgifterna en aning lägre än året innan, vilket berodde på den låga räntenivån 2012. Uppgifterna ovan kommer från bokslutet och de avviker till vissa delar från siffrorna i tabellerna, som gäller hela statsskulden utifrån kontantprincipen.

TABELL 15. Nyckeltal för statsskulden enligt läget vid årets slut

År	Effektiv kostnad, %	Nominell ränta, %	Varaktighet, år	Förfall, år
2008	3,5	3,5	2,8	3,9
2009	2,4	2,4	2,6	4,1
2010	2,6	2,6	2,6	4,6
2011	2,5	2,5	2,9	5,0
2012	2,1	2,1	3,7	5,9

Statens ansvarsförbindelser 2012

I Statens borgensförbindelser och statsgarantierna uppgick enligt statens bokslutsbilaga 12 i del 3 till totalt 11 145 miljoner euro i slutet av 2012. Borgensförbindelserna och statsgarantierna var 213 miljoner euro större än i slutet av 2011.

Största delen av borgensförbindelserna beror på Finlands andel av EU:s stabiliseringsåtgärder. I slutet av 2012 omfattade borgensförbindelsen till Internationella valutafonden (IMF) 4 069 miljoner euro och borgensförbindelserna för lån med anledning av stabiliseringsåtgärderna till Island och Grekland totalt 1 612 miljoner euro. Borgensförbindelserna till europeiska finansiella stabiliseringsfaciliteten (EFSF) uppgick i slutet av 2012 ett belopp av 593 miljoner euro. Den av riksdagen godkända maximala borgen och överborgen för kapitalet som ställts för europeiska finansiella stabiliseringsinstrumentet var 13 974 miljoner euro per 31.12.2012. Enligt lagen om statsborgen för ett europeiskt finansiellt stabiliseringsinstrument (668/2010) omfattas även de räntor och kostnader som följer av de åtaganden som omfattas av borgen samt den överborgen på 65 % som ställs för räntorna och kostnaderna.

Av statens övriga borgensförbindelser var statsborgen för studielån den viktigaste och den gällde sammanlagt 1 525 miljoner euro. Senatfastigheter har beviljats borgen till ett belopp av 1 197 miljoner euro, likaså har Finnvera Abp beviljats borgen för 921 miljoner euro.

Med statsborgen avses ansvarsförbindelse för annans lån och med statsgaranti förbindelse att ersätta förluster som orsakas av viss verksamhet.

II Statens övriga långfristiga ansvarsförbindelser presenteras i bilaga 12 till statens bokslut i del 3.

Med stöd av en övergångsbestämmelse presenterades bara de förbindelser som vid tidpunkten för bokslutet gav upphov till ett anslagsbehov på minst 5 miljoner euro i bilaga 12 Statens övriga långfristiga ansvarsförbindelser i bokslutet för 2011. Från och med bokslutet för 2012 går gränsen vid 500 000 euro och uppgifterna är därför inte jämförbara.

Sedvanliga avtal som ingåtts och förbindelser som avgetts **med stöd av punkten Omkostnadsanslag i de allmänna föreskrifterna i detaljmotiveringen till statsbudgeten** medförde 2012 utgifter i budgeten för sammanlagt 902 miljoner euro. Behovet av anslag för dessa avtal och förbindelser var 5 330 miljoner euro.

Sedvanliga avtal som ingåtts och förbindelser som avgetts **på annan grund än med stöd av punkten Omkostnadsanslag i de allmänna föreskrifterna i detaljmotiveringen till statsbudgeten** föranledde 2011 utgifter i budgeten för 676 miljoner euro. Behovet av anslag för dessa avtal och förbindelser var 4 528 miljoner euro.

Budgetutgifter för dessa avtal och förbindelser uppgick till totalt 1 579 miljoner euro och behovet av anslag till totalt 9 859 miljoner euro 2012.

Statens pensionsansvar avser kapitalvärdet på de pensionsrätter som har intjänats för statens pensionsskydd fram till den 31 december 2012. Vid denna tidpunkt uppgick statens pensionsansvar till 92,6 miljarder euro. Effekten av livslängdskoefficienten har beaktats för första gången i beräkningen av pensionsansvaret den 31 december 2012. Ansvaret var cirka 2,9 miljarder euro högre än det jämförbara ansvaret den 31 december 2011, som har räknats om med beaktande av effekten av livslängdskoefficienten.

Värdet av den egendom som utgör täckning för pensionsansvaret i statens pensionsfond uppgick den 31 december 2012 till 15,5 miljarder euro värderat till marknadspris. Andelen utan täckning uppgick till cirka 77,1 miljarder euro.

Övriga ansvarsförbindelser föranleds av bland annat samarbets- och partnerskapsavtal, militärskadelagen, brottsskadelagen, tjänstemannalagen, skador i spårtrafiken och skador orsakade av rovdjur.

2.7 Finansieringsanalys 2012

Statens finansieringsanalys redogör separat för kassaflödet av egen verksamhet, kassaflödet av överföringsekonomin, kassaflödet av investeringar och kassaflödet av finansiering. Analysen slutar med förändringen i likvida medel.

I **kassaflödet av statens egen verksamhet** överväger alltid inkomsterna på grund av skatteinkomsterna och de uppgick till 25 125 miljoner euro 2012. En ökning skedde i mervärdesskatten och andra skatter och i inkomsterna av avgifter. Däremot minskade skatten på inkomst och förmögenhet: inkomster från mervärdesskatt +640, övriga skatter och avgifter +632 och skatt på inkomst och förmögenhet -246 miljoner euro.

Kassaflödet av statens egen verksamhet låg kvar på samma nivå som året innan framför allt eftersom ränteinkomsterna minskade och utgifterna för inköp av varor och tjänster ökade.

Nettoutgiftsflödet i överföringsekonomin var 5 831 miljoner euro större än nettoinkomstflödet av egen verksamhet. Överföringsekonomin inkomstflöde minskade med 40 miljoner euro och utgiftsflödena ökade med totalt 1 326 miljoner euro. Överföringsekonomin nettoutgiftsflöde ökade med 1 365 miljoner euro jämfört med året innan. Sammanlagt uppgick nettoutgiftsflödet i överföringsekonomin till 30 957 miljoner euro 2012.

I **kassaflödet av investeringar** redovisas kassaflödena av anläggningstillgångar, placeringar och utlåning. Kassaflödet av investeringar ökade med 512 miljoner euro jämfört med året innan och var 3 789 miljoner euro. Ökningen berodde till största delen på lånen till Finlands Exportkredit Ab.

Av **kassaflödet av finansiering** framgår det att statsskulden har ökat. Enligt finansieringsanalysen ökade den med 5 958 miljoner euro och det var 889 miljoner euro mer än året innan. Övriga skulder uppvisade en minskning på 728 miljoner euro netto.

De **likvida medlen** minskade med 2 836 miljoner euro och uppgick vid slutet av året till 7 586 miljoner euro.

2.8 Utvecklingen med avseende på de statliga fonderna utanför budgeten

Det fanns elva fonder utanför budgeten den 31 december 2012. Under året skedde inga förändringar i antalet fonder eller i fondernas verksamhetsområden. Fondernas verksamhet beskrivs närmare i avsnitten om resultaten inom ministeriernas ansvarsområden.

TABELL 16. Budgetöverföringar och samlingskontofordringar, mn euro

	Budgetöverföringar ¹		Samlingskontofordringar	
	2011	2012	31.12.2011	31.12.2012
Försörjningsberedskapsfonden	37,0	0,0	148,5	142,4
Interventionsfonden för jordbruket	1,0	0,8	11,7	1,1
Gårdsbrukets utvecklingsfond	34,3	0,0	395,9	366,6
Brandskyddsfonden	0,0	0,0	15,1	15,7
Statens bostadsfond	-166,0	-130,0	47,0	128,4
Statens pensionsfond	-1 509,4	-1 603,7	0,0	0,0
Statens televisions- och radiofond	0,0	0,0	7,9	14,4
Statens säkerhetsfond	0,0	-7,0	6,2	1,2
Statens kärnavfallshanteringsfond	0,0	0,0	3,9	4,0
Statsgarantifonden	0,0	0,0	726,9	736,6
Oljeskyddsfonden	5,6	4,3	16,3	22,6
TOTALT	-1 597,5	-1 735,6	1 379,4	1 433,0

¹ - = överföring från fond, + = överföring till fond

Överföringarna från statens pensionsfond till budgeten uppgick till det i lag föreskrivna maximala beloppet, det vill säga 40 % av statens pensionsutgifter. Överföringarna från statens bostadsfond till statsbudgeten bygger på redovisning av fondens kalkylmässiga ränta för så kallat räntebelagt eget kapital till budgetekonomin.

TABELL 17. Fondekonomins intäkts- och kostnadsberäkning, mn euro

	2011	2012
Intäkter från verksamheten	2 344,6	2 189,9
Kostnader för verksamheten	397,0	300,1
Finansiella intäkter	612,7	789,4
Finansiella kostnader	195,9	97,0
Extraordinära intäkter och kostnader	0,0	0,0
Överföringsekonomin intäkter	465,0	401,3
Överföringsekonomin kostnader	865,8	679,2
Intäkter från skatter och obligatoriska avgifter	85,4	85,6
Räkenskapsperiodens intäkts-/kostnadsrest	2 049,1	2 389,8

Av intäkterna från verksamheten bestod 1 633,0 miljoner euro av de pensionsavgifter som statens pensionsfond tar ut hos arbetsgivare och arbetstagare som omfattas av statens pensionssystem (1 609,1 miljoner euro 2012). Intäkterna från verksamheten innefattade dessutom statens pensionsfonds vinster på försäljning av aktier och andelar till ett belopp av 135,4 miljoner euro (108,3 miljoner euro).

De finansiella intäkterna bestod främst av ränteintäkter från Statens pensionsfonds placeringar och statens bostadsfonds lånefordringar. Av de finansiella kostnaderna var 19,0 miljoner euro (33,1 miljoner euro) statens bostadsfonds finansiella kostnader och 75,8 miljoner euro (160,1 miljoner euro) statens pensionsfonds finansiella kostnader.

Av överföringsekonomin intäkter var 333,8 miljoner euro (468,1 miljoner euro) statens televisions- och radiofonds intäkter från televisionsavgifter och koncessionsavgifter. Av överföringsekonomin kostnader utgjordes 364,0 miljoner euro (457,0 miljoner euro) av statens televisions- och radiofonds kostnader i anslutning till finansieringen av Rundradion Ab och 168,6 miljoner euro (252,1 miljoner euro) av stöd som statens bostadsfond beviljat.

Intäkterna från skatter och obligatoriska avgifter utgjordes huvudsakligen av försörjningsberedskapsavgifter, oljeskyddsavgifter och brandskyddsavgifter.

TABELL 18. Fondekonomin balansposter, mn euro

	31.12.2011	31.12.2012
AKTIVA		
Immateriella tillgångar	5,1	5,0
Materiella tillgångar	28,2	20,4
I anläggningstillgångarna ingående värdepapper och övriga långfristigaplaceringar	20 337,7	20 291,5
Omsättningstillgångar	1 198,1	1 327,6
Långfristiga fordringar	48,5	44,0
Kortfristiga fordringar	2 309,7	2 357,3
Kortfristiga placeringar	940,6	959,4
Kassa, banktillgodohavanden och övriga finansiella medel	1 631,2	1 757,2
AKTIVA SAMMANLAGT	26 499,1	26 737,0
PASSIVA		
Fondernas eget kapital	25 030,9	25 757,2
Långfristigt främmande kapital	0,0	0,0
Kortfristigt främmande kapital	1 468,3	979,8
PASSIVA SAMMANLAGT	26 499,1	26 737,0

De viktigaste balansposterna i fondekonomin den 31 december 2012 var statens bostadsfonds lånefordringar på 7 184,9 miljoner euro och statens pensionsfonds ränte-, aktie- och övriga placeringar på 12 157,1 miljoner euro. I omsättningstillgångarna ingår försörjningsberedskapsfondens säkerhetsupplagrade varor för 1 319,7 miljoner euro och fondernas samlingskontofordringar på statens budgetekonomi som ingår i de övriga finansiella tillgångarna.

Fondernas bokslutskalkyler presenteras i del 3 av Regeringens årsberättelse.

2.9 Statens affärsverk och deras utveckling

Två statliga affärsverk var verksamma under redovisningsåret: Forststyrelsen och Senatfastigheter. De utgjorde tillsammans med sina dotterbolag affärsverkskoncerner. Forststyrelsen har dessutom offentliga förvaltningsuppgifter som finansieras med medel under jord- och skogsbruksministeriets och miljöministeriets huvudtitlar. Affärsverkens verksamhet har baserat sig på lagen om statliga affärsverk (1185/2002) och deras ekonomi står utanför budgetekonomin. Affärsverken utgör dock inte självständiga ekonomiska enheter, utan i sista hand är det staten som svarar för deras åtaganden.

I samband med behandlingen av statsbudgeten godkänner riksdagen affärsverkens centrala servicemål och andra verksamhetsmål och fattar övriga centrala styrbeslut. De effektivitetsöversikter som gäller berörda ministerier (finansministeriet, samt jord- och skogsbruksministeriet) innehåller beskrivningar av varje affärsverks och affärsverkskoncerns verksamhet och av hur de uppnått sina verksamhetsmål och ekonomiska mål. Affärsverks-specifika uppgifter presenteras i del 3 av Regeringens årsberättelse.

En ny lag om statliga affärsverk (1062/2010) trädde i kraft den 1 januari 2011. Avsikten var att ersätta den då gällande allmänna lagen med en ny lag som uppfyller kraven enligt EU:s konkurrenslagstiftning. Genom den nya lagen upphävdes dessutom lagen om Senatfastigheter. Den nya allmänna lagen ska numera tillämpas direkt på Senatfastigheter. Den upphävda lagen om statliga affärsverk ska alltså tillämpas på Forststyrelsen, till dess att något annat föreskrivs.

TABELL 19. Företagsverksamheten i statliga affärsverk och affärsverkskoncerner 1.1—31.12.2011

	Forststyrelsen-koncernen, bara affärsverks	Senatfastigheter- koncernen
Omsättning, mn euro	377,9	627,8
Förändring i omsättning, %	2,4	7
Rörelsevinst/förlust, mn euro	124,5	184,5
Räkenskapsperiodens resultat, mn euro	115,1	140,6
Intäktsföring till statsbudgeten, mn euro	120	130
Avkastning på investerat kapital, %	4,6	4,4
Investeringar av omsättningen, %	4	31,2
Soliditet, %	98	64,3
Balansomslutning, mn euro	2 732	4 692
Anställda i medeltal	1 267	255,5

2.10 Penningflödena mellan EU och Finland

På statsfinansiell nivå betalade Finland 2012 totalt 1 849 miljoner euro till EU:s budget och Europeiska utvecklingsfonden. Finland fick i sin tur 1 173 miljoner euro ur EU:s budget. Betalningarna från statsbudgeten till finansieringsposterna i EU:s budget (momsavgiften, finansieringen av Förenade kungarikets avgiftsrabatt och BNI-avgiften) var 23 miljoner euro mindre än 2011. De statsfinansiella inkomsterna från EU ökade med 37 miljoner euro jämfört med 2011. De strukturpolitiska stöden steg med 34 miljoner euro och stöden till jordbruket och till landsbygdsutveckling med 3 miljoner euro.

Inom fondekonomin minskade interventionsfondens och gårdsbrukets utvecklingsfonds inkomster med 34 miljoner euro jämfört med 2011.

Finlands andel av Förenade kungarikets avgiftsrabatt 2012 var 102 miljoner euro, det vill säga cirka 5,7 % av Finlands avgifter till EU:s budget.

TABELL 20. Sammanfattning av EU-inkomsterna och EU-utgifterna i statsfinanserna 2012, mn euro

STATSFINANSIELLA UTGIFTER	2012
Budgetekonomin	
Momsavgift	277
BNI-avgift	1 411
Finansiering av Förenade kungarikets avgiftsrabatt	102
EU-AVGIFTER TOTALT	1 790
Europeiska utvecklingsfonden	59
TOTALT	1 849
STATSFINANSIELLA INKOMSTER	
Budgetekonomin	
Jordbruksstöd	541
Landsbygdsutveckling	277
Strukturpolitiskt stöd	274
Provision för tulluppbörd m.m.	47
Övriga inkomster *	34
BUDGETEKONOMIN TOTALT	1 173
Fondekonomin	
Interventionsfonden	10
Gårdsbrukets utvecklingsfond	23
TOTALT	1 206

* Inkluderar bl.a. 11,6 miljoner euro i TEN-stöd och 11,7 miljoner euro i bidrag för hantering av flyktingströmmar.

År 2012 inkomstförde Finland dessutom ytterligare 188 miljoner euro i tullar och sockeravgifter till EU. I statsbokslutet ingår en uppbördsprovision på 25 %, 47 miljoner euro.

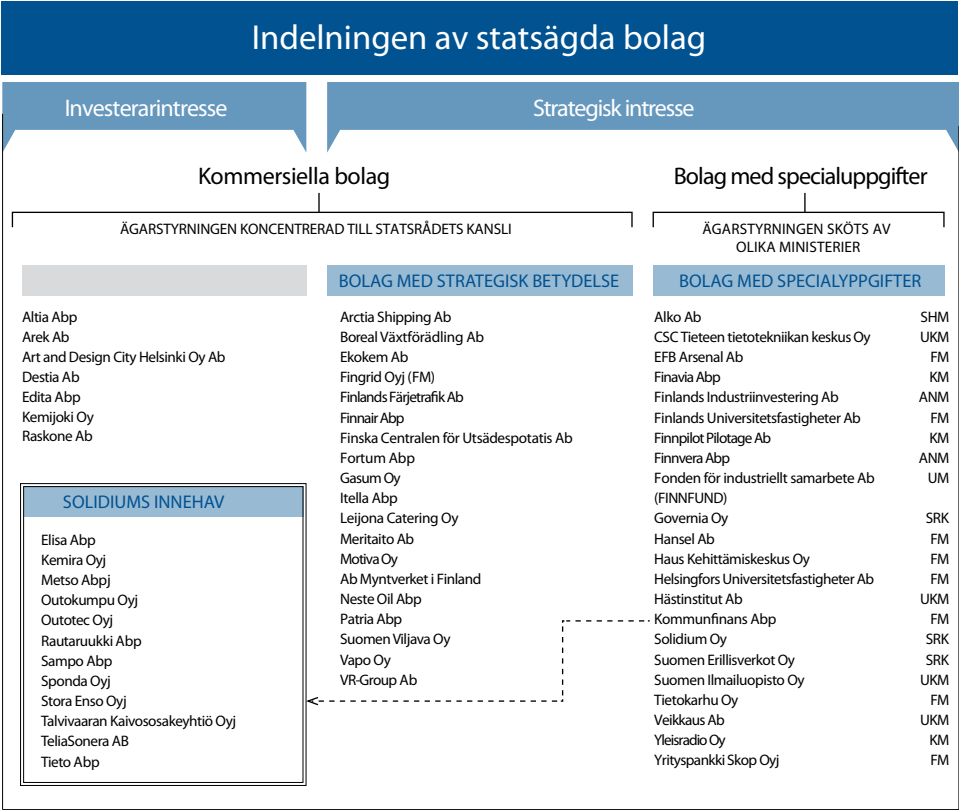
3 Statens bolagsförmögenhet

Som ägare handlar staten ansvarsfullt, genomskinligt, långsiktigt och pragmatiskt. Till de främsta målen för statens ägarpolitik och ägarstyrning hör att utveckla bolagen och stödja en långsiktig uppgång i ägarvärdet samt främja anvarsfull företagsverksamhet med de redskap som ägaren har till sitt förfogande. Till ägarens viktigaste redskap hör styrelseval, satsningar på bolagens ledarresurser och på att binda ledningen vid bolaget samt att utveckla företagsstyrningen den självständiga ägarstrategin och företagsansvarsprocessen.

I överensstämmelse med regeringsprogrammet och statsrådets ägarpolitiska principbeslut år 2012 särskild uppmärksamhet på företagsansvaret, premieringen av ledningen samt jämställdheten mellan könen vid styrelseval. Arbetet för att målen ska uppnås inom alla delområden stöddes genom såväl internt som externt utvecklingsarbete. Staten har i egenkap av ägare varit en långsiktig föregångare genom nya riktlinjer för belöning och genom att främja jämställdheten mellan könen vid styrelseval. Genomförandet av de nya riktlinjerna rörande företagsansvar i principbeslutet framskred väl under 2012.

Våren 2007 koncentrerades ägarstyrningen av de företag som fungerar kommersiellt till avdelningen för ägarstyrning vid statsrådets kansli. Ägarstyrningen av bolag med specialuppgifter sköts av det ministerium som svarar för regleringen av branschen. Att avskilja ägarstyrningen och regleringen för kommersiella bolag har visat sig vara ett befogat förfarande inom den statliga ägarstyrningen. Våren 2009 överfördes statens andelar i de börsbolag där den är minoritetsägare till holdingbolaget Solidium Oy. Bolaget är ett av statens redskap som företagsägare, och det kan agera snabbt och självständigt i börsvärlden.

FIGUR 4. Statens bolagsförmögenhet 31.12.2012

3.1 Ägarstyrning som utövas av statsrådets kansli

Vid utgången av år 2012 skötte avdelningen för ägarstyrning vid statsrådets kansli ägarstyrningen av 28 bolag. Av dessa var tre börsbolag, 22 icke börsnoterade bolag som är verksamma på kommersiella villkor och tre bolag som har specialuppgifter.

TABELL 21. Innehavsandelar och riksdagsfullmakter 31.12.2012

Bolag i portföljen, situation 31.12.2012	Statens innehav	Nedre gräns för innehavet
Börsbolag		
Finnair Abp	55,8 %	50,1 %
Fortum Abp	50,8 %	50,1 %
Neste Oil Abp	50,1 %	50,1 %
Icke börsnoterade, kommersiella bolag		
Altia Abp	100 %	50,1 %
Arctia Shipping Ab	100 %	100 %
Arek Oy	9,0 %	0,0 %
Art and Design City Helsinki Oy Ab	35,2 %	0,0 %
Boreal Växtförädling Ab	60,1 %	50,1 %
Destia Ab	100 %	0,0 %
Edita Abp	100 %	0,0 %
Ekokem Oy Ab	34,1 %	0,0 %
Gasum Oy	24,0 %	0,0 %
Itella Abp	100 %	100 %
Kemijoki Oy	50,1 %	50,1 %
Leijona Catering Oy	100 %	100 %
Meritaito Ab	100 %	100 %
Motiva Oy	100 %	100 %
Patria Abp	73,2 %	50,1 %
Raskone Ab	85 %	0,0 %
Finlands Färjetrafik Ab	100 %	100 %
Ab Myntverket i Finland	100 %	50,1 %
Finska Centralen för Utsädespotatis Ab	22 %	0,0 %
Suomen Viljava Oy	100 %	100 %
Vapo Oy	50,1 %	50,1 %
VR-Group Ab	100 %	100 %
Bolag med specialuppgifter		
Governia Oy	100 %	100 %
Solidium Oy	100 %	100 %
Suomen Erillisverket Oy	100 %	100 %

Avdelningen för ägarstyrning vid statsrådets kansli publicerar varje år en årsberättelse som behandlar de egna portföljbolagen. I årsberättelsen ingår detaljerade rapporter om bolagen, och den grundar sig på uppgifter ur fastställda bokslut som bolagen har publicerat och

på beslut fattade vid bolagsstämmor. Publiceringen sker i juni. I årsberättelsen rapporterar ägarstyrningsavdelningen till riksdagen och andra intressentgrupper om utvecklingen av det statliga ägandet i kommersiella bolag, om ägarpolitiken och om ägarstyrningsåtgärderna.

Det primära målet för statens ägarpolitik och ägarstyrning är att utveckla bolagen och stödja en långsiktig uppgång i ägarvärdet samt främja ansvarsfullhet. Till de centrala redskapen för ägarstyrningen hör styrelsevalen, ägarens satsningar på bolagens ledarresurser och på att binda ledningen vid bolaget, utveckling av en god styrning samt utveckling av en självständig ägarstrategi som även beaktar företagsansvaret.

Ett av fokusområdena under berättelseåret var beredningen av det finanspolitiska ministerutskottets ställningstagande om belöning som publicerades den 13 augusti 2012. Till de bärande principerna i ställningstagandet hör öppenhet och skälighet. Systemet med helhetsbelöning får strängare villkor i alla bolag. I ställningstagandet krävs det att kravnivåerna för belöningen ska vara tillräckligt utmanande och att man särskilt ska se till att belöningsystemen inte leder till överdrifter. I ställningstagandet ingår riktlinjer för såväl den maximala nivån på belöningen som målnivåerna, vilket leder till att belöningens roll som ett av regeringens styrinstrument accentueras.

Under berättelseåret har företagsansvaret betydelse i ägarstyrningen betonats. I statsrådets principbeslut av den 3 november 2011 om statens ägarpolitik krävs det att icke börsnoterade bolag som är helt statsägda eller där staten är majoritetsägare ska publicera företagsansvarsrapporter. Regeringen önskar att övriga bolag förfar på samma sätt. Alla bolag som kontrolleras av staten lämnade företagsansvarsrapporter 2012. Genom kravet om rapportering vill den statliga ägaren att ansvarsfrågorna ska prioriteras högre på ledningens och styrelsens agenda och att företagsansvaret ska ses som en väsentlig del av affärsverksamheten som innebär risker och möjligheter. Ägarstyrningsavdelningen vid statsrådets kansli har utvecklat sin verksamhetsmodell och under berättelseåret integrerat företagsansvaret i företagets ekonomiska och strategiska analys och i den externa och interna rapporteringen.

När styrelsemedlemmar föreslås är kandidaternas erfarenhet och sakkunskap, säkerställandet av att styrelsen kan samarbeta och får ett mångsidigt kunnande samt genomförandet av jämställdhet mellan könen centrala kriterier. Efter bolagsstämmorna våren 2012 är 46,5 % av de styrelsemedlemmar som staten har utnämnt kvinnor i de bolag där ägarstyrningsavdelningen ansvarar för styrningen.

Ägarstyrningsavdelningen har i samarbete med de ministerier som ansvarar för strategiska intressen och de ministerier som svarar för ägarstyrningen i bolag med specialuppgifter preciserat de strategiska intressena och specialuppgifterna för statsägda bolag. De strategiska intressena och specialuppgifterna publiceras före utgången av juni 2013 när arbetet har blivit klart i sin helhet. Samarbetet mellan ministerierna har utvecklats genom att man grundat bolagsspecifika arbetsgrupper med representanter från såväl ägarstyrningsavdelningen som det ministerium som har det strategiska intresset eller ansvarar för specialuppgiften. Dessutom har ägarstyrningsavdelningen år 2012 ordnat utbildning för styrelsemedlemmar avsedd för tjänstemän.

Under berättelseåret har den statliga ägaren fortsatt att utveckla sin kommunikation och image i en öppnare och aktivare riktning bland annat genom att igen börja publicera tidskriften Omistaja som riktar sig till intressentgrupperna. Förutom i tryckt form distribueras tidskriften även i sociala media vilket ger ökad öppenhet och interaktivitet.

Det helt statsägda holdingbolaget Solidium Oy hör till ägarstyrningsavdelningens ansvarsområde. Solidium sköter ägarstyrningen i de börsnoterade företag där staten är en minoritetsägare. Under slutet av berättelseåret ingick 11 bolag i Solidiums portfölj (Elisa Abp, Kemira Oyj, Metso Abp, Outokumpu Oyj, Outotec Oyj, Rautaruukki Abp, Sampo Abp, Stora Enso Oyj, TeliaSonera AB, Talvivaaran Kaivososakeyhtiö Oyj ja Tieto Abp).

På webbplatsen www.valtionomistus.fi informeras bland annat om aktuella frågor som rör ägarstyrningen, om bestämmelser och riktlinjer som gäller ägarpolitiken och om frågor som rör bolagen. Webbplatsen är den primära kommunikationskanalen för ägarstyrningsavdelningen vid statsrådets kansli.

Utnämning av styrelser

Valet av styrelsemedlemmar till statsägda bolag är en central uppgift inom ägarstyrningen. Styrelsemedlemmarna utses av bolagsstämman, som är ägarnas viktigaste instrument för maktutövning. Ägarstyrningsavdelningen vid statsrådets kansli svarar för förberedelserna inför bolagsstämman och utser kandidater till styrelsen antingen direkt vid bolagsstämman eller, i fråga om börsbolag där staten är majoritetsägare, för de utnämningsutskott som bolagsstämman tillsätter. Det helt statsägda holdingbolaget Solidium Oy föreslår styrelsekandidater för utnämningsutskotten i de börsbolag där staten genom Solidium är minoritetsägare.

När styrelsekandidater kartläggs är de främsta kriterierna kandidaternas erfarenhet och deras breda kompetens inom företagsledning. Vid valet av styrelsemedlemmar används en resursbank som byggs upp och upprätthålls av en leverantör som väljs genom en anbudstävling vilken ordnas vart fjärde år. Resurserna kartläggs och kompletteras enligt de behov och önskemål som ägarstyrningen framför. I resursbanken införs såväl finska som utländska experter på så sätt att de båda könen är jämlikt representerade.

Till alla bolagsstyrelser strävar man efter att utse medlemmar som till sin professionella profil kompletterar varandra på ett lämpligt sätt. Till urvalskriterierna hör också branschkompetens och sådan internationell erfarenhet som har betydelse i företaget i fråga. Vid valet av styrelsemedlemmar i företag som är helt statsägda beaktas jämställdhetsfrågor även så, att båda könen måste ha en representation på minst 40 % i styrelsen. Vad gäller bolag där det även finns andra ägare, ska jämställdhetsaspekten beaktas när staten utser styrelsekandidater.

I de bolag som är helt statsägda har man under de senaste åren nått fyrtioprocentmålet för manlig och kvinnlig representation i bolagens styrelser. Målet har uppnåtts samtidigt som medlemmarna har blivit valda enligt expertkunskap och kompetens. I bolag där staten är minoritetsägare har den statliga ägaren främjat samma syfte genom att föra fram sin syn vid utnämningen av styrelsemedlemmar.

År 2012 föreslog ägarstyrningsavdelningen styrelsemedlemmar för 30 bolags bolagsstämmor eller utnämningsutskott. De styrelser som tillsattes hade sammanlagt 185 medlemmar, av vilka staten hade föreslagit 142. Andelen kvinnor var 46,5 % av alla styrelsemedlemmar som staten hade makt att utse. I tolv bolag överskred antalet manliga eller kvinnliga kandidater som staten utsåg 60 %. Av dessa var männens andel under 40 % i fyra, medan

kvinnornas andel var under 40 % i åtta. I fyra av de nämnda bolagen hade staten rätt att utse bara en styrelsemedlem och i två bara tre styrelsemedlemmar, varför det i dessa bolag är omöjligt att uppnå jämställdhetsmålet enbart genom statens utnämningsrätt.

I sin ägarstyrning iakttar staten den fördelning av uppgifterna och ansvaret mellan ägaren och olika organ som föreskrivs i aktiebolagslagen. I enlighet med lagen utser ägaren företagets styrelse, som i sin tur tillsätter företagets operativa ledning. Även om ägarstyrningen enligt den arbetsfördelning som föreskrivs i aktiebolagslagen inte kan främja genomförandet av jämställdhetsprinciper i företagets högsta ledning, betonar den genom sin verksamhet betydelsen av jämlikhet mellan könen i ett bolags alla organ.

Främjande av ansvarsfullhet

I det principbeslut om statens ägarpolitik som statsrådet utfärdar under varje regeringsperiod ingår också riktlinjer om främjande av synpunkter med anknytning till företagsansvar. Dessutom ges ministerierna anvisningar om hur de ska sköta ägarstyrningen även i detta avseende. Samtidigt sänder den statliga ägaren signaler till bolagen, intressentgrupperna och marknaden om sina centrala tillvägagångssätt.

I principbeslutet formulerades målen och principerna för statens ägarpolitik som bolagsägare. I beslutet betonas i högre grad än förr vikten av att verksamheten bedrivs ansvarsfullt, öppet och långsiktigt. Principbeslutet förutsätter ansvarsfullhet och öppenhet av bolagen bland annat i fråga om rapporteringen, belöningssystemet och den allmänna genomskinligheten i verksamheten. Långsiktigheten gäller exempelvis avkastningsförväntningarna, personalpolitiken och belöningssystemet.

Ett av de generella målen när bolagens förvaltning och beslutsfattande organiseras är att utveckla och upprätthålla god förvaltningspraxis. Förvaltningskoden för börsnoterade bolag används i tillämpliga delar som modell även för förvaltningen och rapporteringen i icke börsnoterade statsägda bolag.

Grundprincipen för de företag som fungerar enligt marknadsvillkor är att deras verksamhet ska vara företagsekonomiskt lönsam. En ansvarsfull företagsverksamhet främjar detta mål, eftersom bolagens ekonomiska utveckling har nära samband med en ansvarsfull verksamhet. Även på de globala marknaderna ger en etiskt hållbar företagsverksamhet en stark konkurrensfördel.

I principbeslutet förutsätts det att bolag som helt ägs av staten och icke börsnoterade bolag med staten som majoritetsägare gör upp en separat företagsansvarsrapport eller inkluderar en sådan rapport i sin årsredovisning som en klart urskiljbar del. När det gäller övriga statligt ägda bolag är en sådan rapport önskvärd.

Företagsansvaret har lyfts upp på regeringarnas agenda och blivit en allt mera integrerad del av affärsstrategierna och ledningssystemen. Även den statliga ägarens mål är att företagen gör företagsansvaret till ett ledande tema i hela sin företagsverksamhet och till en del av sin strategi och arbetet i ledningsgruppen.

I bolagen utgör frågor om ansvarsfullhet en väsentlig del av ledningen, planeringen och det dagliga arbetet. Dessutom ingår ansvarsfullheten i bolagens upphandlingsprinciper, varför den statliga ägaren förutsätter att alla företag fäster vikt vid att ansvarsfullheten genomförs i alla led av leveranskedjan.

De statsägda bolagen rapporterade första gången om företagsansvaret i enlighet med sin rapporteringsskyldighet våren 2012. Alla företag som kontrollerades av staten rapporterade om företagsansvaret antingen i sin årsredovisning eller med en separat rapport. Rapporteringen riktar sig inte bara till ägarna utan till samtliga intressentgrupper. Nivån på rapporteringen varierar från bolag till bolag, eftersom det för en del av bolagen är första gången de utarbetar rapporten, medan den i andra baserar sig på en lång tradition. Ägarstyrningsavdelningen vid statsrådets kansli rapporterade för sin del första gången på ett allmänt plan om företagsansvaret i bolag där avdelningen är en av ägarna i sin årsredovisning för 2011, som publicerades i juni 2012.

Ägarstyrningsavdelningen vid statsrådets kansli har utvecklat sin verksamhetsmodell och under berättelseåret integrerat företagsansvaret i företagens ekonomiska och strategiska analys. Internt lämnar avdelningen en rapport om företagsansvaret i portföljbolagen till det finanspolitiska ministerutskottet två gånger om året. Uppföljningen utgår från teman som är väsentliga med hänsyn till företagsansvaret och nivån på förvaltningen. Dessutom granskas om företagsansvaret ses som en resurs i företagen. Man bedömer också eventuella möjligheter och hotbilder som sammanhänger med företagsansvaret såväl ur företagets som ur branschens perspektiv. I fortsättningen ska man regelbundet följa upp hur bolagens åtgärder inverkar på företagsansvaret och bolagens ekonomiska ställning.

Det är den statliga ägarens uppgift att sörja för att den genom att utöva sin ägarmakt främjar sådana verksamhetsmodeller som leder till större ansvarsfullhet. Rapporteringen om företagsansvaret är ett verktyg som bolagen kan använda för att förbättra såväl sin resultatförmåga som sin dialog med civilsamhället. I den årsberättelse för ägarstyrningsavdelningen vid statsrådets kansli som publiceras i juni 2013 rapporteras det om företagsansvaret i bolagen 2012.

Belöning av ledningen

I augusti 2012 beslutade det finanspolitiska ministerutskottet om ett ställningstagande om premiering av ledningen i statsägda bolag. Föregående ställningstagande gjordes hösten 2009. Till grundprinciperna i ställningstagandet hör öppenhet och skällighet. Enligt detta ska premieringen vara förutsägbar och genomskinlig för att det ska vara möjligt för alla parter att bedöma hur väl den lyckats.

Enligt ställningstagandet ska helhetsbelöningen stramas åt i alla bolag och det förutsätts att kravnivåerna för belöningen är tillräckligt utmanande och att man särskilt ser till att belöningssystemen inte leder till överdrifter. För första gången definierades vid sidan av den maximala premien även premier för uppnådda mål som motsvarar runt hälften av den maximala premien. Styrelsens ansvar betonas när ledningen premieras.

I ställningstagandet beaktas det att staten är ägare i mycket otypiska företag och att ägarandelen varierar. I de kommersiella bolagen är belöningarna på en annan nivå än i de bolag som har specialuppgifter. Nivåerna i de börsnoterade bolagen varierar i jämförelse med de icke börsnoterade kommersiella bolagen. Ställningstagandet kräver fortsättningsvis av styrelserna ett starkare grepp om målsättningen och om premieringen av ledningen i enlighet med denna.

Genom en rätt dimensionerad belöning säkerställs att statsägda företag har möjlighet att konkurrera om kompetenta ledare och andra personer i nyckelställning på arbetsmarknaden. Även personalen måste garanteras en rättvis del av när ett bolag har gjort ett gott resultat till exempel genom belöning som grundar sig på resultat eller genom personalfonder.

Staten har som mål att ställningstagandet ska inverka på praxis vid belöning och göra belöningsystemen öppnare även i andra företag. Den samhälleliga acceptansen för en verksamhet är ett viktigt värde oberoende av företagets ägarstruktur.

För belöningen av ledningen ansvarar bolagets styrelse. Belöningen baserar sig på ett system med helhetsbelöning, där nivån ska bestämmas utifrån hur internationell den omgivning där bolaget verkar är, utifrån konkurrenssituationen och utifrån de mål som den statliga ägaren har ställt i fråga om nyttan och skäligheten.

Den statliga ägaren förutsätter att de grundläggande kravnivåerna för belöningen är tillräckligt höga och att det för att uppnå maximal nivå på belöningen krävs en exceptionellt bra prestation. Resultatbelöningen ska grunda sig enbart på faktorer som företagsledningen kan påverka med sitt eget agerande.

Belöning som betalas utöver den fasta lönen ska grunda sig på en god prestation som gagnar bolaget och dess ägare. Bolagets styrelse ska fastställa mätbara kriterier för resultat som främjar långsiktig framgång för företaget.

Alla tilläggsbelöningar ska vara förenade med klausuler enligt vilka de kan återkallas eller vid behov göras skäligare. Om målen har uppnåtts så, att gränserna för resultatbelöningen har överskridits ska de faktorer som har lett till detta uppges på ett sådant sätt att bolagets ägare intressentgrupper har möjlighet att bedöma grunderna för belöningarna.

Enligt statens uppfattning som ägare ska tilläggs pensioner inte användas för belöning. I bolag där det också finns andra ägare än staten beslutar bolagets styrelse om ledningens helhetsbelöning enligt bolagets intressen.

Vid exceptionella förändrings och krissituationer kan det vara befogat med också andra än resultatbelöningar. Även då ska det finnas vägande skäl för belöningarna och de får inte leda till att maximibeloppen för resultatbelöningarna överskrids.

I bolag som helt ägs av staten får undantag från ställningstagandet inte göras utan att ägaren på förhand har godkänt detta. I icke börsnoterade bolag med statlig majoritet ska ställningstagandet iakttas, om inte aktieägarnas gemensamma intresse förutsätter något annat.

I börsnoterade bolag med statlig majoritet förutsätts att styrelsen beaktar ställningstagandet inom ramarna för aktiebolags- och värdepappersmarknadslagen samt Värdepappersmarknadsföreningen rf:s kod för börsbolagsstyrning som ingår i stadgarna för Helsingfors Fondbörs.

För bolag där staten är minoritetsägare och bolag som ingår i Solidiums portfölj beskriver ställningstagandet en betydelsefull ägares uppfattning om bra och godtagbar belöning. Bolagens styrelser beaktar det därför de fattar beslut.

Avdelningen för vid statsrådets kansli ägarstyrning samlar årligen in information om belöningen i statsägda bolag och publicerar den på sina webbsidor under adressen www.valtionomistus.fi. Publiceringen sker i maj–juni.

Under de senaste åren har baslönerna för de verkställande direktörerna i statsägda bolag, så när som på enstaka undantag, hållit sig på allmän marknadsnivå. De resultatpremier och

långsiktiga incitament som betalats till de verkställande direktörerna har i medeltal varit 50—60 % av de maximigränser som det finanspolitiska ministerutskottets har fastställt.

År 2011 utgjorde de verkställande direktörernas totala belöningar (intjänade 2010 och rapporterade 2012) i statsägda kommersiella bolag i medeltal 24 % av grundlönen och i medeltal 60 % av maximinivån. Den allmänna marknadsnivån var ca 36 % av grundlönen och ca 70 % av maximinivån. I statsägda bolag har nivån på den totala belöningen i förhållande till grundlönen i medeltal stigit, men den har dock stannat vid ungefär hälften av den allmänna maximinivån på marknaden.

De långsiktiga incitament som 2011 betalades de verkställande direktörerna i statens börsbolag (inkl. Solidiums intressebolag) låg, i procent av grundlönen, i medeltal nästan på den allmänna marknadsnivån (ca 50 % av grundlönen). I statsägda ickenoterade kommersiella bolag har resultatpremiernas andel av den totala belöningen tillsvidare varit tämligen anspråkslös (2—8 % av grundlönen).

Under de senaste åren har nivån på bolagens totala utgifter för tilläggs pensioner för den verkställande direktören i allmänhet varit ca 20—30 % av grundlönen. Nuförtiden stöder staten inte tilläggs pensioner som belöningsform, men när bolaget även har andra ägare är det styrelsen som beslutar i frågan enligt bolagets intressen.

Specialuppgifter och strategiska intressen

I statsrådets principbeslut fastställdes statens mål och verksamhet som ägare. I principbeslutet beslutades det också att bolagens specialuppgifter och de strategiska intressen som är knutna till bolagen skulle preciseras och offentliggöras före utgången av 2012.

En precisering av specialuppgifterna och de strategiska intressena förbereddes under 2012 i arbetsgrupper med medlemmar från de ansvariga ministerierna och avdelningen för ägarstyrning vid statsrådets kansli. I december 2012 godkände det finanspolitiska ministerutskottet definitionen av specialuppgifter för 19 bolag och definitionen av strategiska intressen för 17 bolag. Definitionen av specialuppgifter och strategiska intressen för 6 bolag sköts fram och behandlades i fortsatta förhandlingar under den första halvan av 2013. Avsikten är att definitionerna av specialuppgifterna och de strategiska intressena ska publiceras på ägarstyrningsavdelningens webbplats våren 2013 efter det att det finanspolitiska ministerutskottet har gett sitt slutliga godkännande.

Samarbetsgrupperna har utöver specialuppgifterna och de strategiska intressena i tillämplig grad behandlat bolagens ekonomiska situation, sammansättningen på deras styrelser och behovet att utveckla denna, systemen för belöning av ledningen samt utsikterna för investeringar. Även Corporate Governance och företagsansvar har stått på agendan. Det är meningen att de samarbetsgrupper som har tillsatts ska fortsätta sitt arbete under resten av regeringsperioden.

Ägarstyrningen av bolag som har specialuppgifter ska skötas av de ministerier som ansvarar för uppdragen. Ägarstyrningen av strategiskt betydande bolag sköts av avdelningen för ägarstyrning vid statsrådets kansli utom när det gäller Fingrid Oyj. För ägarstyrningen av Fingrid svarar finansministeriet.

Allmän beskrivning av portföljen och händelser under redovisningsåret

Vid utgången av redovisningsåret ansvarade avdelningen för ägarstyrning för ägarstyrningen vid statsrådets kansli av 28 bolag, av vilka tre var börsnoterade (Finnair Abp, Fortum Abp, Neste Oil Abp) medan tre var bolag med specialuppgifter (Solidium, Governia Oy, Suomen Erillisverkot Oy). Försvarsmaktens kosthållning bolagiserades 2011 enligt ett beslut av statsrådet, och det nya bolaget Leijona Catering Oy inledde sin verksamhet den 1 januari 2012. Statens andel på 6,1 % i FCG Finnish Consulting Group Ab såldes till Finlands Kommunförbund i juni 2012. De aktier som gav staten en ägarandel på 28,57 % i Helsinki Business and Science Park Oy överfördes till Statens tekniska forskningscentral VTT i slutet av år 2012.

Suomen Erillisverkot Oy har under redovisningsåret fått ett kapitaltillskott på 1 miljon euro i samband med att säkerhetsnätsverksamheten inleddes. Dessutom har Vapo Oy:s dotterbolag Forest BtL Oy beviljats ett villkorligt konvertibelt lån på 5 miljoner euro för kommersialisering av biodieselteknik, vilket senare kan bytas ut mot aktier i dotterbolaget.

Bland de icke börsnoterade bolag där statsrådets kansli skötte ägarstyrningen genomfördes två betydande företagsarrangemang under redovisningsåret. Itella Logistics köpte i oktober 2012 VR Transpoints logistik för styckegods efter ett initiativ av avdelningen för ägarstyrning. Finlands Färjetrafik Ab köpte Finlands Skärgårdsrederi Ab i överensstämmelse med den statliga ägarens strävanden. På så sätt skapades en statsägd operatör för landsvägsfärjor och vajerfärjor samt förbindelsefarkoster. Avsikten med arrangemanget var att göra konkurrenssituationen klarare och främja konkurrensen.

TABELL 22. Förändringar i statens bolagsägan 2008—2012

Mn euro	Aktieförsäljning börsbolag (2009—2012 direkt ägande)					Sammanlagt
	2008	2009	2010	2011	2012	
OMX	43					43
Elisa	18					18
SAMMANLAGT	61	0	0	0	0	61
Mn euro	Aktieköp börsbolag (2009—2012 direkt ägande)					Sammanlagt
	2008	2009	2010	2011	2012	
Elisa	-179					-179
SAMMANLAGT	-179	0	0	0	0	-179
Aktieaffärer börsnoterade netto						-118
Mn euro	Aktieförsäljning icke börsnoterade					Sammanlagt
	2008	2009	2010	2011	2012	
Santapark		0,1				0,1
Silta			1,4			1,4
Educode					0,0	0,0
FCG Finnish Consulting Group					2,1	2,1
SAMMANLAGT	0	0,1	1,4	0	2,1	3,6
Mn euro	Aktieköp icke börsnoterade					Sammanlagt
	2008	2009	2010	2011	2012	
Educode			-3,5			-3,5
Fingrid*				-379		-378,7
Leijona Catering					-1,6	-1,6
Suomen Erillisverkot**			-30	-60	-1,0	-91,0
Vapo					-5,0	-5,0
SAMMANLAGT	0	0	-33,5	-439	-7,6	-480
Aktieaffärer icke börsnoterade netto						-476

* Till statens sammanlagda investering hörde dessutom de 385 aktier som köptes av HVK för 150 mn euro.

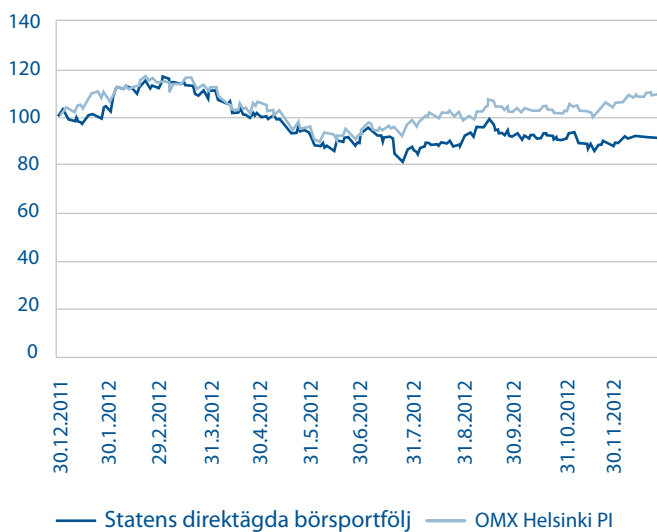
** Företaget ägarstyrs av statsrådets kansli sedan ingången av år 2011; tidigare gjordes aktieköpen av inrikesministeriet.

Utvecklingen av portföljen av börsbolag där staten är en direkt ägare

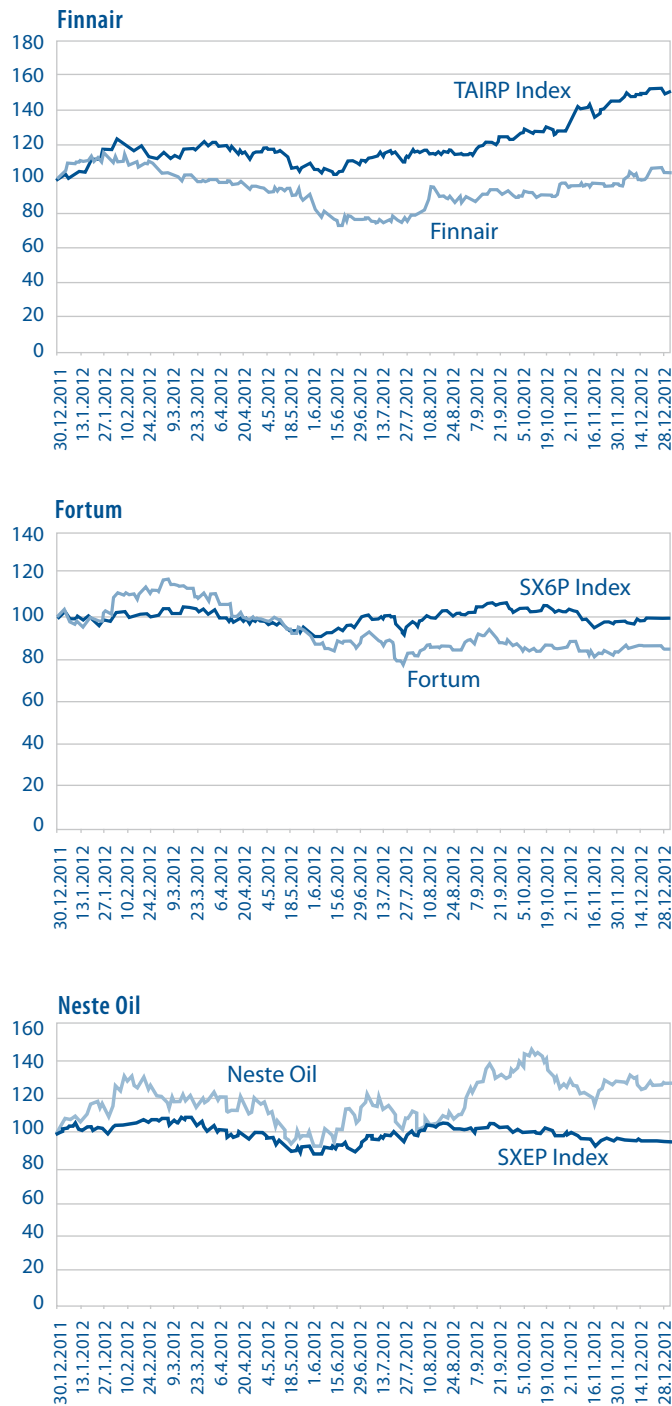
Marknadsvärdet av statens nuvarande direkta innehav (Finnair Abp, Fortum Abp, Neste Oil Abp) sjönk år 2012 med 800 miljoner euro (-9,3 %). I slutet av 2012 var portföljens marknadsvärde 7,8 miljarder euro (8,6 miljarder euro). Generalindex på Helsingforsbörsen sjönk år 2012 med 8,3 %. Aktiemarknaden utvecklades positivt särskilt under den andra hälften av året. Marknadsvärdet av statens portfölj har pressats ner av den sänkta kursen på Fortums aktier.

TABELL 23. Statens direkta innehav i börsbolag 30.12.2011 och 31.12.2012

	31.12.2012			30.12.2011		
	Statens innehav, %	Innehavets marknadsvärde, mn euro	Andel i portföljen, %	Statens innehav, %	Innehavets marknadsvärde, mn euro	Andel i portföljen, %
Finnair	55,8	170,2	2	55,8	164,5	2
Fortum	50,8	6 380,7	82	50,8	7 435,9	86
Neste Oil	50,1	1 255,0	16	50,1	1 002,6	12
TOTALT		7 805,9			8 603,0	
Värdet av statens indirekta innehav genom Solidium		7 176			7 027,5	
TOTALT		14 981,9			15 630,5	

FIGUR 5. Utvecklingen av statens direkta ägande i börsbolag och generalindex på Helsingforsbörsen 2012

FIGUR 6—8. Utvecklingen av aktiekurserna för börsbolag där staten är en direkt ägare i jämförelse med branschindex 2012

Utdelning

År 2012 betalade de bolag där statsrådets kansli svarade för ägarstyrningen 1 324,3 miljoner euro (1 187,2 miljoner euro) i utdelning till staten. Den mest betydande bidraget till detta belopp kom från Solidiums vinstutdelning som år 2012 uppgick till sammanlagt 800 miljoner euro (660 miljoner euro). De icke börsnoterade bolagen betalade år 2012 sammanlagt 28,4 miljoner euro (31,3 miljoner euro) i vinstutdelning till staten. Den mest betydande utdelningen kom från Altia (7,2 miljoner euro) och Patria (7,5 miljoner euro).

Den utdelning¹ till staten av resultatet för 2012 som betalas av bolag i statens börsportfölj där den är en direkt ägare stiger till 506,9 miljoner euro (495,9 miljoner euro). Ökningen beror på att Neste Oils utdelning steg till 0,38 euro per aktie (0,35 euro per aktie) och på Finnairs utdelning som var 0,1 euro per aktie. Senast Finnair betalade utdelning var år 2007.

Marknadsvärdet för portföljen av de bolag där staten var direkt ägare sjönk år 2012 samtidigt som beloppet av utdelningen steg, varför utdelningsavkastningen steg till 6,5 % (5,8 %). På grund av Fortums försämrade resultat sjönk nettoresultatet för bolagen i portföljen med 14 %. Det betydde att utdelningskvoten för de bolag i börsportföljen där staten hade direkt innehav år 2012 steg till 63,3 % (53,2 %).

TABELL 24. Avkastning av statens direkta innehav i börsbolag 2011 och 2012

	2012	2011
Bolagens utdelning	998	978
Marknadsvärde totalt	15 380	16 945
Nettoresultat totalt	1 578	1 839
Utdelningsavkastning	6,5 %	5,8 %
Utdelningskvot	63,3 %	53,2 %

Utdelningsavkastningen från bolagen på Helsingforsbörsens huvudlista låg 2012 på en lägre nivå än avkastningen från den börsportfölj där staten hade direkt innehav och var 4,7 % (5,5 %). För hela börsen var utdelningskvoten 67,5 % (68,3 %).

Avkastning på sysselsatt kapital

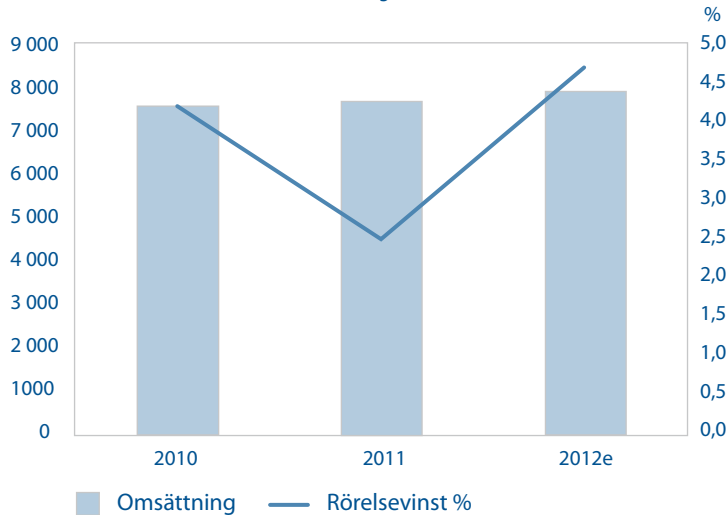
Avkastningen på det sysselsatta kapitalet i den börsportfölj där staten hade direkt innehav sjönk 2012 till 9,3 % (11,9 %). Nedgången berodde på ett sämre resultat för Fortum. Avkastningen på bolagets sysselsatta kapital sjönk till 10,4 % (15 %). Däremot förbättrade Finnair och Neste Oil sina resultat. Finnair nådde ett positivt resultat och avkastningen på det sysselsatta kapitalet var 3,0 % (-5,2 %). Avkastningen på det sysselsatta kapitalet i Neste Oil steg till 7,1 % (6,3 %).

¹ Enligt styrelsernas förslag

Icke börsnoterade bolag²

De icke börsnoterade kommersiella bolag för vilka statsrådets kansli sköter ägarstyrningen hade 2012 en total prognostiserade omsättning på 7 893 miljoner euro. Den jämförbara totala omsättningen var 7 829 miljoner euro. Jämfört med föregående år var tillväxten 2,9 %. Trots den modesta tillväxten steg det sammanlagda rörelseresultatet till 374 miljoner euro (190 miljoner euro). Den genomsnittliga vinstmarginalen år 2012 steg till 4,7 % (2,5 %). Bolagens genomsnittliga avkastning på det sysselsatta kapitalet steg från 3,8 % föregående år till 7,1 %. Utvecklingen varierade emellertid från bolag till bolag under redovisningsåret; enligt prognosen ökade rörelseresultatet för 52 % av bolagen, medan det för 48 % av bolagen försvagades. Enligt prognosen stiger utdelningen från som de icke börsnoterade kommersiella bolagen 2012 till 46 miljoner euro (28,4 miljoner euro).

FIGUR 9. Omsättningens och rörelsevinstens utveckling i icke börsnoterade kommersiella bolag 2010—2012

Solidium

Solidium Oy är ett holdingbolag som helt ägs av staten. Dess uppgift är att stärka och stabilisera det inhemska ägandet i nationellt viktiga företag och långsiktigt öka det ekonomiska värdet av sina innehav. Bolagets placeringsverksamhet bygger sig på analys, och grunden och det viktigaste målet för placeringsstrategin är att ta väl hand om den nuvarande portföljen och öka dess värde. I Solidiums aktieportfölj ingår 11 börsnoterade företag. Bolaget är minoritetsägare i samtliga.

² Värden enligt prognos, medelvärden viktade

Solidiums räkenskapsperiod är 1.7—30.6 på grund av portföljbolagens rapportering. Under den första hälften av den nuvarande räkenskapsperioden godkände Europeiska kommissionen ett företagsköp, där Outokumpu köpte Inoxum, dvs. ThyssenKrupp AG:s affärsverksamhet inom rostfritt stål. Det nya bolaget inledde sin verksamhet den 29 december 2012. ThyssenKrupp blev genom en riktad emission den största delägaren i Outokumpu och innehar 29,9 % av aktierna. Solidiums ägarandel är 21,8 %. Ett av villkoren för att affären skulle godkännas var försäljningen av fabriken i Terni i Italien.

Solidium köpte under den första halvan av räkenskapsperioden med början den 1 juli 2012 aktier för ca 26 miljoner euro, när bolaget höjde sin ägarandel i Outotec från 6,8 % till 8,3 % genom att köpa 700 000 aktier på marknaden.

Under den första halvan av räkenskapsperioden sålde Solidium aktier för 148 miljoner euro, när bolaget sålde alla sina aktier i Sponda till en inhemsk ägargrupp. Före försäljningen ägde Solidium 14,9 % av Sponda. Vinsten av aktieförsäljningen före skatt var cirka 71 miljoner euro.

Under sexmånadersperioden betalade Solidium staten en utdelning på 800 miljoner euro.

Solidiums substansvärde sjönk på grund av vinstutdelningen med 307 miljoner euro till 6 550 miljoner euro.

Solidium skrev i slutet av sin förra räkenskapsperiod ner värdet av sina aktier i Rautaruukki med 403 miljoner euro. Under sexmånadersperioden gjorde bolaget en värdenedskrivning på 16 miljoner euro. Av summan har 72 miljoner euro sitt ursprung i bolagets aktier i Talvivaara, medan 55 miljoner utgörs av återföring av nedskrivningen av värdet på aktierna i Rautaruukki.

TABELL 25. Solidiums nyckeltal 2011 och 2012

		1.7.—31.12.2012	1.7.—31.12.2011	1.7.2011— 30.6.2012
Omsättning	Mn euro	0,0	0,0	0,0
Rörelsevinst	Mn euro	69,6	-1,7	132,0
Vinst under perioden	Mn euro	36,0	7,4	131,2
Avkastning på placeringarna, enligt verkligt värde	%	8,7	-14,9	-14,6
Erhållna utdelningar och kapitalåterbetalningar	Mn euro	0,0	6,7	398,8
Kostnadskvot	%	0,05	0,04	0,05
Substansvärde	Mn euro	6 550,0	6 728,5	6 856,6
Eget kapital	Mn euro	5 019,1	5 659,2	5 783,1
Räntebärande skulder	Mn euro	600,0	0,0	600,0
Soliditet	%	89,0	100,0	90,6
Antal anställda sammanlagt		11	11	11
Antal anställda i Finland		11	11	11
Utdelningar sammanlagt	Mn euro	800	660	660
Utdelning till staten	Mn euro	800	660	660

TABELL 26. Fördelningen av Solidiums placeringsportfölj 31.12.2012

	Placeringar sammanlagt		Aktieplaceringar sammanlagt	
	euro	vikt %	euro	vikt %
Elisa	281 080 730	4	281 080 730	4
Kemira	305 832 787	4	305 832 787	4
Metso	534 916 995	7	534 916 995	7
Outokumpu	360 318 976	5	360 318 976	5
Outotec	161 064 174	2	161 064 174	2
Rautaruukki	331 435 047	4	331 435 047	5
Sampo	1 929 677 147	26	1 929 677 147	27
Sponda	0	0	0	0
Stora Enso	534 477 804	7	534 477 804	7
Stora Enso A	316 896 841		316 896 841	
Stora Enso R	217 580 963		217 580 963	
Talvivaara	30 068 886	0	30 068 886	0
TeliaSonera	2 596 335 520	35	2 596 335 520	36
Tieto	110 415 574	1	110 415 574	2
AKTIEPLACERINGAR SAMMANLAGT	7 175 623 640	95	7 175 623 640	100
PENNINGMARKNADSPACERINGAR	349 734 937	5		
PLACERINGAR SAMMANLAGT	7 525 358 577	100		

Solidiums placeringsportfölj består i huvudsak av aktieplaceringar. Deras andel av hela portföljen var 95 % vid utgången av rapportperioden den 31 december 2012. Den största vikten bland aktieplaceringarna har TeliaSonera vars andel av hela portföljen var ca 35 %. I Solidiums portfölj är TeliaSoneras och Sampos vikt betydande.

Solidiums penningmarknadsplaceringar uppgick till 350 miljoner euro 31.12.2012 (1 029 miljoner euro 30.6.2012). Penningmarknadsplaceringarnas belopp påverkades under rapportperioden av vinstutdelningar, skattebetalningar och köp och försäljning av aktier.

Totalavkastningen av Solidiums portfölj stannade under det viktbegränsade OMX Helsinki Cap GI -avkastningsindexets totalavkastning både under rapportperioden och under de senaste 12 månaderna.

TABELL 27. Avkastning på Solidiums placeringar 2012

	1.7.2012—31.12.2012	1.1.2012—31.12.2012
Aktieportföljens sammanlagda avkastning	9,9	9,3
Penningmarknadsplaceringar	0,3	0,6
Placeringarnas avkastning	8,7	9,2
OMX Helsinki Cap GI, avkastningsindex	15,2	15,5

Avkastningen från Solidiums tyngsta (31.12.2011) bolag TeliaSonera var lägre än referensindex, vilket ledde till att avkastningen från hela Solidiumportföljen stannade under jämförelseindexet.

TABELL 28. Avkastningen av aktierna i Solidiums portföljbolag 2012, %

	Aktiernas avkastning, 1.1.—31.12.2012
Tieto	42
Kemira	36
Sampo	35
Stora Enso	19
Metso	18
Outotec	17
Elisa	12
TeliaSonera	4
Rautaruukki	-12
Outokumpu	-36
Talvivaara	-50

Avkastningen från Solidiums aktieportfölj är 5,8 % och utdelningskvoten 75,4 % när dessa tal beräknas enligt bolagens kurser vid utgången av år 2012 och den utdelning som föreslås i boksluten. Utdelningsavkastningen för Helsingforsbörsen beräknad på motsvarande sätt var 4,7 % och utdelningskvoten 67,5 %.

3.2 Bolag med specialuppgifter

Bolag med specialuppgifter för vilka finansministeriets förvaltningsområde sköter ägarstyrningen

Fingrid Oyj

Fingrid erbjuder sina avtalskunder, dvs. elproducenterna, nätbolagen och industrin, elöverföring i stamnät, gränsöverskridande elöverföring och handel med balansel. På basis av kundrespons kan man dra slutsatsen att bolaget sköte dessa uppgifter väl. Under verksamhetsåret framskred investeringsprogrammet, som stöder Finlands klimat- och energistrategi och uppgår till 1,7 miljarder euro, enligt tidsplanen och budjeten. De investeringar som ska göras i stamnätet bidrar till att det i framtiden blir möjligt att gå över till ett mera självförsörjande och koldioxidneutralt Finland, där en betydande del av elektriciteten produceras ur förnybara energikällor. En del av investeringsprogrammet är inriktat på att bevara en hög driftsäkerhet, och förra året var ett av de bästa i bolagets historia när det gäller driftsäkerheten. År 2012 uppgick investeringarna till sammanlagt 139 miljoner euro (244 miljoner euro).

Fingrid-koncernens vinst under räkenskapsperioden steg märkbart och uppgick till 67 miljoner euro (33,0 miljoner euro). Avkastningen på det sysselsatt kapitalet steg till 5,6 % (3,6 %). Soliditeten var 27,3 % (25,7 %) vid räkenskapsperiodens slut. Fingrid rapporterar årligen om sin ansvarsfullhet i sin årsredovisning. I denna rapportering tillämpar bolaget de internationella riktlinjerna GRI G3.0 (Global Reporting Initiative). Dessutom rapporteras valda nyckeltal i GRI:s bilaga för energibranschen. I rapporteringen fokuserar man på de allra viktigaste temana, och i centrala frågor iaktas även rapporteringsanvisningen för statsägda bolag.

Koncernen har år 2012 tillämpat ett belöningssystem vars generella principer har godkänts av Fingrid Oyj:s styrelse den 15 december 2011. För medlemmarna i ledningsgruppen består den totala avlöningen av en fast totallön, ett ettårigt bonusprogram och ett treårigt långsiktigt incitamentsprogram. Maximibeloppet som betalas ut inom ramen för det ettåriga bonusprogrammet är för den verkställande direktören 25 % av årslönen och för övriga medlemmar i ledningsgruppen 20 % av årslönen. För det långsiktiga incitamentsprogrammet är motsvarande tal 35 % respektive 25 %. Bolagets ägarbas förblev oförändrad under räkenskapsperioden 2012. Finska staten äger 53,1 % av bolagets aktier.

TABELL 29. Fingrid-koncernens ekonomiska situation

	2011	2012
Omsättning, mn euro	438,5	522,1
i hemlandet	438,5	522,1
utomlands		
SAMMANLAGT	438,5	522,1
Rörelsevinst, mn euro	56,6	94,6
Rörelsevinst, %	12,9	18,1
Balansomslutning, mn euro	1 972	2 092
Soliditet, %	25,7	27,3
Avkastning på eget kapital, %	6,5	12,4
Avkastning på sysselsatt kapital, %	3,6	5,6
Personal*	263	269
i hemlandet*	263	269
utomlands		
SAMMANLAGT*	263	269
Utdelningar sammanlagt, mn euro**	10,8	6,7
Utdelning till staten, mn euro**	7,00	3,56

* Personal i genomsnitt, ** För 2012 styrelsens förslag till bolagsstämman

Hansel Ab

Hansel Ab:s uppgift är att åstadkomma inbesparingar för staten genom att konkurrensutsetta och upprätthålla ramarrangemang för tjänster och produkter. Värdet av den gemensamma upphandlingen via Hansels ramarrangemang växte år 2012 till 687 miljoner euro (675 miljoner euro 2011). Ju flitigare kunderna använder Hansels tjänster, desto större besparingar gör staten. Hansel har utfört sin uppgift väl.

Hansel är ett företag utan vinstsyfte. År 2012 nådde bolaget likväl ett resultat på 0,6 miljoner euro (0,9 miljoner euro 2011). Utvecklingen på utgiftssidan följs också noga. År 2012 var företagets utgifter 7,9 miljoner euro (7,4 miljoner euro 2011). Hansel sammanställer varje år en samhällsansvarsrapport (motsvarar nivå B+ i GRI:s rapporteringsanvisningar) som publiceras som en del av årsredovisningen. Länk till föregående rapport: <http://www.hansel.fi/www/files/vuosikertomukset/arsberattelse2011wwwpdf>.

Hansel följer det finanspolitiska ministerutskottets direktiv om belöning av ledningen och nyckelpersonerna. Styrelsen fastställer varje år kravnivåer för resultatpremier. De nuvarande resultatpremiesystemet har tillämpats sedan år 2007. Resultatpremierna grundar sig på utvecklingen av gemensamma upphandlingens värde, kundnöjdheten och arbetstagarens personliga prestation. Från början av år 2013 ändrades premieringssystemet så att det motsvarar finanspolitiska ministerutskottets ställningstagande av den 13 augusti 2012. Enligt ställningstagandet får resultatpremien utgöra högst 15 % av årslönen. Det här ledde till ändringar i en del anställdas maximala procentuella bonusar. Även grunderna för resultatpremierna ändrades så att grunden för premierna 2013 utgörs av kundnöjdheten och arbetstagarens personliga prestation. Inga förändringar i ägarbasen har skett. Finska staten äger 100 % av företagets aktier.

TABELL 30. Hansel Ab bolagets ekonomiska situation

	2011	2012
Omsättning, mn euro		
i hemlandet	8,3	8,5
utomlands	-	-
SAMMANLAGT	8,3	8,5
Rörelsevinst, mn euro	0,6	0,9
Rörelsevinst, %	7	11
Balansomslutning, mn euro	16,7	17,5
Soliditet, %	89,1	87,5
Avkastning på eget kapital, %	6,0	4,1
Avkastning på sysselsatt kapital, %	8,2	5,5
Personal		
i hemlandet	66	71
utomlands	-	-
SAMMANLAGT	66	71
Utdelningar sammanlagt, mn euro	0	0
Utdelning till staten, mn euro	0	0

HAUS kehittämiskeskus Oy

Bolagets uppgift är att producera utbildnings- och utvecklingstjänster samt bedriva företagsverksamhet kring dessa. Bolaget har fyllt denna uppgift genom att för sina kunder producera utbildnings- och utvecklingstjänster som särskilt är avsedda att motsvara behov inom statsförvaltningen. I sin inhouse-roll har HAUS kunnat föra en fortlöpande dialog med sina kunder och utreda behovet av utbildning. Härigenom har bolaget kunnat säkerställa att produktionsvolymen för tjänsterna är tillräckligt stor och att de svarar mot verkliga behov av utbildning och utveckling. I projekt finansierade av Europeiska unionen (i synnerhet Twinningprojekt) har HAUS exporterat finskt förvaltningskunnande i samarbete med finska experttjänstemän.

Verksamheten blev lönsam 2011 tack vare prioritering och sanering. År 2012 var lönsamheten ungefär den väntade. Det här byggde på att fokuseringen av verksamheten fortsatte och att det tidigare fastställda lönsamhetsprogrammet iakttoogs. Däremot krävdes inte t.ex. ytterligare uppsägningar. Med hänsyn till verksamheten var det en viktig åtgärd 2012 att det tidigare kapitallånet från Nordea byttes ut mot ett kapitallån från finansministeriet. I bolagets bokslut ingår även en rapport om hur bolaget genomfört sitt samhällsansvar (etiska principer i verksamheten, miljö- och personalhänsyn).

Bolagets belöningsprinciper och belöningsformer har skrivits in i HAUS principer för personalpolitiken och gäller hela personalen. Grunderna för resultatpremier till bolagets personal, ledning och verkställande direktör fastställs årligen av styrelsen i samband med att den beslutar om omsättnings- och resultatmålen. Grunden är att det fastställda resultatmålet uppnås och största delen av de pengar som reserverats för resultatpremier används för hela personalen. Ledningens och den verkställande direktörens premier år 2012 bestämdes som veckopremier utifrån det uppnådda resultatet. Inga förändringar i ägarbasen skedde. Finska staten äger 100 % av företagets aktier.

TABELL 31. Haus kehittämiskeskus Ab bolagets ekonomiska situation

	2011	2012
Omsättning, mn euro		
i hemlandet	3,8	3,6
utomlands	2,5	2,0
SAMMANLAGT	6,3	5,6
Rörelsevinst, mn euro	0,2	0,3
Rörelsevinst, %	2,9	4,7
Balansomslutning, mn euro	4,1	2,6
Soliditet, %	-18,1	-1,1
Avkastning på eget kapital, %	-63,5	-168,5
Avkastning på sysselsatt kapital, %	87,7	48,9
Personal		
i hemlandet	27	25
utomlands	4	3
SAMMANLAGT	31	28
Utdelningar sammanlagt, mn euro	0	0
Utdelning till staten, mn euro	0	0

Tietokarhu Oy

Företaget har haft en central roll vid utvecklingen och upprätthållandet av Skattestyrelsens informationssystem. Hela beskattningen och utvecklingen av dess produktivitet beror i hög grad på hur informationssystemen fungerar och utvecklas. Trots många system att upprätthålla, en tämligen komplicerad och föränderlig skattelagstiftning och stora volymer har tjänsternas användbarhet och kvalitet hållit sig på en god nivå, och det har inte förekommit betydande problem som beror på företaget i den finska beskattningen. Den kundnöjdhet som uppmätts har varit på en god nivå.

Bolagets lönsamhet har hållit sig på en god nivå. I skötseln av sitt specialuppgifter har bolaget genom sin samföretagsstruktur kunnat koncentrera sig på den egentliga kärnuppgiften och minimera den administrativa kostnadsbelastningen. I sina interna tjänster (ekonomistyrning, HR, intern IT) använder bolaget Tieto-koncernens gemensamma tjänster, vilket har möjliggjort lägre enhetskostnader än annars hade varit möjligt för ett bolag av samma storlek.

Tietokarhu ingår i Tieto-koncernen, och koncernens strategiska beslut som rör företagsansvaret gäller även Tietokarhu. De nya direktiven för premiering av ledningen i bolag där staten är delägare har behandlats av styrelsen i september 2012. Den praxis som tillämpas vid premieringen av företagsledningen står i samklang med den statliga ägarens nya direktiv. Till de viktigaste kriterierna för utdelning av resultatpremie hör bolagets omsättning och rörelsevinst, kundnöjdheten och personalnöjdheten. Inga förändringar i ägarbasen har skett under den tid företaget haft verksamhet. Finska staten äger 20 % av bolagets aktier.

TABELL 32. Tietokarhu Ab bolagets ekonomiska situation

	2011	2012
Omsättning, mn euro	40,0	41,7
i hemlandet	40,0	41,7
utomlands		
SAMMANLAGT	40,0	41,7
Rörelsevinst, mn euro	4,9	5,2
Rörelsevinst, %	12,3	12,5
Balansomslutning, mn euro	12,9	13,0
Soliditet, %	31,3	34,1
Avkastning på eget kapital, %	96,0	94,8
Avkastning på sysselsatt kapital, %	124,7	122,1
Personal	305	306
i hemlandet	305	306
utomlands		
SAMMANLAGT	305	306
Utdelningar sammanlagt, mn euro	3,67	3,96
Utdelning till staten, mn euro	0,734	0,792

Aalto Universitetsfastigheter Ab

Bolagets uppgift är att förvalta och utveckla universitetsfastigheter och hyra ut dem så att universitetet har tillgång till ändamålsenliga lokaler till skälig hyra och fastigheternas värde bevaras på lång sikt. Universitetets lokalkostnader baserar sig i huvudsak på hyror som är fastställda av den tidigare hyresvärden. Hyrorna är mycket skäliga. Under de närmaste åren ska betydande investeringar göras i totalrenoveringar och nybyggnation.

Bolagets lönsamhet har varit god. Lönsamheten belastas av det stora antalet fastigheter som totalrenoveras samt det stora antalet fastighets- och egendomsutredningar efter ägandeöverföringen. Bolaget har kunnat kompensera dessa faktorer genom att höja byggnadernas energieffektivitet med snabba och förmånliga åtgärder. Företagets nyckeltal, såsom driftsbidrag (%), soliditet, nettohyresavkastning (%), har tillsammans med förvaltningskostnaderna hållit sig på en god nivå.

Företagets bokslutspraxis följer bokföringslagen och god bokföringssed. Ett anpassat införande av en rapporteringspraxis enligt principbeslutet har behandlats av styrelsen, men inga beslut i frågan har fattats. Likväl har man ställt som mål att en version av modellen för företagsansvarsrapporter som anpassas efter bolagets verksamhet och dess omfattning ska utarbetas år 2013. Rapporteringen anpassas efter rapporteringsbehoven i en stiftelsekoncern.

Bolagets hela personal omfattas av ett resultatpremiesystem, och resultatmålen är inte individuella utan gäller hela företaget. Målen är alltså de samma för samtliga arbetstagare. De resultatnivåer enligt vilka premierna betalas har härletts ur bolagets strategiska mål. Dessa gäller bland annat kundnöjdheten, driftsbidraget (%) och antalet reparationsarbeten. De maximala premierna har begränsats till en summa som motsvarar 1–3 månads lön för de olika personalgrupperna. Styrelsen får dessutom använda sitt omdöme när den avgör om målen har uppnåtts. Inga förändringar i ägarbasen skede under år 2012. Finska staten äger en tredjedel av bolagets aktier.

TABELL 33. Aalto Universitetsfastigheter Ab bolagets ekonomiska situation

	2011	2012
Omsättning, mn euro		
i hemlandet	42,0	43,5
utomlands		
SAMMANLAGT	42,0	43,5
Rörelsevinst, mn euro	16,8	18,9
Rörelsevinst, %	40,0	43,5
Balansomslutning, mn euro	333,6	336,3
Soliditet, %	50	52
Avkastning på eget kapital, %	6	6
Avkastning på sysselsatt kapital, %	4	5
Personal		
i hemlandet	13	13
utomlands		
SAMMANLAGT	13	13
Utdelningar sammanlagt, mn euro*	6,3	3,5
Utdelning till staten, mn euro	2,1	1,2

* Utdelning betald under året i fråga

Helsingfors universitet Oy – Helsingfors Universitetsfastigheter Ab

Bolagets uppgift är att förvalta och utveckla universitetsfastigheter och hyra ut dem så att universiteten har tillgång till ändamålsenliga lokaler till skälig hyra och fastigheternas värde bevaras på lång sikt. Företaget har fyllt sin uppgift som leverantör av samhälleliga tjänster som planerat. Företagets lönsamhet har varit god.

Helsingfors Universitetsfastigheter Ab har förbundit sig att iaktta principerna för ansvarsfull företagsverksamhet, vilket bland annat innebär att byggnadernas energiekonomi förbättras, utrymmes användningen effektiviseras och inhemska bioenergikällor tas i bruk i den mån det är möjligt. Dessutom kontrolleras att arbetsgivar- och skatteskyligheter uppfylls av hela entreprenörskedjan i alla reparations- och nybyggnadsprojekt. När det gäller rapporteringen om samhälls- och miljöansvar har styrelsen beslutat att rapporteringen ska ske i samarbete med moderkoncernen Helsingfors universitet och i enlighet med universitetets regler.

År 2012 har bolaget inte tillämpat något belöningssystem. Inga förändringar i ägarbasen skedde under året. Finska staten äger en tredjedel av bolagets aktier.

TABELL 34. Helsingfors Universitetsfastigheter Ab bolagets ekonomiska situation

	2011	2012
Omsättning, mn euro	51,3	55,5
i hemlandet	51,3	55,5
utomlands		
SAMMANLAGT	51,3	55,5
Rörelsevinst, mn euro	18,8	25,3
Rörelsevinst, %	36,7	45,6
Balansomslutning, mn euro	585,1	595,5
Soliditet, %	52,3	53,1
Avkastning på eget kapital, %	2,3	4,5
Avkastning på sysselsatt kapital, %	3,4	4,4
Personal	4	4
i hemlandet	4	4
utomlands		
SAMMANLAGT	4	4
Utdelningar sammanlagt, mn euro	0	0
Kapitalåterbäring, mn euro*	6,0	4,02
Kapitalåterbäring till staten, mn euro	2,0	1,34

* Helsingfors Universitetsfastigheter har ur fonden för det sysselsatta fria egna kapitalet i balansräkningen gett en återbäring till sina ägare på totalt 6 miljoner euro 2011 och 4,02 miljoner euro 2012.

Suomen Yliopistokiinteistöt Oy – Finlands Universitetsfastigheter Ab

Bolagets uppgift är att förvalta och utveckla universitetsfastigheter och hyra ut dem så att universiteten har tillgång till ändamålsenliga lokaler till skälig hyra och fastigheternas värde bevaras på lång sikt. Företaget har fyllt sin uppgift som leverantör av samhälleliga tjänster bland annat genom att vara lönsamt och öka ägarvärdet.

Företaget bedriver sin verksamhet lönsamt och kostnadseffektivt och minimerar riskerna i enlighet med de mål som ställts av bolagsstämman och styrelsen och i bolagets strategi. Bolaget har hjälpt kunderna, i huvudsak universitet, att gå över till en effektivare, energisnålare och kostnadseffektivare förvaltning av verksamhetslokalerna. Företagets rapportering överensstämmer med aktiebolagslagen och övriga grundläggande bestämmelser. Dessutom utvecklas rapporteringen så att den ska motsvara kraven i GRI och kraven på rapporteringen om företagsansvar.

Bolaget tillämpar ett system med incitament som gäller hela personalen. Sammanlagt uppgår dessa incitament till maximalt 10 % av lönesumman om resultatmålen uppnås helt. Kriterierna för utbetalning av incitament och gränsvärdena för dessa fastställs av styrelsen. Kriterierna har bestämts enligt Finlands Universitetsfastigheter Ab:s specialuppgift, och de är bland annat lönsamhet, bevarande av egendomens värde, bolagets innovationsförmåga samt kundnöjdheten. Inga förändringar i ägarbasen skedde år 2012. Finska staten äger en tredjedel av bolagets aktier.

TABELL 35. Finlands Universitetsfastigheter Ab bolagets ekonomiska situation

	2011	2012
Omsättning, mn euro	128,2	134
i hemlandet	128,2	134
utomlands		
SAMMANLAGT	128,2	134
Rörelsevinst, mn euro	48,1	45
Rörelsevinst, %	37,5	33,6
Balansomslutning, mn euro	976,8	990,9
Soliditet, %	58,2	58,2
Avkastning på eget kapital, %	4,8	4,4
Avkastning på sysselsatt kapital, %	4,0	3,8
Personal	26	27
i hemlandet	26	27
utomlands		
SAMMANLAGT	26	27
Utdelningar sammanlagt, mn euro	17,01	20,9
Utdelning till staten, mn euro	5,67	6,97

Bolag med specialuppgifter som styrs av undervisnings- och kulturministeriet

CSC – Tieteen tietotekniikan keskus Oy

CSC – Tieteen tietotekniikan keskus Oy är ett bolag som helt och hållet ägs av finska staten och som tillhandahåller och utvecklar ICT-tjänster för behov inom forskning, undervisning, kultur och förvaltning. Undervisnings- och kulturministeriet, olika högskolor och forskningsinstitut och ett litet antal företag är kunder hos bolaget. Inom det nationella forskningssystemet genomför CSC undervisnings- och kulturministeriets informationsstrategi och har hand om de datatekniska tjänster för forskningen som det är ändamålsenligt att sköta centraliserat. I enlighet med bolagsordningen tillhandahåller CSC sina tjänster utan vinstsyfte.

Under berättelseåret ökade omsättningen med 7,0 %. När verksamheten utvidgades ökade också totalkostnaderna. På grund av omorganisering av funktionerna sjönk emellertid den relativa kostnadsnivån en aning från de tidigare åren. Bolagets forsknings- och utvecklingskostnader utgjorde ca 16 % (+2 %) av omsättningen. Under berättelseåret ingick CSC ett avtal om en superdator av nästa generation som kommer att vara statsägd. Hela systemet ska senast 2014 vara installerat vid det ekoeffektiva datacentret i Kajana.

När det gäller företagsansvar accentueras bl.a. miljöansvaret i CSC:s verksamhet. Den servercentral som öppnats i Kajana har en energieffektivitet av toppklass. Elektriciteten som används i kontorslokalerna i Esbo och i servercentralen är helt och hållet miljövänligt producerad vattenkraftsel. Bolagets styrelse fastställer årligen bolagets resultatpremiesystem. CSC betalar inte ut utdelning.

TABELL 36. CSC – Tieteen tietotekniikan keskus Ab bolagets ekonomiska situation

	2011	2012
Omsättning, mn euro		
i Finland	27,3	29,2
utomlands	0	0
SAMMANLAGT	27,3	29,2
Rörelsevinst, mn euro	0,06	0,07
Rörelsevinst, %	0,21	0,24
Balansomslutning, mn euro	15,2	18,0
Soliditet, %	25,42	28,15
Avkastning på eget kapital, %	4,84	5,28
Avkastning på sysselsatt kapital, %	8,49	6,34
Personal		
i Finland	231	251
utomlands		
SAMMANLAGT	231	251
Utdelningar sammanlagt, mn euro	0	0
Utdelning till staten, mn euro	0	0

Veikkaus Ab

Det helt och hållet statsägda bolaget Veikkaus Ab har till uppgift att i enlighet med lotterilagen med ensamrätt anordna penninglotterier samt tippnings- och vadhållningsspel. Rättskyddet för dem som deltar i penningspel ska garanteras, oegentligheter och brott ska förhindras och de sociala problem och hälsoproblem som spelandet orsakar ska minskas.

Medlen från Veikkaus Ab:s verksamhet ska användas till att främja idrott och fysisk fostran, vetenskap, konst och ungdomsarbete.

Vid ingången av 2012 övergick man i Finland från ett system med koncessioner till s.k. legalt monopol. I enlighet med detta föreskrivs det direkt i lotterilagen om Veikkaus Ab:s ensamrätt att anordna sina penningspel. Samtidigt ändrades arbetsfördelningen mellan spelsammanslutningarna så att de travspel som anordnats av Veikkaus Ab överfördes till Fintoto Ab.

Juha Koponen inledde sitt arbete som Veikkaus Ab:s nya verkställande direktör den 2 oktober 2012.

Verksamheten vid dotterbolaget Veikkaus Solutions Oy, som hade utrett internationella affärsmöjligheter, lades ned och de anställda vid dotterbolaget återvände till moderbolaget. Veikkaus Ab deltar även i fortsättningen i den internationella branschutvecklingen bl.a. genom samarbete inom olika organisationer.

Veikkaus Ab behöll sin ledande marknadsandel på penningspelsmarknaden i Finland. År 2012 var marknadsandelen 49,6 %, medan den hade varit 51,1 % år 2011. Minskningen berodde på överföringen av travspelen.

Veikkauskoncernens resultat för räkenskapsperioden uppgick till 501,2 miljoner euro (-2,5 %). Det jämförbara resultatet för 2011 var 485,8 miljoner euro, vilket innebär att ökningen var 3,2 %. I det jämförbara resultatet har det beaktats att lotteriskatten höjdes med 2 procentenheter, att travspelen överfördes från Veikkaus Ab:s verksamhet samt att antalet Lottoomgångar år 2012 var en färre än under det föregående året. Utöver intäktsföringen betalade Veikkaus Ab staten 98,7 miljoner euro i lotteriskatt och 21,5 miljoner euro i mervärdesskatt.

I statsbudgeten uppskattades Veikkaus Ab:s intäkter för 2012 till 503,7 miljoner euro. Moderbolagets resultat för räkenskapsperioden 2012 uppgick till 500,8 miljoner euro, och skillnaden mellan resultatet och de beräknade intäkterna överlämnas till undervisnings- och kulturministeriet av Veikkaus Ab:s ofördelade vinstmedel.

Det är speciellt viktigt i penningspelsbranschen att företagsansvaret är av hög kvalitet och att det rapporteras om företagsansvaret. Inom företagsansvaret accentueras i synnerhet vikten av att penningspelen anordnas på ett tillförlitligt och ansvarsfullt sätt. Under det år som översikten avser ökade antalet registrerade kunder hos Veikkaus Ab till 1 463 000 (+6,9 %), och det registrerade spelandet stod för 50,1 % (+2,5 %) av den totala försäljningen. Registrering gör det möjligt att uppställa egna spelbegränsningar och stärker konsumentskyddet. När det gäller det sociala ansvaret har Veikkaus Ab ett etiskt råd som rådgivande expertorgan. Det etiska rådet ska tillföra bolagets styrelse och operativa ledning en utomstående syn på de etiska frågorna inom penningspelsverksamheten.

Veikkaus Ab använder sig av ett belöningsystem som omfattar alla anställda. I systemet ingår höjningar av den individuella lönedelen, specialpremier och en resultatpremie. Bolagets styrelse beslutar om arvoden till ledningsgruppens medlemmar och om grunderna för resultatpremier för hela personalen.

TABELL 37. Veikkaus Ab bolagets ekonomiska situation

	2011	2012
Omsättning, mn euro		
i Finland	1 792,7	1 775,8
utomlands	0	0
SAMMANLAGT	1 792,7	1 775,8
Rörelsevinst, mn euro	510,3	498,4
Rörelsevinst, %	28,5	28,1
Balansomslutning, mn euro	733,8	742,3
Soliditet, %	178,3	177,1
Avkastning på eget kapital, %	82,9	79,4
Avkastning på sysselsatt kapital, %	206,9	191,4
Personal		
i Finland	324	320
utomlands	0	0
SAMMANLAGT	324	320
Utdelningar sammanlagt*	0	0
Utdelningar till staten*	0	0
Lotteriskatt till staten, mn euro	83,0	98,7
Betald mervärdesskatt, mn euro**	21,4	21,5

* Enligt lotterilagen får Veikkaus Ab inte ge utdelning av sin vinst eller sitt fria egna kapital till aktieägarna. Vinsten under räkenskapsperioden överlämnas till undervisnings- och kulturministeriet i enlighet med den intäktsföringskalkyl som anges i statsbudgeten.

** Veikkaus Ab är inte mervärdesskatteskyldigt och kan därför inte dra av mervärdesskatt som ingår i dess inköp av varor och tjänster.

Hästinstitut Ab

Hästinstitut Ab är huvudman för läroanstalten Ypäjä Hevosopisto som i enlighet med tillståndet att ordna yrkesutbildning bedriver verksamhet som en riksomfattande yrkesinriktad läroanstalt inom hästbranschen och ordnar läroplansbaserad utbildning som leder till grundexamen. Dessutom ordnas det olika slags förberedande utbildning för vuxna, övrig yrkesinriktad tilläggsutbildning samt, som avgiftsbelagd serviceverksamhet, tävlingar, kurser och träning. Staten äger 25 % av bolaget.

Hästinstitut Ab har inget vinstsyfte. Enligt preliminära uppgifter för 2012 var omsättningen 9,4 miljoner euro (+4,7 %), resultatet 0,2 miljoner euro (-0,6 miljoner euro år 2011) och balansomslutningen 5,5 miljoner euro (+1,5 %). Hästinstitut Ab hade 116 anställda (116 anställda år 2011). Bolaget har inget resultatbonussystem.

Suomen Ilmailuopisto Oy

Suomen Ilmailuopisto Oy är huvudman för den särskilda yrkesläroanstalten Suomen Ilmailuopisto i Björneborg. Vid läroanstalten utbildas yrkespiloter för behoven inom trafikflyget i Finland. Läroanstalten strävar efter att svara mot nuvarande och framtida behov av piloter hos flygbolag och helikopteroperatörer som är verksamma i Finland. Staten äger 49,5 % av bolaget.

I maj 2012 inträffade en förödande olycka med ett flygplan av typ Cessna 152 i Alastaro när en elev på ensamflygning förlorade kontrollen över planet, som störtade. Eleven omkom ögonblickligen och planet började brinna och förstördes så att det inte kunde repareras. Centralen för undersökning av olyckor utreder olyckan.

Suomen Ilmailuopisto har inget vinstsyfte. Bolagets ekonomiska mål är att rörelseresultatet före avskrivningar ska vara tillräckligt för att finansiera de investeringar som behövs. Merparten av inkomstfinansieringen utgörs av statsandelar. Även elevavgifter och kundintäkter ger inkomster. Enligt preliminära uppgifter för 2012 var omsättningen 8,7 miljoner euro (-5,1 %), rörelsevinsten 0,7 miljoner euro (+98,6 %) och balansomslutningen 17,1 miljoner euro (-16,1 %). Antalet anställda var 36 (37 år 2011). Bolaget har inget resultatpremiesystem.

Bolag med specialuppgifter som styrs av kommunikationsministeriet

Inom kommunikationsministeriets förvaltningsområde verkar två bolag som sköter specialuppgifter för staten, nämligen Finavia Abp och Finnipilot Pilotage Ab. Målen i det ägarpolitiska principbeslutet har i dessa bolag genomförts som följer:

Finavia Abp

Finavia Abp driver flygplatser och levererar flygplatstjänster samt bedriver affärsverksamhet inom flygkontroll och annan affärsverksamhet med anknytning till flygplatser och flygtrafik. Syftet med företagets verksamhet är att främja luftfarten genom att upprätthålla och utveckla statens nätverk av flygplatser och utveckla Finlands flygkontrollsystem för såväl den civila som den militära flygtrafiken samt erbjuda flygkontrolltjänster för det luftrum som Finland ansvarar för.

Finavia Abp har under redovisningsåret upprätthållit flygplatserna i sitt flygplatsnät och sört för tillgången på flygkontrolltjänster. Bolaget har skött sitt uppdrag som leverantör av samhällliga tjänster på ett som helhet betraktat företagsekonomiskt lönsamt sätt. Bolagets lönsamhet, ställd i relation till det samhällliga serviceuppdraget, är fortsättningsvis på en godtagbar nivå. Bolaget möter utmaningar som gäller kapitalstrukturen och sin lönsamheten via investeringarna och utvecklingen av kassaflödet.

Finavia Abp:s rapportering täcker de frågor rörande ägarpolitiken som ingår i statsrådets principbeslut. Bolaget har årligen vid sidan av årsredovisningar publicerat miljörapporter. När det gäller samhällsansvaret har bolaget publicerat ett separat innehållsindex (2011) enligt GRI, vilket väl motsvarar kraven på rapportering om företagsansvar i branschen.

Bolaget tillämpar ett system för premiering av den högsta ledningen på årsbasis. Systemet överensstämmer med statsrådets principbeslut om statens ägarpolitik. Bolaget har dessutom en personalfond som omfattar koncernens moderbolag.

Finavia Abp är ett aktiebolag med staten som enda ägare. Inga förändringar i ägandet har skett, och det finns inga bemyndiganden för ändringar i ägandet.

TABELL 38. Finavia Abp koncernens ekonomiska situation

	2011	2012
Omsättning, mn euro		
i hemlandet	364,0	359,2
utomlands	0	0
SAMMANLAGT	364,0	359,2
Rörelsevinst, mn euro	32,8	28,5
Rörelsevinst, %	9,0	7,9
Balansomslutning, mn euro	713,6	720,6
Soliditet, %	44,4	46,1
Avkastning på eget kapital, %	8,0	4,8
Avkastning på sysselsatt kapital, %	3,7	8,3
Personal		
i hemlandet	2 475	2 413
utomlands	-	-
SAMMANLAGT	2 475	2 413
Utdelningar sammanlagt, mn euro	-	-
Utdelning till staten, mn euro	-	-

Finnpilot Pilotage Ab

Finnpilot Pilotage Ab har skött sitt samhälleliga serviceuppdrag väl. Företagets uppgift är att tillhandahålla lotsningstjänster i enlighet med lotsningslagen och sköta andra uppgifter och skyldigheter enligt lotsningslagen på de vattenområden som avses i lagen. Bolaget är skyldigt att tillhandahålla lotsningstjänster i alla farleder som är angivna som lotsningspliktiga. Under 2012 lotsades fartyg 27 091 gånger, och den sammanlagda sträckan som de lotsades var 509 700 sjömil. Av lotsningarna sköttes 99,9 % inom ramen för de väntetider som ingår i den eftersträlvade servicenivån. Bolaget är enligt 6 § i lotsningslagen skyldigt att sköta lotsningen i Saimenområdet, vilket är ett uppdrag som inte är företags-ekonomiskt lönsamt. Uppdraget har sköts i enlighet med målen för servicen.

Finnpilot Pilotage Ab:s omsättning steg 2012 till ca 39,4 miljoner euro, och bolagets resultat var cirka 2,1 miljoner euro. Bolagets lönsamhet beror på hur den finska utrikes-handeln utvecklas. Antalet lotsningar sjönk med ca 10 % jämfört med föregående år. Lönsamheten påverkas också på ett betydande sätt av att marknadsandelen för rederiernas egen linjelotsning ökar. Denna tillväxt var dock moderatare än väntat 2012. Højningen av lotsningstaxan vid ingången av 2012 och ett lättare isläge än normalt bidrog till att omsättningen ökade och till rörelseresultatet.

I Saimenområdet tillämpas nedsatta enhetspriser. Bolaget betalas en kompensation för det inkomstbortfall som detta leder till genom ett anslag i statsbudgeten som är reserverat för ändamålet. Det anslag som beviljades 2012 uppgick till 4,2 miljoner euro, och enligt en kalkyl i en bilaga till bokslutet för 2012 användes 4,0 miljoner euro av anslaget.

Finnpilot Pilotage Ab:s årsrapport och övrig rapportering om bolagets verksamhet har utförts i överensstämmelse med principbeslutet. De uppgifter som ges i bolagets balansbok och i verksamhetsberättelsen ger en god bild av bolagets verksamhet och ekonomi. Bolaget publicerar en separat företagsansvarsrapport enligt principbeslutet i mars 2013.

I bolagets förvaltningsinstruktion beaktas i tillämplig utsträckning ett allmänt regelsystem för corporate governance, som grundar sig på Värdepappersmarknadsföreningens kod för styrning av börsbolag och Centralhandelskammarens rekommendation om utvecklingen av de icke börsnoterade bolagen. Dessutom tillämpar bolaget kommunikationsministeriets förvaltningsinstruktion och strategi för ägarstyrning.

Finnpilot Pilotage Ab:s personal omfattas av ett resultatpremiesystem. Varje år överförs resultatpremierna, som bestäms enligt uppnådda resultatmål, främst bolagets resultat, och i enlighet med personalfondslagen, till en personalfond. Ett villkor för att en resultatpremie ska kunna betalas är att bolaget har uppnått sitt mål vad gäller resultatet, servicenivån och säkerheten. Hur stor premiesumman blir beror på i vilken grad resultatmålet uppnås.

År 2012 tog bolaget i bruk ett resultatpremiesystem för ledningen. Systemet tillämpas ett år i taget, och det omfattar enheternas chefer och den verkställande direktören. Villkoren för att premien ska kunna betalas står i samklang med systemet för resultatpremierung av den övriga personalen. Utöver dessa har personliga mål fastställts för cheferna.

Inga förändringar i ägarbasen skede under räkenskapsåret 2012. Finska staten äger hela aktiestocken i bolaget.

TABELL 39. Finnpilot Pilotage Ab koncernens ekonomiska situation

	2011	2012
Omsättning, mn euro		
i hemlandet	36,2	39,4
utomlands	-	-
SAMMANLAGT	36,2	39,4
Rörelsevinst, mn euro	0,9	3,7
Rörelsevinst, %	2,6	9,6
Balansomslutning, mn euro	26,3	29,7
Soliditet, %	45,0	46,8
Avkastning på eget kapital, %	7,0	28,7
Avkastning på sysselsatt kapital, %	4,4	17,1
Personal		
i hemlandet	349	342
utomlands	-	-
SAMMANLAGT	349	342
Utdelningar sammanlagt, mn euro	-	ÖPPET
Utdelning till staten, mn euro	-	ÖPPET

Bolag med specialuppgifter för vilka arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde sköter ägarstyrningen

Finnvera Abp

Finnvera ger företagen bättre och mångsidigare finansieringsmöjligheter genom lån, säkerheter, kapitalplaceringar och exportfinansieringstjänster. Som statsägd finansierar utgör Finnvera ett komplement på finansmarknaden och främjar genom sin verksamhet utvecklingen av företagsverksamheten, regionerna och exporten. Finnvera har 30 000 kunder, och bolaget står för en lånestock på 3,0 miljarder euro inom sm-finansieringen och 11,1 miljarder euro inom exportfinansieringen.

Sett ur branschens perspektiv har det inte skett några förändringar i Finnveras specialuppgifter, och sådana är heller inte i sikte, men specialfinansieringsbolagets roll och finansieringsverksamhetens instrument förändras enligt verksamhetsförhållandena och statens näringspolitiska riktlinjer (t.ex. den konjunkturfinsiering som togs i bruk 2009 i samband med finanskrisen och som inte beviljas efter den 31 december 2012, den tillfälliga återfinansieringsmodell som togs i bruk 2009 samt det permanenta finansieringssystem för exportkrediter som togs i bruk 2012 och som grundar sig på Finnveras egen medelanskaffning). Under de senaste åren har de lånestockar specialfinansieringsbolaget ansvarar för uppvisat en ansevärd tillväxt, varför bolagets roll och betydelse allmänt taget har vuxit. Detta avspeglas också i statsgarantifondens roll som riskbärare.

Enligt en internationell utvärdering av Finnvera utförd 2012 är Finnveras verksamhet på finansmarknaden i regel ändamålsenlig och effektiv. Bolaget fungerar professionellt, och det har en viktig roll särskilt i betjäningen och finansieringen av finländska kunder. Bolaget har fullgjort sina lagfästa uppgifter och därtill har det uppnått största delen av de närings- och ägarpolitiska mål för 2012 som ställdes upp under ledning av arbets- och näringsministeriet.

Enligt lag ska Finnvera sträva efter en självbärande verksamhet. Bolaget är tillräckligt självbärande och kostnadseffektivt enligt uppställda mål. Personalstyrkan har sjunkit, även om kreditstocken och antalet kunder har stigit klart. Allmänt taget är de budgetmedel som bolaget har fått för sin verksamhet eller för att förmedla små i relation till finansieringsverksamhetens volym.

Finnveras hela verksamhet grundar sig på samhälleligt ansvar och genomslag. Bolaget inkluderar en rapport om företagsansvaret i sin årsberättelse. Finnveras årsberättelse för 2012 finns på webbadressen <http://www.finnvera.fi/swe/Finnvera/Publikationer/AAr-soeversikter-och-delaarsrapporter>.

När det gäller resultatpremieringen har Finnvera beaktat gällande anvisningar från den statliga ägarstyrningen. Företagets styrelse har tillsatt ett utskott för premieringsfrågor sommaren 2012. Arbets- och näringsministeriet har ålagt Finnvera att beakta det nya ställningstagandet om premiering och krävt rapportering om premieringen på våren vid den ordinarie bolagsstämman. Finnveras styrelse har fastställt nivåerna för resultatpremierna för ledningen år 2013 som följer: om strategiska och ägarpolitiska samt övriga uppställda mål uppnås högst 10 % och om särskilda skäl föreligger i form av en exceptionell prestation högst 20 %. Under åren 2011 och 2012 har maximipremien enligt systemet med resultatpremier till ledningen motsvarat en månadslön. Förvaltningsrådets arvoden

ändrades våren 2012, i enlighet med ett beslut av statsrådet, så att de numera grundar sig på mötesnärvaro. Arbets- och näringsministeriet bad våren 2012 om en utredning över bolagets premieringssystem, och det befanns vara i överensstämmelse med premieringsanvisningen från 2009.

Inga ändringar i Finnveras ägarbas har skett, och bolaget är ett bolag med specialuppgifter som i sin helhet ägs av staten.

TABELL 40. Finnvera Abp, koncernens ekonomiska situation

	2011	2012
Omsättning, mn euro		
i hemlandet	232,5	270,6
utomlands	-	-
SAMMANLAGT	232,5	270,6
Rörelsevinst, mn euro	62,3	54,1
Rörelsevinst, %		
Balansomslutning, mn euro	2 890,2	3 807,8
Soliditet, %	24,7	20,3
Avkastning på eget kapital, %	9,3	7,3
Avkastning på hela kapitalet, %	2,4	1,6
Personal		
i hemlandet	413	411
utomlands	-	-
SAMMANLAGT	413	411
Aktiekapital, mn euro	196,6	196,6
Eget kapital, mn euro	714,8	771,8

Finlands Industriinvestering Ab

Finlands Industriinvestering främjar en utveckling av den finska kapitalplaceringsbranschen på marknadens villkor så att det uppstår nya kapitalplaceringsfonder som placerar i finska tillväxtföretag. Finlands industriinvestering gör i första hand fondplaceringar. Bolagets placeringsverksamhet inriktas så att den korregerar bristerna i det utbud av finansiering som kapitalplaceringsbranschen erbjuder. Bolaget får även placera i utländska fonder och i målföretag. År 2012 låg den finansiering som bolaget gav företagen nästan på tidigare nivå trots de utmaningar som marknadsläget medför. Medelanskaffningen har varit lyckad såväl i nya venturefonder som i buyoutfonder.

Största delen av bolagets finansieringsinsatser gäller sm-företag som vill växa och bli internationella, vilket överensstämmer med ministeriets näringspolitiska mål. Verksamheten styrs enligt de näringspolitiska målsättningarna till exempel så att de främjar investeringar i gruvklustret (30 miljoner euro år 2012) och hjälper lönsamma företag som hamnat i tillfälliga svårigheter att klara sig genom lågkonjunkturen, finanskrisen och investeringskrisen genom ett så kallat finansieringsprogram för stabiliseringsinvesteringar (100 miljoner euro åren 2009–2012).

Ministeriet genomför en internationell utvärdering av Finlands Industriinvestering 2013. Vid utvärderingen ska man bilda en uppfattning om bolaget som aktör på framtidens finansieringsmarknad och i framtidens näringspolitik. Dessutom bedöms bolagets närings- och innovationspolitiska genomslag och man bildar en uppfattning om hur företaget genom sin verksamhet har kunnat råda bot på bristerna i utbudet på kapitalinvesteringsmarknaden. Slutligen bedöms bolagets roll inom ANM-koncernen.

Enligt lagen om statsbolaget Finlands Industriinvestering Ab ska bolaget vara ekonomiskt lönsamt på lång sikt. På grund av att kapitalplaceringsbranschen är cyklisk och på grund av fokusområdet för bolagets placeringsverksamhet var resultatet negativt efter finanskrisen, men det blev positivt 2012. De operativa kostnaderna utgör ca 1 % av kapitalet som förvaltas, samtidigt som arvoden enligt praxis i branschen i medeltal utgör ca 2 % av det förvaltade kapitalet vid direkta investeringar och ca 1,0—1,5 % vid finansiering av fonder. Den långsiktiga (5 år) lönsamheten är -1,9 %/2012, -0,3 %/2011, +2,7 %/2010, +5,0 %/2009 och (10 år) +2,0 %/2012, +1,8 %/2011, +2,3 %/2010, +3,6 %/2009.

Finlands Industriinvestering Ab:s företagsansvarsrapport finns på webbadressen <http://www.teollisuussijointus.fi/yhtio/vastuullisuus>.

Styrelsen vid Finlands Industriinvestering har ålagts att beakta statsrådets anvisning om belöning av ledningen av den 13 april 2012, och ministeriet har krävt att bolaget lämnar en rapport om premieringsfrågorna vid den ordinarie bolagsstämman våren 2013. Den nya anvisningen medför att bolaget måste modifiera sitt premieringssystem. Bolaget tillämpar ett system med årsbonus som omfattar hela personalen, vilket togs i bruk 2004. Styrelsen har fastställt de mål som ska styra verksamheten under redovisningsåret 2013. När målen uppnås ska premieringen stå i samklang med premieringsanvisningen. De premier som betalas till investeringsrådets medlemmar grundar sig på mötesnärvaro.

Inga ändringar i Finlands Industriinvesterings ägarbas har skett, och bolaget är ett bolag med specialuppgifter som ägs till 100 % av staten.

TABELL 41. Finlands Industriinvestering Ab, ekonomisk situation

	2011	2012
Omsättning, mn euro		
i hemlandet		
utomlands		
SAMMANLAGT	-	-
Rörelsevinst, mn euro	-2 987,4	-4 147,7
Rörelsevinst, %	-	-
Vinst före extraordinära poster, mn euro	-12,6	7,3
Balansomslutning, mn euro	512,0	569,0
Soliditet, %	99,6	99,7
Avkastning på eget kapital, %	-2,4	1,4
Avkastning på sysselsatt kapital, %	-2,4	1,4
Personal		
i hemlandet	26	29
utomlands	-	-
SAMMANLAGT	26	29
Utdelningar sammanlagt, mn euro	-	-
Utdelning till staten, mn euro	-	-

(En väsentlig del av avkastningen av verksamheten rapporteras bland de finansiella posterna under raden för rörelsevinsten, varför en ny rad "vinst före extraordinära poster" har lagts till.)

Bolag med specialuppgifter för vilka social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde sköter ägarstyrningen

Alko

Den grundläggande uppgiften för helt statsägda Alko Ab är att med ensamrätt bedriva minutförsäljning av alkoholdrycker enligt alkohollagen. Målet med detta arrangemang är att förebygga de skador som alkoholkonsumtionen medför.

År 2012 sjönk Alkos försäljning och omsättning (inklusive punktskatten på alkoholdrycker). Alko sålde 102,3 miljoner liter alkoholdrycker år 2012. I jämförelse med år 2011 sjönk försäljningen med 2,0 miljoner liter, dvs. med 1,9 %. Försäljningen av starka alkoholdrycker sjönk med 0,8 miljoner liter och försäljningen av bryggeriprodukter med 1,5 miljoner liter. Försäljningen av svaga viner fortsatte att växa, och ökningen var 0,4 miljoner liter. Omräknad i hundra procentig alkohol uppgick försäljningen till 17,5 miljoner liter, vilket var 0,3 miljoner liter eller 1,6 % mindre än år 2011. Alkos omsättning exklusive skatt på alkoholdrycker var 590,7 miljoner euro.

Vid utgången av år 2012 hade Alko 350 butiker. Tre nya butiker öppnades, en stängdes och 18 flyttades till nya affärslokaler under året. Butiksnätet kompletteras av 107 ombud hos vilka kunderna kan beställa varor från Alko.

Alko har alkoholpolitiska mål för varje år. Målen fastställs av företagets förvaltningsråd. Alko har sedan 2004 deltagit i Alkoholprogrammet särskilt för att minska alkoholens

skadeverkningar bland barn och familjer. Programmet leds av social- och hälsovårdsministeriet. I affärerna gjordes lite över 3 miljoner ålderskontroller. Dessutom kontrollerade bolaget sin egen ålderskontroll med hjälp av s.k. hemliga kunder. Bolaget fortsatte projektet "I sällskap av barn", som det startat 2009, i samarbete med Institutet för hälsa och välfärd, A-kliniksstiftelsen, Mannerheims Barnskyddsförbund och Finlands Föräldraförbund. År 2012 var målet fortfarande att öka föräldrarnas kunskap om de skador som alkoholbruket medför för barn och sprida konkreta handlingsmodeller bland professionella som arbetar med barn och familjer.

TABELL 42. Uppgifter som beskriver Alkos verksamhet 2008—2012

	2008	2009	2010	2011	2012
Omsättning exkl. skatt på alkoholdrycker, mn euro	605,5	600,6	591,5	601,0	590,7
Rörelsevinst, mn euro	71,5	74,6	71,9	67,0	57,3
Vinst före extraordinära poster, mn euro	74,5	76,7	73,4	68,9	58,3
Räkenskapsperiodens vinst, mn euro	56,6	57,7	115,2	51,0	44,4
Balansomslutning, mn euro	252,9	272,4	347,9	268,6	261,9
Alkos andel av den statistikförda alkoholförsäljningen, %	42,6	42,0	41,0	40,0	41,4
Soliditet, %	33,7	32,2	42,1	31,9	30,7
Avkastning på sysselsatt kapital, %	87,4	88,2	62,8	59,4	70,1
Personal i genomsnitt	2 640	2 641	2 606	2 624	2 657
Statens skatteintäkter från alkoholförsäljningen, mn euro ¹	1 092	1 207	1 284	1 281	1 381*

¹ Innehåller skatteintäkterna från all alkoholförsäljning (Alko, restauranger, butiker, kiosker, bensinstationer osv.)

* Från Tullens uppbördsstatistik, inte bekräftat

Penningautomatföreningen

Penningautomatföreningen (Raha-automaattiyhdistys) har till uppgift att bedriva penningautomat- och kasinoverksamhet med ensamrätt i Finland. Vinsten av spelverksamheten används via statsbudgeten för att främja hälsa och social välfärd.

År 2012 steg Penningautomatföreningens omsättning med 2,5 %. Räkenskapsperiodens vinst sjönk med en procent. Av avkastningen från Penningautomatföreningen beviljade statsrådet år 2012 sammanlagt 291 miljoner euro i understöd till 756 allmännyttiga organisationer och stiftelser. Understöden användes vid sammanlagt ca 1 500 olika objekt för verksamhet som främjar hälsa och social välfärd. Bidragen riktades i enlighet med bidragsstrategin till projekt som främjar välfärden, tryggar organisationers verksamhetsförutsättningar, förebygger problem som hotar hälsan och den sociala välfärden och hjälper medborgare och familjer som drabbats av problem. I praktiken innebär detta framför allt att göra det möjligt för organisationerna att hjälpa på de sätt som är naturliga för dem, såsom frivilligarbete och kamratstöd. Dessutom tilldelades Statskontoret 99,3 miljoner euro för rehabilitering av krigsinvalidier och veteraner.

TABELL 43. Uppgifter som beskriver Penningautomatföreningens verksamhet 2007—2012

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Omsättning, mn euro	599	605	597	619	665	682
Räkenskapsperiodens vinst, mn euro	407	403	375	382	413	409
Räkenskapsperiodens vinst, i % av omsättningen	68	67	63	62	62	60
Avgifter för placering, mn euro	92	92	90	94	100	102
Personalutgifter, mn euro	48	50	54	58	61	65
Personal	1 645	1 689	1 690	1 589	1 581	1 618

4 Hur regeringens strategiska politikområden har utvecklats

Regeringens tre insatsområden enligt programmet för statsminister Jyrki Katainens regering är:

1. Bekämpning av fattigdom, ojämlikhet och utslagning
2. Stabilisering av den offentliga ekonomin
3. Stärkande av en hållbar ekonomisk tillväxt, sysselsättningen och konkurrenskraften

Statsrådet godkände den 5 oktober 2011 en strategisk verkställighetsplan för regeringsprogrammet i form av ett principbeslut. Där fastställs mål, spetsprojekt och ansvarsfördelningen för dessa strategiska samlade politikområden. De utgör ramen för de viktigaste sektorsövergripande politiska helheter enligt regeringsprogrammet som kräver gemensamma åtgärder från flera ministeriers sida. Ett samordnande ministerium har utsetts för varje helhet.

Verkställighetsplanen anger omkring 140 spetsprojekt enligt regeringsprogrammet som regeringen särskilt satsar på och följer. Regeringen granskade hur projekten går framåt och om de eventuellt behöver ses över på sin strategisession i februari 2012 och i samband med halvtidsöverläggningarna för regeringsperioden i februari 2013.

INSATSONMRÅDE I

Bekämpning av fattigdom, ojämlikhet och utslagning

Regeringen har inlett ett sektorsövergripande åtgärdsprogram för att minska fattigdomen, ojämlikheten och utslagningen. Programmet ska också åtgärda den generationsöverskridande utslagningen. Den social- och hälsovårdspolitiska ministerarbetsgruppen är ledningsgrupp för programmet, och den behandlar regelbundet hur programmet framskrider. Vidare följer den vilket genomslag programmet har utifrån de uppföljningsindikatorer som gruppen kommit överens om.

Mål 1: Bättre sysselsättning och försörjningsmöjligheter

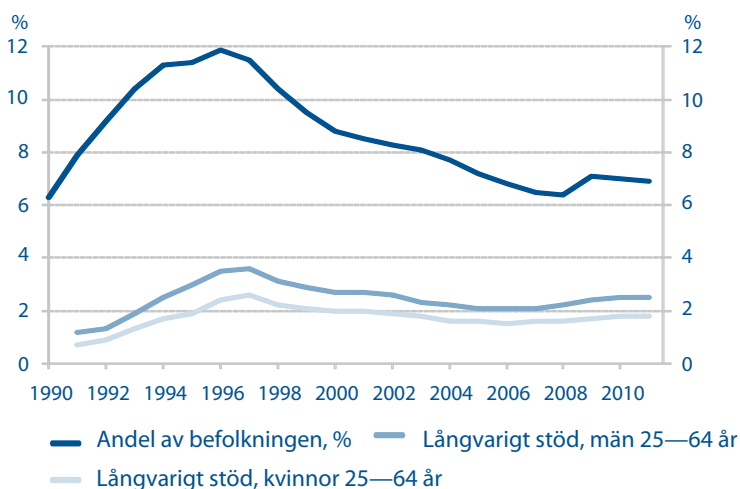
Ett dåligt ekonomiskt läge och sysselsättningsläge ökar risken för utslagning

Den andel av befolkningen som får utkomststöd säger oss något om risken för utslagning i samhället och hänger nära samman med hur sysselsättningen utvecklas. Antalet stödtagare började minska i slutet av 1990-talet, men steg igen 2009 till följd av den ekonomiska recessionen och den ökande arbetslösheten. Någon ökning sker inte längre, men samtidigt ser det ut som om utkomststödet blir allt långvarigare för en del av befolkningen.

Den äldre arbetskraftens (55—64-åringar) förvärvsfrekvens håller på att öka, men deras sysselsättningsgrad är fortfarande lägre än för de andra grupperna i arbetsför ålder. Antalet svårsysselsatta har de senaste åren legat på en hög nivå, cirka 140 000.

Att förbättra sysselsättningen är ett viktigt mål för regeringen. Många betydande åtgärder har inletts i detta syfte (se insatsområde III). De höjningar av de lägsta förmånerna som regeringen kom överens om i sitt program har genomförts, bl.a. har den ekonomiska försörjningen för de allra mest utsatta förbättrats, utkomststödet grunddel höjts med 6 %, utkomststödet för ensamförsörjare höjts med 10 % och förbättringar skett i fråga om bostadsbidraget. Grunddagpenningen enligt utkomstskyddet för arbetslösa och arbetsmarknadsstödet har höjts med 100 euro i månaden. Dessutom har regeringen behållit kopplingen mellan grundskyddet och förtjänstskyddet i utkomstskyddet för arbetslösa. Makens inkomster beaktas sedan ingången av 2013 inte längre vid behovsprövningen av arbetsmarknadsstödet. Regeringen har bundit studiestödet vid index.

FIGUR 10. Andel av befolkningen som fick utkomststöd 1990—2011

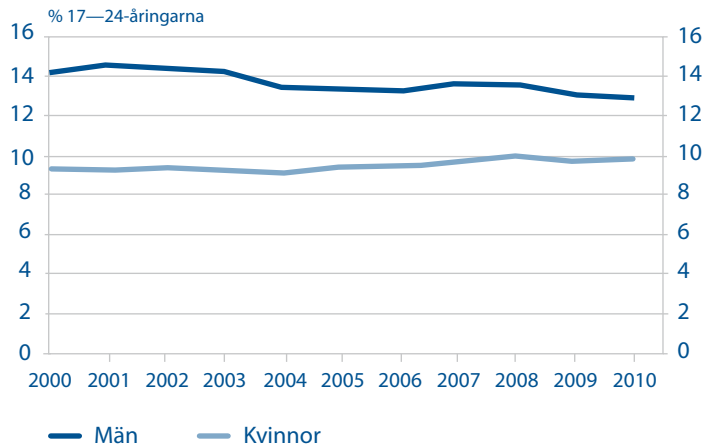
Källa: Institutet för hälsa och välfärd.

Mål 2: Minska utslagningen och förbygg sociala problem och ohälsa

Omkring var tionde 18—24-åring utanför utbildningssystemet

FIGUR 11. Unga utanför utbildningssystemet
(ungdomar som inte utbildats efter grundskolestadiet och inte deltar i utbildning) 2000—2010.

Källa: Statistikcentralen.

Andelen 18—24-åringar som riskerar att marginaleras:

År 2000: 5,4 % av pojkarna och 3,1 % av flickorna

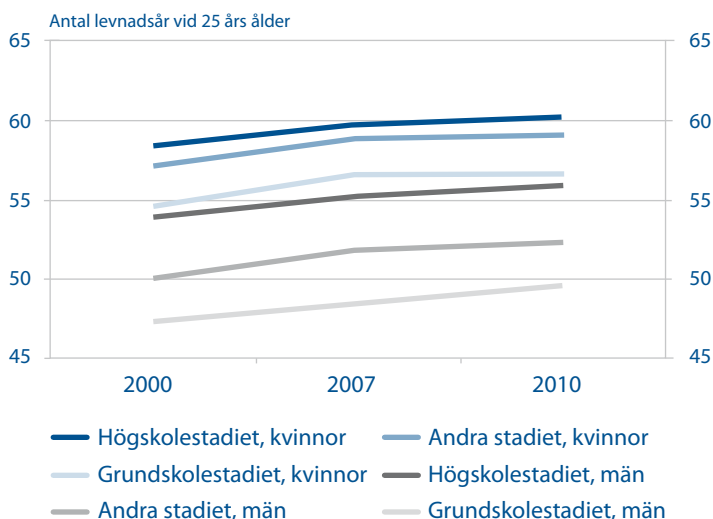
År 2010: 6,0 % av pojkarna och 3,6 % av flickorna

År 2011*: 5,9 % av pojkarna och 3,7 % av flickorna

Inbegriper de ungdomar utanför utbildningssystemet (dvs. som saknar utbildning efter grundskolestadiet och inte deltar i utbildning) som inte arbetar eller är vårdlediga, pensionerade eller i militär- eller civiltjänst.

* Preliminära uppgifter

FIGUR 12. Förväntad livslängd vid 25 års ålder utifrån utbildning 2000, 2007 och 2010

Källa: Institutet för hälsa och välfärd och Eurostat.

Ungdomar utanför utbildningssystemet riskerar också att bli utslagna. I Finland är drygt 14 % av de unga männen och knappt 10 % av de unga kvinnorna kontinuerligt utanför systemet. Av dessa ungdomar arbetar en del, medan andra är vårdlediga, pensionerade eller i militär- eller civiltjänst. År 2011 blev 5 % av dem som gick ut grundskolan, inklusive årskurs 10, utan studieplats i den gemensamma ansökningsomgången och 2 % lämnade aldrig in någon ansökan.

Barnskyddsbehovet är fortsatt stort. I synnerhet har antalet klienter inom öppenvården ökat de senaste åren. Också antalet barn som placerats utanför hemmet har ökat på 2000-talet. Totalantalet omhändertagna ökar inte längre, men antalet brådskande placeringar har stigit klart de senaste åren.

Den förväntade livslängden fortsätter att öka i Finland, men den varierar beroende på utbildningsbakgrund. De som har högre utbildning kan i snitt räkna med ett längre liv. Dessutom påverkar utbildning och kön hur vi upplever vår hälsa. Män upplever oftare än kvinnor att deras hälsa är dålig eller medelmåttig. Motion och kultur har en positiv inverkan på hälsa och livskvalitet. Av de finländska barnen rör sig bara hälften enligt rekommendationerna och bland vuxna är siffran bara cirka tio procent. Utredningar visar att motion på fritiden har ökat, men att vi totalt sett rör oss mindre eftersom vardagsmotionen i samband med arbetsresor och servicebesök har minskat.

Genom regeringens åtgärdsprogram för att bekämpa fattigdom, ojämlikhet och utslagning samordnas åtgärderna inom olika förvaltningsområden och spetsprojekt enligt den strategiska verkställighetsplanen för regeringsprogrammet. Statsrådet fattade samma

ren 2012 ett principbeslut om ett program för den inre säkerheten. Utöver det egentliga programmet tog man fram både ett nationellt handlingsprogram för att förebygga våldsam extremism och en nationell strategi för företagssäkerhet. Förebyggande av utslagning intar en central ställning i regeringens program för den inre säkerheten.

En av regeringsperiodens viktigaste åtgärder för att bekämpa utslagning är samhällsgarantin för unga, som trädde i kraft vid ingången av 2013. Uppsökande ungdomsarbete och ungdomsverkstäder får stöd inom ramen för statsbudgeten. År 2012 täckte det uppsökande ungdomsarbetet in 87 % av Finlands kommuner och nådde verksamheten ca 14 000 ungdomar. Ungdomsverkstäderna omfattar 80 % av kommunerna och 13 000 personer under 29 år deltog i deras verksamhet 2012. Beredningen av en enhetlig elevvårdslag har framskridit väl och målet är att en proposition ska kunna lämnas våren 2013. Det är meningen att lagstiftningen ska täcka in förskola, grundläggande utbildning och utbildningen på andra stadiet.

Den omfattande socialvårdslagstiftningen håller på att ses över, och en översyn av alkohollagen är aktuell. Dessutom fortsätter genomförandet av planen Mieli2009 inom mentalvårdsarbetet. Regeringen har fortsatt programmet för att minska långtidsbostadslösheten.

Inom hälso- och sjukvården är regeringens linje att stärka primärvården, införa valfrihet och stödja kommunernas hälsofrämjande arbete. Verkställigheten av hälso- och sjukvårdslagen inbegriper bl.a. verkställighet av förordningen om skol- och studerandehälsovården och omfattande hälsoundersökningar på rådgivningsbyråerna. Social- och hälsovårdsprojekt som syftar till att bl.a. minska skillnaderna i hälsa och till att stärka den förebyggande social- och hälsovården finansieras genom det nationella utvecklingsprogrammet för social- och hälsovården (Kaste). I programmet ingår också ökad hemservice för barnfamiljer och mer snabb och lättillgänglig service.

Mål 3: Garantera medborgarna likabehandling och möjligheter att delta

Regeringen främjar jämlikhet och möjligheten att delta genom fem spetsprojekt. Ny icke-diskrimineringslagstiftning som beaktar hur lagstiftningen i Europa utvecklats ska tas fram och överlämnas till riksdagen. Justitieministeriet har huvudansvaret för beredningen, som sker i samarbete med arbetsmarknadens parter och frivilligorganisationerna. Den nya lagstiftningen ska effektivt garantera likabehandling oavsett diskrimineringsgrund, stärka tillsynen och effektivisera de administrativa strukturerna för dess genomförande. Arbets- och näringsministeriet utreder och bereder de ändringar som gäller likabehandling och arbetslivsreglerna. Lagen om likabehandling och jämställdhetslagen ska också i fortsättningen vara två separata lagar. Regeringen har fastställt en nationalspråksstrategi. Ett utvecklingspolitiskt program har utarbetats och en redogörelse om utvecklingspolitikens effekter och resultat kommer att lämnas under regeringsperioden. Statsrådets principbeslut om en nationell handlingsplan för grundläggande och mänskliga rättigheter 2012–2013 innefattar sammanlagt 67 separata projekt genom vilka regeringen 2012 och 2013 främjar de grundläggande och mänskliga rättigheterna. Arbetet med att ta fram indikatorer på hur rättigheterna tillgodoses pågår och demokratiindikatorer kommer att tas fram inom forsknings-, prognostiserings- och utvärderingsplanen för regeringsperioden.

Mål 4: Stärkt och reformerad social- och hälsovård

Lättare att få specialiserad sjukvård, men hälsovårdscentralerna (hvc) har problem

TABELL 44. Vårdtillgång

Vårdtillgång	2009	2010	2011	2012
Köat mer än 6 mån. till specialiserad sjukvård, antal	3 748	1 245	751	938
Väntetid till hvc-läkare mer än 14 dagar, % av befolkningen	66	72	77	81
Mun- och tandvård: köat mer än 6 mån., antal	7 600	12 100	14 000	7 200
Specialiserad psykiatrisk vård, under 23-åringar som väntat över 3 mån., antal	84	136	73	64

Källa: Institutet för hälsa och välfärd.

Finländarna är relativt nöjda med hälso- och sjukvårdstjänsterna. I synnerhet litar medborgarna på de anställdas kompetens inom socialvården och de är också huvudsakligen nöjda med hälso- och sjukvårdens generella utformning. I synnerhet vårdtillgången vid hälsovårdscentralerna anses behöva bli bättre. Inom servicen till de äldre har man i enlighet med målsättningen gått i riktning mot hemvård och serviceboende med heldygnsomsorg, men däremot ser det ut som om de kvantitativa målen enligt kvalitetsrekommendationerna i fråga om servicen till de äldre kommer att uppnås bara inom serviceboendet med heldygnsomsorg. Hemservicen till barnfamiljer har minskat betydligt. År 2011 fick mindre än 2 % av familjerna sådan service, vilket kan jämföras med att nästan var tionde barnfamilj fick hemservice i början av 1990-talet.

Den viktigaste åtgärden under början av regeringsperioden är att äldreomsorgslagen bereddes för riksdagsbehandling. Regeringen håller också på att helt se över social- och hälsovårdsstrukturerna. Den reformen hänger samman med hur reformeringen av kommun- och servicestrukturerna framskrider. Riktlinjerna för servicestrukturen är klara och de ingår nu i remissbehandlingen av utkastet till lag om kommunstrukturen.

Kommunernas servicestrategier kommer att utredas i samband med totalreformen av kommunallagen. En utredning ska göras om reformering av rehabiliteringens finansiering och organisation. Social- och hälsovårdens e-tjänster, informationshantering och it-system ska bli mer kompatibla genom projektet för ett nationellt hälsoarkiv (KanTa) och programmet för påskyndande av elektronisk ärendehantering och demokrati (SADe), som håller på att genomföras. En reformering av e-tjänsterna inom socialvården kräver lagberedning och hänger samman med den övergripande socialvårdsreformen.

Regeringen har fastställt ett nationellt utvecklingsprogram för social- och hälsovården 2012–2015 (Kaste). Genom det finansieras många utvecklingsprojekt inom social- och hälsovården som har gått in i verkställighetsfasen. Familjecentralsverksamheten ska utvecklas i samarbete med kommuner, organisationer, församlingar och familjer genom att samla ihop verksamhetsmodeller, metoder, goda rutiner och kunskap. Utveckling sker av rådgivningsverksamheten och skol- och studerandehälsovården. Kommunerna har infört bl.a. omfattande hälsoundersökningar i årskurs 8.

Mål 5: Hindra differentieringen av bostadsområden

Statsrådet har fattat ett principbeslut om ett bostadspolitiskt åtgärdsprogram. Programmet innefattar bl.a. åtgärder för att förbättra boendet för dem som får psykisk rehabilitering och missbrukare. Ett förvaltningsövergripande utvecklingsprogram för de äldres boende för 2012—2015 har godkänts.

Programmet för att minska långvarig bostadslösheten fortsätter. Målet är att producera 1 250 bostäder under programperioden. Försök att stärka den sociala integrationen har gjorts i samband med avtals- och finansieringsförhandlingarna för metropolområdet.

I överensstämmelse med det bostadspolitiska åtgärdsprogrammet har 3—4 miljoner euro reserverats för 2013—2015 för genomförande av ett förvaltningsövergripande program för mer livskraftiga bostadsområden och förebyggande av segregation.

Mål 6: Stärk ungdomars deltagande och småbarnsfostran

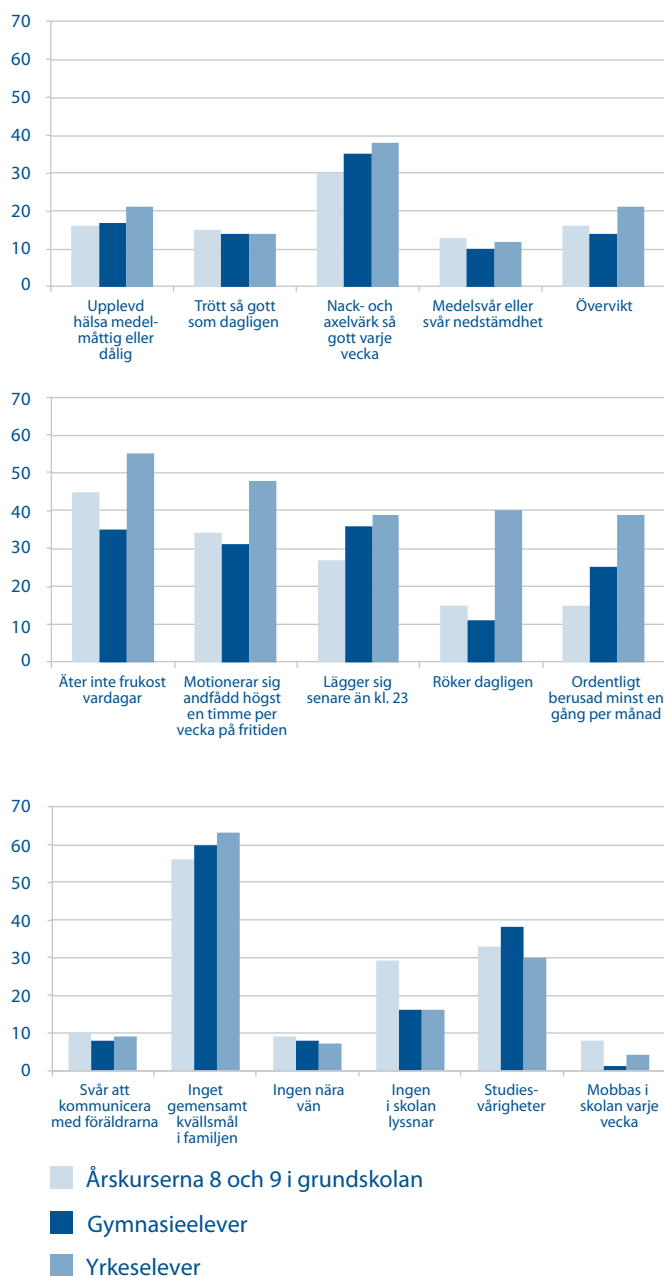
De unga får bättre möjligheter att delta, men den socioekonomiska bakgrunden medför skillnader redan i barndomen och ungdomen

De ungas levnadsförhållanden, hälsotillstånd och delaktighet hänger ihop sinsemellan. Regeringen genomför det barn- och ungdomspolitiska utvecklingsprogrammet för 2012—2015. Av programanslaget på 3,5 miljoner euro beviljas bidrag till bl.a. projekt som stöder ungas delaktighet och vidare stöds verksamheten inom kultur-, motions- och ungdomsföreningar och organisationer som utför ungdomsarbete. När det gäller motionsfrämjande har man särskilt fäst avseende vid att identifiera de grupper som motionerar för lite eller inte alls och vid att bidra till att barn och ungdomar motionerar. De centrala prioriteringarna inom utvecklingsprogrammet och Skolan i rörelse-programmet är jämställdhet, likabehandling, kampen mot utanförskap från motion och idrott samt mindre hälsoskillnader, inklusive socioekonomiska skillnader.

Programmet för integrering av invandrare genom idrott pågår. Lagstiftningen om den grundläggande utbildningen, gymnasiet och yrkesutbildningen preciseras i fråga om ökad delaktighet och bättre möjligheter att påverka för de berörda elevkategorierna. Samtidigt pågår förberedelser för att elevkårerna ska få en etablerad ställning i alla grundskolor. En proposition om detta ska lämnas våren 2013.

Beredningen, förvaltningen och styrningen av lagstiftningen om dagvårdstjänster överfördes från social- och hälsovårdsministeriet till undervisnings- och kulturministeriet den 1 januari 2013. En översyn av dagsvårdslagstiftningen pågår och det är meningen att reformen ska träda i kraft vid ingången av 2015.

FIGUR 13. Ungas levnadsförhållanden, hälsa och delaktighet

Källa: Institutet för hälsa och välfärd.

INSATSONMRÅDE II

Stabilisering av den offentliga ekonomin

Mål 1: Bättre tillväxtpotential i ekonomin

Finlands transportsystem är välfungerande

TABELL 45. De 10 främsta länderna enligt det internationella logistikindexet 2012

	Internationellt logistikindex (LPI), poäng	% av bästa möjliga
1. Singapore	4,13	100,0
2. Hongkong SAR, Kina	4,12	99,9
3. Finland	4,05	97,6
4. Tyskland	4,03	97,0
5. Nederländerna	4,02	96,7
6. Danmark	4,02	96,6
7. Belgien	3,98	95,3
8. Japan	3,93	93,8
9. Förenta staterna	3,93	93,7
10. Förenade kungariket	3,90	92,7

Källa: Connecting to Compete, Trade Logistics in the Global Economy 2012, The International Bank for Reconstruction and Development/The World Bank.

Tillväxtpotentialen inom ekonomin stärks av ett fungerande transportsystem och en rimlig nivå på logistikkostnaderna. Enligt en internationell granskning är våra transportsystem välfungerande och de har utvecklats i positiv riktning. År 2012 låg Finland på tredjeplats i en internationell LPI-jämförelse, medan placeringen 2007 var 15. Logistikkostnaderna i Finland är höga internationellt sett, i genomsnitt 12,1 % av företagets omsättning, dvs. ca 33,1 miljarder euro 2011. Hushållens konsumtion när det gäller trafik följer den ekonomiska utvecklingen och har ökat kraftigt på 2000-talet. Efter boende och energi är trafik den största utgiftsposten för hushållen (16 %). Anslaget för utveckling av transportsystemen och trafikinvesteringar för 2012 är 576 miljoner euro.

Ökad tillväxtpotential inom ekonomin ur logistiksynvinkel har främjats genom tre sektorsövergripande spetsprojekt. En trafikpolitisk redogörelse blev klar våren 2012. Olika budgeterings- och finansieringsmodeller för trafikinvesteringar har utretts. Under hösten 2012 samlade man in erfarenheter av projekt med offentlig-privat samverkan (OPS) i Finland av olika parter, och vidare bedömdes det hur användbar den modellen kan vara i framtiden.

Ministerierna har påbörjat arbetet med att utarbeta strategier för intelligent teknik. Syftet med strategiarbetet är att främja ekonomisk tillväxt och ökad produktivitet med hjälp av digitala tjänster och att utveckla offentliga e-tjänster.

Mål 2: Ökad produktivitet

Kommunernas produktivitsutveckling avgörande

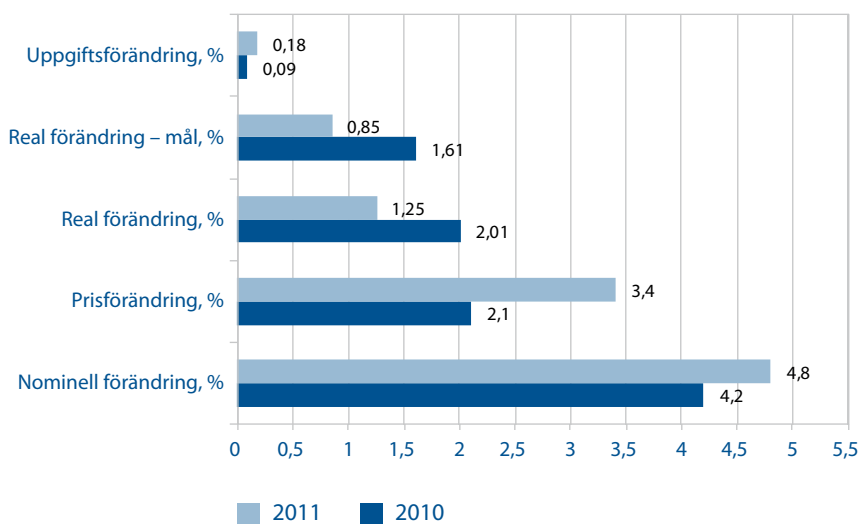
Ett nationellt produktivitsmål har ställts upp för kommunernas utgiftsutveckling. Enligt det får den reala förändringen i omkostnaderna vara i genomsnitt 0,4 % om året, förutsatt att kommunerna har samma uppgifter som 2010. Tabellen nedan visar den reala förändringen från 2010 till 2011. Förändringarna i kommunernas uppgifter bygger på uppskattningar. Utvecklingen av de kommunala utgifterna ger en fingervisning om hur kommunernas produktivitet och effektivitet utvecklas, men ger ingen direkt beskrivning av utvecklingen. Detta beror bland annat på att de kvalitativa förändringarna i den kommunala servicen inte beaktas. Kommunernas och samkommunernas service har blivit bättre och effektivare.

Totalt sett sjönk effektiviteten 2010 när det gäller den utbildning och hälso- och sjukvård som kommunerna och samkommunerna tillhandahåller. Föregående år ökade produktiviteten något inom båda sektorerna. Produktiviteten inom utbildningen sjönk med en procent och inom hälso- och sjukvården med knappt 1,5 %.

Statens ämbetsverk och inrättningar har haft en positiv utveckling i fråga om produktivitet. Totalproduktionen steg med 2,2 % från 2009 till 2010. Enligt statistikcentralen sjönk ämbetsverkens och inrättningarnas sammanräknade produktionsmängder med knappt en procent.

Åtgärder har vidtagits i syfte att öka produktiviteten på alla nivåer av förvaltningen. Avgörande för kommunsektorns produktivitsutveckling är hur kommunreformen och social- och hälsovårdsreformen lyckas och vilka nya uppgifter och skyldigheter som staten

FIGUR 14. Kommunernas produktivitet 2010 och 2011

Källa: Finansministeriet (uppföljning av Europa 2020-programmet).

genom lag påför kommunerna. Arbetet pågår med att utveckla det faktaunderlag och de mått som ska användas för att förbättra kommunernas och samkommunernas produktivitet och effektivitet. Det är meningen att arbetet och dess resultat ska stödja kommunerna också när kommunstrukturerna ses över.

Regeringen har startat ett effektivitets- och resultatprogram där statsförvaltningens roll och uppgifter förtydligas, strukturella reformer främjas och rutiner som stöder den nya rollen införs. Programmet betonar också utveckling av humankapitalet. En analys av alla ämbetsverks och inrättningars kärnfunktioner har genomförts inom ramen för programmet.

Utvecklingen av e-kommunikation och e-tjänster fortsatte inom programmet för påskyndande av elektronisk ärendehantering och demokrati (SADe) och projektet för ett nationellt hälsoarkiv (KanTa). Version 1.0 av den offentliga förvaltningens gemensamma övergripande arkitektur har publicerats och dessutom har man börjat ta fram arkitekturbeskrivningarna för den offentliga förvaltningens målbild för interoperabilitet (e-tjänster, informationsarkitektur, arkitekturen för basdataförråd, integrationsplattformar). Alla projekt inom SADe befinner sig redan i den fas där servicen införs, och de första tjänsterna blev klara 2012. Till dessa hör bostadshyror.fi, dinasikt.fi, medborgarinitiativ.fi, Opi.palkka.fi, Etäpalvelupilotit (pilotprojekt för distansservice) och företagartjänster, såsom ett verktyg för planering av affärsverksamhet.

Regeringen har tillsatt ett projekt för reformering av centralförvaltningen. Inom det granskas statsrådets strukturer och verksamhetsmodeller. Ministerierna har i samarbete tagit fram målbilder för fem delområden: effektivare genomförande av regeringens strategi, utveckling av verksamhetskulturen, utveckling av statsrådets funktionellt och ekonomiskt enhetliga strukturer, enhetliga styrning av ansvarsområdena och samlade förvaltnings- och servicefunktioner.

En av regeringens viktigaste strukturreformer är reformeringen av försvaret. Den reformen håller på att genomföras. Den första etappen av personalplaneringen inom reformen avslutades den 1 oktober 2012. Resultatet blev att ca 11 970 personer har kunnat tilldelas uppgifter inom den nya organisationen. Statsrådets säkerhets- och försvarspolitiska redogörelse innehåller nu en analys av omvärldsutvecklingen och försvarsförvaltningens syn på de ekonomiska resurser som försvarsförmågan kräver på 2020-talet. Redogörelsen offentliggjordes den 20 december 2012, och riksdagen kommer att utarbeta ett betänkande om den våren 2013.

Mål 3: En kommun- och servicestrukturreform baserad på starka primärkommuner genomförs

Utmaningarna inom kommunalpolitiken är hur servicen ska finansieras när de åldersrelaterade utgifterna fortsätter att öka

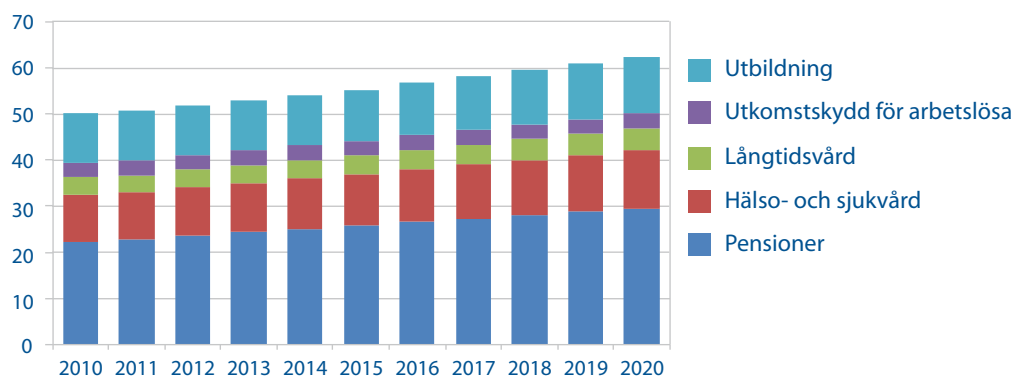
Reformeringen av kommunstrukturen och servicestrukturen inom social- och hälsovården ingår i regeringens spetsprojekt. En utredning har gjorts om ändamålsenliga kommun- och servicestrukturer för alla regioner. Den blev klar i februari 2012 och därefter hördes kommunerna och olika intressegrupper inom ramen för ett omfattande region- och remissförfarande. Dessutom ombads kommunerna yttra sig om utredningen. Våren 2012 drog regeringen upp riktlinjer för kriterierna för kommunstrukturlagen, som ska styra kommunstrukturreformen. Utkastet till regeringens proposition med förslag till kommunstrukturlag är föremål för en omfattande remiss där remisstiden går ut den 7 mars 2013. Besluten om hur servicestrukturen inom social- och hälsovården ska se ut behandlas och fattas inom kommunreformen. Lagen om organisering av social- och hälsovården kommer att träda i kraft vid ingången av 2015. Också reformeringen av statssandelsystemet för basservicen började beredas våren 2012 som en del av kommunreformen. De principer som gäller för utredaren offentliggjordes den 12 februari 2013, och reformen avses träda i kraft vid ingången av 2015.

Förutredningen om metropolområdet, som gäller fjorton kommuner, har inletts. Sex utredare ska ta fram förslag till områden i fråga om vilka kommunindelningen ska utredas och alternativa modeller för metropolförvaltningen.

Metropolpolitiken ska genomföras med hjälp av flera spetsprojekt och bl.a. intentionsavtalsförfarandet. De viktigaste prioriteringarna för metropolpolitiken för regeringsperioden har bestämts: markanvändning, boende och trafik; internationell konkurrenskraft, invandring, social integration och utveckling av förvaltningsstrukturerna.

FIGUR 15. Utvecklingen av de åldersrelaterade utgifterna 2010—2020

Miljarder euro, i 2010 års penningvärde

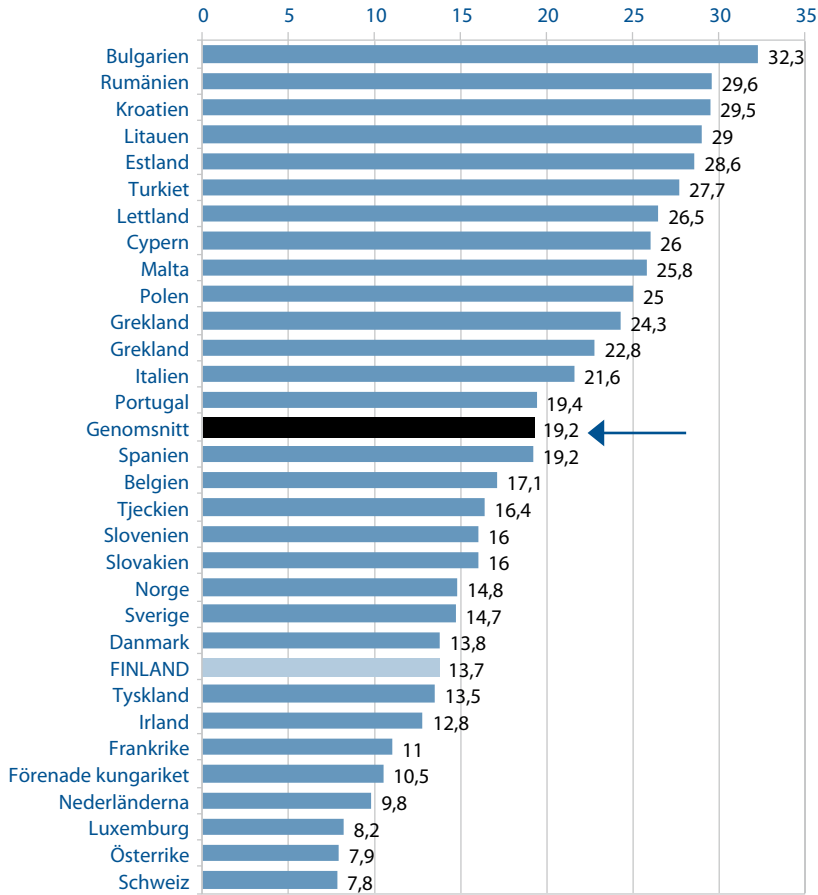

Källa: Finansministeriet och social- och hälsovårdsministeriet.

Mål 4: Åtgärder mot svart ekonomi

Den svart sektorns andel av BNP ligger under det europeiska genomsnittet i Finland

FIGUR 16. Den svarta ekonomin i 31 europeiska länder, procent av BNP

Källa: Schneider, F. (2011), "Size and development of the Shadow Economy from 2003 to 2012: some new facts".

Skattegranskningarna har gett upphov till fler debiteringar

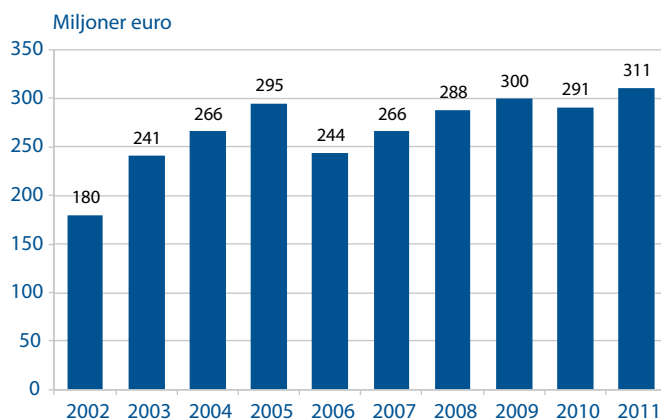
Den svarta sektorns andel av bruttonationalprodukten ligger i Finland på omkring 14 %. Det som eftersträfvats genom kampen mot denna del av ekonomin är att få in betydligt mer skatter och socialförsäkringsavgifter och återförd vinning av brott. De skatter som debiterats till följd av skattegranskningar har ökat de senaste åren. År 2010 var skadorna av ekobrottmål 128 miljoner euro när det gällde anmälda ärenden och 112 miljoner euro när det gällde avslutade ärenden. Skadebeloppet har utvecklats relativt jämnt på 2000-talet. Den brottskada som uppkom per avslutat ärende var ca 64 000 euro. Brottskadan för de avslutade ärendena motsvarar omkring 0,6 promille av bruttonationalprodukten. Den egendom som polisen fått i sin besittning vid ekobrott har ökat med ca 4 miljoner euro från 2011 och ligger nu på omkring 36 miljoner euro.

Regeringens åtgärdsprogram mot grå ekonomi och ekonomisk brottslighet 2012—2015 blev klart i början av 2012. Programmets mål är försiktigt tilltaget och är en årlig ökning på 300—400 miljoner i skatter och socialförsäkringsavgifter plus återförd vinning av brott. Den summan avses också inbegripa de fall där man med hjälp av programmet lyckats förhindra förlust av skatter och andra avgifter och vinning av brott.

Strävan har varit att i överensstämmelse med regeringsprogrammet försöka förkorta förundersökningstiden och rättsprocesserna vid ekonomisk brottslighet. Åklagarväsendet har utvecklat sitt förundersökningssamarbete med polisen. Tiden för åtalsprövning vid krävande ekobrottsärenden förkortades från 190 dagar till 174 dagar. När det gäller alla ekobrottsärenden förkortades tiden för åtalsprövning från drygt fem månader till mindre än fem månader.

En strategi mot organiserad brottslighet har utarbetats som en del av kampen mot svart ekonomi. Strategin innefattar en utredning av den organiserade brottsligheten i dag, den närmaste tidens utvecklingstendenser och måltillstånd. Dessutom har man utrett behovet av en speciallag och administrativa åtgärder mot organiserad brottslighet. En delreform av den s.k. beställaransvarslagen för byggbranschen har genomförts och de utredningar som behövs för en granskning av hela lagen är klara. Tillsynen över anställningarna och skattekontrollen inom byggbranschen skärptes genom ett skattnummer som ska framgå av de bildförsedda id-korten på byggarbetsplatserna.

FIGUR 17. Debiteringar efter skattegranskningar 2002—2011

Källa: Skatteförvaltningen.

INSATSONMRÅDE III

Stärkande av en hållbar ekonomisk tillväxt, sysselsättningen och konkurrenskraften

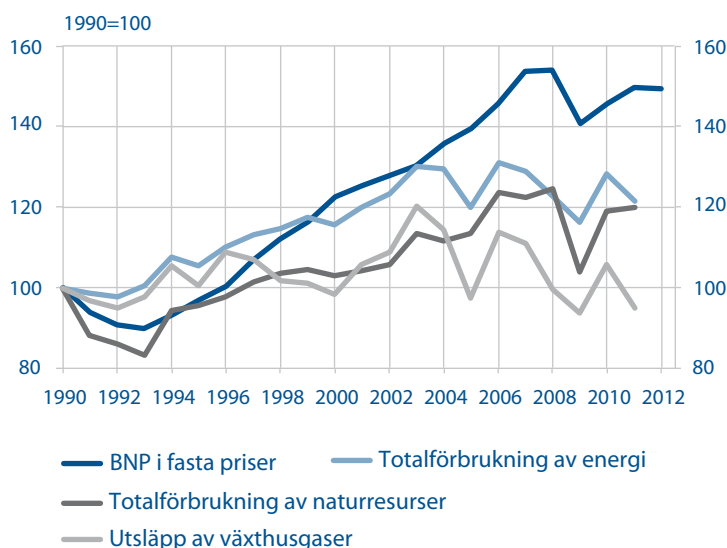
Mål 1: Finland ska ligga i framkant och vara ett miljövänligt och resurs- och materialeffektivt samhälle som utvecklar hållbara konsumtions- och produktionssätt

Ekonomisk tillväxt påverkar miljön allt mindre

En losskoppling av den ekonomiska tillväxten från miljökonsekvenser och användningen av naturresurser är kännetecknande för ett materialeffektivt samhälle. Finland har lyckats minska energiförbrukningen och utsläppen av växthusgaser sedan 2011. Totalförbrukningen av naturresurser ökade något 2011. Den positiva utvecklingen förklaras delvis av att den ekonomiska tillväxten avtagit. På global nivå håller emellertid efterfrågan på naturresurser och material på att öka.

Regeringen främjar ett hållbart utnyttjande av naturresurser och materialeffektivitet genom sex sektorsövergripande spetsprojekt. Regeringen har tillsatt en arbetsgrupp som fram till hösten 2013 ska utarbeta ett förslag till ett nationellt program för materialeffektivitet och granska hur mätningarna och utvärderingarna kan utvecklas. Ett hållbart utnyttjande av naturresurserna ska främjas utifrån naturresursstrategin. I anknytning till detta startade regeringen hösten 2012 beredningen av en nationell strategi för bioekonomi. Strategin blir klar våren 2013. Dessutom fattade statsrådets i höstas ett principbeslut om hållbart och ansvarsfullt nyttjande och skydd av myr- och torvmarker.

FIGUR 18. Hur bundet BNP är till totalförbrukningen av energi och naturresurser samt utsläppen av växthusgaser 1990—2012 (BKT)

Källa: Statistikcentralens energi- och miljöstatistik.

Programmet för hållbar konsumtion och produktion togs fram som ett sektorsövergripande projekt. Utkastet till ett principbeslut om smartare konsumtion, ”Vähemmästä viisaammin”, har varit på remiss i början av året.

Gruvindustrin blir allt viktigare. Tekes-programmet Green Mining satsar 2011–2016 i synnerhet på utveckling och införande av miljövänlig teknik. Programmet prioriterar dels teknisk utveckling, dels bättre arbetsmetoder och rutiner och mer hållbar företagsverksamhet och sysselsättning. Staten sköt i tilläggsbudgeten för 2012 till kapital på 30 miljoner euro till kapitalinvesterarbolaget Finlands Industriinvestering Ab. Detta främjat gruvklustrets investeringar och internationalisering. Som en uppföljning av miljöskadorna i Talvivaara i november 2012 tillsattes en myndighetsarbetsgrupp som ska granska hur gruvorna kan bli miljösäkrare, och dessutom inleddes planeringen av s.k. stresstester för gruvorna.

Den 20 december 2012 fastställde statsrådet ett principbeslut om en strategi för att bevara naturens mångfald, och det är meningen att en överenskommelse om ett handlingsprogram ska träffas i mars. I början av regeringsperioden startades ett nytt strategiskt program för skogsbranschen. Dess främsta resultat är att man bygger allt fler höghus i trä. Dessutom har olika åtgärder inletts för att främja skogsindustrins, särskilt trävaruindustrins, konkurrenskraft, tillväxt och export, kommersialisera nya produkter samt medverka till att små och medelstora företag växer och ökat internationellt genomslag.

Kommissionen för hållbar utveckling utvärderades i slutet av 2012 och en ny verksamhetsmodell införs i början av detta år. Översynen av den nationella strategin för hållbar utveckling inleddes i fjol och avses bli klar under året.

Mål 2: Åtgärder på samhällets alla delområden för att nå miljömålen

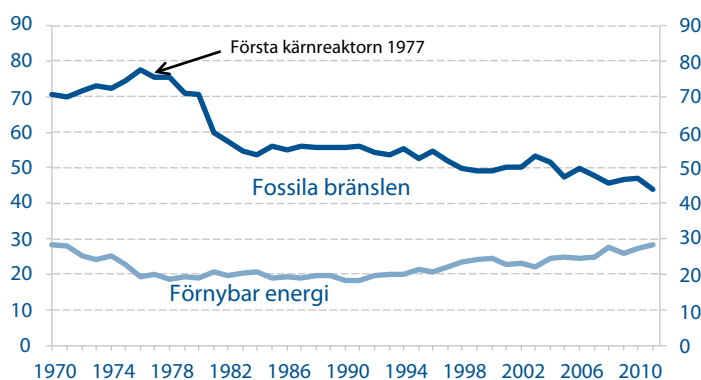
Att de förnybara energikällornas andel ökar visar att miljömål nås

I fråga om en bättre miljö inriktar sig regeringen i synnerhet på Östersjön och vattenskydd och på energi- och klimatpolitik. I synnerhet ska energiförbrukningen och oljeberoendet minska samtidigt som EU:s mål för utsläppsminskning nås enligt scenariot fram till 2020. Andelen fossila bränslen av den totala energiförbrukningen har minskat stadigt sedan början av 1980-talet. Också i början av 2000-talet har förbrukningen minskat klart, samtidigt som den förnybara energins andel av totalförbrukningen vuxit till nästan 30 %. Figur 19 visar att den totala energiförbrukningen slutat öka på 2000-talet.

Bland regeringens åtgärder för att skydda Östersjön kan nämnas den grupp för samordning av Östersjöpolitiken som tillsattes i fjol somras och statsrådets beslut i december om den första delen av havsförvaltningsplanen. En lägesbild av utredningen om kapaciteten för olje- och kemikaliebekämpning utarbetades, och i budgeten för 2013 ingår pengar för att förse en ny isbrytare med oljebekämpningskapacitet.

I slutet av året färdigställdes en mellanrapport om genomförandet av de fastställda regionala förvaltningsplanerna inom vattenvården. Den nationella strategin för fiskvägar, som godkänts som ett principbeslut av statsrådet, har börjat genomföras. Det nationella programmet för avloppssystem, som nämns i regeringsprogrammet, blev klart i slutet av året. Det togs fram av jord- och skogsbruksministeriet och miljöministeriet i samarbete.

FIGUR 19. De förnybara och fossila energikällornas andel av den totala energiförbrukningen 1970—2011, %

Källa: Statistikcentralens miljö- och energistatistik.

I fråga om klimatmålen godkändes en strategi för EU-påverkan inom klimat- och energipolitiken och uppdaterades den nationella energi- och klimatstrategin. Dessutom gjordes flera utredningar om effekterna av strängare klimatmål. Den klimatpanel som tillsattes i början av regeringsperioden fortsatte sitt arbete och blev klar med en utredning om behovet av en klimatlag och om energisystemen. Ministerarbetsgruppen för energi- och klimatpolitik gav den 8 februari 2013 klartecken för beredning av en klimatlag.

Totalrevideringen av miljöskyddslagen och miljöskyddsförordningen var ute på remiss i årsskiftet, och avsikten är att lämna förslaget till riksdagen i juni 2013. Förslaget till ny skogslag skickades ut på remiss i början av året och en proposition ska enligt planerna överlämnas i år.

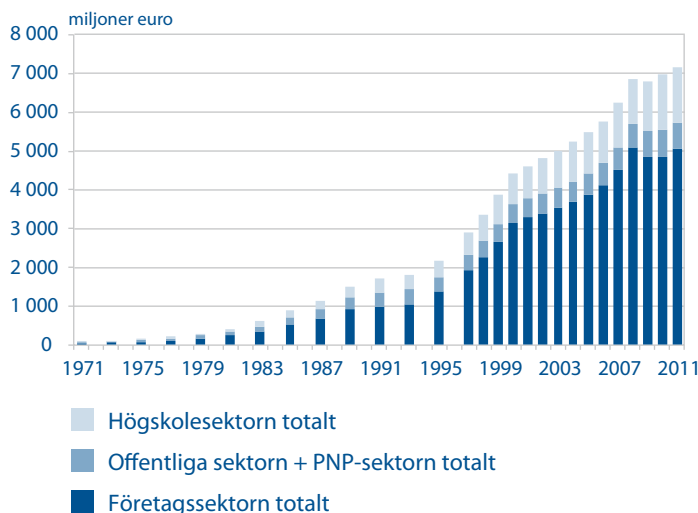
I enlighet med regeringsprogrammet utredde det vilka stöd som är skadliga för miljön. Detta skedde under finansministeriets ledning. Jord- och skogsbruksministeriet offentliggjorde sin del hösten 2012, medan de övriga ministeriernas motsvarande rapporter kommer i början av 2013.

Mål 3: Reformering av utbildnings- och forskningsstrukturerna

Företagssektorns FoU-utgifter är betydligt större än den offentliga sektorns

Regeringen eftersträvar reformer inom utbildnings- och vetenskapspolitiken. Dessa ska bidra till att finländarnas utbildningsnivå förblir hög, examina avläggs på kortare tid och de nytutexaminerade genast får arbete. Utgifterna för forskning och utveckling översteg 7 miljarder euro 2011. Företagens utgifter för forskning, utveckling och innovation var 5,0 miljarder euro, högskolesektorns 1,4 miljarder euro och övriga offentliga sektorns knappt 700 miljoner euro. Ökningen i förhållande till året innan var 190 miljoner euro. Så gott som all ökning skedde inom företagssektorn. Trots att utgifterna för FoU och innovation ökade minskade deras BNP-andel till 3,78 % 2011. I fjol minskade utgifterna uppskattningsvis med 70 miljoner euro och deras BNP-andel ligger på 3,6 %, medan målet enligt regeringsprogrammet är 4 %.

FIGUR 20. Utgifter för forskning och utveckling 1971—2011

Källa: Statistikcentralen/Forskning och utveckling.

I fjol godkände regeringen de behövliga ändringar på förordningsnivå som modellen för finansiering av universiteten kräver. En proposition där det föreslås att yrkeshögskolelagen och lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet ska ändras lämnades till riksdagen i februari 2013. Utifrån propositionen kommer regeringen att fatta beslut om tillstånd för yrkeshögskolorna före utgången av 2013. Dessutom kommer grunderna för basfinansieringen till yrkeshögskolornas huvudmän att ändras. Också studiestödssystemet läggs om i syfte att stödja studier på heltid och snabbare examen. Regeringen lämnade en proposition om ändring av studiestödslagen i fjol, men förutsättningarna för andra ändringar utreds fortfarande.

En expertgrupp lämnade sitt förslag till en totalreformerings av statens forskningsinstitut och finansieringen av forskning till det statsministerledda forsknings- och innovationsrådet i september 2012. Regeringen kommer efter remiss att besluta om reformen och de viktigaste åtgärderna genom ett principbeslut av statsrådet. Principbeslutet håller på att tas fram och det avses bli klart i mars 2013.

Starten på en infrastrukturpolitik för forskningen innebar en satsning på forskningen. En nationell färdplan för denna politik kommer att tas fram i år. Utbildnings- och kulturministeriet samt arbets- och näringsministeriet utarbetade gemensamt ett forsknings- och innovationspolitiskt åtgärdsprogram. Infrastrukturen för forskningen har stärkts genom tilläggsfinansiering från och med förra året. Öppna data-lösningar utvecklas inom projektet Det nationella digitala biblioteket (KDK) och Datamaterial för forskning (TTA) i syfte att stärka forskningsaspekten när beslut fattas och för att stärka kunskapsunderlaget för innovationer. Förra året togs också ett nytt FoU-skatteincitament fram för att stödja produktutvecklingen. Incitamentet infördes i början av detta år.

Mål 4: Agera effektivt mot arbetslösheten och utveckla arbetslivet

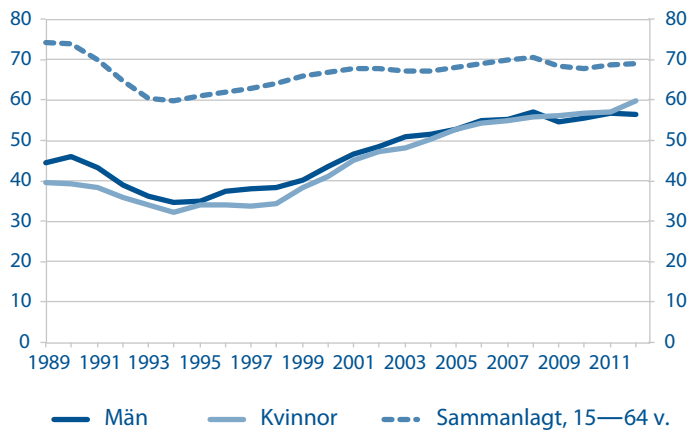
Ökad sysselsättning för äldre arbetstagare pekar på utveckling i arbetslivet

Ett av regeringsperiodens viktigaste mål är att förlänga tiden i arbetslivet. Ett sätt att åstadkomma ett längre arbetsliv är genom att förbättra arbetslivets kvalitet. Ett tecken på både fysiska och psykiska förbättringar är en högre sysselsättningsgrad för äldre arbetstagare. Under de senaste två årtiondena har utvecklingen varit ytterst positiv, även om sysselsättningen bland de äldre arbetstagarna fortfarande är omkring 10 % lägre än bland befolkningen i övrigt. I en internationell jämförelse klarar sig Finland bra, även om exempelvis Sverige, Norge och Schweiz har högre sysselsättning inom denna grupp.

Regeringen har försökt få ned arbetslösheten och utveckla arbetslivet genom flera åtgärder och projekt. I överensstämmelse med regeringsprogrammet har de arbetslösas aktiveringsgrad årligen hållit sig på ungefär 30 %. Detta har inneburit att i genomsnitt cirka 100 000 personer deltar i aktiva åtgärder. Många viktiga sätt att öka sysselsättningen ingår i det startade strategiska programmet för struktumvandling och arbetsmarknadens funktion och det principbeslut om en ny arbetspolitik som godkändes utifrån det.

Strategin för utveckling av arbetslivet blev klar i början av fjolåret och dess vision är att vi ska ha det bästa arbetslivet i Europa 2020. I syfte att genomföra strategin inleddes arbetet med att ta fram ett nationellt samarbetsprojekt i samarbete med arbetslivsaktörerna.

FIGUR 21. Äldre arbetstagares (55—64-åringar) sysselsättningsgrad och total sysselsättningsgrad 1989—2012, %

Källa: Statistikcentralen.

Den mest synliga åtgärden för att förbättra sysselsättningen bland de unga är ungdomsgarantin, som trädde i kraft i början av året. Regeringen anvisade ett tilläggsanslag på 60 miljoner euro till detta i rambeslutet för 2013—2016. Anslaget gäller huvudsakligen stärkta arbetskraftstjänster, fler utbildningsplatser, verkstadsverksamhet och uppsökande ungdomsarbete. Dessutom anvisades det pengar till kompetensprogrammet för unga vuxna: 27 miljoner euro för 2013 och 51 miljoner euro årligen 2014—2016. Som en del av utbildningsgarantin ökades antalet yrkesutbildningsplatser med 1 700 (1 200 från och med 1.8.2012 och 500 från och med 1.1.2013). Det var främst metropolområdet som fick nya platser plus vissa andra tillväxtcentrum där det finns färre studieplatser inom yrkesutbildningen än i andra regioner i förhållande till ålderskategorin unga. Besluten om minskning och omfördelning av utbudet av yrkesutbildning 2014—2016 kommer att beredas våren 2013. Det är i synnerhet de regioner som inte fick något tillskott som kommer att drabbas av minskningar.

I fjol inleddes ett kommunförsök på 3,5 år där staten tillhandahåller resurserna. Syftet är att finna nya modeller för integrering på arbetsmarknaden baserade på lokala partnerskap. På detta sätt ska den strukturella arbetslösheten fås att minska. Försöket ger kommunerna bättre möjligheter att påverka hur servicen för långtidsarbetslösa ska ordnas. Dessutom har arbetsbanksförsöket utvidgats och sammanlagt deltar nu 14 arbetsbanker.

Invandringen kommer i framtiden att ha större betydelse för tillgången till arbetskraft. Finlands migrationsstrategi bereddes under ledning av inrikesministeriet inom projektet Migrationens framtid 2020. Det är fråga om ett av spetsprojekten enligt regeringsprogrammet och målen betonar frågor som gäller ekonomisk tillväxt, sysselsättning och konkurrenskraft.

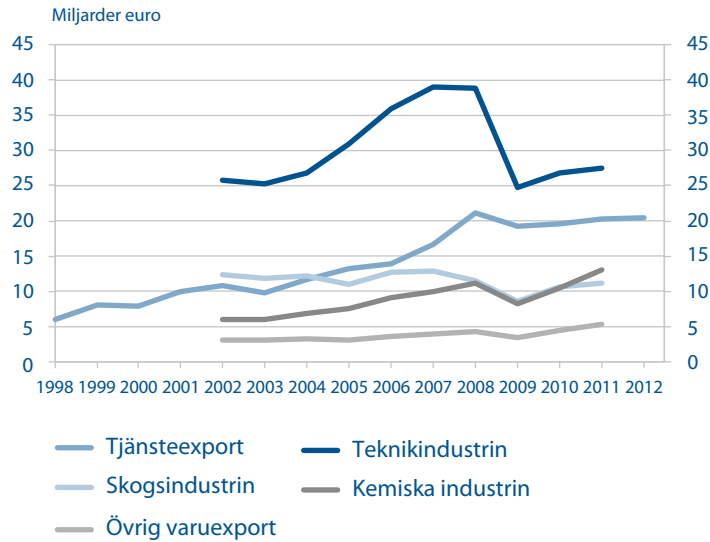
Regeringen har fattat ett principbeslut om statens program för integrationsfrämjande 2012—2015. Programmet innehåller de olika förvaltningsområdenas mål och åtgärder i syfte att effektivisera invandrarnas deltagande i arbetslivet. Statsrådet kommer att behandla arbetsgruppspromemorian om en strategi för migrationens framtid 2020 våren 2013.

Mål 5: En stärkt och mångsidigare näringsstruktur

Den långsamma återhämtningen inom exporten har inte räckt för att reparera skadan efter teknikindustrins exportras

Landets totalexport rasade 2008—2009 och har återhämtat sig bara till viss del. Många företag och branschförbund anser att läget fortfarande är dystert och tror att exporten kommer att krympa ytterligare. Detta är beskrivande för förändringen i Finlands produktionsstruktur. Tidigare stod storföretagen inom skogs-, teknik- och maskinbyggnadsindustrin för största delen av Finlands export, och de kopplade produktionen i underleverantörsnätverket till sina egna produkter och tjänster. När storföretagen kraftigt skär ned på sin produktion i Finland står de små och medelstora företagen i det nätverket inför stora utmaningar. De har inga varor och tjänster de kan sälja självständigt och saknar kanaler och kompetens för att komma ut på den internationella marknaden.

FIGUR 22. Kvartalsvis export av varor och tjänster 1998—2012

Källa: Statistikcentralen och Tullen.

Ett annat fenomen som beskriver förändringarna i produktionsstrukturen är den minskande varuproduktionen och ökande tjänsteproduktionen. En stor del av servicen gäller reformering av företagens och den offentliga sektorns verksamhet med hjälp av informations- och kommunikationsteknik. Dessutom kombineras tjänster allt oftare med fysiska produkter och anläggningar. Som ett exempel kan nämnas att underhållsservice av hissar, båtmotorer och lyftanordningar i hamnar har utvecklats till en väsentlig källa för exportinkomster.

Regeringen har vidtagit flera åtgärder som svarat på de snabba förändringarna inom produktionsstrukturen. Regeringen har varit initiativtagare, föregripande och aktiv när det gäller att reagera på stora och plötsliga strukturomvandlingar i syfte att åstadkomma omställningsskyddsservice och ersättande arbetstillfällen. Åtgärder vid plötsliga strukturomvandlingar har vidtagits på särskilt utsedda orter och inom IKT-branschen och sjöfartsindustrin. Inom dessa har man arbetat för ersättande affärsverksamhet och utbildning av dem som förlorat jobbet plus sysselsättning inom andra sektorer. Hanteringen av strukturomvandlingen inom IKT-sektorn stöds också genom finansiering från Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter.

Närings- och innovationspolitiken har gett upphov till ny kunskap och företagsverksamhet inom tillväxtbranscher, och dessutom har förutsättningarna för att hålla kvar företag i Finland förbättrats. Som exempel kan nämnas Cleantech-programmet och tillväxtincitamentet för kapitalinvesteringar. Regeringen har antagit och håller på att genomföra programmet för främjande av sund konkurrens, vars syfte är att öka konkurrensen på den finländska marknaden.

Export och internationalisering har främjats huvudsakligen genom stöd till växande och internationellt inriktade små och medelstora företag på exportmarknaden och i fråga om effektivare resursanvändning. Handlingsprogrammet för externa ekonomiska förbindelser antogs i maj 2012 och Team Finland-verksamheten inleddes den 1 februari 2013. Invest in Finland-stiftelsen lades ned och dess funktioner överfördes till föreningen Finpro ry. Team Finland-nätverket främjar Finlands externa ekonomiska förbindelser, Finlandsbildningen, internationaliseringen av företag och investeringar till Finland.

Andra åtgärder för att göra näringsstrukturen mer mångsidig var genomförandet av utvecklingsprogrammet för ekosektorn och närmat. Regeringen har under ett förberedande sammanträde, den s.k. aftonskolan, bekräftat principen om att två separata program (ekologisk mat och närmat) ska utarbetas. Samtidigt bestämdes målen för båda programmen. Programmen kommer att behandlas av statsrådet i april 2013.

Riktlinjerna i den nationella livsmedelsstrategin och den livsmedelspolitiska redogörelsen har följts genom upprättande av ett åtgärdsprogram för livsmedelskedjan, utveckling av nationella säkrade ansvars- och spårbarhetssystem och mer samarbete mellan aktörerna i livsmedelsbranschen, för vilket en brett sammansatt livsmedelpolitisk delegation har utsetts.

Ny tillväxt har eftersträvat också genom att datalager har öppnats upp. Dessutom främjade utvecklingsprojektet HYVÄ II verksamhetsförutsättningarna för företagsverksamhet och företag inom vård och omsorg genom flera kurser, guider och utredningar.

5 Regeringens EU-politik 2012

Regeringens EU-politik 2012 präglades starkt av åtgärderna för den ekonomiska och finansiella krisen, liksom av förhandlingarna i syfte att utveckla euroområdet och om unionens mångåriga finansramar. Euroområdets medlemsstaters och i synnerhet euroområdets medlemsstaters stats- och regeringschefer roll i utformandet av unionens utveckling och ekonomiska politik har accentuerats betydligt. Finland fick igenom flera av sina initiativ i Europeiska rådet, vilket förutsatte en aktiv påverkan i förhållande till andra medlemsländer och till EU-institutionerna.

Europeiska rådet

I mars 2012 valde Europeiska rådet Herman Van Rompuy, Europeiska rådets ständiga ordförande sedan december 2009, för en ny 2,5-årsperiod. Euroområdets stats- och regeringschefer valde honom också till ordförande för euroområdets toppmöte för samma period. Ända tills följande ordförande väljs ska Europeiska rådets nuvarande ordförande fungera som ordförande för euroområdets toppmöte. Under 2012 sammanträdde euroområdets toppmöte fyra gånger och gav gemensamma uttalanden.

Under 2012 vidtog EU ett flertal åtgärder för att förbättra det ekonomiska styrsystemet och genomföra nya åtgärder som svar på statsskuldskrisen och för att utveckla den ekonomiska och monetära unionen. Av den orsaken har Europeiska rådet sammanträtt oftare än till sina fyra ordinära möten per ordförandeskapsperiod. I juni delade ordförande Van Rompuy ut ett preliminärt arbetsprogram för Europeiska rådet som sträcker sig fram till 2014. Enligt det ska Europeiska rådet sammanträda sex gånger om året åtminstone till slutet av 2014 för att alla nödvändiga frågor ska hinna behandlas och för att det ska kunna avdelas tillräckligt med tid för varje ämne.

Finland medverkade aktivt på olika plan i förberedelserna för Europeiska rådets och euroområdets toppmöten för att på det sättet driva sina ståndpunkter i beslutsfattandet. Fokus låg särskilt på hanteringen av den ekonomiska krisen, främjande av ekonomisk disciplin, utveckling av den ekonomiska och monetära unionen, målen för Europa 2020-programmet, den europeiska ekonomiska styrperioden samt utvecklandet av en digital inre marknad.

Förbättrat EU-inflytande och nyckelmål

Finlands viktigaste mål för inflytandet i EU 2012 gällde hanteringen av den akuta skuld-krisen och stabiliseringen av finansmarknaden, utvecklandet av euroområdet, förbättrandet av konkurrenskraften och sysselsättningen, EU:s kommande budgetram och trygghandet av förutsättningarna för jord- och skogsbruket samt regionalpolitiken. Under slutåret utarbetades nyckelmålen för 2013 i enlighet med redogörelsen över EU-inflytandet som godkändes av EU-ministerutskottet under föråret 2013. Vidare utarbetade varje ministerium kartläggningar över sina egna prioriterade EU-projekt.

Regeringsprogrammet ger de allmänna ramarna för Finlands inflytande i EU. I enlighet med programmet antog EU-ministerutskottet bl.a. en strategi för inflytande på EU:s klimat- och energipolitik.

Utifrån redogörelsen över EU-inflytandet bereddes anvisningar för tjänstemännen som handlägger EU-ärenden om att följa och utöva inflytande över arbetet i Europaparlamentet. I syfte att förbättra EU-inflytandet inleddes under kansliets ledning också arbetet med att ta fram förfaranden och handlingar som bättre motsvarar de förändringar som har skett i EU:s verksamhetsfält under Finlands medlemskapstid.

Vidare inleddes en utredning om förseningarna vid genomförandet av EU-direktiv, eftersom de under de senaste åren har varit relativt många. Utredningen ska bli klar under föråret 2013 och det är meningen att man utifrån den ska fatta beslut om fortsatta åtgärder för att effektivisera genomförandet bl.a. genom stärkt uppföljning och samordning. Ett annat utredningsarbete som sattes i gång under översiktsåret gäller komitologiförfarandet och delegerade författningar. Syftet med utredningen är bl.a. att kartlägga problemen med tolkning och tillämpning där det finns ett behov av mera enhetliga riktlinjer. Utredningen blir klar 2013.

Den ekonomiska krisen och utvecklandet av den ekonomiska och monetära unionen (EMU)

Finland har varit aktiv och tagit initiativ för att man ska få bukt med den aktuella krisen och för att de medel som är avsedda för ändamålet ska tillämpas effektivt. Det centrala syftet med eurostaternas krishantering har varit att säkerställa att staterna har tillgång till finansiering på marknadsmässiga villkor.

Föremål för uppmärksamheten under 2012 var särskilt hur programmen för Grekland, Irland och Portugal framskred, den spanska banksektorn och med tanke på en eventuell eskalering av krisen också läget i Cypern, Italien och Slovenien. Finland betonade att länderna som är i svårigheter måste fortsätta med sina reformer och använda alla medel för att klara sig självständigt på lånemarknaden. Först om ländernas egna ansträngningar inte räcker till kan man börja överväga europeiska stödåtgärder.

Europeiska stabilitetsmekanismen ESM trädde i kraft i oktober. ESM:s prioriterade status är en central orsak till varför Finland inte har ansett det nödvändigt att kräva garantier för lån som beviljas via ESM.

Vid junitoppmötet kom man överens om möjligheten att direkt rekapitalisera banker. Instrumentet är viktigt för att kopplingen mellan bankerna och statsskulden ska kunna kapas. Tack vare Finlands aktiva agerande är förutsättningen för en direkt rekapitalisering att euroområdet gemensamma banktillsyn är i drift, besluten fattas enligt reglerna för ett normalt förfarande (enhälligt) och att villkorligheten förverkligas.

Under 2012 inleddes en process för att utveckla den ekonomiska och monetära unionen. Europeiska rådets ordförande Van Rompuy presenterade i juni för stats- och regeringscheferna en rapport om utveckling av EMU "Mot en verklig ekonomisk och monetär union". Där indelas det framtida bygget av EMU i fyra huvudpunkter: I en integrerad finansiell ram ("bankunion", "finansmarknadsunion"), II en integrerad budgetram ("finansunion"), III en integrerad ram för den ekonomiska politiken (samordning av den ekonomiska politiken) och IV stärkt demokratisk legitimitet och ansvarsskyldighet. I juni uppmanade Europeiska rådet sin ordförande att i samarbete med ordförandena för kommissionen och Eurogruppen samt generaldirektören för Europeiska centralbanken till utgången av 2012 utarbeta en färdplan med bestämda tidsramar för hur en verklig ekonomisk och monetär union ska uppnås. I oktober kom en mellanrapport om hur arbetet framskrider och vid Europeiska rådets decembermöte beslutade stats- och regeringscheferna om riktlinjerna för hur EMU ska utvecklas.

Finland betonade vikten av att följa gemensamt överenskomna regler och strävan att utveckla EMU primärt inom ramen för nuvarande grundfördrag. Finland understödde budgetdisciplin, men förhöll sig negativt till solidariskt ansvar för skulder samt till förslagen om ökat solidariskt ansvar.

Snabbast utvecklades EMU med avseende på bankunionen. I december 2012 nådde rådet en allmän riktlinje om banktillsynsmekanismen. Finland var aktiv i beredningen och drev på att mekanismen ska inrättas så snart som möjligt utan att man ger avkall på kvaliteten. Finland har som mål att ansvaret för banktillsynen flyttas över till en gemensam tillsynsmyndighet. En centraliserad banktillsyn som är enhetligare och effektivare än i dagsläget skapar förutsättningar för en mera stabil finanssektor och för en vidare utveckling av den ekonomiska och monetära unionen.

Finansramarna, jordbrukspolitiken samt region- och strukturpolitiken

Förhandlingarna om EU:s mångåriga budgetram fortsatte under 2012 utifrån kommissionens förslag. Budgetramen förbereddes i rådet för allmänna frågor och till slut på stats- och regeringschefsnivå vid Europeiska rådets novembermöte, utan att man trots det nådde någon lösning. Finland ansåg att EU:s finansramar bör återspegla det fortsatt svåra läget i de offentliga finanserna men samtidigt stärka förutsättningarna för ekonomisk tillväxt och sysselsättning exempelvis genom att anvisa finansiering till forskning, innovationer och produktutveckling. Som nettobetalare i EU var Finlands mål en disciplinerad nivå på finansramarna och att vår nettobetalarstatus inte växer orimligt utan är i proportion till länder med motsvarande välbefinnande. Förhandlingarna om finansramarna kunde slutföras vid Europeiska rådets februarimöte 2013.

Tonvikten i den sammanhållningspolitiska finansieringen bör ligga på de fattigaste regionerna och regioner som drabbas av allvarliga och bestående naturolägenheter. I förhandlingarna strävade Finland efter att specialfinansieringen för glesbygdsområden ska hållas på nuvarande nivå och vår relativa finansieringsandel också under följande finansieringsperiod på en nivå som gör det möjligt att uppfylla våra mål så bra som möjligt.

Förhandlingarna om reformen av den gemensamma jordbrukspolitiken fortsatte 2012 och strävan är att nå en lösning efter det att finansramarna har avgjorts. Finland har haft en fortsatt jordbruksproduktion inom hela unionen som utgångspunkt och i finansieringen av landsbygdsutvecklingen att den nuvarande proportionella andelen eller en finansiering som är så nära dagens nivå som möjligt tryggas också under den kommande perioden.

Europa 2020-strategin och den europeiska planeringsterminen

Med planeringsterminen avses att man följer upp och instruerar genomförandet av Europa 2020-strategin och stabilitets- och konvergensprogrammet. De landsspecifika rekommendationerna syftar till att styra medlemsländernas nationella ekonomiska politik och sysselsättningspolitik för att åstadkomma strukturella reformer.

År 2012 var den första europeiska planeringsterminen efter att den så kallade six-pack-lagstiftningen hade godkänts där man förutom de landsspecifika rekommendationerna också hade en ny mekanism för makroekonomisk instabilitet till sitt förfogande. Inget land blev dock förpassat till ett ordinarie instabilitetsförfarande. Under diskussionerna om de landsspecifika rekommendationerna motsatte sig många medlemsländer kommissionens rätt att bestämma innehållet i de nationella reformerna och de detaljerade metoderna för att genomföra dem. Finland betonade att man bör fokusera på reformer som är centrala med tanke på eurons stabilitet och medlemsländernas konkurrenskraft samt att six-pack-lagstiftningens sanktionsmöjligheter ska tas i bruk när så är lämpligt.

Den inre marknaden, inbegripet en digital inre marknad

Finland fortsatte aktivt arbeta för att stärka och utvidga den inre marknaden. Finland framhöll särskilt betydelsen av en digital inre marknad på grund av sektorns stora tillväxtpotential samt det politiska åtagandet från medlemsländernas sida för effektivt genomförande av inre marknadsrätten.

Under början av året lade Europeiska rådet tyngdpunkten stadigt vid tillväxtpolitiken och arbetet nådde sin kulmen i tillväxt- och sysselsättningspakten som antogs av Europeiska rådet vid dess junimöte, där de viktigaste åtgärderna på EU-nivå för att åstadkomma ekonomisk tillväxt drogs upp och pengar anvisades för att få fart på de viktigaste investeringarna i infrastruktur.

Kommissionen gav också flera nya förslag om fördjupning av den inre marknaden. Det lyckades Finland att påverka kommissionens tänkande i den riktningen att uppkomsten av en verklig digital inre marknad kräver stora åtgärder på EU-nivå.

Finland agerade aktivt också i Europeiska rådet och i bilaterala kontakter för att underlätta för en digital inre marknad. Europeiska rådet underströk vid så gott som varje sammankomst betydelsen av en digital inre marknad och den digitala inre marknaden intar en central ställning också i tillväxt- och sysselsättningspakten. Kommissionen gav också förslag bl.a. om elektroniska signaturer och elektronisk identifiering samt ett förslag till direktiv om gränsöverskridande musiklicensiering och om förvaltningen av rättigheter som upphovsrättsorganisationer förvaltar vilket Finland förhöll sig positivt till.

Kommissionen utarbetade en färdplan för tjänstesektorn som ska utgöra grunden för kollegial granskning av hur tjänstedirektivet har verkställts och därefter ska eventuella behov av ändringar i lagstiftningen granskas. Finland välkomnade kommissionens strategi.

På det sätt som Finland hade önskat integrerades frågorna i anknytning till verkställandet av den inre marknaden i den europeiska planeringsterminen, vilket möjliggör att bristerna i verkställandet av inre marknadslagstiftningen i högre grad blir föremål för politisk uppmärksamhet.

EU som internationell aktör

Finland fortsatte sitt stöd för att stärka Europeiska utrikestjänsten. Finland deltog aktivt i EU:s militära och civila krishantering och en genomgripande utveckling av krishanteringen. Finlands mål är att säkerställa en övergripande EU-verksamhet i krisregionerna med hjälp av unionens olika politiska instrument.

Europeiska rådet gav i december i uppdrag att utveckla EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik. Finland tog initiativ i beredningen av uppdraget.

Finland betonade att den nordliga dimensionen bör utnyttjas bättre i verkställandet av unionens Östersjöstrategi när det gäller samarbetet med grannländerna och särskilt med Ryssland. På Finlands initiativ skrevs detta in i Europeiska rådets slutsatser från decembermötet.

Världshandelsorganisationen WTO:s Dohaförhandlingsrunda framskred inte och unionen satsade i de externa ekonomiska relationerna i stället särskilt på bilaterala frihandelsavtalsförhandlingar. Den enskilda fråga som hade den största betydelsen ur finländsk synpunkt var Rysslands anslutning till WTO i augusti.

I förhandlingarna om att förnya EU:s utvecklingspolitik och riktlinjerna för budgetstödet agerade Finland aktivt och i enlighet med tyngdpunkterna i Finlands utvecklingspolitiska program.

Europeiska unionens utvidgningspolitik främjades i enlighet med överenskomna förfaranden. En regeringsproposition om godkännande av Kroatians anslutningsavtal lämnades till riksdagen som godkände avtalet i december 2012. Europeiska rådet beslutade i juni 2012 att medlemskapsförhandlingarna med Montenegro ska öppnas.

Rättsliga och inrikes frågor

I rättsliga och inrikes frågor verkade Finland aktivt för att skapa ett gemensamt område med frihet, säkerhet och rättvisa för att unionsmedborgarna ska kunna utnyttja sina rättigheter över gränserna. Under översiktsåret inleddes förhandlingarna utgående från kommissionens omfattande förslag om att förnya EU:s datasekretesslagstiftning. Projektet ska verkställa både det mångåriga programmet för rättsliga och inrikes frågor, Stockholmsprogrammet och den digitala agendan. Finland betonade att man framdeles bör sträva efter att förenhetliga EU:s för närvarande spridda och dels komplicerade datasekretessreglering så att en hög nivå av datasekretess samtidigt kan tryggas.

I samband med hanteringen av den ekonomiska krisen och den ekonomiska tillväxten förhandlades det 2012 om flera instrument för civil- och straffrättsligt samarbete, däribland om frysning av bankkontotillgångar, missbruk av värdepappersmarknaden, frysning och förverkande av vinning av brott samt skydd av Europeiska gemenskapens finansiella intressen mot brottslig verksamhet.

Förhandlingarna om den för Finland viktiga tanken om ett gemensamt europeiskt asylsystem avancerade och torde kunna slutföras tillsammans med Europaparlamentet under föråret 2013.

I förhandlingarna som gäller utvärderingsmekanismen för Schengen och en ändring av kodexen om Schengengränserna betonade Finland en snabb frammarsch och behovet av nya metoder för att stärka förvaltningen av Schengensamarbetet.

I förhandlingarna om EU:s anslutning till Europarådets konvention om skydd för de mänskliga rättigheterna drev Finland på en så snabb tidtabell som möjligt. EU:s anslutning till Europakonventionen leder till bättre ställning för dem som omfattas av unionens jurisdiktion.

6 Utrikes- och säkerhetspolitisk översikt

Finlands säkerhet, välbstånd och förutsättningar för framgång baserar sig på ett omfattande samarbete med andra stater och internationella aktörer. Målet med Finlands utrikespolitik är att stärka internationell stabilitet, säkerhet, fred, rättvisa och hållbar utveckling och att främja rättsstaten, demokratin och de mänskliga rättigheterna.

Regeringen fortsatte under 2012 att bedriva verksamhet och utöva påverkan för att främja målen enligt sitt program inom de bilaterala förbindelserna med andra stater, genom Europeiska unionen och genom deltagande i multilateralt samarbete. Finland bidrog inom många processer till att det internationella samarbetet gjorde framsteg och därmed också till att stärka landets internationella ställning.

Säkerhetspolitik och krishantering

Den säkerhets- och försvarspolitiska redogörelsen

Statsrådet lämnade i enlighet med regeringsprogrammet en säkerhets- och försvarspolitisk redogörelse till riksdagen i december 2012. Den hade utarbetats under statsrådskansliets ledning. Riksdagens parlamentariska kontaktgrupp (Pako) deltog intensivt i beredningsprocessen. Redogörelsen bygger på ett brett säkerhetsbegrepp och utgör grunden för Finlands säkerhets- och försvarspolitik. Den handlingslinje som man går in för i redogörelsen är både ett aktivt säkerhetsbyggande och åtgärder för att förutse och avvärja säkerhetshot. Riksdagen kommer att behandla redogörelsen våren 2013.

Statsrådets beslut om den övergripande säkerheten

Statsrådet antog den 5 december 2012 ett principbeslut om den övergripande säkerheten. I beslutet definieras begreppet övergripande säkerhet och preciseras vilket ansvar de olika förvaltningsområdena har för den övergripande säkerhetens delområden.

EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik (GSFP)

Finland deltog aktivt i arbetet med att utveckla EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik (GSFP). Centrala teman var EU:s militära och civila krishantering och kapacitetsutveckling. Arbetet med att genomföra Lissabonfördragets strukturella och innehållsmässiga reformer inom den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken fortsatte. Arbetet styrdes av utrikesrådets slutsatser från juli och november. Också unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik (EU:s utrikesrepresentant) Ashton lade fram sin rapport om GSFP-frågor i juli. Arbetet fortsatte också med att vidareutveckla samordningen mellan civilt och militärt, stärka det integrerade tillvägagångssättet och åstadkomma ett fastare samarbete med andra internationella aktörer. Finland stödde kraftigt utveckling av verksamheten vid EU:s operationscentrum, som inledde sin verksamhet i början av året.

Finland var också aktivt när det gällde att diskutera förberedelser inför och ställa upp mål för Europeiska rådets möte i december 2013, som kommer att diskutera försvarsfrågor i ett brett perspektiv.

Finland deltog aktivt i utveckling av arbetet som gäller sammanslagning och gemensamt utnyttjande av militära resurser (s.k. pooling and sharing-arbete) och stödde fortsatt arbetet vid Europeiska försvarsbyrån för att förbättra den militära kapaciteten, ytterligare öppna upp marknaden för försvarsmateriel, stärka grunden för den europeiska försvarsindustrin och stödja försvarsforskningen. Arbetet med att öka samverkans effekterna mellan EU:s civila och militära kapacitetsarbete fortsatte. Dessutom försökte man intensifiera samarbetet mellan GSFP och politiken för rättsliga och inrikes frågor i syfte att uppnå bättre samstämmighet. Också frågan om att säkerställa tillräckliga resurser för unionens uppdrag för civil krishantering intog en central ställning på agendan.

I slutet av året hade EU tre pågående militära krishanteringsoperationer och elva pågående civila krishanteringsuppdrag. Fokus inom den militära krishanteringen låg under året på Afrikas horn och inom den civila krishanteringen på Kosovo, Afghanistan, Georgien och de palestinska områdena. Finland deltog fortsatt aktivt i både de militära krishanteringsinsatserna och de civila krishanteringsinsatserna.

Nordiskt säkerhets- och försvarspolitiskt samarbete

Insatser gjordes för att utveckla det nordiska samarbetet på det utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiska området. Fokus inom det samarbete som gäller krishanteringsuppdrag låg på ISAF-operationen i Afghanistan. Dessutom fortsatte de nordiska länderna att stödja arbetet med att utveckla krishanteringsberedskapen i östra Afrika.

Det nordiska försvarssamarbetet fördjupades på alla delområden. Under den danska ordförandeperioden prioriterades utveckling av krishanteringsberedskapen i östra Afrika, samarbete på de arktiska områdena och gemensam kapacitetsutveckling och kapacitetsanvändning. Energieffektivitet och miljömedvetenhet inom försvaret (green defence) var ett tema på det internationella försvarsindustriseminarier. Målen för Finlands ordförandeperiod 2013 fastställdes i november. Finlands mål är att fördjupa det nordiska kapacitetssam-

arbetet och samarbetet i fråga om övningar och utbildning. Under Finlands ordförande-period kommer försvarsministrarna också att föra en principdiskussion om möjligheterna att utveckla försvarssamarbetet.

Finlands deltagande i internationell krishantering

Finlands prioritering inom den militära krishanteringen 2012 var Libanon och Afghanistan. Deltagandet i de militära krishanteringsuppdragen låg på ca 380 militärer i slutet av året. I synnerhet beslutet om att delta i FN:s interimsstyrka i Libanon (UNIFIL) med ca 170 militärer höjde klart Finlands totala insats inom krishanteringen och stärkte samtidigt Finlands deltagande i FN:s fredsbevarande verksamhet.

Republikens president beslutade den 16 december 2011 att Finland skulle delta i UNIFIL tillsammans med Irland, och den finländska truppen etablerade sig på insatsområdet i södra Libanon i maj 2012. Den finländska truppen (170 soldater) består av ett jägarkompani, stabsofficerare och stödsektioner. I slutet av året beslutades det att Finland skulle överta ledningsansvaret av Irland 2013.

Under redogörelseåret deltog Finland i FN:s övervakningsuppdrag i Syrien (UNSMIS) med tio militära observatörer med början i april. Säkerhetsrådet i Syrien förhindrade en förlängning av uppdragets mandat och de sista observatörerna lämnade landet i augusti 2012. Finland deltog under året också i andra FN-uppdrag med militära observatörer, stabsofficerare och experter. Dessutom bidrog Finland till FN:s fredsbevarande insatser genom utbildningsstöd.

I enlighet med tidigare beslut minskade antalet finländska soldater i den Natoleda ISAF-operationen med FN-mandat i Afghanistan med 50. Detta innebär att omkring 145 soldater fortsätter i ISAF. Samarbetet fortsätter i enlighet med riktlinjerna inom nordiska ramar. I den redogörelse som riksdagen godkände i mars 2012 sägs det att Finland förhåller sig positivt till en eventuell uppföljningsmission till ISAF och att landet i ett senare skede granskar sitt eventuella deltagande i missionen. Uppföljningsuppdraget började planeras inom Nato hösten 2012, och Finland fick i likhet med vissa andra partnerländer delta i planeringsprocessen. Uppföljningen ska enligt planerna inriktas på utbildning, rådgivning och stöd.

I Afrikas horn fortsatte Finlands deltagande i utbildningsuppdraget (EUTM Somalia) till stöd för utbildning av de somaliska säkerhetsstyrkorna och i den militära krishanteringsuppdraget EUNAVFOR Atalanta, som har bidragit till att sjöröveriet har minskat i regionen. Finland deltog i insatsen med stabspersonal och förberedde sig på att skicka en självständig skyddsstyrka.

Inom den civila krishanteringen prioriterade Finland liksom i fjol dels Afghanistan, dels Kosovo och Georgien. Deltagandet sjönk undantagsvis till under 100 experter. Trots detta bidrar Finland fortsatt med flest experter inom EU i förhållande till folkmängden. Finland lyckades höja andelen kvinnor bland de utsända experterna på civil krishantering till ca 40 %. Till biträdande chefer för OSSE:s fältmissioner i Kosovo och i Bosnien och Hercegovina valdes kvinnliga finländska experter. Dessutom sände Finland ut experter till internationella organisationers sekretariat.

Finland fortsatte utifrån sin samlade krishanteringsstrategi att stärka den sammanhållna strategin både nationellt och på internationell nivå, särskilt inom FN och EU.

Samarbete med Nordatlantiska fördragsorganisationen (Nato)

Finlands deltagande var fortsatt aktivt i det samarbete som står öppet för Natos partnerländer och i utvecklingen av partnerskaps- och samarbetsprogrammen. De viktigaste samarbetsformerna var kapacitetssamarbetet och deltagande i övningar och operationer. Tillsammans med Sverige bidrog Finland aktivt i behandlingen av partnerskapsfrågorna på Natotoppmötet i Chicago. Finland deltog i det separata partnerskapsmötet i samband med toppmötet, i ISAF-mötena i samband med toppmötet och utrikesminister- och försvarsministermötena, i norra kommandoområdets (RC N) möten och i KFOR-mötena. Flera högnivåbesök från Nato gjordes till Finland, exempelvis generalsekretarens besök i november.

Finland deltog för första gången i den kompletterande verksamheten till Natos snabbsatsstyrka (NATO Response Force, NRF). Samarbetet med flera av Natos kompetenscentrum och organ fortsatte, liksom deltagandet i projektet för att stärka de strategiska flygtransporterna (SAC). Som nya delområden utreddes möjligheter till samarbete mellan Finland och Nato inom multinationella projekt (Smart Defence) och cybersäkerhet. Försvarssamarbetet fortsatte utifrån bilateralt samarbete.

Operationerna ISAF i Afghanistan och KFOR i Kosovo var Natos viktigaste krishanteringsoperationer under året. Finland deltog fortsatt i dessa insatser. Dessutom fortsatte Finland under året sitt aktiva deltagande i Natos verksamhet för civil beredskap och deltog också i frivilligfonder som fungerar inom ramen för Nato. Det gäller exempelvis fonden för Afghanistans armé och dess utbildning.

Övrigt säkerhets- och försvarspolitiskt samarbete

Det multinationella försvarssamarbetet intensifierades under året i syfte att stärka försvarsresurserna och säkerställa att den militära kapaciteten utvecklas.

Finland deltog fortsatt i utvecklingen och genomförandet av den politisk-militära dimensionen av Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE). Finland profilerade sig som högnivåexpert på CBRN-säkerhet inom det internationella samarbetet. Kapaciteten för CBRN-skydd utvecklades också inom det multinationella försvarssamarbetet, i synnerhet när arméns särskilda skyddsgrupp var anmäld till NRF:s reservtruppspool (Response Forces Pool).

Utvecklingen av det internationella samarbetet för maritima lägesbilder och luftlägesbilder fortsatte. De projekt för maritima lägesbilder som är viktigast för Finland (MARSUR och SUCBAS) gick vidare mot operativ användning. Också arrangemangen för Finlands deltagande i samarbetet för utbyte av luftlägesbilder (ASDE) med Sverige, Norge, de baltiska länderna och Nato fortsatte.

Internationell fredsmäkling

Finland fortsatte under året att stärka sin roll inom fredsmäklingen, och arbetet inledes med att systematiskt genomföra åtgärdsprogrammet för fredsmedling i enlighet med regeringsprogrammet. Målet är att ytterligare öka den finländska kompetensen inom fredsmäkling, att finna nya resurser och att öka kvinnornas deltagande i fredsprocesser och medlingsuppdrag. Det finländska nätverket för fredsmäkling fortsatte sitt arbete. Utrikesministerns särskilda representanter för fredsmäkling stödde både fredsprocessen i Myanmar och fredsmäklingsuppdragen i Afrikas horn.

FN:s generalförsamling godkände hösten 2012 på Finlands och Turkiets initiativ sin andra resolution om fredsmäklingsarbete. Genom den främjas en ökning av det politiska och ekonomiska stödet för FN:s fredsmäklingsarbete. Samtidigt blev fredsmäkling ett bestående inslag på församlingens agenda.

Under FN:s generalförsamlingsvecka i september ordnade Finland tillsammans med Turkiet ett möte på ministernivå som kom överens om att finansieringen av fredsmäkling ska utvecklas. Samtidigt offentliggjorde FN:s generalsekreterare en rapport om fredsmäkling. Den vängrupp för fredsmäkling (Friends of Mediation) som Finland och Turkiet gemensamt inrättat hade i slutet av december 42 medlemmar från alla kontinenter (länder och organisationer). Gruppen arbetar för att göra internationell fredsmäkling mer välkänd och främjar samarbetet mellan olika aktörer. Den har lyckats utmärkt i sitt arbete och dess medlemsantal har blivit betydligt större. Finland stödde också utvecklingen av de regionala organisationernas kapacitet för fredsmäkling.

Cybersäkerhet

Cybersäkerhet och it-landskapet är frågor som får allt mer nationell och internationell aktualitet. Det internationella samarbetet har som mål att utbyta information och erfarenheter och att lära sig av bästa praxis så att också den nationella cybersäkerheten kan bli bättre. Finland deltog under redogörelseåret aktivt i verksamheten vid de internationella organisationer (såsom OSSE, FN, Nato, EU och Europarådet) och samarbetsforum som är viktiga med avseende på cybersäkerhet. Dessutom främjade Finland allt aktivare utövandet av yttrandefriheten och andra mänskliga rättigheter på webben, bland annat genom att gå med i sammanslutningen Freedom Online Coalition. De nordiska länderna fortsatte intensivt att främja it-säkerheten sinsemellan. Arbetet med Finlands första nationella strategi för cybersäkerhet pågick.

Vapenkontroll och nedrustning

Under redogörelseåret agerade Finland aktivt för att främja de internationella processerna för kärnvapennedrustning och mot spridning av massförstörelsevapen och för att stödja deras genomförande. I enlighet med vad man beslutat under granskningsomgången av icke-spridningsfördraget 2010 försökte man sammankalla en konferens om en zon i Mellanöstern som är fri från massförstörelsevapen. Finland utsågs 2011 till värdland för kon-

ferensen. Understatssekreterare Laajava utsågs till mötesledare som håller i konferensförberedelserna och han fortsatte aktivt sina ansträngningar för att sammankalla konferensen. Länderna i regionen och konferenssammankallarna (FN:s generalsekreterare, Förenade kungariket, Ryssland och Förenta staterna) nådde emellertid ingen samsyn om att hålla konferensen 2012. Förberedelserna fortsätter utan uppehåll, och Finland är fortfarande berett att vara värd för konferensen när den väl sammankallas.

Också på kärnsäkerhetens område fortsatte Finland sina aktiva insatser inom toppmötesprocessen för kärnsäkerhet bl.a. genom att under ledning av republikens president delta i det andra toppmötet i Seoul i mars. Där bekräftade Finland sitt stöd för processmålen. Finland deltog också i det högnivåmöte som FN:s generalsekreterare hade sammankallat för att bekämpa kärnvapenterrorism. I det mötet deltog Finland på utrikesministernivå.

Finland var ordförande för den internationella nedrustningskonferensen i Genève i maj och juni 2012. Under Finlands ordförandeskap diskuterades nyckelfrågorna på konferensens dagordning och hur konferensens arbete ska utvecklas. Trots Finlands och övriga ordförandeländers insatser utgjorde meningsskiljaktigheterna mellan medlemsländerna åter en gång ett hinder för att genomföra arbetsprogrammet och inleda de faktiska förhandlingarna.

Oron för att kärnvapen eventuellt sprids utanför dagens kärnvapenstater var uppe på flera internationella forum. De viktigaste utrikespolitiska frågor som behandlades i Internationella atomenergiorganet (IAEA) var även detta år Irans kärnprogram och situationen i Nordkorea, Syrien respektive Mellanöstern. Finland fortsatte att stödja IAEA:s verksamhet.

Det aktiva arbetet med att lyckas få till stånd ett globalt fördrag om kontroll av vapenhandel (ATT) fortsatte. I sessionen för den internationella nedrustningskonferensen i Genève (CD) i juni och fördragsförhandlingarna vid FN-konferensen i New York i juli deltog Finland på utrikesministernivå. Utrikesministerns gemensamma artikel med Nigerias utrikesminister om hur viktigt det vore med ett globalt fördrag publicerades i juli 2012. Fördragsplanerna framskred, men något fördrag har man ännu inte lyckats åstadkomma. Finland fortsatte sina ansträngningar efter konferensen i samarbete med de andra ursprungliga initiativtagarländerna och icke-statliga organisationer. Målet är att förhandlingarna om ett fördrag ska kunna slutföras på en konferens i mars 2013.

Regeringens utrikes- och säkerhetspolitiska ministerutskott granskade Finlands ståndpunkt till konventionen om klustervapen i oktober. Det har för Finlands vidkommande inte skett några sådana förändringar som skulle göra det möjligt att tillträda konventionen. Försvaret följer aktivt utvecklingsprojekt som gäller alternativa resurser som kan ersätta klustervapen.

Ottawakonventionen om truppminor trädde i kraft för Finlands del i juli.

Finland och Förenta nationerna

Finlands FN-politik var 2012 särskilt inriktad på förebyggande av kriser och fredsbyggande åtgärder och på främjande av mänskliga rättigheter och rättsstatsprincipen. Årets mest synliga enskilda projekt inom denna politik var kandidaturen till tillfällig medlem av FN:s säkerhetsråd 2013–2014. Kampanjen fortsatte på hög nivå fram till valet

den 18 oktober 2012. Även om Finland inte blev medlem av säkerhetsrådet fick vi mycket positiv internationell synlighet tack vare kampanjen och kontakterna med flera regionala organisationer och stater ökade.

Arbetet med att se över den finländska utrikesförvaltningens FN-strategi inleddes i enlighet med regeringsprogrammet. Målet med strategin är att Finlands FN-politik ska få större genomslag.

I arbetet med att reformera och stärka FN-systemet koncentrerade sig Finland på att trygga tillräckliga resurser för insatser som Finland anser vara viktiga, med fokus på bl.a. rättsstatsutveckling, mänskliga rättigheter och jämställdhet. Genomförandet av resolution 1325 från FN:s säkerhetsråd, ”Kvinnor, fred och säkerhet”, främjades aktivt. Det andra nationella handlingsprogrammet för åren 2012–2016 godkändes i juni. Finland agerade aktivt för att resolution 1325 skulle beaktas också i OSSE:s och Natos verksamhet.

Åtgärderna för att främja rekrytering av finländare till FN-uppdrag intensifierades kraftigt. Utrikesministeriet arrangerade i maj informationsmöten om FN:s rekryterings- och karriärsystem i Helsingfors, Tammerfors och Åbo i samarbete med FN-sekretariatet. Antalet finländska FN-anställda ökade något under redogörelseåret.

Europeiska unionen är fortsatt Finlands viktigaste påverkanskanal inom FN. Under året ansträngde sig Finland för att nationellt viktiga mål skulle anammas av EU och att EU:s gemensamma FN-politik skulle vara stark och initiativrik. Aktiva insatser gjordes när EU:s FN-mål manglades fram. Också det traditionellt nära samarbetet på nordisk nivå har fortsatt, vilket har gett Finlands nationella prioriteringar större synlighet i FN.

Finland beslutade i december att kandidera för medlemskap i Unescos (FN:s organisation för utbildning, vetenskap och kultur) världsarvskommitté för perioden 2013–2017.

Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE)

Diskussionen om säkerheten i Europa och OSSE:s roll fortsatte utifrån toppmötet i Astana 2010 och ministermötet i Vilnius 2011. OSSE:s ministermöte i Dublin i december 2012 beslutade att inleda en s.k. Helsingfors +40-process. Målet är att nå konkreta resultat i fråga om OSSE:s roll och inriktning 2015, då det har gått 40 år sedan Helsingforsöverenskommelsen undertecknades.

Finland arbetade under året aktivt inom OSSE och betonade då särskilt ett brett säkerhetskoncept, en förstärkning av OSSE inom alla tre dimensioner, främjande av mänskliga rättigheter och effektivisering av militära insatser för ökat förtroende och ökad säkerhet. OSSE fick på Finlands initiativ en 1325-handlingsplan. Finland deltog också aktivt i OSSE:s valövervakning och stödde med projektmedel bl.a. gränsprojekt, projekt mot handeldvapen och, inom ramen för Initiativ till ett bredare Europa (Wider Europe Initiative), flera människorättsprojekt till förmån för rättsstatsutveckling, kvinnors rättigheter och minoriteter.

Europeiska unionen

Hur Europeiska unionen utvecklats

Under redogörelseåret dominerade den ekonomiska krisen den europeiska debatten och politiska agendan. Dessutom inverkade den försvagande den EU:s globala inflytande. Finlands strävan i den europeiska debatten var att inrikta sig på att finna lösningar, och fokus låg på att stödja enighet inom EU, balans mellan institutionerna och ett fungerande samarbete plus medlemsländernas eget ansvar för en god ekonomi.

I förhandlingarna om EU:s fleråriga budgetram drev Finland på en linje som betonar tillräckliga medel för de yttre förbindelserna så att EU:s roll som en trovärdig internationell aktör kan säkerställas.

Europeiska unionens yttre förbindelser

Finland deltog under året aktivt i arbetet med att stärka EU:s yttre åtgärder. Det ligger i Finlands intresse att unionen är en inflytelserik aktör såväl inom utrikes- och säkerhetspolitiken som inom handels- och utvecklingspolitiken. Det är viktigt för Finland att EU:s yttre åtgärder är konsekvent och sammanhållen.

Finland anser det vara viktigt att utveckla Europeiska utrikestjänsten, men framstegen 2012 förblev anspråkslösa sett till förväntningarna. Arbetet måste fortsätta om man vill att utrikestjänsten i fortsättningen ska medföra ett större mervärde för medlemsländerna. En halvtidsgranskning påbörjades hösten 2012 genom ett närmare samarbete med likasinnade medlemsländer inriktat på unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik (EU:s utrikesrepresentant) och andra viktiga aktörer. Finland har också aktivt på ministernivå främjat rekrytering av finländare till uppgifter inom utrikestjänsten både i Bryssel och ute på fältet. Detta arbete bör fortsätta på alla nivåer, inklusive chefsnivå. På ministernivå satsade man under året särskilt på effektivisering av internationella rekryteringar.

Europeiska unionens utvidgning och grannskapspolitik

EU-utvidgningen fortsatte i enlighet med den positiva och aktiva utvidgningsstrategi som Finland stöder. Kroatien avses bli EU:s 28:e medlemsland den 1 juli 2013. Finlands riksdag ratificerade fördraget den 18 december. Förhandlingarna med Island fortsatte och av de 35 förhandlingskapitlen har 27 hittills öppnats. Finland stöder förhandlingarna. Serbien blev kandidatland på Europeiska rådets möte i mars, och i juni fattades beslut om att inleda förhandlingar om medlemskap med Montenegro. Kommissionen rekommenderade för fjärde gången att man skulle inleda medlemsförhandlingar med Makedonien, men namntvisten ledde till att något beslut inte föddes i december trots Finlands starka uppbackning. Finland bidrog till att slutsatserna om utvidgningen i december var mer positiva än vanligt för Turkiets del.

Finland drev på för att EU-stödet inför anslutning effektivt skulle tilldelas sektorer som också är viktiga för Finlands intressen. Våra ministerier och myndigheter deltog med framgång i EU-finansierade projekt för partnersamverkan (Twinning) och insatser inom programmet för tekniskt bistånd och informationsutbyte (TAIEX). Projekten och insatserna samordnas av utrikesministeriet. Av de anbud som Finland lämnade till länder inom EU:s utvidgnings- och grannskapspolitik antogs omkring hälften. Värdet på dessa projekt är omkring 8 miljoner euro. Under året skedde en betydande utvidgning av TAIEX. Som ett nytt uppdrag samordnade utrikesministeriet den finländska experthjälpen till reformeringen av den offentliga förvaltningen i Grekland. Finlands bidrag fortsatt till västra Balkan, denna gång med 6,25 miljoner euro. Det var främst Kosovo som fick stöd, och projekten låg i linje med prioriteringarna inom Finlands utvecklingspolitiska strategi.

EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik (Gusp)

Finland drev på initiativ för stärkta strukturer inom EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik (Gusp) och påpekade i enlighet med regeringsprogrammet att EU:s säkerhetsstrategi från 2003 behöver utvidgas till en mer övergripande utrikes- och säkerhetspolitisk strategi för EU. Man har inte fått igång arbetet med att se över strategin, men initiativet startade en diskussion om behovet av en mer strategisk verksamhet i fråga om EU:s yttre förbindelser.

Fokus inom EU:s utrikespolitik har legat på relationerna till de sydliga och östliga partnerländerna. I länderna inom det östliga partnerskapet strävar EU efter att främja demokratisk utveckling och rättsstatsprincipen, något som mättes under höstens val i Vitryssland, Georgien och Ukraina.

I fråga om det södra grannskapet stödde Finland aktivt verkställandet av EU:s omfattande metodarsenal, särskilt det civila samhällets och kvinnors deltagande. Finland stödde också alla de aktiva instrument från sanktioner till humanitärt bistånd som man använde för att försöka påverka krisen i Syrien. I Libyen deltog de finländska experterna i planeringen av EU:s insatser inom civil krishantering. Finland deltog också intensivt i diskussionerna om att aktivera EU:s Mellanösternpolitik. I Iranfrågan stödde Finland dels EU:s tvåspårsstrategi och betonade då att en förhandlingslösning måste nås, dels EU:s utrikesrepresentant Ashtons arbete som ansvarig för EU3+3-förhandlingarna.

Under året blev EU-sanktionerna mot Iran och Syrien betydligt strängare. Utvecklingen i Burma ledde å sin sida till att sanktionerna så gott som helt lyftes. Finland deltog aktivt i diskussionen om vilket genomslag EU-instrumenten, inklusive sanktionerna, har.

Mänskliga rättigheter

Finland fortsatte under redogörelseåret sitt aktiva och initiativrika bi- och multilaterala samarbete för att främja de mänskliga rättigheterna i enlighet med riktlinjerna i statsrådets redogörelse om de mänskliga rättigheterna och för att genomföra regeringsprogrammet. Finland stödde kraftigt kontoret för FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter

och betonade främjande av tematiska människorättsfrågor (särskilt kvinnor och barn) inom FN:s verksamhet för fred och säkerhet, integrerat främjande av rättsstatsfrågor samt främjande av en människorättsbaserad utvecklingspolitik och integrering av mänskliga rättigheter i all FN-verksamhet. Finland arbetade aktivt för att främja förhandlingarna om att EU ska tillträda Europakonventionen.

Inom OSSE har Finlands människorättsarbete inriktats särskilt på att förbättra kvinnors och minoriteters ställning, däribland romers, sexuella minoriteters och transpersoners rättigheter, och på att stödja demokratiutveckling, rättssatsprincipen och det civila samhället. Inom Europarådet har Finland särskilt arbetat för främjande av barnens rättigheter, romernas ställning, jämlikhet, funktionshindrades rättigheter och minoriteters rättigheter samt för förebyggande av intolerans. Dessutom har Finland deltagit i processen för att reformera Europadomstolen och i det fortsatta arbetet med att reformera organisationen.

Finland deltog aktivt i arbetet med att ta fram EU:s strategi för de mänskliga rättigheterna och den kompletterande handlingsplanen. Strategin antogs sommaren 2012. Finland stödde inrättandet av uppdraget som EU:s första temaansvariga särskilda representant för att integrera de mänskliga rättigheterna i unionens yttre förbindelser. Den särskilda representanten inledde sitt uppdrag i juli. Utrikesministern tog ställning för de mänskliga rättigheterna bl.a. i Europeiska rådet i Strasbourg i april 2012 och människorättsrådets möte i Genève i juni 2012.

Läget i fråga om de mänskliga rättigheterna i Finland granskades när FN:s råd för mänskliga rättigheter (MR-rådet) gjorde en allmän återkommande utvärdering (Universal Periodic Review, UPR) i maj 2012. Rådet antog UPR-arbetsgruppens rapport om Finland i september. Rekommendationerna i den gällde bland annat ökade insatser mot rasism, främlingsfientlighet och diskriminering.

Arbetet med en strategi för mänskliga rättigheter inleddes i Finland i höstas. Den kommer att innehålla riktlinjer för principerna, arbetsformerna och målen för Finlands internationella människorättspolitik som en del av utrikes- och säkerhetspolitiken. Strategin utgör en del av regeringens redogörelse om politiken för mänskliga rättigheter. Vidare fortsatte den aktiva dialogen och samverkan med det civila samhället. Delegationen för internationella frågor om mänskliga rättigheter (IONK) fortsatte sitt arbete. Den har funnits i anslutning till utrikesministeriet sedan 1998.

Under året främjades stärkta mänskliga rättigheter också exempelvis genom att utse rappartisten Signmark till utrikesministeriets särskilda sändebud i människorättsfrågor. Dessutom finansierade Finland forskningsprojekt, såsom ett handikappolitiskt utredningsarbete och en utredning om utrikesministeriets åtgärder för att främja mänskliga rättigheter för homosexuella, bisexuella och transpersoner (HBT), och ordnade seminarier i samarbete med andra människorättsaktörer. Det nära samarbetet med frivilligorganisationerna fortsatte.

Utvecklingssamarbete, utvecklingspolitik och global styrning

Regeringens nya utvecklingspolitiska åtgärdsprogram godkändes den 16 februari 2012. Utrikesministeriet började genomföra det nya programmet genom reformer, anvisningar och utbildning. Åtgärderna inriktades på nytt sätt utifrån programprioriteringarna. OECD:s biståndskommitté (OECD/DAC) granskade under året Finlands utvecklingssamarbete och utvecklingspolitik. Huvudsakligen var feedbacken positiv. Exempelvis fick Finland beröm för flexibilitet och effektivitet och för att vara resultatbaserat. Rekommendationerna i sakkunnigbedömningen började genomföras redan 2012.

Inom Finlands bilaterala verksamhet prioriterades de minst utvecklade länderna i Afrika och Asien. Våra långvariga partnerländer fick målinriktade nationella program som allt mer styr Finlands agerande utifrån partnerländernas egna utvecklingsplaner och riktlinjerna i det nya åtgärdsprogrammet. Samtidigt begränsades antalet program och projekt i syfte att nå bättre resultat och genomslag. De multilaterala organisationerna och frivilligorganisationerna fick en större roll som biståndskanaler. I syfte att effektivisera det multilaterala utvecklingssamarbetet påbörjades en strategisk analys av samarbetet och utarbetades påverkansstrategier.

Utrikesministeriet gav bidrag till omkring 250 frivilligorganisationers utvecklingssamarbete i 90 länder. Detta utvecklingssamarbete effektiviserades bland annat genom nya anvisningar, bättre informationssystem och incitament till inbördes samarbete, partnerskap och komplettering av målen i de nationella programmen med egna insatser. Ansökningsomgången för nya partnerorganisationer startade.

Den privata sektorns instrument utvecklades för att nå bättre utvecklingsresultat: övergångsarrangemang bestämdes för avveckling av räntestödscrediter. Utrikesministeriet såg över policyn för ägarstyrningen av Finnfund, höjde kapitalet med 15 miljoner euro och införde specialriskfinansiering. Affärspartnerprogrammet Finnpartnership sågs över.

Administrationen, öppenheten och tillgången till information inom utvecklingssamarbetet förbättrades. Ärendehanteringssystemet för utvecklingssamarbetet (AHA-KYT) infördes i början av året och systemutvecklingen fortsätter. Ministeriet behöver skapa ett datalager och ett projekt startades i detta syfte. Projektet inleds genom sammanslagning av dataförråden som gäller utvecklingssamarbete.

Utbetalningarna ur anslaget för det offentliga utvecklingssamarbetet uppgick under året till sammanlagt omkring en miljard euro. Det motsvarar omkring 0,53 % av bruttonationalinkomsten (BNI). I syfte att fullgöra Finlands internationella åtaganden diskuterades både en övergripande utvecklingsfinansiering som inbegriper innovativa finansieringskällor och inkomsterna från auktioneringen av utsläppsrätter. Regeringen bekräftade genom sitt rambeslut och 2012 års budget att inkomsterna av auktioneringen i mitten av regeringsperioden kommer att allokeras till klimatåtgärder och utvecklingssamarbete. Från ingången av september fungerade Finland under en sexmånadersperiod som ordförande för den internationella gruppen för innovativa finansieringskällor.

Finland deltog aktivt i förhandlingarna för översyn av EU:s utvecklingspolitik och riktlinjer för budgetbidrag. Dessutom agerade utrikesministeriet aktivt inom de pågående förhandlingarna om EU:s budgetram för 2014—2020. Programplaneringen av EU:s utvecklingssamarbete för den kommande perioden fortsatte 2012, trots att det ännu inte fanns några finansieringsbeslut. Ministeriet påverkade planeringen både genom beskickningarna i utvecklingsländerna och i Bryssel. Insatser för en konsekvent utvecklingsfrämjande politik gjordes framför allt på EU-nivå. Under året började ministerierna allt närmare samordna samarbetet kring konsekvensteman och tillämpningen startade av konsekvensverket inom temat tryggad livsmedelsförsörjning.

Finland deltog under ledning av utrikesministern i konferensen för hållbar utveckling (Rio+20), där Finland synligt verkade för hållbar utveckling och främjade nationella spetsprojekt, temat vatten och sanitet och alternativa mått på välfärd. Utrikesministern och utvecklingsministern har konsekvent i olika sammanhang betonat hur viktigt det är att leva upp till åtagandena från Rio+20. Finland deltog i det internationella samarbetet för planering av utvecklingsmål för tiden efter 2015. Finland deltog i arrangemangen av samrådsförfarandet kring temat konflikter och sårbarhet inom ramen för FN:s utvecklingsgrupp Post-2015.

I fråga om global styrning ordnade utrikesministern och utvecklingsministern tillsammans med Tanzanias utrikesminister ett s.k. Helsingforsprocessen +10-uppföljningsmöte i Helsingfors i februari 2012. Där behandlades teman som spelregler för den globala ekonomin, reglering av finansmarknaden, förebyggande av ekonomiska kriser och hållbar utveckling. Samtidigt utvärderades resultatet av Helsingforsprocessen och fördelen med en bredbasig samarbetsmodell i dagens perspektiv. Ett internationellt seminarium för det fortsatta arbetet efter Helsingforsprocessen kommer att ordnas i Finland våren 2013. Utrikesministern och utvecklingsministern har arbetat aktivt för mer rättvisa skattesystem genom att delta i den internationella debatten och även genom att ta upp frågan på olika forum. Ett internationellt seminarium om de problem som internprissättning för med sig för utvecklingsländerna ordnades i Helsingfors i juni.

Arbetet med att genomföra Finlands åtaganden när det gäller den kortfristiga (2010—2012) klimatfinansieringen fortsatte. Ministeriet deltog under året aktivt i arbetet med att utveckla nya marknadsmekanismer. Förhandlingsrundan i Doha ledde till två temporära förhandlingsspår och en överenskommelse om en andra åtagandeperiod enligt Kyotoprotokollet och ett arbetsprogram fram till 2015. Då ska ett nytt klimatavtal som träder i kraft 2020 bli klart, och det ska vara rättsligt bindande för alla länder.

Det humanitära biståndet till utvecklingsländer som drabbats av konflikter och naturkatastrofer fortsatte, och utgångspunkten var humanitära principer och tillförlitliga behovsbedömningar. I oktober 2012 offentliggjordes nya riktlinjer för humanitärt bistånd. Med hjälp av dem ska Finland ytterligare effektivisera och försnabba det humanitära biståndet, stärka det FN-ledda internationella biståndssystemet och dess samordning, stödja frivilligorganisationernas humanitära insatser och aktivt tala för skyddet av civilbefolkningen, det humanitära läget och principerna. Försöken att bidra till att det humanitära biståndet reformeras var under året framgångsrika inom FN-organisationerna, inom policy- och programarbetet för att förebygga naturkatastrofer och inom utvecklingen av de relevanta instrumenten.

Externa ekonomiska relationer

Arbetet med att genomföra det av statsrådet godkända verksamhetsprogrammet för externa ekonomiska relationer och resultaten från kanslichefernas utredning om Finlandshus fortsatte för att få konceptet Team Finland etablerat både utomlands och i Finland. Hösten 2012 gällde det att organisera och inleda verksamheten, men man fick även konkreta resultat till stånd, exempelvis organiserade sig de finländska aktörerna utomlands till ett nätverk av Team Finland-aktörer i 73 stationeringsländer. Nätverket för ihop finska myndigheter, offentligt finansierade organisationer och andra betydelsefulla finländska aktörer som verkar i en region. De första exportfrämjande Team Finland-resorna gick till London, Kazakstan, Sydafrika och Namibia, Kazan/Tatarstan samt Nordafrika. Tillsammans med beskickningsnätet och Tekes fortsatte man utveckla framsynssamarbetet.

Hösten 2012 gjordes det en omfattande utredning om internationalisering och handelshinder. Den gav en god uppfattning om målen och utmaningarna i internationaliseringen, särskilt för små och medelstora finländska företag. Konkreta resultat uppnåddes i samarbetet för att eliminera handelshinder och i det rättsliga samarbetet, särskilt när det gäller Ryssland.

Finland verkade för att det internationella handelssystemet och det ekonomiska systemet ska bli mera öppet och regelbaserat. Finlands intressen fick genklang i EU:s förhandlingspositioner, både i Doharundans multilaterala frihandelsförhandlingar i WTO och i EU:s bilaterala frihandelsförhandlingar med tredjeländer. Det skedde emellertid knappt några framsteg i strävan efter dellsöningar i Doharundans avtalsförhandlingar. I de bilaterala frihandelsavtalsförhandlingarna mellan EU och Kanada är målet att få dem slutförda under föråret 2013. Frihandelsavtalsförhandlingarna med Japan inleds 2013. Grunden lades för motsvarande förhandlingar med USA och investeringsavtalsförhandlingar med Kina så att förhandlingarna kan inledas under första hälften av 2013.

Det ryska medlemskapet i WTO förverkligades i enlighet med uppställda mål. Resultaten i frågor som rör regler och marknadstillträde motsvarade i stort sett målen. Det visade sig vara en arbetsdryg uppgift att övervaka verkställandet av de ryska medlemskapsförpliktelserna.

Arbetet för öppenhet på marknaden för offentlig upphandling fortsatte konsekvent. EU:s handelspolitik angående råvaror gick framåt i den riktning som Finland förfäktade. I enlighet med sin uppgift som samordnare har utrikesministeriet strukturerat det innehållsarbete i OECD som är mest väsentligt med tanke på halvtidsöversynen av regeringsprogrammet.

I fråga om toppmötena om informationssamhället (World Summit on Information Society, WSIS) fortsatte Finland sitt arbete med verkställandet och uppföljningsmekanismerna. Informationssamhällssektorn hör till de viktigare kompetens- och målområdena för utvecklingssamarbetet, det årliga värdet uppgår till ca 25–30 miljoner euro. Inom ramen för helhetsstödet bidrog Finland med stöd för de med tanke på WSIS-processens uppföljning viktigaste aktörerna. Vi är för ett tillväxtfrämjande öppet Internet och för att förvaltningen av Internet utvecklas utifrån flerpartsmodellen.

Inom exportkontrollen förbättrades de finländska företagens medvetenhet om frågor som rör exportkontroll, vilket främjar deras internationella konkurrenskraft och ställning som ansvarsfulla aktörer. Man medverkade också i utvecklandet av exportkontrollen inom EU och på det internationella planet och tog då hänsyn till den finländska industrins behov. Det beviljades ett rekordstort antal exporttillstånd för produkter med dubbel användning, nästan 500. Exportkontrollen har mycket snäva resurser både när det gäller personal och ekonomiska resurser, men med hjälp av sträng prioritering har det gått att sköta uppgiften och stödja en ansvarsfull export. Också framdeles är det viktigt att finländsk industri och finländska företag får stöd för att verka ansvarsfullt med tanke på exportkontrollen, vilket för sin del främjar framgång på den globala marknaden.

Internationell rätt och andra rättsliga frågor

Utrikesministeriets rättstjänst bistod med folkrättslig expertis till stöd för aktuella politiska processer, bland annat i anknytning till Palestinas ställning, förhandlingar om ett internationellt vapenhandelsavtal och främjandet av principen om skyddsansvar. I Finland sattes under 2012 inalles 23 multilaterala, 25 bilaterala, 3 nordiska och 2 med internationella organisationer ingångna fördrag eller fördragsändringar i kraft. Under berätelseåret fattades åtagandebeslut om 49 fördrag eller fördragsändringar.

Under året, som var 10-årsjubileum för internationella brottmålsdomstolen, fortsatte Finland med sina aktiva insatser för minskad straffrihet och bättre ställning för offren. Finland deltog aktivt i FN:s högnivåmöte om rättsstaten och betonade särskilt stärkta delaktighetsmöjligheter för kvinnor. Finland var med om att godkänna riktlinjer för behandlingen av personer som tagits till fånga under krishanteringsoperationer.

Finland utövade aktivt inflytande för att utveckla de internationella sanktionsordningarna mot ett starkare rättsskydd. Regeringen lämnade en proposition till riksdagen med förslag till lag om frysning av tillgångar i syfte att bekämpa terrorism och arbetsgruppen som behandlade sanktionsrelaterat myndighetsansvar kom in i slutfasen av sitt arbete. Sekretariatet för FN:s kommitté för bekämpande av terrorism genomförde ett lyckat län-dergranskningsbesök.

I internationella rättskipnings- och övervakningsorgan, särskilt i Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna (Europadomstolen), deltog Finland i behandlingen av över 100 mål samt i verkställandet av domar, beslut och slutsatser. Reformen av Europadomstolen och EU:s anslutning till Europakonventionen främjades aktivt. Periodiska rapporter lämnades till kommittén mot diskriminering av kvinnor och till Europeiska kommittén för sociala rättigheter och Finland hördes av kommittén för avskaffande av rasdiskriminering. Finland ratificerade två konventioner om bekämpande av människohandel och regeringen lämnade propositioner om fakultativa protokoll till ESK-konventionen och till konventionen mot tortyr.

När det gäller EU-domstolsfrågor deltog Finland under 2012 i behandlingen av ca 50 mål i Europeiska unionens domstol. Målen handlade bland annat om mervärdesbeskattning och direkt beskattning, apotekslagstiftning, uppehållsrätt samt behörighetsfördelningen mellan

Europeiska unionen och dess medlemsstater i yttre förbindelser. Under 2012 gav Finland svar på ca 40 formella underrättelser och motiverade yttranden från Europeiska kommissionen i överträdelseförfaranden. Kommissionen fattade beslut i två formella undersökningsförfaranden om statligt stöd.

Tjänster till allmänheten

Finlänarna gjorde ungefär 10 miljoner resor till utlandet 2012. Enligt statistikcentralen ökade antalet utlandsresor som inkluderade övernattning med ca 21 % jämfört med året innan. På tre år har fritidsresorna utomlands ökat med 57 %. Den växande turismen och flyttningarna utomlands samt allmänhetens förväntningar återspeglar sig alla i utrikesministeriets konsulära tjänster, dvs. i biståndet till finlänare (finska medborgare och utlänningar som stadigvarande bor i Finland) utomlands.

Under 2012 kom de finska ambassaderna ca 40 000 gånger finlänare till undsättning utomlands. Det kunde variera mellan allvarliga sjukdomsfall och dödsfall, olika slag av brottsfall, kidnappningar, barnkapningar, bistånd i anknytning till faderskap, underhåll eller andra familjerättsliga frågor samt olika slag av notariatärenden.

Under de senaste åren har utrikesministeriet gjort ett systematiskt utvecklingsarbete beträffande krisberedskapen. Under 2012 förskonades vi från sådana stora konsulära kriser som man föregående år hade drabbats av till exempel i samband med tsunamin i Japan och arabvåren. Kidnappningen av två finlänare i Jemen 21.12.2012 gav likväl upphov till ett svårt och arbetsamt konsulärt fall där utredningen under ledning av utrikesministeriet fortsatte över årsskiftet.

Den ökande turismen märktes också i utrikesministeriets tjänster kring resesäkerhet. Resemeddelandena om säkerhetsläget i olika länder var åter en gång de överlägset mest lästa sidorna på ministeriets webbplats. Över 1 000 gånger under året uppdaterades meddelanden.

I slutet av året infördes en ny tjänst för allmänheten, Reseanmälan.fi. Där kan man lätt, snabbt och tillförlitligt lämna sina kontaktuppgifter med tanke på ett potentiellt krisläge utomlands. Utrikesministeriet rekommenderar att alla som reser på egen hand eller utanför Europa gör en reseanmälan.

Utrikesministeriet strävade inte endast efter att utveckla sina tjänster, utan även efter att kunna handskas med allmänhetens förväntningar på konsulära tjänster. Den offentliga kommunikationen betonade konsekvent resenärernas eget ansvar och betydelsen av reseförsäkringar. Det finns ett stort behov av kommunikation, för enligt en utredning av Finansbranschens Centralförbund reser upp till en tredjedel av finlänarna utomlands utan reseförsäkring.

Den internationella rörligheten medför också ett ständigt ökande antal gränsöverskridande familjerättsliga fall. Under 2012 utreddes 17 internationella barnkapningar. De internationella vårdnadstvisterna gav också upphov till ett accentuerat behov av att kommunicera de bärande principerna i det finska rätts- och socialsystemet till den utländska allmänheten.

Också i de finska utlandsrepresentationerna ordnades valet av republikens president 2012. Det tidigare röstningsrekordet utomlands slogs både i den första och den andra omgången. Vid den andra omgången lämnades det över 50 000 röster i 90 olika länder. Jämfört med föregående presidentval ökade röstningen med ungefär 30 %.

Det konsulära samarbetet mellan EU:s medlemsstater och de nordiska länderna var intensivt särskilt i krissituationer. EU-samarbetets rättsliga grund ligger i Lissabonfördraget, enligt vilket en EU-medborgare i nödfall kan vända sig till vilken medlemsstats beskickning som helst, om den egna medlemsstaten inte är representerad i landet i fråga. Samarbetet i krissituationer har fungerat bra och flexibelt. De konsulära tjänsterna kommer dock under den närmaste framtiden att kvarstå inom medlemsstaternas nationella behörighet.

I EU-samarbetet fortsatte behandlingen av kommissionens förslag till direktiv om konsulärt skydd (14.12.2011).

Finlands utlandsbeskickningar behandlade förra året inalles dryga 1,37 miljoner viseringsansökningar, vilket är mera än någonsin tidigare. Det beviljades 10 % flera visum än under 2011. Handläggningen av utlandsbeskickningarnas viseringsansökningar skedde till 95 % i Finlands fyra beskickningar i Ryssland. Den största viseringsbeskickningen var i likhet med tidigare år generalkonsulatet i S:t Petersburg, där man för första gången behandlade över en miljon ansökningar om visering.

För att göra viseringshandläggningen effektivare infördes det under översiktsåret ett pilotprojekt med elektronisk viseringshandläggning. Inom ramen för projektet åtgärdade den nyinrättade servicecentralen för viseringar i Kouvola en del av viseringsansökningarna i S:t Petersburg.

Ministeriet medverkade i EU:s lagstiftningsarbete om rörlighet samt i beredningen och anvisningarna för ändringarna i den nationella pass- och inreseslagstiftningen. De finska beskickningarna deltog tillsammans med inrikesministeriet, gränsbevakningsväsendet, polisen och migrationsverket och med stöd av kontaktpersonerna för migration i bekämpningen av olaglig migration tillsammans med de andra Schengenländernas beskickningar. Verksamheten fokuserade särskilt på de största utrese- och transitländerna för olaglig migration.

Offentlig diplomati och kommunikation

Under översiktsåret fortsatte arbetet med att stärka grunden för Finlandsbilden i den offentliga diplomatin samtidigt som den kopplades till Team Finlands verksamhetsstruktur. På det sättet lades grunden för långsiktig påverkan där exportfrämjandet och arbetet med Finlandsbilden bildar en effektivare helhet än tidigare. Förnyandet av Finland Promotion Board hade en koppling till samma mål. Inledandet av verksamheten för samarbetsorganet för centrala aktörer i utlandskommunikation blev dock uppskjutet till 2013. Ordförandeskapet flyttade över till statsrådets kansli men arbetet med beredningen kvarstod hos UM. Den största utmaningen för en vidareutveckling av arbetet med Finlandsbilden är finansieringen. Samarbetet mellan olika aktörer kan utvecklas i oändlighet, men lyckade operationer kräver tillräckliga resurser.

Nya verktyg för Finlandsbilden färdigställdes. Webbplatsen som presenterar Finland ThisisFinland.fi fick en rysk version, Eto Finlandia. Finlandsbilden drabbades av några större attacker från medierna i Ryssland gällande familjerättsliga frågor. Man bemötte attackerna bland annat genom att förbättra mallarna för kommunikationsverksamheten mellan ministerierna och genom att utnyttja webbinformation och kanaler för sociala medier. När det gäller journalistbesök kvarstod Ryssland som det viktigaste landet för inbjudningar.

Med programmen för offentlig diplomati inriktades arbetet med Finlandsbilden på utvalda tyngdpunktsområden i 12 programländer. I tyngdpunkterna beaktades betoningarna från rapporten om varumärket Finland, av typen att understryka att Finland är lösningsorienterat. Omvandlingen av programmen för offentlig diplomati till Team Finland-program påbörjades, utan att röra den grundläggande strukturen.

Ett spetsprojekt i arbetet för Finlandsbilden var World Design Capital 2012 där det finska beskickningsnätet utomlands aktivt deltog i promotionsarbetet. Projektets internationella slagkraft understöddes och utnyttjades före själva designhuvudstadsåret och under själva året med ett stort antal satellitevenemang ute i världen. I samarbete med WDC-byrån och strategiska partner ordnades det inalles knappa 70 besök med WDC-relaterat program för medier och påverkare under designhuvudstadsåret. I den utomstående utvärderarens utredning ansågs WDC-projektets internationella verkan och synlighet i medierna vällyckad.

Norden, Östersjön, Baltikum och de arktiska områdena

I det nordiska samarbetet fortgick den positiva synligheten från det finska ordförandeskapsåret (2011) i Nordiska rådet. Det viktigaste evenemanget under året var NR:s 60-årsjubileumssession i oktober i Helsingfors. I anknytning till sessionen ordnades förutom det nordiska statsministermötet också ett statsministermöte mellan de nordiska och de baltiska länderna. På våren ordnades ett högnivåseminarium om framtidsutsikterna för samarbetet med anledning av att Helsingforsavtalet existerat i 50 år. Den nordiska samarbetsministern inrättade en särskild ungdomsgrupp som i oktober gav ministern sin syn på hur det nordiska samarbetet kunde utvecklas. I maj bereddes för riksdagen en redogörelse om gränshinder i Norden och i september godkände riksdagen ett ställningstagande med anledning av redogörelsen.

Det nordiska utrikes- och säkerhetspolitiska samarbetet fick ny bärkraft efter den nordiska solidaritetsdeklarationen. Förberedelserna för ett finskt och svenskt deltagande i övervakningen av det isländska luftrummet framskred och en Nordisk datasäkerhetsmyndighet (CERT) inrättades. Utvecklingen var bra också med avseende på det nordiska beskickningssamarbetet och samarbetet mellan Norden och Baltikum.

Finland deltog aktivt i uppdateringen av EU:s Östersjöstrategi som färdigställdes vid årsskiftet. Reformen av handlingsplanen för strategin är planerad att bli klar i februari 2013. Som bäst bygger man upp konkreta projekt i anknytning till handlingsplanen. I syfte att säkerställa finansieringen av Östersjöstrategin har Finland arbetat för interoperabilitet i EU:s finansieringsinstrument.

Finland höjde kraftigt sin profil i den arktiska politiken. Arbetet med att förnya Finlands arktiska strategi (2010) inleddes med en skrivelse av statsministern i början av november. Regeringens arktiska riktlinjer från oktober styr arbetet. I arktiska frågor påverkade Finland innehållet i EU:s meddelande om politiken i Arktis och verkade i Arktiska rådet för EU:s ansökan om observatörsstatus. Finland har främjat planen om att EU:s arktiska informationscentrum ska inrättas i Rovaniemi. Lapplands universitet har fått i uppdrag av kommissionen att göra en förberedande utredning för projektet.

Ryssland och Finlands närområden

Relationerna till Ryssland främjades 2012 på bred basis såväl bilateralt som inom ramen för EU. I linje med regeringsprogrammet inleddes under året en uppdatering av handelsprogrammet för Ryssland från 2008. Ministerarbetsgruppen som hade inrättats för att stärka samordningen i Rysslandspolitiken sammanträdde både under vår- och höstperioden. Utrikesministeriets östavdelning fungerade som sekretariat och samordnade beredningen mellan de olika ministerierna.

Under ett flertal möten på alla nivåer påverkade ministeriet teman som är viktiga för Finland, såsom rörlighet samt handels- och företagsfrågor. Besöksutbytet på hög nivå fortsatte livligt, liksom under tidigare år. Den ekonomiska samarbetskommissionen mellan Finland och Ryssland sköt upp sitt möte till 2013 på grund av presidentvalet i Ryssland våren 2012. Ordförandena för samarbetskommissionen träffades hösten 2012. Republikens president Tarja Halonen avlade ett avskedsbesök i Moskva i januari och republikens nya president Sauli Niinistö träffade sin kollega Vladimir Putin i juni. Premiärminister Dmitri Medvedev avlade mandatperiodens första besök till Finland i november. Finlands och Rysslands utrikesministrar träffades två gånger under året. Flera andra besök på minister- och tjänstemannanivå gjordes också till Ryssland.

I EU höll Finland fortsatt en konstruktiv profil i främjandet av EU—Rysslandrelationerna. Internt i EU är Finland aktiv i rörlighetsfrågor och diskussionen som förs inom unionen om strategiska partner. Rysslands anslutning till WTO i augusti var en viktig milstolpe både ur EU:s och ur Finlands perspektiv. Utrikesministeriet nådde sina mål i Rysslandsrelationerna rätt väl.

När det gäller det regionala samarbetet har man på olika plan målmedvetet verkat för att den nordliga dimensionen (ND) och dess partnerskap ska gå vidare. Till stöd för trafik- och logistikpartnerskapet upprättades det i december 2012 en fond till vilken Finland har anvisat 1 miljon euro. Under 2012 hade Finland hand om ordförandeskapet både i social- och hälsovårdspartnerskapet och i kulturpartnerskapet.

Finland inledde förberedelserna för ordförandeskapet i Östersjöstaternas råd (CBSS) som börjar sommaren 2013 och för ordförandeskapet i Barents euroarktiska råd (BEAC) som börjar hösten 2013.

Formerna för samarbetet med de ryska gränsområdena förnyades. Man kom överens med Ryssland om att till utgången av 2012 upphöra med det traditionella bilaterala när-områdessamarbetet och undertecknade ett nytt avtal om att främja gränsöverskridande

samarbete som utgår från ett jämlikt partnerskap. Det nya avtalet ersätter avtalet om när-områdessamarbete mellan Finland och Ryssland från år 1992. Det nya samarbetets huvudsakliga finansiella källor kommer från EU:s program för de yttre gränserna (ENI CBC). Ansvarig myndighet för verkställandet av det nya avtalet och ENI CBC-programmen är arbets- och näringsministeriet.

Efter att närområdessamarbetet har upphört anvisar utrikesministeriet i första hand finansiering till det multilaterala Östersjö- och Barentssamarbetet och samarbetet i den arktiska regionen (IBA-finansiering). Dessutom är det möjligt att verkställandet av regeringens handlingsprogram för Ryssland understöds. Utrikesministeriet publicerade en ny riktlinje för åren 2013—2015 om IBA-finansieringens principer i projektsamarbete.

I EU:s förhandlingar om budgetramen fortsatte Finland med sin aktiva och framgångsrika påverkan i riktning Europeiska utrikestjänsten, kommissionen och medlemsländerna. Finland har målmedvetet arbetat för att säkerställa EU-finansieringen för ND-samarbetet och samarbetet vid de yttre gränserna (ENI CBC) samt för att trygga flexibla verkställandebestämmelser.

Östeuropa, Sydkaukasien och Centralasien

Finland fortsatte utveckla sina förbindelser med länderna i Östeuropa, Sydkaukasien och Centralasien bilateralt och inom EU. Finlands politiska riktlinjer om EU:s östra partner och om Centralasien uppdaterades.

Finland har fått högre profil i regionen, särskilt i Centralasien efter att ambassaden i Astana hade konsoliderat sin verksamhet. Det här märks i ett ökat bilateralt samarbete. Den finländska influensen och synligheten i regionen stärktes betydligt också genom utvecklingssamarbete. I Sydkaukasien, i Georgien, stärktes den finländska representationen temporärt med en utbytestjänsteman som placerades i Estlands ambassad i Tbilisi. De bilaterala förbindelserna intensifierades genom besöksutbyte som till största delen gick i riktning från länderna i regionen till Finland. På regerings- och statschefsnivå avlade Tadzjikistans president ett arbetsbesök i Finland i oktober, medan Finlands utrikesminister besökte alla tre sydkaukasiska länder i april 2012. Det stora intresset för Centralasien bland finländska företag bemöttes med en omfattande ministerledd exportfrämjande resa till Kazakstan i oktober 2012 med en företagsdelegation på 70 personer.

Finlands starka insatser i strävan att lösa konflikterna i området fortgick i form av utvecklingssamarbete och genom ett ökat antal finländska sakkunniga i regionen. Det gjordes en mellanevaluering av hur det regionala utvecklingssamarbetsprogrammet Initiativ till ett bredare Europa som inleddes 2009 har utfallit och det framgick att verksamheten överlag har varit framgångsrik. Planeringen av följande fas i det regionala samarbetsprogrammet sattes i gång.

Inom ramen för Europeiska grannskapspolitikens (ENP) östliga partnerskap ökades EU:s förbindelser med Armenien, Azerbajdzjan, Georgien, Moldova, Ukraina och Vitryssland. Vid det östliga partnerskapets utrikesministermöte antogs en färdplan som ställer upp målen fram till slutet av 2013. Finland betonade särskilt att demokratin, de mänskliga

rättigheterna och det civila samhället bör stärkas och medverkade aktivt i arbetet som ska stödja en reform av gränsförvaltningen och den offentliga förvaltningen bl.a. genom ett seminarium för partnerskapsländerna om tjänstemannaetik.

Associeringsavtalet mellan EU och Ukraina paraferades, men undertecknandet har skjutits upp tills det kan anses att Ukraina uppfyller de avtalade villkoren. Avtalsförhandlingarna om en associering mellan EU och Moldova gick framåt, och därtill avancerade handlingsplanen för visering mellan EU och Moldova till andra fasen. Någon positiv utveckling kunde inte noteras i förbindelserna mellan EU och Vitryssland. I oktober 2012 beslutade EU förlänga de restriktiva åtgärderna mot landet med ett år. EU-tillnärmningen i Armenien, Azerbajdzjan och Georgien gjorde framsteg under året. Särskilt avancerade man i avtalsförhandlingarna som fördes med Armenien och Georgien om associering. I december undertecknades ett viseringsförenklingsavtal med Armenien och återtagand-avtalet mellan EU och Armenien paraferades. EU:s förhandlingar med Kazakstan om ett nytt partnerskaps- och samarbetsavtal gick vidare.

Mellanöstern och Nordafrika

De politiska omvälvningarna i Mellanöstern och Nordafrika har fortsatt. Syrien har hamnat i ett utdraget och svårlöst inbördeskrig; FN:s övervakningsoperation UNSMIS som även Finland deltog i med tio militära observatörer måste av säkerhetsskäl avslutas i augusti.

Positivt i regionens utveckling är att det har ordnats val i flera länder. Det civila samhället har blivit aktivare och den nationella dialogen bredare. Å andra sidan lämnar allmänhetens frustration inför de långsamma reformerna utrymme för extrema rörelser medan ställningen för kvinnor och minoriteter samtidigt utsätts för nya hotbilder. Det tar dock tid för en demokratisk politisk kultur att rota sig och för det politiska fältet att organisera sig.

Fredsprocessen i Mellanöstern framskred inte under det gångna året. Palestinierna fick med klar röstmajoritet i FN:s generalförsamling status som observatörsstat i FN. EU var delad i frågan, främst mellan ja-röster (bl.a. Finland och de övriga nordiska länderna) och nedlagda röster. Vid utrikesrådets möte i maj godkände EU med avseende på Mellanöstern övergripande och konkreta slutsatser vilkas verkställande även Finland aktivt har påverkat. Utrikesministern tog upp vikten av att främja fredsprocessen bl.a. under sitt besök i Libanon under berättelseåret, då han också träffade finländska fredsbevarare från FN:s UNIFIL-operation. Utrikesministern besökte därutöver Egypten, Tunisien och Libyen samt träffade kolleger från Nordafrika och Mellanöstern i olika sammanhang. Vid dessa träffar med ministrar från länderna i området lyfte utrikesministern och utvecklingsministern fram teman som knyter man till regionens transition, demokratiutveckling och stabilisering samt särskilt till kvinnors ställning och rättigheter.

I tvisten som gäller Irans kärnprogram har Finland stött IAEA och EU3+3-gruppen liksom även de nya EU-sanktionerna i enlighet med tvåspårspolitiken. Det försämrade människorättsläget i Iran var fortsatt föremål för intresse både bilateralt och genom EU. Utrikesministern har för sin del understött och betonat vikten av att få till stånd en för-

handlingslösning och att motstå den militära optionen i tvisten om Irans kärnprogram bl.a. genom att han har deltagit i den internationella offentliga debatten på temat och skrivit en artikel tillsammans med Sveriges utrikesminister Bildt.

Länderna i Mellanöstern och i området kring Persiska viken var fortfarande av stor handelsekonomisk betydelse för Finland. Finland trappade upp sina strävanden att utveckla de kommersiella förbindelserna med Irak, där återuppbyggnaden erbjuder betydande tillfällen för finländska företag.

Finland har understött reformerna i länderna i Mellanöstern och Nordafrika både genom den europeiska grannskapspolitiken och bilateralt. Det nationella stödet för reformerna uppgår inalles till ca 30 miljoner euro under åren 2012—2015. Tonvikten ligger på att främja demokrati och stärka det civila samhället samt på jämlikhet mellan könen, god förvaltning och de mänskliga rättigheterna. Under 2012 vann Finland sina två första Twinningprojekt inom utbildningsbranschen, bägge i Egypten. Det projekt som vanns av Jyväskylä stad och yrkeshögskola ska utveckla kvalitetstillsynen av utbildningen i Egypten. Samkommunen för yrkesutbildning i Esbonejden Omnias projekt ska utveckla den yrkesinriktade utbildningen i Egypten. De vunna projektens värde uppgår inalles till 2,6 miljoner euro. I nordliga Afrika och i Mellanösternregionen har Finland utöver dessa två ett korruptionsbekämpningsprojekt i Jordanien och ett miljöprojekt i Tunisien på gång. De bilaterala politiska och ekonomiska förbindelserna har stärkts. Viceministern i det libyska ministeriet för infrastruktur besökte Finland i juni och Europa- och utrikeshandelsministern förde tjugo finländska företag på en exportfrämjande Team Finland-resa till Algeriet i december 2012.

Afrika söder om Sahara

Finland fortsatte sin övergripande och långsiktiga verksamhet i Afrika söder om Sahara, stärkte de bilaterala förbindelserna och samarbetet och påverkade EU:s ståndpunkter i anknytning till yttre förbindelser. Mest utövade man inflytande i de långvariga samarbetsländerna Etiopien, Kenya, Moçambique, Zambia och Tanzania samt i Afrikas hornområdet, särskilt Somalia, Sudan, Sydsudan och Sahelområdet, främst Mali, samt De stora sjöarna och Demokratiska republiken Kongo.

Besöksutbytet på hög nivå var relativt livligt mellan Finland och länderna i regionen. Utrikesministerns besök till Sydafrika och Nigeria var de mest betydande besöken 2012. Utrikesministern deltog också i AU-toppmötet i Addis Abeba. Vidare träffade utrikesministern tillsammans med de nordiska länderna flera av sina kolleger i Västafrikanska staternas ekonomiska gemenskap (ECOWAS) under FN:s generalförsamling i New York. Utvecklingsministern besökte Tanzania, Zambia och Moçambique och deltog i utrikesministermötet Norden—Afrika i Benin. I AU-toppmötet deltog president Ahtisaari och statssekreteraren för UM. Riksdagens talman besökte Liberia och Sierra Leone. I samband med besöken diskuterades aktuella regionala och internationella frågor, krishantering, ländernas ekonomiska och politiska utveckling samt verksamhetsförutsättningarna för utvecklingssamarbetet och tyngdpunkterna för samarbetet, samt främjande av de kommersiella förbindelserna. Diskussionerna fokuserade särskilt på främjande av regional stabilitet och

ländernas utveckling med avseende på de mänskliga rättigheterna och demokratin. De finiska beskickningarna i regionen utarbetade Team Finland-handlingsplaner för att möta de nya kommersiella möjligheter som Afrika erbjuder. En exportfrämjande resa företogs till Ghana. Europa- och utrikeshandelsministern företog också en exportfrämjande resa till Sydafrika och Namibia.

För att stärka utvecklingssamarbetets effekter och Finlands utvecklingspolitiska roll utarbetades målinriktade länderprogram för de långvariga samarbetsländerna med utgångspunkt i regeringens utvecklingspolitiska handlingsprogram. Utvecklingssamarbetet verkställdes i högre grad människorättsbetingat, vilket också fördes fram i diskussionerna om utvecklingen i de långvariga partnerländerna inom de internationella grupperna av samarbetspartner i respektive land.

Finlands viktigaste åtgärder för att främja fredsprocesserna och förhindra konflikter i Afrikas horn, Sudan, Sydsudan, Sahel och Mali samt De stora sjöarnas område är införlivade i EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik samt militära och civila krishantering. Finland uppmärksammade särskilt kvinnornas, barnens och andra sårbara gruppers ställning. I de här regionerna verkade Finland i nära samarbete med AU och FN samt med regionala organisationer. Utrikesministerns särskilda representant för Afrikas horn, Pekka Haavisto, fortsatte sitt värv och företrädde Finland vid internationella möten som gällde Afrikas horn och upprätthöll kontakter till olika aktörer i området. Bilateralt stödde Finland FN i den somaliska fredsprocessen samt Afrikanska unionens Sudanpanel på hög nivå i förhandlingarna mellan Sudan och Sydsudan och därtill stödde Finland AU-kommissionen i arbetet med att ta fram fredsfrämjningskapacitet. Afrikas horn och dess grannländer, Sahel, Centralafrika och De stora sjöarna är centrala målområden också för Finlands humanitära bistånd. Hela kontinenten anvisades ungefär 44 miljoner euro i humanitärt bistånd.

Asien och Oceanien

Målenligt stärkte regeringen Finlands förbindelser med Asien och strävade för sin del efter att få Kina, Indien och de andra tillväxtekonomierna att förbinda sig till det internationella samfundets verksamhet för att lösa internationella konflikter.

Asiens växande ekonomier fick fortsatt allt större tyngd. Tvisterna som gäller Ostasiens havsområden fortgick. På maktombytet i Nordkorea följde en instabilare fas i grannskapet kring koreanska halvön efter att landet hade fortsatt med att bygga upp sitt kärnprogram.

De finländska företagens strävanden i Asien stöttades bl.a. genom statsministerns FEI-resa till Japan och Europa- och utrikeshandelsministerns FEI-resa till Indonesien. Många exportfrämjande resor företogs på hög tjänstemannanivå till tillväxtområdena. Beskickningarna i området medverkade i uppbyggandet av Team Finland-arbetet och inrättade tillsammans med sina intressentgrupper Team Finland-nätverk i respektive stationeringsland och utarbetade planer för dem.

Statsförvaltningens handlingsprogram om Indien började utarbetas.

Verkställandet av Finlands handlingsprogram för Kina fortsatte med målet att effektivisera den finska statsförvaltningens förbindelser med Kina. Vid ett möte som den offentliga förvaltningens Kinanätverk höll under ledning av statsministern granskades olika sätt att knyta näringslivet och företagen närmare nätverket för att förbättra informationsgången och samordningen mellan olika aktörer.

Riksdagen godkände statsrådets redogörelse om det finländska stödet som helhet till Afghanistan. Tyngdpunkten i det finländska stödet flyttas från militär krishantering mot utvecklingssamarbete och civil krishantering. Afghanistan börjar bli en av Finlands viktigaste partner inom utvecklingssamarbetet. I juni stod Finland värd när den internationella kontaktgruppen för Afghanistan och Pakistan höll möte i Helsingfors. Finland deltog på ministernivå i Afghanistanmötet som hölls i anknytning till Natotoppmötet i Chicago och i juli i ministerkonferensen i Tokyo där tonvikten låg på utvecklingsfinansiering för Afghanistan och utvecklingsministern förnyade Finlands växande åtaganden för utvecklingssamarbetet.

Regeringen ökade den politiska dialogen med alla parter i Myanmar och började planera utvecklingssamarbete till stöd för den demokratiska utvecklingen i landet. Samnordiskt bereddes samtidigt Finlands diplomatiska närvaro. För utvecklingssamarbetet i Nepal och Vietnam utarbetades länderstrategier som framhäver de mänskliga rättigheterna som utgångspunkt för samarbetet.

I februari deltog president Halonen och utvecklingsministern i toppmötet för hållbar utveckling i Delhi. I november deltog statsministern i ASEM-toppmötet i Vientiane och träffade många av regionens stats- och regeringschefer också bilateralt. I Asien fortsatte man utveckla EU:s strategiska partnerskap och förnya EU:s avtalsnätverk. Riksdagen informerades om att partnerskaps- och samarbetsavtalet mellan EU och Indonesien hade trätt i kraft och om läget i beredningen av samarbetsavtalet EU—Afghanistan.

Nordamerika

Regeringen befäste sina mål om att utveckla förbindelserna med Förenta staterna och Kanada både bilateralt och genom EU.

Man tog tillfället i akt att fördjupa relationerna mellan Finland och Förenta staterna särskilt i samband med besök och evenemang på hög politisk nivå. I samband med kärnsäkerhetstoppmötet i Soul i mars träffade president Niinistö president Obama. I maj träffade statsministern vicepresident Biden i Washington. Utrikesministern träffade utrikesminister Clinton i februari i Washington och deltog tillsammans med Förenta staterna i en paneldebatt på finska ambassaden på temat kvinnor, fred och säkerhet i Afghanistan och verkställandet av FN:s säkerhetsråds resolution 1325.

Ett viktigt besök var också utrikesminister Clintons visit i Helsingfors i juni på inbjudan av utrikesministern. Det var det första besöket av Förenta staternas utrikesminister till Finland på över tio år. Utrikesminister Clinton träffade presidenten, statsministern och utrikesministern. Förutom utrikespolitiska frågor intog kvinnornas ställning och jämställdhet en synlig plats i samtalen. Clinton gav sitt erkännande åt det viktiga arbete Finland gör

för att förbättra kvinnornas ställning och verkställa resolution 1325. Finland uttryckte sin beredskap att sluta sig till det av Förenta staterna lanserade projektet Equal Futures Partnership som syftar till att öka kvinnornas inflytande. Detta skedde officiellt i september i New York vid ett lanseringsevenemang ordnat av Förenta staterna. Finland hör till projektets grundande medlemmar.

Under Clintons besök undertecknades överenskommelsen mellan Finland och Förenta staterna om säkerhetsåtgärder för skydd av säkerhetsklassificerad information (General Security of Information Agreement) som då den träder i kraft ersätter överenskommelsen om sekretesskydd av militär information från 1991.

I juni anslöt sig Finland till koalitionen Climate and Clean Air Coalition som initierats av Förenta staterna och som syftar till att minska utsläppen av kortlivade klimatpåverkande luftföroreningar i atmosfären.

Målen i Finlands handlingsprogram för Förenta staterna verkställdes med synliga resultat. Team Finland-konceptet utvecklades tillsammans med samarbetsaktörer såväl i Finland som också i Förenta staterna. I mars företog Europa- och utrikeshandelsministern en exportfrämjande resa för uppstarts företag till Förenta staterna och träffade förutom höga ledande tjänstemän även handelsrepresentant Ron Kirk.

Även inom ramen för Finlands handlingsprogram för Kanada har man nått önskade resultat. Kanadas kommande ordförandeskap i Arktiska rådet har varit ett viktigt tema i samarbetet mellan Finland och Kanada. Finland har försökt påverka Kanada för att inhämta stöd för EU:s ansökan om observatörsstatus i Arktiska rådet. Dessutom har Finland aktivt fört fram sin kompetens i arktisk teknologi som det finns efterfrågan på i Kanada. Finland förhåller sig positivt till den kanadensiska tanken om att bygga upp ett samarbete mellan den kanadensiska (2013—2015) och den finska (2017—2019) ordförandeskapsperioden.

Latinamerika och Karibien

Regeringen ökade målenligt samarbetet med tillväxtekonomierna i regionen. Handlingsprogrammet för Latinamerika började beredas. I fortsättningen betonas handeln, investeringarnas och innovationernas växande roll i det finländska samarbetet i regionen. I takt med att regionen blir mera välbärgad minskar utvecklingssamarbetets roll.

Statsministern och Europa- och utrikeshandelsministern besökte Brasilien i februari 2012. De träffade Brasiliens president Dilma Rousseff och utrikesminister Antonio Patriota. I samtalen kom man överens om årliga tjänstemannakonsultationer och diskuterade också möjligheten att utveckla samarbetet mellan Finland och Brasilien inom förvarssektorn. Brasilien är världens sjätte största ekonomi och det centrala temat för besöket var de ekonomiska förbindelserna. I besöket deltog också en av de största företagsdelegationer som någonsin har sammanställts. Även diskussionerna mellan statsministern och president Rousseff gällde till största delen ekonomiska frågor.

Frihandelsavtalet mellan EU, å ena sidan, och Peru och Colombia, å andra sidan, samt associationsavtalet mellan EU och Centralamerika undertecknades i slutet av våren och början av sommaren. Relationerna mellan EU, å ena sidan, och Latinamerika och Karibien,

å andra sidan, präglades under slutet av 2012 av förberedelserna inför toppmötet mellan dessa regioner (EU-CELAC) som hölls i januari 2013 och där statsministern deltog. I samband med toppmötet avlade statsministern ett bilateralt besök i Chile.

I enlighet med det utvecklingspolitiska handlingsprogrammet avvecklas Finlands bilaterala samarbete med Nicaragua, men projekten slutförs avtalsenligt. Det regionala samarbetet i Centralamerika och det Andinska området fortsätter, med mindre anslag. När de pågående projekten har slutförts blir mänsklig säkerhet temat för samarbetssektorn i Centralamerika.

Nicaraguas utrikesminister Santos besökte Finland i april och Alemán, generalsekretären för Centralamerikanska Integrationssystemet SICA i maj. Utrikesministern träffade flera ministrar från Centralamerika och Karibien vid den gemensamma träffen för länderna i regionen och de nordiska länderna under FN:s generalförsamling i New York. På initiativ av utrikesministern inleddes en tradition av ministerträffar mellan de nordiska, de centralamerikanska (SICA) och de karibiska (CARICOM) länderna.

Utvecklandet av utrikesförvaltningen

Beskickningsnätet har fortsatt varit föremål för utvärdering och utveckling. Å ena sidan har beskickningar stängts, å andra sidan resurser koncentrerats särskilt till länder och områden vilkas politiska och ekonomiska betydelse ur finländskt perspektiv är i tillväxt. De regionala prioriteringarna granskas fortlöpande och de begränsade resurserna omfördelas flexibelt. Man har varit nödgad att söka strukturella inbesparningar genom att gallra i beskickningsnätet. I samband med att beskickningar har lagts ner har de frigjorda personalresurserna överförts som förstärkning till stationeringsländer vilkas betydelse ur finländsk synpunkt är i tillväxt eller till handläggning av konsulära och migrationsärenden. Under den gångna perioden gällde de större utmaningarna inom beskickningsnätet de ökande förväntningarna med avseende på tjänster för allmänheten och migrationsfrågor, resursmässiga utmaningar samt för vissa beskickningar ett försämrat säkerhetsläge.

Det finska beskickningsnätet består av 93 verksamhetsställen. Finlands ambassader i Islamabad och Manila drogs in under berättelseåret, liksom även generalkonsulatet i Kanton och konsulaten i Las Palmas och i Sydney. Som en del av översynen av representationer belägna på en och samma ort inleddes också arbetet med att i Wien slå samman OSSE-representationen och Finlands ambassad. Finlands generalkonsulat i Los Angeles fortsätter sin verksamhet med decimerad budget. På grund av kriget i Syrien blev man tvungen att öppna ett tillfälligt förbindelsekontor i Beirut, Libanon.

I utvecklandet av beskickningsnätet har man dessutom strävat efter ett närmare samarbete mellan de nordiska länderna. Under berättelseåret inleddes bl.a. ett samnordiskt försök med gemensamma beskickningslösningar i Yangon, Myanmar. Också avtalsmallen mellan EU:s utrikesförvaltning och medlemsländerna gör det möjligt att till exempel placera en enskild diplomat i EU-delegationens utrymmen. Möjligheten att utnyttja denna mall vid ändringar i beskickningsnätet började man syna inom ramen för en mera omfattande revidering av beskickningsnätet. Som helhet har EU:s utrikesförvaltning emellertid

kommit långsamt i gång och det går ännu inte att dra några slutsatser av den med tanke på hur Finlands eget beskickningsnät bör utvecklas.

Det finska beskickningsnätets verksamhet i Europa modifierades till exempel genom att man koncentrerade sig på riktad påverkan i syfte att främja regeringens EU-målsättningar. Man använde sig av politisk och ekonomisk rapportering, temabaserad påverkan hos myndigheterna i stationeringsländerna och besöksutbyte. Den ekonomiska krisen, dess följder och försöken att lösa krisen påverkade agendan också i större utsträckning och till följd av den avancerande ekonomiska integrationen ökade utmaningarna för beslutsfattandet. Påverkan i huvudstäderna fick allt större betydelse. Särskilt i krisländerna var den samhälleliga och politiska instabiliteten föremål för observation. I syfte att påverka och för att inhämta stöd för Finlands mål i EU satsade man på förtroliga och konstruktiva bilaterala förbindelser. Besöksutbytet var intensivare och mera målinriktat än tidigare. En övergripande uppföljning gjordes i samarbete med beskickningsnätet. Under uppföljningsperioden ordnades ungefär 150 möten på politisk nivå.

7 Förvaltningsgränsöverskridande projekt

7.1 Effektivitets- och resultatprogrammet

I slutet av 2011 startades inom statsförvaltningen ett effektivitets- och resultatprogram (VATU) i syfte att svara mot behovet att reducera hållbarhetsgapet i samhällsekonomi samt möta förändringen på arbetsmarknaden genom att förtydliga statsförvaltningens roll och uppgift, ta fram strukturella reformer samt införa handlingsmodeller som stöder statsförvaltningens nya roll. Avsikten är att man i och med att programmet genomförs kan utveckla statsförvaltningens funktioner på ett balanserat sätt genom att uppställa mål och utvärdera effektivitets- och resultatprogram och reformer förvaltningsområdesvis. I programmet poängteras särskilt personalens kompetensutveckling, påverkningsmöjligheterna i det egna arbetet, verksamheten som stöder arbetsförmågan samt ledandets och chefsarbetets betydelse för skapandet av förutsättningar för en resultatgivande verksamhet.

Under 2012 har effektivitets- och resultatprogrammet varit inriktat på att organisera planeringen och beredningen av förvaltningsområdesspecifika effektivitets- och resultatprogram. Förvaltningsområdenas egna program består av respektive förvaltningsområdes projekt som anknyter till effektivitets- och resultatprogrammet, utvecklandet av det mänskliga kapitalet samt av en kärnverksamhetsanalys och åtgärderna i syfte att genomföra förslag som framställts i analysen. Alla förvaltningsgrenar har lämnat in planer för sådana projekt i anknytning till effektivitets- och resultatprogrammet som lyfts upp att omfattas av en gemensam uppföljning. I alla planer ingick en balanserad målsättning. I några saknas ännu planen för det mänskliga kapitalet, för vilken ministeriet har skickat ut anvisningar skilt liksom begäran att få in planen. Samtliga ministerier har utfört en programstyrd, enhetlig analys av kärnverksamheten inom sitt förvaltningsområde 2012.

TABELL 46. Uppföljningsobjekten enligt effektivitets- och resultatprogrammet och deras utveckling 2011—2012

Uppföljningsobjekten enligt effektivitets- och resultatprogrammet	2011	2012	utveckling
Utveckling och förnyelse av kompetensen (statens personalenkät FMBaro)	3,36	3,41	+0,05
Motivation och engagemang i arbetet (statens personalenkät FMBaro)	3,60	3,64	+0,04
Ledarskapet och växelverkan mellan de anställda (statens personalenkät FMBaro)	3,41	3,46	+0,05
Årsverken	82 355	80 548	-1 808 häv
Sjukfrånvaro, had/häv	9,7	9,3	-0,4 had/häv

7.2 Centralförvaltningsprojektet

Finansministeriet startade 1.1.2012 ett projekt för att reformera centralförvaltningen (KEHU). Projektets främsta mål är att den statsrådshelhet som ministerierna bildar ska stödja genomslagningen av regeringens strategiska vision och måluppfyllelsen i den offentliga förvaltningen och samhället på ett bättre sätt än i dagsläget. Detta mål ska stödjas genom att man arbetar för utökad rörlighet i resurserna och för uppkomsten av en enhetlig verksamhetskultur inom statsförvaltningen samt för en förenhetligad styrning av policyn, lagstiftningen och resurserna inom statsrådet. I förarbetena inför reformen utarbetades under våren 2012 beskrivningar av statsrådets intentioner för 2015. Utifrån dessa intentioner drog regeringen vid sin aftonskola i juni upp riktlinjer för hur centralförvaltningsprojektet ska gå framåt. Från början av nästa regeringsperiod ska målet vara att statsrådet bildar en verksamhetsmässigt och ekonomiskt enhetligare strukturell enhet än för närvarande. Samtidigt tillsatte regeringen en ministergrupp sammansatt av ordförandena för regeringspartierna att under ledning av statsminister Katainen svara för styrningen av reformen. Inom ramen för projektet fortsatte beredningen av grunden för fortsatta riktlinjer inom fem delområden: strategi, struktur, verksamhetskultur, styrning samt interna tjänster och förvaltning. Alla ministerier har dessutom under våren 2012 anordnat informationsmöten om centralförvaltningsprojektet och på hösten fortsatte arbetet med att utveckla verksamhetskulturen i ministeriernas gemensamma projektverkstäder. Med hjälp av det för statsrådets kansli och finansministeriet gemensamma projektet Governments for the Future har man försökt stödja det pågående reformarbetet genom att gå igenom de svåraste utmaningarna inom förvaltningen i fem olika länder och de alternativ som dryftats i de andra länderna för att få en lösning på dem.

7.3 Statens strategiska personalpolitik

Under berättelseåret gällde de viktigaste målen ett gott ledarskap, en konkurrenskraftig avtals- och lönepolitik och stödåtgärder i samband med organisationsförändringar. Funktionsförmågan och resultatrikedomen hos statsförvaltningens verksamhetsenheter har stötts genom styrning av personalpolitiken vid organisationsförändringar, gemensamma stödtjänster och genom att utveckla professionell personalledning. I samarbete med övriga aktörer på arbetsmarknaden utvecklades arbetslivskvaliteten, produktiviteten i arbetet samt personalens arbetshälsa och kompetens inom statsförvaltningen. Insatserna för att utveckla den inre arbetsmarknaden ävensom bilden av staten som en god arbetsgivare bidrog till bättre tillgång på personal. Staten stödde även i egenskap av arbetsgivare förutsättningarna för att utveckla samhällsekonomin genom att främja en förlängning av tiden i arbetslivet inom statsförvaltningen.

Under året tillämpades statens tjänste- och arbetskollektivavtal för avtalsperioden 2012—2014 som baserade på den ramavtalslösning som centralorganisationerna hade enats om 2011. Den totala summan av de avtalade förhöjningarna från början av 1.3.2012 uppgick till 2,4 %. Avtalet innehöll en engångssumma på 150 euro som betalades på våren 2012. I anknytning till de avtalade förhöjningarna tillställdes ämbetsverken förhandlingsbestämmelserna, som förutsatte att ämbetsverken då de ingår preciserande tjänstekollektivavtal främjar statsförvaltningens och verksamhetsenhetens sådan egen verksamhet som är resultatrik och förbättrar konkurrenskraften när det gäller att få kompetent personal och få personalen att stanna i tjänsten. Lösningarna skulle dessutom förbättra jämställdheten mellan kvinnor och män utifrån likalönsprincipen.

Inom statens lönepolitik prioriterades fortfarande arbetet för att driva lönepolitiken och utveckla lönesystemen så att verksamheten kan få ett bättre resultat och vara mer konkurrenskraftig med hjälp av kompetent personal, särskilt i chefs- och expertuppgifter, där statsanställdas inkomstnivå är betydligt lägre än i motsvarande uppgifter inom den privata sektorn. Genom tjänste- och kollektivavtal anpassades kilometerersättningarna för resekostnader till den nivå som hade fastställts i skatteuppgörelsen gällande dem. Den fredsplikt som statens avtal innebär har iakttagits och arbetsfreden har varit god.

Enligt förhandsuppgifter steg de heltidsanställdas inkomster från den ordinarie arbetstiden vid ämbetsverk och inrättningar som omfattas av statens budgetekonomi med i genomsnitt 3,6 %, som bestod av avtalsenliga lönehöjningar (2,1 %) och en löneglidning (0,9 %). Utgångspunkten för likalönsprincipen är att kvinnor och män ska betalas lika lön för samma eller likvärdigt arbete hos samma arbetsgivare. När arbetsuppgifternas kravnivå och förvaltningsområdenas varierande lönenivåer beaktas var kvinnornas inkomster hos staten inom avtalsbranscherna i genomsnitt 97 % av männens inkomster. De könsrelaterade konsekvenserna av lönehöjningarna enligt statens tjänste- och arbetskollektivavtal bedöms under förhandlingsfasen på central och lokal nivå och även de könsrelaterade konsekvenserna av avtal på lokal nivå följs på central nivå. Den statliga arbetsgivaren har alltjämt medverkat i genomförandet av regeringens och arbetsmarknadsorganisationernas likalönsprogram.

Chefspolicy

Utifrån regeringens principbeslut 2008 om statens chefpolicy, utvärderingen av dess utfall 2011 och ställningstagandet vid en aftonskola 2012 har finansministeriet fortsättningsvis utvecklat ledarsystemet, dvs. ledningens ställning, rekryteringen av chefer, ledningens utveckling, karriärtänkandet och styrningen av verksamheten och den helhet de bildar. De centrala målen har varit att eftersträva en professionell ledning och visionen att tjänstemannaledningen ska utgöra en gemensam resurs inom statsförvaltningen. Båda målen förutsätter att cheferna har mångsidig erfarenhet och kan flytta från en chefsuppgift till en annan samt även möjlighet att växla till uppgifter som strategisk expert. Som motvikt till att posterna är tidsbundna ges utvecklingen i karriären en starkare betoning inom statsförvaltningen.

Finansministeriet har vidareutvecklat chefernas personliga ledaravtal och strävat att införa sådana. I slutet av 2012 fanns det omkring 90 ledaravtal och ibruktagandet av ett flertal ledaravtal 2013 var under beredning.

Finansministeriet har arbetat vidare med programmet Framtidens ledare genom att anordna kurs 4 och starta kurs 5 kring temat Verkottuva johtajuus – kehittyvä konserni, dvs. att som chef bygga nätverk inom en koncern stadd i utveckling. Efter dessa har 125 personer i krävande chefsuppgifter, som ministerierna valt, deltagit i programmet. Ministeriet har fortsatt att i samarbete med HAUS utvecklingscentral utarbeta Valtio-programmen som är riktade till ledningen och cheferna. Nya utvecklingsobjekt har bl.a. varit att ta fram program med ledarutbildning för personer i ledande ställning och om arbetshälsan. Även praxisen, enligt vilken nyutnämnda chefer och förmän vid ministerierna kan delta i det orienterande programmet Valtioneuvostopassi, som finansministeriet och statsrådet gemensamt startade 2012, har fungerat som ledarutbildning. Ministeriet har inlett åtgärder som stöder ledningen inom statsförvaltningen.

De statsanställdas situation

Vid utgången av 2012 arbetade 82 774 personer på de ämbetsverk och inrättningar som omfattas av statens budgetekonomi, vilket utgör 3,4 % av den sysselsatta arbetskraften i Finland. Personalstyrkan minskade med 2 298 personer från det föregående året. Antalet anställda ökade inom förvaltningsområdena för utrikesministeriet, kommunikationsministeriet, miljöministeriet samt statsrådets kansli och minskade eller kvarstod oförändrat inom de övriga förvaltningsområdena. År 2012 hade staten drygt 38 000 färre anställda än 2008. Personalminskningen beror i huvudsak på att universiteten ställdes utanför statens budgetekonomi vid ingången av 2010.

48 % av de anställda var kvinnor och 52 % män. De största åldersgrupperna var 45—54-åringarna (31 %) och 35—44-åringarna (24 %). Andelen personer som var minst 45 år utgjorde 56 %. De anställdas medelålder var 45,9 år. Medelåldern steg med 0,2 år från det föregående året. 43 % av personalen hade avlagt en högskoleexamen och 30 % en högre

högskoleexamen. Dessa grupper av personer som utbildat sig utgjorde allt större delar av personalen. De statsanställda arbetade huvudsakligen anställda på heltid (94 %) och i ordinarie anställningsförhållanden (86 %), personalen som var anställd på deltid och för viss tid minskade något från året före.

Den totala arbetstrivseln och tillfredsställelsen med ledningen låg i likhet med året innan på en ganska bra nivå 2012. Inom statsförvaltningen pågick flera stora utvecklingsprojekt, som i många fall medför osäkerhet bland de anställda och temporärt minskar deras arbetstrivsel. Trots utvecklingsprojekten försämrades inte personalens totala arbetstrivsel i genomsnitt. Också det att sjukfrånvaron minskade med 4 % från föregående år talar för en positiv utveckling av arbetshälsan. År 2012 var sjukfrånvaron i genomsnitt 9,3 arbetsdagar per årsverke.

År 2012 uppgick lönesumman för den personal som omfattas av statens budgetekonomi till 3,7 miljarder euro och alla arbetskraftskostnader till 4,6 miljarder euro. Lönesumman ökade från det föregående året med 1,7 % och arbetskraftskostnaderna med 1,6 %. Priset per årsverke blev i genomsnitt drygt 56 000 euro och steg med 3,9 % från 2011. Uppgifterna om personalens pensioneringsålder och antalet sjukpensioneringar 2012 var ännu inte tillgängliga när detta skrevs.

TABELL 47. De statsanställdas situation åren 2008—2012

	2008		2009		2010		2011		2012 ³	
		för- ändr. %		för- ändr. %		för- ändr. %		för- ändr. %		för- ändr. %
Antal anställda och personalkostnader										
Antal anställda	120 931	-1,0	121 923	0,8	86 383	-29,1	85 072	-1,5	82 774	-2,7
Antal årsverken	117 199	-2,5	117 624	0,4	84 721	-28,0	83 312	-1,7	81 484	-2,2
Genomsnittsålder, år	44,5	1,8	44,5	0,0	45,6	2,5	45,7	0,2	45,9	0,4
Lönesumma, mn euro	4 557,4	6,5	4 769,5	4,7	3 592,0	-24,7	3 643,3	1,4	3 706,4	1,7
Arbetskraftskostnader totalt, mn euro	5 718,9	8,1	5 971,1	4,4	4 488,3	-24,8	4 532,1	1,0	4 606,8	1,6
Pris per årsverke, euro	48 796	10,9	50 764	4,0	52 977	4,4	54 400	2,7	56 537	3,9
Andel utförd arbetstid av årsarbetstiden, % ¹	81,7	1,2	81,9	0,2	81,2	-0,9	78,7	-3,1	78,9	0,3
Lön för arbetad arbetstid, andel av lönesumman, %	79,4	1,4	79,4	0,1	79,0	-0,5	77,0	-2,5	77,0	0,0
Andel indirekta arbetskraftskostnader av lönerna för utförd arbetstid, %	58,1	0,3	57,7	-0,8	58,2	1,0	61,5	5,7	61,4	0,0
Arbetshälsa										
Total arbetstrivsel ²	3,4	3,0	3,4	0,0	3,4	0,0	3,4	0,0	3,4	0,0
tillfredsställelse med ledningen ²	3,4	3,0	3,4	0,0	3,4	0,0	3,4	0,0	3,4	0,0
Sjukfrånvaro, arbetsdagar/årsverke	8,9	-10,1	8,6	-3,4	9,7	12,8	9,7	0,0	9,3	-4,1

¹ andel arbetad ordinarie årsarbetstid av den ordinarie årsarbetstiden

² på skalan 1—5: 1 = mycket missnöjd, ..., 5 = mycket nöjd

³ förhandsuppgifter

Statens personal- och arbetsgivarpolitik

Personalens ställning inom statens organisationer under olika omställningar var ett av fokusområdena för personalpolitiken. Regeringen drog upp riktlinjer för statens personalpolitik och ledningspolitik i aftonskolan 18.1.2012. Vid ingången av 2012 trädde bestämmelserna i statstjänstemannalagen i kraft om tjänstemännens ställning vid omorganisering och överlåtelse av rörelse. Det betyder att statstjänstemännens ställning för första gången är enhetligt definierad i lagstiftningen. Huvudregeln är att tjänstemännen flyttar till den organisation dit uppgifterna flyttar. Under redogörelseåret reviderade statsrådet sitt principbeslut om statsanställdas ställning vid organisationsförändringar och finansministeriet utarbetade en tillämpningsanvisning till beslutet. Syftet är att förbättra stödet för omplacering av personalen i situationer av omorganisering i vilka man inte kan erbjuda fortsatt arbete eller arbetet flyttar till ett nytt pendlingsområde. Finansministeriet tog också beslut om att leda omställningar och omställningsskydd inom statsförvaltningen. I beslutet uppluckrades villkoren för ersättningar vid uppsägning och maximibeloppet höjdes från 10 till 12 månader. Enheten Statens personaltjänster vid Statskontoret stöder ett kontrollerat genomförande av personalomställningar och omplaceringar i samband med omorganiseringar. Beredningen av en regeringsproposition om en reform av statens samarbetslagstiftning fortsatte.

Statens arbetsgivarbild är fortfarande god och det har underlättat rekryteringen av kompetent personal. Ett projekt för att förnya statsförvaltningens elektroniska rekryteringssystem Heli har startats. För att öka mobiliteten utarbetades tillsammans med Sitra en personalrotationsanvisning för statsförvaltningen. Statsrådet testade ett nytt introduktions- och inskolningsprogram för nya tjänstemän, Statsrådspasset.

7.4 Basserviceprogrammet och budgeten

Balansen och förutsägbarheten i finansieringen av kommunernas uppgifter och åtaganden ska förbättras med hjälp av ett förvaltningsövergripande basserviceprogram, som sträcker över hela regeringsperioden samt genom en årlig basservicebudget som anknyter till programmet.

Syftet med basserviceprogrammet är att förbättra tillgången på basservice, utreda olika sätt för att säkerställa en hållbar och balanserad finansiering av basservicen, utveckla samarbetet mellan ministerierna som ansvarar för beredningen av lagstiftning och finansieringsystem som gäller basservicen samt utveckla samarbetet mellan staten och kommunsektorn. Basserviceprogrammet ingår i strategin att ställa ramar för statsfinanserna. En ministergrupp styr beredningen av programmet och överenskommer om dess innehåll. Företrädare för Finlands Kommunförbund deltar som permanenta sakkunniga i gruppens möten.

Basserviceprogrammet har steg för steg utvecklats till ett arbetsredskap som gör det lättare än tidigare att hantera den kommunala servicen och hela finansieringen av den i det politiska beslutsfattandet. Den beredande ministergruppens arbete har medfört att de olika ministerierna har ökad beredskap för en genomgripande analys av basservicen och finansieringen av den.

Det nionde basserviceprogrammet i anknytning till rambeslutet godkändes 2012. Det nya reviderade programmet för 2014—2017 har utarbetats i ett läge där kommunernas och samkommunernas finansieringsbalans enligt de preliminära bokslutsuppgifterna för 2012 har försämrats tydligt jämfört med det föregående året. I hela landet minskade kommunernas årsbidrag med 0,76 miljarder euro och det räckte inte till för att täcka avskrivningarna på anläggningstillgångar. Orsaken till den försvagade kommunala ekonomin är att drifts-ekonomins nettoutgifter har vuxit snabbare än beräknat. Den genomsnittliga utgiftsökningen har i basserviceprogrammet uppskattats till omkring 4 %, men på basis av preliminära bokslutsuppgifter blev ökningen 6,2 %. Motsvarande skatteinkomster och statsandelar ökade sammanlagt med endast 2,6 %. Enligt tydlig försämring är att vänta i utvecklingen inom den kommunala ekonomin under ramperioden.

Vid överläggningarna om ramarna för statsfinanserna i mars 2012 överenskom man om att utöver tidigare utgiftsinbesparingar ytterligare minska statsandelarna till kommunerna. Med beaktande av dessa nya nedskärningar minskar kommunernas statsandelar med drygt 1,1 miljard euro fram till 2015. I det nyaste beslutet om ramarna för statsfinanserna beslöt regeringen om en fortsatt minskning av statsandelar med totalt nästan 900 miljoner euro under åren 2014—2017. Från och med 2014 räcker inte kommunernas och samkommunerna årsbidrag till för att täcka avskrivningarna, med andra ord förväntas den kommunala ekonomin vara i obalans under hela den återstående tiden av ramperioden.

Kommunernas skuldsättning fortsatte under 2012. Kommunernas lånestock växte med omkring 1,37 miljarder euro. Totalt uppgick kommunernas lånestock till dryga 12 miljarder euro 2012.

TABELL 48. Statsbidrag till kommuner och samkommuner som omfattas av granskningen av basservicebudgeten, mn euro (ramåren 2014—2017 enligt prisnivån för 2014)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Kalkylmässiga statsandelar jämte utjämningsposter inom statsandelssystemet							
Finansministeriet	8 134	8 472	8 677	8 665	8 705	8 688	8 663
Undervisnings- och kulturministeriet,*	1 010	1 017	979	978	951	952	934
– därav enhetsprisfinansiering till samkommunerna**	1 435	1 505	1 384	1 346	1 347	1 356	1 322
SAMMANLAGT	9 144	9 489	9 656	9 642	9 656	9 640	9 596
Övriga statsbidrag inom budgeten för basservicen							
Finansministeriet	115	44	67	34	105	101	174
Undervisnings- och kulturministeriet	226	250	245	232	240	241	237
Arbets- och näringsministeriet	143	178	178	175	171	150	152
Social- och hälsovårdsministeriet	536	573	547	525	497	489	489
SAMMANLAGT	1 020	1 045	1 037	966	1 013	981	1 052
SHM, statens ersättning till läkarhelikopter-verksamheten (33.60.40)**	0	22	24	27	27	27	0
Statsbidrag som omfattas av granskningen av basservicebudgeten sammanlagt	10 164	10 556	10 717	10 635	10 696	10 647	10 647

Tablån redogör för kommunernas statsbidrag enligt statens bokföring. I kommunernas bokföring räknas bl.a. specialstatsandelar + sysselsättningsstöd samt enhetsprisfinansiering till samkommuner som inkomster av verksamheten.

Obs! Tidigare år presenteras enligt budgeteringen, inte som uppgifter i bokslutet.

* I statsandelarna till undervisnings- och kulturväsendet har den kalkylerade andelen utbildning med kommunal huvudman 2012 uppskattats till 41,2 % och från 2013 till 40,2 %.

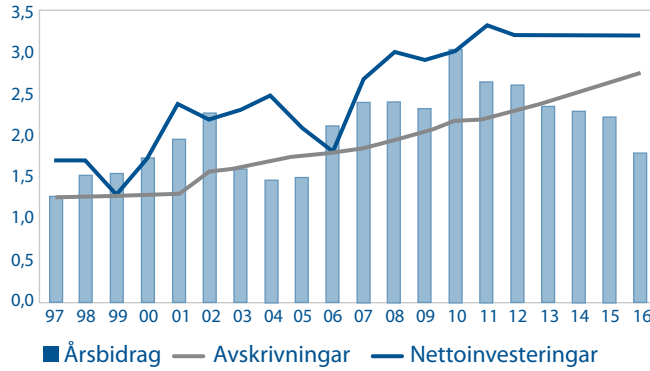
** Fram till 2016 är inte ersättningarna från staten förenade med någon finansieringsandel från kommunerna. Den nedskärning som hör ihop med finansieringsreformen från och med 2017 har beaktats i statsandelarna till verksamheten under finansministeriets huvudtitel.

Kommunernas ekonomiska ställning har försvagats överallt i landet. Skillnaderna mellan kommunernas årsbidrag har minskat, likaledes är årsbidraget i kommuner med mer än 100 000 invånare klart sämre än året innan. De reducerade statsandelarna har stramat åt ekonomin i kommuner som är beroende av statsandelarna och i större kommuner har skatteinkomsterna utvecklats sämre än tidigare.

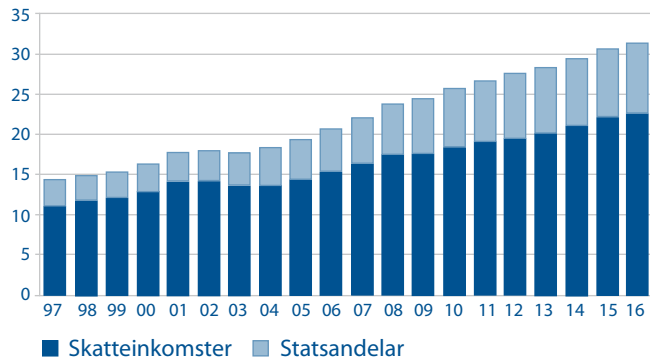
I anknytning till granskningen av basservicebudgeten upptar allmänna motiveringen i budgetpropositionen även en uppskattning av verkningarna av statens åtgärder på kommunalekonomin. År 2012 försvagades kommunalekonomin genom statens åtgärder med närmare 400 miljoner euro.

I basserviceprogrammet ingår de centrala målen och åtgärderna för ökad produktivitet, lönsamhet och effektivitet samt en uppskattning av hur de kan genomföras och vilken effekt de har på utgiftsutvecklingen. En granskning av basservicebudgeten utifrån basserviceprogrammet har ingått i den allmänna motiveringen till statsbudgeten allt sedan budgetpropositionen för 2004. Enligt regeringsprogrammet ska under innevarande regeringsperiod långsiktigheten, den bindande karaktären och styrningseffekten i basserviceprogrammet förstärkas.

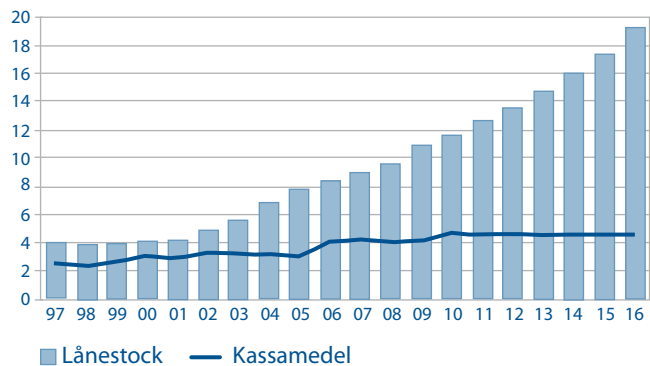
FIGUR 23. Kommunernas och samkommunernas årsbidrag, avskrivningar och nettoinvesteringar, md euro

FIGUR 24. Kommunernas skatteinkomster och statsandelar, md euro

FIGUR 25. Kommunernas och samkommunernas lånestock och kassamedel, md euro

8 Utlåtande av kontrollern vid statsrådet om huruvida uppgifterna i Regeringens årsberättelse är riktiga och tillräckliga

Utlåtandets syfte och rättsliga grund

Statsrådet lämnar Regeringens årsberättelse för 2012 till riksdagen som den berättelse om regeringens verksamhet, skötseln av statsfinanserna och om hur budgeten har följts samt om regeringens åtgärder med anledning av riksdagens beslut som 46 § i grundlagen föreskriver om. De två separata publikationer som lämnats för tidigare år, statens bokslutsberättelse och berättelsen om regeringens åtgärder, utgör nu en enda publikation i fyra delar. Delarna 1, 2 och 3 i Regeringens årsberättelse innehåller de uppgifter som enligt 17 § i lagen om statsbudgeten (423/1988) ska tas in i statens bokslutsberättelse.

Finanscontrollerfunktionen, som står för resultat- och finansövervakningen vid statsrådet, har i enlighet med 24 f § 1 mom. 1 punkten i lagen om statsbudgeten för statsrådet säkerställt att Regeringens årsberättelse på det sätt som föreskrivs i 18 § i den lagen ger riktiga och tillräckliga uppgifter (en rättvisande bild) om hur budgeten har följts, statens intäkter och kostnader, statens ekonomiska ställning och resultatet. Med anledning av utvärderingen och bekräftelsen av uppgifterna ger kontrollern vid statsrådet utlåtande om Regeringens årsberättelse för 2012 inom ramen för förfarandena i den interna kontrollen.

Metoder som ligger till grund för utlåtandet

Finanscontrollerfunktionen har utvärderat riktigheten och tillräckligheten beträffande uppgifterna i Regeringens årsberättelse i enlighet med den metodbeskrivning som kontrollern vid statsrådet meddelade den 21 december 2006 (VM 45/01/2006). Metodbeskrivningen finns på finska på finansministeriets webbsida¹.

¹ http://www.vm.fi/vm/fi/04_julkaisut_ja_asiakirjat/01_julkaisut/10_ohjaus_ja_tilivelvollisuus/20070115Valtio/vvc4_kirja.pdf

Finanscontrollerfunktionen har haft tillgång till preliminära uppgifter om iakttagelserna i statens revisionsverks revision av statens centralbokföring och statsbokslutet. Vidare har finanscontrollerfunktionen kontrollerat att bokslutet har upprättats enligt bestämmelserna.

Finanscontrollerfunktionen har försäkrat sig om att de bokslutskalkyler för statens affärsverk och fonder som ingår i Regeringens årsberättelse bygger på fastställda bokslut som är granskade av externa revisorer. I revisionsberättelserna har revisorerna inte framfört några anmärkningar mot riktigheten och tillräckligheten beträffande uppgifterna i boksluten för affärsverken eller de statliga fonderna utanför statsbudgeten.

Uppgifterna om statsbokslutet och om statsfinanserna och hur de har skötts

Regeringens årsberättelse för 2012 ger riktiga och tillräckliga uppgifter om hur statsbudgeten har följts, statens intäkter och kostnader, statens ekonomiska ställning och hur statsfinanserna har skötts. Den ger sammantaget sett och i skälig omfattning riktiga och tillräckliga uppgifter om hur resultatet i huvudsak har utvecklats.

Statsbokslutet innehåller inga väsentliga fel eller brister och det har upprättats i enlighet med bestämmelser och föreskrifter. De uppgifter i bilaga 12 till statsbokslutet som gäller statens ekonomiskt betydande mångåriga avtalsförbindelser grundar sig på uppgifterna i bokföringsenheterens motsvarande bilagor. Staten är bunden av omfattande förbindelser av många olika slag. Rapporteringspraxis varierar i bokföringsenheterna och de har inte i alla sammanhang funnit ett lämpligt sätt att avrapportera sina förbindelser i enlighet med kraven i bokslutsmodellen. Den oenhetliga framställningen gör det också svårare att sammanställa bokslutet uteslutande genom att kombinera bokslutsinformation från bokföringsenheterna. I och med att bokföringsenheterens framställning av de mångåriga avtalsförbindelserna är oenhetlig har det inte gått att säkerställa att uppgifterna är riktiga och tillräckliga. I bilaga 13 till statsbokslutet ingår det på behörigt sätt de kompletterande uppgifter som krävs för riktiga och tillräckliga uppgifter. Regeringen kan godkänna statsbokslutet och bokslutet kan undertecknas.

De uppgifter och uppskattningar i årsberättelsens berättelsedel som gäller tillståndet i statsfinanserna och de offentliga finanserna kompletterar den bild som statsbokslutet ger av statens ekonomiska ställning.

Bokslutskalkylerna om statens affärsverk och de statliga fonderna utanför budgeten

De bokslutskalkyler i Regeringens årsberättelse som gäller statens affärsverk och de statliga fonderna utanför budgeten baserar sig på affärsverkens och fondernas fastställda bokslut som har granskats av externa revisorer. Vid revisionerna har inga anmärkningar framställts mot bokslutsuppgifternas riktighet eller tillräcklighet.

Uppgifterna om utvecklingen i de samhälleliga verkningarna av den statliga verksamheten

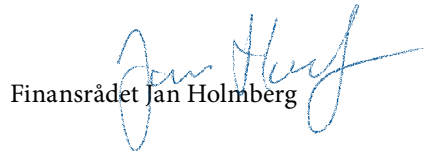
Uppgifterna i berättelsedelarna 1 och 2 ger i sin helhet tillräckligt heltäckande information om hur de samhälleliga effektmålen i statsbudgeten för 2012 har uppfyllts. I många fall baserar sig uppgifterna på statistik eller bokslutsmaterial som kan anses ha god tillförlitlighet.

Helsingfors den 16 april 2013

Biträdande kontrollern vid statsrådet

ESKO MUSTONEN

Finansrådet Jan Holmberg

STATSRÅDETS KANSLI

SNELLMANSGATAN 1, HELSINGFORS
PB 23, 00023 STATSRÅDET
tfn 0295 16001
fax 09 1602 2165
julkaisut@vnk.fi
www.vnk.fi/julkaisut

ISBN Tryck 978-952-287-019-3
ISBN PDF 978-952-287-020-9
ISSN 2323-962X